

Mateus

Je³su²jah³la² a²wi³na²nāu³xu¹tai²na² ī³yau¹ū³jau³su²
 1 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³wxe³jau³xai²la¹wa².
 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² A²hxⁱ²kan¹ta²
 Si³yxau³tā³lot3jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Nx^esxā³ Jah¹lai²na² a²wi³na²nāu³xu¹tai²na²
 ī³yau¹ū³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 sū³nu²tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ta³vi²yah³la² sū³nu²tu³ A³bra³āu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ki³lha³tu³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 I³sa²kah³la²ki³lha³tu³ Ja³ko²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Ja³ko²ah³la²ki³lha³nāu³tu³
 Ju³ta²ah³lo²su² a²lon³yah³la²nāu³su²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Ju³ta²ah³la²
 sa²kxai³lu² a²sī³sa³ka³lxu³nu¹tai²na² so¹ka³tu³
 a²ki³lha³nāu³tu³ ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nx^ete²na² ī³lxa² Pe³re²sah³lo²su²
 Sa³ra²ah³lo²su² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².
 Pe³re²sah³la²ki³lha³tu³ Es³ro³mah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Es³ro³mah³la²ki³lha³tu³
 A³rāu²ah³lo²su²ta¹hxai²hē¹la². 4 A³rāu²ah³la²ki³lha³tu³
 A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³mi³na³ta²bah³la²ki³lha³tu³ Na²a³sō²mah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Na²a³sō²mah³la²ki³lha³tu³
 Sal³mō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 5 Sal³mō²mah³la²
 a²sxe³xa³ka³lxa² Ra³ka²ba³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³
 a²ki³lha³tu³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Bo³a²sah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Ru²ta³ka³lxu³su²

nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tu³ O³be²jah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². O³be²jah³la²ki³lha³tu³ Je²sah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 6 Je²sah³la²ki³lha³tu³ Ta³vi²yah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² I³sa³e²
 nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³ Ta³vi²yah³la² I³sa³e² nū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³yah³lai²na² a²sxe³xa³ka³lxa² a²wi¹lhī¹na²
 U³ri²ah³la² sxe³xa³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tu³ Sa³lo³māu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 7 Sa³lo³māu²ah³la²ki³lha³tu³
 Ro³bo³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ro³bo³āu²ah³la²ki³lha³tu³ A³bi³a²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A³bi³a²ah³la²ki³lha³tu³ A³sa²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 8 A³sa²ah³la²ki³lha³tu³
 Jo³sa³fa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Jo³sa³fa²ah³la²ki³lha³tu³ Jo³rāu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³rāu²ah³la²ki³lha³tu³
 O³si³a²sah³lo²su²ta¹hxai²hē¹la². 9 O³si³a²sah³la²ki³lha³tu³
 Jo³tāu²ah³lo²su²ta¹hxai²hē¹la². Jo³tāu²ah³la²ki³lha³tu³
 A³ka²sah³lo²su²ta¹hxai²hē¹la². A³ka²sah³la²ki³lha³tu³
 E³se³ki³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 10 E³se³ki³a²sah³la²ki³lha³tu³ Ma³na³se²sah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Ma³na³se²sah³la²ki³lha³tu³
 A³mō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³mō²mah³la²ki³lha³tu³ Jo³si²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 11 Jo³si²ah³la²ki³lha³tu³
 Je³ko³ni²ah³lo²su² a²lon³ti³nāu³su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tāu³a² Ba³bi³lo²na² nū³ka³txa² wxā³sxā³
 so¹hxa³kxi²sxā³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a²
 sa³wxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 12 Hā²wxān³txa³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a²
 sa²wxe³nyhain¹nū²la² hā²wxān³txa³
 Je³ko³ni²ah³la²ki³lha³nāu³tu³ Sa³la³ti³e²lah³lo²su²

ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	Sa ³ la ³ ti ³ e ² lah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
So ³ ro ³ ba ³ be ² lah ³ lo ² su ² 13 So ³ ro ³ ba ³ be ² lah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³	ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² . A ³ bi ³ u ² jah ³ lo ² su ²
ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	A ³ bi ³ u ² jah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
E ³ li ³ a ³ ki ² mah ³ lo ² su ²	ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
E ³ li ³ a ³ ki ² mah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³	A ³ so ² rah ³ lo ² su ²
ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	14 A ³ so ² rah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
Sa ³ to ² kah ³ lo ² su ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	Sa ³ to ² kah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
A ³ ki ² mah ³ lo ² su ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	A ³ ki ² mah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
E ³ li ³ u ² jah ³ lo ² su ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	15 E ³ li ³ u ² jah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
E ³ li ³ a ³ sa ² rah ³ lo ² su ²	ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
E ³ li ³ a ³ sa ² rah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³	Ma ³ tā ² ah ³ lo ² su ²
ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	Ma ³ tā ² ah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
Ja ³ ko ² ah ³ lo ² su ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	16 Ja ³ ko ² ah ³ la ² ki ³ lha ³ tu ³
Jo ³ se ² ah ³ lo ² su ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	A ² nxe ³ jah ¹ lai ² na ²
sa ² kxai ³ lu ² a ² sxe ³ xa ³ ka ³ lx ²	Ma ³ ri ² a ³ ka ³ lxu ³ su ²
ta ¹ hxai ² hē ¹ la ²	Ma ³ ri ² a ³ ka ³ lxai ² na ²
wēn ³ su ² Je ³ su ² jah ³ lo ² su ²	sa ² kxai ³ lu ²
A ² nxe ³ jah ¹ la ² Je ³ su ² jah ³ la ²	a ³ li ³ lah ¹ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
Kris ² tu ³ jah ¹ lo ² su ¹ .	Nxe ³ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
A ² nxe ³ jau ³ xai ² na ²	a ² si ³ yxau ³ jau ³ xa ² su ²
Txa ² wā ¹ sū ³ na ²	hi ² sen ³ su ²
Si ³ yxau ³ tā ² lo ³ jah ¹ la ² nū ³ a ²	A ² hxi ² kan ¹ ta ²
Nxe ³ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	so ¹ jah ¹ lai ² la ¹ wi ¹ .

17 Jā¹nxe³jut³su² Je³su²jah³la²
 sū³na²nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². Nx³sxā³
 A³bra³āu²ah³la² ā³si³wxe³ki³ka³tu³ Ta³vi²yah³la²
 hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²tu³ a²sū³na²nāu³xa²
 i³yī¹līh²xai³ain¹te²nāu³tu³ hxi²ka² hxan³sxā³
 ha¹lī¹ ha¹lī¹ wx²a²s²so¹xi²sxā³ 14
 nxe³ki³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Ta³vi²yah³la²
 ā³si³wxe³ki³ka³tu³ hu³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a²
 sa²tā³nyhain¹tāu³nai³tā² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²tu³

a²s³na²nāu³xa² ī³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³tu³ hi³ka²
 h³xan³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ w²xa²sa²so¹xi²sxā³
 14 nxe³k¹i³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³
 Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²tā³nyhain¹tāu³nai³tā²
 ā³si³wxe³k¹i³kxai²nān²tu³ hu³ Kris²tu³jah¹la²
 a³li³lah¹ju³ta² hāi¹nxā¹k¹i³kxai²nān²tu³
 a²s³na²nāu³xa² ī³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³tu³ hxi²ka²
 h³xan³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ w²xa²sa²so¹xi²sxā³ 14
 nxe²k¹i³te²ju²hē³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹jau³su²

18 Jā¹nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 a³li³lah¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹. Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na² nxe³ta¹ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² Jo³se²ah³la² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 e³hau³kon³ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 E³hau³kon³ta³lu²nain¹nū²la² yxān¹ta¹
 so¹nyhu¹xa³tā³lxa¹ Ma³ri²a³ka³lxai²
 wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Jo³se²ah³lo²la³
 wīn¹txi²nxa³tā³lxa¹ Txa²wā¹s³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 te²hi²sen³su² wē³sai²la² a²ē¹nai²na²
 ūh³wxe³ni¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹
 Jo³se²ah³lo²kxai³lu² ju¹tai²li² ā³ne³wxe³nū²la²,
 Ma³ri²a³ka³lxai² wēh³ni³ju³ta² ā³ne³wxe³nū²la²
 a²ē¹na² ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
 Ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: — Wain³txi³ kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Hai³txi³
 kuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³te²txā³xā¹. Ta¹ka³lxai²na²
 wē³sa² wēh³ni¹kxa² wet1sa²jah¹lo²sxa³xā¹.
 Nxe³kxan²ti³ kwa² ī³āu²lxi²sa²ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhā¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³
 kwa² hāi³a² ā³a¹tū¹xā¹. Ma³ri²a³ka³lxai²
 ā³a¹tū¹xā¹. 20 Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². nū¹hāin³nha²tāu³a²

Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³jah¹la² oh³xan¹jah¹la²
 wxa²kan³sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ka³tū³
 Jo³se²ah³la² sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la².
 Āu³xi²tāu³a² ā³nhxi²sxā³nho³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³nhxi²sxā³nho³kxi²te³nah¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
 sa²si¹hā³jah¹la² ā³tf³sxā³e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Jo³se²ah³lāi³. Ta³vi²yah³lu¹ta²
 a²ne³sa³wit3si¹lxi¹. Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa²
 wi¹lain³kxi¹sē¹li¹. “Ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²
 so¹nha¹tū¹xā¹.” Nx¹lxi¹. Nxē¹nha²kxai³
 hxi²waun³txi³txa³hē¹li¹. Ta¹ka³lxai²na² so¹sē¹li¹.
 Wē³sal²na² ta¹ka³lxa² wēh³ni¹kxa² hai³txi³
 yuh³xai²nān¹te² we¹kxe³su² nxe²nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹ Sū³na² yāu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su²
 wīn¹txi²nxa³kxan²ti³ wē³sa² wet1jah¹lai²la¹wi¹.
 21 A²nxe³ta¹ka³lxa² wē³sa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹.
 A²ki³lha³lxa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tū³
 a²i³lxa² Je³su²jah³lo²su¹ nxe² ī³yī¹li²txa²hē³li¹.
 Nxe³sxā³ hā²wxān³txa³ wē³sai²li² txon¹nū²la²
 a²nū²a²nāu³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
 a²xyo²ha³kxa¹ ā³wa²sut1ti³hit1tain¹tu¹wi¹.
 Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 A²nxe³jau³xai²na² kxā³nhxī¹nai³tān²jau³xa²
 Sū³na² ī³hen³txi²tū³ka³txai²na² wān³txa²
 jau³xau³hxai²tēx1ta³la³ jau³xain²txi³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹tai²na² te³nah¹lxi¹:

23 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Tu¹ha³ka³lxa² in³txa²
 wīn¹ti²nxa³ta¹ka³lxa² wēh³nī¹tu¹wi¹. Wēh³nī¹ka³tu³
 wē³sai²li² a²ki³lha³lxa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹.
 Nxe³kxai²nān²tū³ a²i³lxa² ī³lxi³hain¹tu¹wi¹.
 E³ma³nu³e²lah³lo²su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²
 ī³lxi²na² a²si³yxau³tāu³khai³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
 ā³nū²kxi²sxā³yxau³ah³nē³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ Jo³se²ah³lo²kxai³
 txu¹lxī²ka³tu³ ī³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la².
 ī³sa²yxau³nū²la² oh³xa² sa²si¹hā³jah¹lai²na²
 wān³txai²na² sa²yxo²we¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa²yxo²we¹te³na¹ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³lu²
 so¹ta¹hxai²hē¹la². 25 So¹kxan²ti³ hai³txi³
 ū³whīn¹txi³nyha¹sxā³ o²la³kxi²nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Wē³sai²kxai³lu² a³li³lah¹xa³ta³lxa¹
 ū³whīn¹ti³nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹
 wē³sai²li² a³li³la²kxi²te³na¹ wē³sai²na²
 ī³yī¹li²yha³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lo²su¹
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

2

A²nū²a²nāu³xa² u²lxan¹ko³xa² wxā³ain¹jau³su²
 1 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 E³ro²jah³la² kāin²jah¹la² Ju³te²an¹ko³xa²
 a²wa³kxēn³yah³la² yxau²xai³lhī¹nu¹tai²na²
 Je³su²jah³la² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Be³lē²thī³na²
 Ju³te²a²ko³xan¹thī³na² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a² a²hoh³lxi³khai¹nū³ka³txa²
 ha³lo²a² u²lyxau¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tāu³an¹ko³xa²
 a³li³xain¹nū²la² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Wxā³ain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² Ju³te²a²
 ko³xan¹thī³na² kāin²khai¹nxē³thī³nān²ta³
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹sxā³
 e³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 2 — īh¹nū¹la³ta³ Ju³te²a² wa³kxēn³yah³lo²nū³a²
 kwēn¹ta² a³li³lah¹jah¹la² he¹ji¹wi¹? Txa²ha³lo²a²
 a³li³sī¹na¹hī¹nai³tā² a²hxi³ka²ta³khai³xa²
 ī²sī¹na¹hē³li¹ Nxe³ka³tai²na² ī²sī¹na¹ha²kxai³
 wē³sai²li² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ wxā³ye¹nx2ti³nha¹wi¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³jau³jau¹xai²na²
 ain³kxain¹nū²la² E³ro²jah³la² yuh³lxi³khaix1ta¹hxai²hē¹la².
 — A²wa³kxēn³yah³lo²sa¹ju³ta² sa²tā³ni²lā³kxi²sa²te³na³na¹.
 Nha²jau³su² E³ro²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 Te²yā¹nxūn³sxā³ Je³ru³sa³lē² tū³ka³txa² whāi²na¹
 E³ro²jah³la² yā¹nxe² yuh³lxi¹ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxe³te²kxa³ya³lhu² E³ro²jah³lai²na² te²hi²sen³su²
 a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³te²he³la³kxa²
 ā³yā³nū²kxi²xi¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxīn¹te²
 si³yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² ī³kaix1tha²kxai³
 ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² nū³ka³txa²
 ī³kaix1tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²nū³ān²ta²
 a³li³la¹jen³nū³a² īh¹nū¹la³tā³ a³li³la¹ji¹wi¹?
 Nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³ye³sxā³
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Be³lē²thī³na² Ju³te²a² ko³xan¹thī³na²
 a³li³la¹kxi²nē³tu¹wi¹. Sū³na² hen³txi³jah¹lai¹tā³
 Sū³na² wān³txa² au³hxai²jau³yai¹tā²
 nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 6 “Wxāi²na² Be³lē²thī³nān¹tū³ka³txi³si²yah³lxi¹lxi¹.
 Ju³te²a²ko³xan¹thī³nān¹tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
 Thīn³kāi²nxa³te²hū³kxan²ti³ Ju³te²a²
 hxi²kan¹te²nāu³xai²na² kāin²te²lo³yah³lxi¹lxi¹.
 Nxe³sxā³ wxa²nū³ka³txa² a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹la²nū³a² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³ti³lo³nx2tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tū³
 txa²nū³ka³txai²na² I³sa³e² nū³ka³txi³su²

txa²n_ū³k_ā³txi³su² ha²kxai³
 a²wa³kxēn³no³nīn¹tu¹wi¹”
 Nxē³jau³xai²na² nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Ha³tēh³nxā³nxa²
 a²hoh³lxi³su² n_ū³k_ā³txa² nxē³ta¹hxai²hē¹la².
 7 Nxē³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu²
 a²hoh³lxi³su² n_ū³k_ā³txa² hāi³a²kaix1tain¹sān²nū²la²
 hi³ka²ta³u¹tai²na² wxā³je²nāu³wa³kxai³tā²
 ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 ī³wā³txi³sxā³ ī²so¹nū²la²
 Be³lē²thī³na² ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹: — Be³lē²thī³na² ai³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wē³sai²li²
 ā³ten³khai¹nxē³jah³lxi³hē¹li¹. Ā³ten³sxā³
 ī³ha¹txi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ī³hen³txi³sah¹lxi³hē¹li¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³
 wxā³nū³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹kxai²nān²tu³
 sa²nēn¹kxi²nūn³na¹tu¹wi¹. E³ro²jah³la²
 ī³ki³ha¹kain¹sxā³ e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 9 Nxē² e³ta³lun²nxā²ha¹te¹ a²hoh³lxi³su²
 n_ū³k_ā³txai²na² sa²kxai³lu² ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³waix3tain¹tāu³ hi³ka²tai³ta³lxi² u³je³na²
 a³li³xi²tāu³an¹ko³xai²na² a³li³ai¹nhī¹nai³tā²
 ī²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxē³sxā³ hi³ka²tain²txi³
 ī²xain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²xain¹ka³tu³ ai³ain¹tīh³na²
 ne³ka³ta²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ne³ka³ta²ain¹sxā³
 wē³sai²na² sxa³thī³na² ā³nhau³kot3sī¹na¹
 ā³yit1ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxē³jut3su²
 ai³ain¹tāu³a² hi³ka²tain²txi³ ī²ain¹te³na¹
 kāin²ka³li³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹
 ai³nū²la² sxi²ha² wē³sa² sxa³thī³na² a³txain¹nū²la²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹ka³tu³
 Wē³sai²na² ī²i² Wē³sa² hā³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxa²
 ī²i² nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²ain¹ka³tu³
 ā³ka³ti³wxe³sān²nū²la² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Sa²nẽn¹kxain¹tāu³a² yen³kxa² wi¹kxa²
 ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ou²ro²ki³a² ū³hū¹ha²kxai³
 wi¹lū³tū³xa² īn³sē²su²tū³xa² ū³hū¹ha²kxai³
 wi¹lū³jau³xa² mi²ra³jau³xa² ū³hū¹ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxē² ta³lu²nain¹nū²la² hā²wxān³txa³
 a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxai³tā²
 Be³lē²thī³na² a³li³xai¹nxa³ta³lxā¹
 hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Hxi²sxā³nhon³yah³lxi³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³na²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. E³ro²jah³lai¹tā² sxi²ha²
 ā³wā³lah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²
 hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 tīh³na² wxā³ain¹tīh³nai¹tā² ī³xai¹nxa³ha²kxai³ tīh³nu³
 ā³lxi³ ī³xai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² ih³sau³nain¹jau³su²

13 Nxē³nxa²ha¹te¹ tīh³nu² ā³lxi³
 ī³xain¹tāu³a² Jo³se²ah³la² sxa³sxā³
 āu³xi²nū²la² hxi²sxā³nhon³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la²
 ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jo³se²ah³lāi³. ī³sa²yxau³txu¹li¹. Wē³sai²na²
 tē³i² a²hā³ka³nāin²txi³ tē³i² nxē³ka³tu³
 E³ji²ta²ko³xa² ih³sau³txa²hē³li¹. E³ro²jah³la²
 Wē³sa² ī³su²lhā³te³na³li¹. Nxē³ha²kxai³ wa³su³txi³
 ih³sau³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ha³lo²ai²li² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ yxau²ta³lun²na³na¹.
 Nxē³kxai²nān²tū³ ī³hen³txi³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe² hxi²sxā³nhon³ta³lun²nū²la² txu¹lxi²ka³tu³
wē³sai²na² tē³i² a²hā³ka³nāin²txi³ tē³i²
nxē³ka³tu³ ka³nxah³tāu³an²tu³ wa³su³txi³
ih³saun³sxā³ E³ji²ta²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Hā²wxān³txa³ E³ji²ta²ko³xa³nāu³a²
yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². E³ro²jah³la²
ka³te³na² he¹tāu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
Jā¹nxe³jut3su² kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
hen³txi³jah¹la² jau³xau³hxai²tēx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la².
E³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na²
Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²na² E³ji²ta²ko³nāu³a²
ī³kaix1sxā³sa²sai¹ai¹na¹hē³li¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā²
nxē³ta¹hxai²hē¹la².

Wē³ha³lxa² sun²tā¹ain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
a²hoh³lxi³su² nū³kā³txai²na² wā³li²nxa³ju³ta³nū³a²
ī²nū²la² ī³an³txi³khaix1ta¹hxai²hē¹la².
ī³an³txi³te³nah¹lxi¹. A²sa³wi³ha³lxa²
kwa³na³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Be³lē²thī³na²
ā³nxai² Ra²ma²thī³na² ā³nxai² ha³lo²a²
ti²ta³lo³kxai²na² ā³nxai² nxe² ā³ten³jah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ in³txa² wē³ha³lxa²
jū¹lxi³te²a² kwē³kxa² ye³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³
hi¹nai¹nxa³kxai²nān²tu³ nxe³te²na² a²yxo²ha³kxa¹
ī³sun²tā¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³tox3ā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³ju³tai²na² E³ro²jah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
— Nxe³na¹kxai²nān²tu³ Wē³sai³ta³lxi²
ī³su²lhā³kxai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
17 Jā¹nxe³jut3su² kxā³nxai³tā² Je³re³mi²ah³lu¹tai²na²

wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³te³nah¹lxī¹:

18 — Ra²ma²thī³nān¹tū³ka³txa² kāin² nā³ni²
 kāin² ī³āin²ta³kxi² nxe³ain¹te²sin²tai¹
 Ra³ke²la³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 a²wē³ha³lxī³khai³xa² ī³nān³kxain¹na³li¹.
 Wē³ha³lxan²tu³ sun²tā¹hxā³kxain¹na³li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² hxi²kan¹txi³
 a²ka³lxa¹te²nāu³xa² ya³lo³txai¹nxa³lho³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³nāin²ti³
 kxā³nxu¹tai²na² Ra³ke²la³ka³lxī³nu¹ta²kxai³lu²
 ya³lu²te³lhā³ nxe³hī¹nu¹tai²na² kāin²
 nān³ta¹hxai²hē¹la². A²wē³ha³lxī³khai³xa²
 wi¹ton²kxi²nxa³ta³lxā¹ ā³nhxi²ka¹txa³ha²kxai³
 kāin² nān³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxaix3jā¹nxūn³sxā³
 Ra²ma²thī³nān¹ta¹ka³lxī³nāu³xa² te²yā¹nxe²
 nān³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxā³ ī³xain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ E³ro²jah³lai¹tā²
 ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²nū²la² Sū³na²
 ha³lo²an¹jah¹la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³te³na¹
 Jo³se²ah³lo²kxai³lu² sxa³sxāu³xi²nū²la²
 hxi²sxā³nhon³tāu³a² ī³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
 ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lxī¹:

20 — Nxex3sa²lxī¹. ī³sa²yxau³txu¹li¹. Wē³sai²na²
 a²hā³ka³nū¹na² nxe³sxā³ tē³txa²hē³li¹. Tē³sxā³
 ī³xi²txu¹li¹. I³sa³e²ko³xa² ī³xi²txu¹li¹. Wē³sai²na²
 ī³su²lhā³ain¹ju³ta² ten³jah¹la² ya³lu²na²hē³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ ī³xi²txu¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe² hxi²sxā³nhon³ta³lun²ka³tu³
 ī³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la². ī³sa²yxau³ka³tu³
 hā²wxān³txa³ tē³sxā³ Wē³sai²na² a²hā³ka³nai²na²
 nxe³sxā³ tē³sxā³ ī³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

I³sa³e²ko³xai²na² ī³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 22 Nx³nxa²ha¹te¹ ī³xi²tāu³ān²tu³ a²ha³lo²a²
 ha³ta³nxe³jau³xa² ī³hen³txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³hen³txi²nyhain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹:
 — E³ro²jah³lai¹tā² Ju³te²an¹ko³xai²na² I³sa³e²
 ko³xa² kāi²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na²
 a²hxi²kan¹jah¹laix1tā² ya²la³tu³ ya³lu²na²hē³li¹.
 Ya³lu²ha²kxai³ a²ki³lha³lx² Ar³ke³lau²sah³la²
 ā³wē³not3sxā³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la²
 hxi²kan¹txi³lon³na³li¹. Nx³jau³xai²na²
 ha³ta³nxe³jau³su² ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³hen³txi³nū²la² yuh³lx³jau³su² thī³na²
 yxau²xai³thī³nai³tā² hai³txi³ wā³li²sxā³
 yxau²xai³to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nx²nxa³kxe³su²
 hxi²sxā³nhon³txi²si¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wā³li²si¹hxa³jau³su² ain³kxi²ha²kxai³ ha³lo²a²
 ā³xa² Ka³li³le²a²ko³xa²nāu³a² I³sa³e² ko³xa²
 kāi²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² ai³sxā³
 yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Ko¹xai²na²
 yxau²xai³lyain¹nū²la² Na³sa³re²thī³na² ā³wih¹sxā³
 yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su²
 kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³jah¹la²nāu³xa² jau³xau³hxai²tēx1ta²
 e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². E³kxain¹te³nah¹lx¹:
 — Jah¹lai²li² Na³sa³re²thī³nān¹jah¹lo²sin¹tu¹wi¹.
 Nx³ta¹hxai²hē¹la².

3

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³txain¹jau³su²
 1 Nx³nxa²ha¹te¹ jū¹nxa² kxā³nāu³a¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²

ko³nāu³a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³la² he¹xai³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nū²a² ī²li³te²nāu³a² wxā³kxai²nān²tu³ Sū³na²
 Wān³txa² ī³hen³txin³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³hen³txin³tain¹te³nah¹lxi¹:
 2 — Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Wxa²ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³ ā³nxā³wā²na³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Ā³sxā³ ī³āin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 ti³hēn¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 3 A²nxe³ju³tai²na² kxā³nhxī¹nai³tā²
 I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na²
 a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³
 ī³ye³kxi²tu¹wi¹. ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a²
 yū³kxai²nān²tu³ a²wxā³tīh³na³nū³a²
 wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 4 Jā¹nxe³jah¹la² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 wā²la² ū³whih²kxi²nha²ka³lo³a² nxe³ta¹hxai²hē¹la²
 Nxe³te³nah¹lxi¹: Ka³me²la² a²wā²la² tē³sxā³
 ū³whih²kxi²nha²ha²kxai³ a²si³i¹nha²ka³lo³a² po¹na²
 wā²la² wxa²si³i¹nha²ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 Yain³txa² te²a² so¹lxi³ yain³te²ju²hē³la². Ka³yāt3su²
 ī³so¹jī²ha²kxai³ txu³ha²yau³xa² so¹lxi³ ī³na²ha²kxai³

nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹
 a²nū²a²nāu³xai²na² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³kā³txi³su²
 a³li³nū²la² wxā³ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xan¹tū³kā³txa²
 wxā³ha²kxai³ Jor³tāu²yau³xa² a²ha³lo²khai³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wxā³sxā³ tī³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
6 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² Sū³na² ī³hen³txain¹sān²nū²la²
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 ā³wa²su¹jau³su² yxo²ī²ah³lxī³ta¹hxai²hē¹la².
 Yxo²ī²ah³lxī³ha²kxai³ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ah³lxī³ta¹hxai²
7 Nxe³tāu³ān²tu³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
 wxā³ha²kxai³ sa³tu³se²a² nū³kā³txa² wxā³ha²kxai³
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹te³lhā³
 wxā³ain¹tāu³a¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² e³te³nah¹lxī³
 — Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. Txa²wā¹sū³nai²li²
 ān³txi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³ wxā²ē¹nān¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxī¹: “ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sain¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹yex1sain¹tū¹xā¹, a²nū²a² a²yxo²ha³kxa²su¹.”
 Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ ti³he¹nxe²nxa³wi¹.
 Nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxin¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³nai²li² ī³ki²ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹.
8 Ya²la³tu³ wxā²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³sxā³ ī³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³kxai²nān²tu³
 wain³txi³ kāi³sxā³ yxau²xai³jah¹lxī³hē¹li¹.
 Hi³a²ne³kxai²na² wi¹lye²kxai²nān²tu³ a²nxā³kxai²na²
 wi¹nūn³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³jah³lxī³nū³nhē¹li¹.
 Wi¹tē³kxai²na² wi¹lxa³nxā³kxi²kxa²yā¹nxa²
 wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³jah¹lxī³hē¹li¹. 9 Nxe³yān¹ta¹
 wān³txi³la³ ī³wa²lū³xi²sah³lxin¹jau³la³ nxe²

e³kxi²sah¹lxi³txa³hē¹li¹ Sah²lxan³te³nah¹lxi¹:
 “A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su²
 ki³tā³li¹. Nxē³ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhxā³
 ī²nē³tu¹wi¹.” Nxē² ī³ye³kxi²syah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 Nxē³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 wxa²sū³nu²khai³su² kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Ten³kxai²nān²tu³
 kwa²txah³la³kai²na² tē³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 a²ne³tah²nāu³a² ka³te³na² wet1si¹jau³su²
 hxi²ka¹nhī³nx2na³li¹, Txa²wā¹sū³na²su¹.
 Nxē³kxai²nān²tu³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 wē³ha³lxi³su² ti³hi¹tai¹nhī³nx2na³li¹.
 10 Jā¹nxe³jut3su² hi³a²ne³kxai²na² ī²li³te²la³
 wi¹nā³kxi²nx³kxai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²ka²
 ī³tau³ka²tā³sān²nū²la² ha³nxe²a² yat3sxā³
 hxa³te²ju²hē³li¹. Nxē³te³lxā³ kxa²yā¹nxe²
 wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³yah²lxan³kxai²nān²tu³
 ko³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
 11 Nxē³nū²la² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹tū³ka³txai²na²
 āh¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxa¹jut3su² txai²na² sa²kxai³lu²
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta³nū³a²
 hxi²ka¹nhī³na¹wi¹. Wxa²ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³ ī³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³sān²ka³tu³
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹i¹.
 Nxē³nx2ta¹kxa²ha³tā³nān²tu³ txa²si³yo³na² a²nū²a²
 hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹.
 Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa³ha²kxai³
 a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² tē³sxā³ ā³nhit1sxā³
 ā³si³tē³kxi²na¹kxe³su² hxi²ka¹nhī²nxa³nha²wi¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nx2ti³ha²kxai³

wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³nhxan³ka²ti³nx2ti³ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²su²na³li¹. ¹² Jã¹nxe³kxe³hÙ³nxe²
 hai³sxa² wa³kxẽn³yah³lai²na² hai³sxa²
 wi¹wen¹ha²kxai³ an³sxã³ yain³ta³ki³a²
 wxa²so¹te²ju²hẽ³li¹. Wxa²so¹kxai²nãn²tu³
 wã³na³la³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²sxã³ yain³txa³ki³a²
 ũ³ya³lan³kxi²xai³te²ju²hẽ³li¹. ũ³ya³lan³kxi²nÙ²la²
 yain³txa³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxã³ ũ³wha¹ha²kxai³
 a²ka³lo³a² ã³na¹sxã³ ũ³thÙ²kxa² sa²hẽt1sa²kxai³
 nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ a²nÙ²a²
 wi¹lhin¹te²nãu³xa² oh³nãu³nÙ¹ka³nãn¹ko³xa²
 ũh³wxe³Ùh¹hai¹nha²kxai³ a²nÙ²a² ũ³lxa³thi¹nxa³te²a²
 yuh³nãu³nãn¹ko³xa² ha³lo²a² i³sa²tẽ³ko³xa²
 ã³na¹kxai¹nha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wi¹. Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 *14* *15*

 I³yau³xa² ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹jau³su²
 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nÙ²la² Je³su²jah³la²
 Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nÙ²la² wxa²kan³sxã³
 wxã³nÙ²la² Jor³tãu²yau³xan¹ko³xa²
 ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 ũ³ha¹txi²te³lhxã³ ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³
 ũ³ha¹txi²te³na¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka² ũ³yau³xa²
 ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² ũ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Yxã¹ta¹ ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹xa³tã³lxa¹ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:
 — Wxãi²li² ko³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²sxa³lxi¹.
 ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
 ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wai³nhÙ³nx2na³li¹.
 Nxe³kxan²ti³txa²hxi²ka² ũ³hÙ¹kxi²sa²sai¹si¹nxa²ha¹jau³nÙ³su²
 wxã³san¹kxai²nãn²tu³ti¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ũ³wa²lÙ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wain³txi³ sa²yxo²we¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhu¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 hxi²ka² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹nhū²la²
 Je³su²jah³lai²na² ī³yau³xa² wxā²li³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³na¹ oh³sū³na² sa²yxo²hai¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa²yxo²hai¹ka³tu³ kwa³sxa³xa² hū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jax¹la² oh³nāu³a²
 a³ka³nxi²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na²
 ān³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Ā³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹sxā³ oh³nāu³an¹te²a²
 wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹.
 A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

KQ³nxe³ti³ kāi³sain³si¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jax¹la²
 hi²sen³su² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²xai³sxā³
 ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³nū¹xa³ko³xa²
 ā³sa²so¹si¹ta¹hxai²hē¹la² Nxe³tāu³a²
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yxo²ā³
 ī³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³su² Sa³ta³na²jah¹la²
 hi²sen³su² ā³tī³ta¹hxai²hē¹la². **2** Jā¹nxe³jut3su²
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³
 a³lan²ta¹hxai²hē¹la². Hxi²ka² hxan³sxā³
 wxā²sa²wā²la³kxi²sxā³ wxā²sa²wā²la³kxi²nūn³sxā³
 te²yā¹nxe² wxā²sa²wā²la³kxi²nūn³sxā³
 a³lan²ta¹hxai²hē¹la². 40 nxe² a³la²ni² 40 nxe²

ka³nxa³hi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²
 yain³txa² kwa² ā³na¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³
 heh³lxi³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxe³nxa²ha¹te¹
 Sa³ta³na²jah¹la² ā³tī³sxā³ e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 E³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³
 txah³lxa³kxai²na² e³kxi²txai¹nhē³li¹ Txah³lxa³kxa²
 tē³sxā³ yain³txi³nū³xa² ī³yat1sxā³ wet1si¹jau³su²
 ī³ye³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Kwa²nxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³sxa³wi¹.
 Sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta²
 nx³te³nah¹lxi¹:
 “Yain³txi³khai³xa² so¹lxi³ yain³sxā³
 yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² a²yxo²sai¹jau³xai²na²
 hāi¹nxe³ti³jau³xa¹ wet1yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
⁵ Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² Sa³ta³na²jah¹lai²na²
 hi²sen³su² ā³sa²so¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 wi¹lhin¹thī³nāu³a² ā³sa²so¹nū²la² Sū³na²
 sxi²ha² kī³khai¹thī³na² a²ne³ka³nah²nāu³a²
 ūh³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Ūh³wxe³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³
 yuh³ā³na¹nha¹txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tū³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu²
 wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹. Nxe³nīn¹ju³ta²nū³a²
 Sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta²
 nx³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xan¹ta²
 nū³ka³txai²na² wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su²
 ī³ye³kxain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³

wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nān²tu³
 a²hxi²ki³khai³xa² ā³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹.
 Txah³lxa³kxi³su² ā³yū³kxīh³ton³nxa²kxa²yān³txi³su²
 nxe³nxa²ha¹wi¹.”
 Nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Kwa²nxi¹lxi¹. Sū³na² wān³txu¹tai²na²
 jau³xau³hxai²tēx1ta² yau³xā³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³jah¹la² wi¹la³ ā³si³tē³kxi²ju³ta²
 ye²si¹jau³su² wā³nxīn¹ju³ta²
 o²la³kxi²sain³txa³hē¹li¹.”
 Nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
⁸ Jā¹nxe³jut3su² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka²
 ā³sa²so¹nū²la² wā³la² kī³khai¹nxe³ka³txa²
 ūh³we³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tāu³a¹
 ha³lo²a² yuh³xan¹ta² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
 yuh³xan¹ta² nū³ka³txi³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Wi¹khai¹nxe³ye²kxe³su²
 wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā²nā³ū¹hain¹te³nah¹lxi¹:
⁹ — Ju¹tai²na² ha³lo²ai²na² hāi¹nxe³ju³ta²
 ū³hū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Wxāi²na² ā³ka³ti³we³sān²sxā³
 sa²nēn¹kxi²san¹kxai²nān²tu³ ū³hū¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
¹⁰ Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³xa² kwa³na³te³nah¹lxi¹:
 — Sa³ta³na²jah¹lāi³. Ā³waix3txa²hē³li¹.
 Ten³nxa²hxa³nhai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na²
 jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxi³
 ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.

Jah¹lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²wet1sxā³
yau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.”
Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
11 Nxa²ha¹te¹ nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la².
Sa³ta³na²jah¹la² ā³waix3sxā³ a³li³ta¹hxai²hē¹la².
Ā³waix3sxā³ a³li³nū²la² oh³xan¹ta² nū³kā³txa²
wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la² Je³su²jah³lo²kxai³
yain³txa² ū³hū² ī³nxū²kwā³lxū¹ni² nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa² wa³ka³la² kāi³ ā³si³wxe³jau³su²
12 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxi²wxe³ain¹jau³su²
ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²
Je³su²jah³la² ain³kxi²sān²nū²la² Na³sa³re²thī³na²
Ka³li³le²a² ko³xan¹thī³na² ai³lhxā³
ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³sxā³ Na³sa³re²thī³na²
yxau²xai³hxai²na²hē³ nxe³thī³na² a³li³nū²la²
Ka³far³na³ū²thī³na² ā³ya²kxi²sa²tē³ta¹hxai²hē¹la².
Ī³ye³na² kāin²je³na² u²lxan³thī³su²
ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xai²na² a²ī³lxa²
Se³bu³lo²na²ko³su² ha²kxai³ Naf3ta³li²ko³su²
ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Nxe²
ā³ya³kxi²sxā³ yxau²xai³kxe³su² I³sa³i²ah³lu¹tai²na²
wān³txa² Sū³na² ī³hen³txi³jau³xau³hxai²tēx1tā²
e³ta¹hxai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:
15 — Se³bu³lo²na³ko³xa² Naf3ta³li²ko³nāu³a² ī³ye³na²
kāin²je³na² a²wā³kan¹ko³nāu³a² yxān¹ta¹
Jor³tāu²yau³xa² a²ha² ya¹nān¹ko³nāu³a²
Ka³li³le²a²ko³xa² nxe³te²nū³kā³txe²nāu³xa²
Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²la¹wi¹.
16 A²nxe³te²nāu³xa² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³li¹.
Ka³nxah³ju³ta² yxau²xai³tū³kā³txi³sin²ta²wi¹.

A²nxe³te²nāu³xa²
 ha³te¹khai¹nxe³ju³ta² ha³lo²a²
 Te²yā¹nxe³sxā³ ī³ain¹na²hē³li¹.
 ya³lu²te²hū³nxe² a²nū²a²nāu³xa²
 ha³lo²a² yxau²xai³te²nāu³xa²
 nxe³tū¹kā³txai²na² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
 sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 sa²kxī³kxi²su² ī²ain¹na²hē³li¹. A²ē¹nāu³ai²na²
 ya³lu²ju³ta² so¹lxī³ yū³na²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 hī¹na²ka³tē³na² wi¹tāu³a² yū³ain¹na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 17 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na²
 yxau²xai³ka³tū³ wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txi³
 ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². ī³hen³txi³te³nah¹lxī¹:
 — Wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³sxā³ ā³nxa³wā²na¹jah¹lxī³hē¹li¹. Ā³sxā³
 ī³āin²ta³kxi²nha¹jah³lxī³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²wxā³ti³wā³kxi³lxon³na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³lo²kxai³ ai³na² sai¹tū³kā³txa²
 ī³kaix1so¹ain¹jau³su²
 18 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu²
 ī³ye³nai²na² Ka³li³le²a² ye³nai²na²
 a²xyo²ka³tē³tī³na² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³nxai³nū²la² in³txa² ha¹lin¹te²a² ī²ta¹hxai²hē¹la².
 Si³māu²ah³la² Pe²jah³la² ī³yī¹li²nūn³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ Ān³tre²ah³lo²su² ha²kxai³
 a²lon³ti³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³te²na²
 ai³na² ta³lā²la²ka³lo³a² ī³ye³na² ā³na¹i² sa²sai¹xi²
 nxe² o²la³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ju¹tai²na²
 so¹lxī³ o²la³kxi²ya³te²ju²hē³la². 19 Jā¹nxe³sxā³
 a²lon³ti³nāu³xa² ī²yah³nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Nxex3jah³wxi¹. A³si³tē³sa¹hē¹li¹.
 Ai³na² ā³na¹yah³to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ ā³si³tē³sa¹hin¹kxai²nān²tū³ a²nū²a²
 ī³kaix1so¹ja³hin¹ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹,
 ā³si³tē³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
20 Nxe²e³ta³lun²nhī¹na¹ a²kwēn¹tai²na¹ ai³na²
 ta³lā²la²ka³lo³a² ā³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
21 Nxe³ka³tū³ta¹ jū¹nxa² yan¹nāu³a²
 ā³nxai³ain¹ka³tū³ta¹ Se³be³te²u²jah³la²
 a²ki³lha³nāu³xa² Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la²
 nxe³ya³sxā³ ka³no¹a² ka³lo³ē¹na²
 ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wxe³sxā³
 ai³na² ta³lā²la²ka³lo³a² sa²ka³tū¹sxā³
 sa²hau³ko³tain¹je²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹
 a²kwēn¹tai²na¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 ī³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 ī³kaix1te³na¹
 Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxā³ a²wī³na²
 ā³waix3ti² ka³no¹a² ka³lo³a² ā³i² nxe³yah³nū²la²
 Je³su²jah³la² hi¹txai³ly³ta¹hxai²hē¹la².

Wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi² wi¹kāi³i² nxe³jau³su²
 23 *Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Ka³li³le²a²ko³nāu³a²*
Je³su²jah³la² ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³tū³ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txa²
ā³nū²kxi²thī³nāu³xa² ā³wih¹xai³lha²thet3sxā³
wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txi³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxī²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a² nxe³jau³xa²
i³yau¹ū³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yū³su²
a²nū²a² ī²li³te²na¹ ī³ta³ka³txa² ī³ton³tā³nxa²
kwa²hai²hāin²ta³nxa² nxe³te²na² ā³tī³kxai²nān²tu³
nxe³te²na² whāi²na¹ wi¹we²txi²ye²ta¹hxai²hē¹la².
 24 *Nxe³te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² a²ha³tā³nxa² u²lxī³*

ā³na¹ha²kxai³ ai³lhxā³ Si²ri³a³ko³nān¹tū³kā³txa²
 ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹nū²la²
 ī³ta³ka³txa² ī²li³ka³txa² ī³ton³te²a² yū³kxai²nān²tu³
 ā³sa²so¹ha²kxai³ īh³nha²ju³ta² yū³te²a²
 ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²ai²na² ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwāi³yxau³jah¹lo²su² te²na² ā³sa²so¹ha²kxai³
 ā³tau³txē³kat3sū³ka³ta² yū³te²su² te²na²
 ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²ai²na² nū³kan²ta³kxi²te²na²
 ā³sa²so¹ha²kxai³ a²nū²a² wi¹lain³ta³kxi²te²nāu³xa²
 nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² tū¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 we²txin²tain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Jā¹nxe³te²kxa²yan³tu³
 a²nū²a² ka³lxa²khai¹nxe³te²nāu³xa²
 Ka³li³le²a²ko³xan¹te²nāu³xa² Te³ka²po³li²ko³xan¹te²nāu³xa²
 Je³ru³sa³lē²thī³nān¹te²nāu³xa² Ju³te²a²ko³xan¹te²nāu³xa²
 ha³lo²ai²na² Jor³tāu²yau³xa² ha³tih³xan¹ko³nān¹te²nāu³xa²
 nxain¹sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³ ā³si³te³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

5

Wā³la³ka³txa² ne³ka³nah²nāu³a² Sū³na² wān³txa²
 ī³yau¹ū³jau³su²

1 Ā³si³te³kxain¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la².
 ī²kxain¹nū²la² Wā³la³ka³txa² wxā²ka³la³ta¹hxai²hē¹la².
 Wxa²ka³la³ka³tyū³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³wxe³nū²la² a²sa³wi¹ha³lxa² yau³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 2 Yāu³son³kxain¹nū²la² Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txa²
 ī³yau¹ū³jau³xa² ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:

Ka³lih³kxi²ki³khai³jau³su²

3 A²nū²a² ī²li³te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — “Txa²ē¹nāu³ai²na² aū³txi³ hxi²ka¹nha¹ju³ta²
 yū³ti³hex1sa²nxa³nha¹. Txa²wā¹sū³na²

- so¹lxi³ hxi²nūn¹sa²jah¹lai²la¹wi¹.”
 Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 4 Hī¹nai²na² āin²ti³sxā³ nān³ta²
 ha³lo²ai²na² hin¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 ī³nxū²kwāi³lxū¹nx2ti³tu¹wi¹.
 5 Hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 thā³ti³la² yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² Wān³txa²ī³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai³tā²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²hau³ko³tū¹nx2ti³tu¹wi¹.
 6 A²nū²a² he³ja³lu²te²nān²tū³ yain³txa²
 yxo²kwāi³te²ju²hē³li¹. Yā³lxu²khaix1te²nān²tū³
 ī³yau³xa² yxo²kwāi³te²ju²hē³li¹.
 Nxē³tū³ka³txai²li² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na²
 wain³txi³ kāi³ju³ta³nū³a² ten³sxā³
 kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Kxā³nāu³a¹ a²nū²a² yain³ta³lun²te²na²
 ū³kxi²kxa² yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a²nū³a² ā³xa²
 ten³yah²lxan³tho³li¹.
 7 A²nū²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ thā³ti³la²
 sa²hau³ko³jah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxā³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³
 thā³ti³la² sa²hau³ko³txa²txi³tu¹wi¹.
 8 Hī¹nai²na² wxā²ē¹nāu³ai²na² wi¹ju³ta²
 so¹lxi³ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe²

yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³nain²txi³ ye³i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

- 9 Hī¹nai²na² a²nū²a² ā³nhāu²no³nyhu¹kxi³ju³ta²
 o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² a²ki³lha³lhxu²
 ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.
- 10 Hī¹nai²na² wain³ju³ta² so¹lxi³
 kāi³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 khāuh³lxa³thin¹nx2tain¹kxai²nān²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

- 11 Hī¹nai²na² Txa²wā¹txa² sa²yxo²we¹jah³lxi¹lxi¹.
 Yxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²ai²na²
 Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³te²su² te²a² ko³nxe³ti³
 e³kxi²nx2ti³ta³nxa² khāuh³lxa³ti³nx2ti³ta³nxa²
 ki³han³jau³su² e³kxi²nū¹nx2ti³ta³nxa²
 nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. 12 Kāin²
 ka³lih³sxā³ wi¹lxon³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kxān³nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² oh³nān¹ko³nāu³a¹
 ū³yo³hi¹nx2ti³ju³ta³nū³a² wi¹ju³ta² yū³nx2ti³tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³nx2ti³kxa²yā¹nxe²
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² wxā²ne³hē³tu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tu¹ka³txu¹tai²na²
 khāuh³lxa³tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹li¹, Sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³ain¹te²nū³ka³txa²su¹.

Sah²ne³ka² ha³lo²a² sa²ha²tet1jut3sū³ju³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ sah²ne³ka² yā¹nxe³yah³lxi¹lxi¹.
 Sāh²ne³kai²na² a²nū²a² hxi²ka² tē³sxā³
 yain³txa² ū³sa²wi²ki³kxai²nān²tū³
 wi¹yain³kxi²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ sah²ne³kxai²li²
 a²kxah²ju³ta² sū¹nxe³kxi²kxai²nān²tū³ hai³txi³
 ten³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Ki³sxa²kxai³ kwa²
 ka³la²ko³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²hū³yah³lxi¹lxi¹.
 Wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²li²
 a²nū²a² e³lxah²lxi³xa³kxai²nān²tū³ kwa²
 ha²yā³kxa³lxi³sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.

14 Te²yā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 a²ha²tet1jut3sū³yah³lxi³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
 Wā³la³ka³txa² a²ne³ka³nah²nāu³a²
 sxi²je³na² we¹ki³kxai²nān²tū³ hāi³i²
 yxau³hī³nx2nxa³wi¹. A²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹
 e³lxah¹ ī²ain¹tu¹wi¹. Te²yā¹yxah³lxi¹lxi¹.
 Wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²li² a²nū²a²
 e³lxah²lxi³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 e³lxah²lxi³ī²ain¹tu¹wi¹. **15** Jā¹nxe³sxā³ lā³pi³āu²tē³na²
 hxi²tē³ki³kxai²nān²tū³ hai³txi³ kwa³ta³lē³na²
 ū³tī¹kxi²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 ha³lo²a² ko¹kon¹ju³ta² ūh³wxe³ki³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³ki³kxai²nān²tū³ txa²wā¹sxi²ha²
 whāi²na¹ wi¹ko¹ko²tūh¹lxi²te²ju²hē³li¹.
16 Te²yā¹nxe³jut3su² lā³pi³āu²tē³na²
 sa²ki³ki³kxai²nān²tū³ ha³lo²a² wi¹lha²tet1te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe² kāi³yah³lxin¹ju³tai²na²
 a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi²na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ wi¹kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 Txa²wā¹sū³na² oh³nān¹ko³xai²na² yxau³jah¹lai²na²
 sa²nēn¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² kāi³jah³lxi³hē¹li¹.

*Txa²wā̄sū̄³na² wā̄n³txu¹tai²na² sa²yxo²wet1sxā̄³
kā̄i³jau³su²*

Nxa ² ha ¹ te ¹	wxa ² ē ¹ nān ¹ jau ³ su ²
nxe ³ yah ³ lxin ¹ te ³ nah ¹ lxi ¹ :	"Txa ² wā ¹ sū ³ na ²
wān ³ txu ¹ tai ² na ²	wān ³ txa ²
ī ³ hen ³ txi ³ tū ³ kā ² txai ² na ²	wān ³ txu ¹ tai ² na ²
nxe ³ jau ³ xai ² na ²	ā ³ na ¹ si ¹ jau ³ su ²
Je ³ su ² jah ³ la ²	na ³ xā ¹ ."
Nxe ³ yah ³ lxin ¹ jau ³ tu ³	nxe ³ yah ³ lxi ³ txa ³ hē ¹ li ¹ .
Wai ³ nxa ³ wi ¹ .	Nxe ³ to ³ ta ¹
wān ³ txu ¹ txai ² na ²	Txa ² wā ¹ sū ³ na ²
kāi ³ jah ¹ lo ² sa ¹ wi ¹ .	Nxe ³ ye ¹ nxa ² lxa ¹ wi ¹ .
18 Ya ² la ³ tu ³ e ³ kxi ¹ nx2ta ¹ wi ¹ .	Txa ² wā ¹ ha ³ lo ² ai ² na ²
oh ³ nān ¹ ko ³ nāu ³ a ²	yuh ³ nān ¹ ko ³ nāu ³ a ²
nxe ³ sxā ³	wa ³ su ³ txi ³
Nxēn ² nxa ³ tāu ³ a ²	tī ¹ hxan ³ kxi ² nē ³ lxa ³ lho ³ li ¹
tī ¹ hxan ³ kxi ² nē ³ lxa ³ lho ³ li ¹ .	Wān ³ txai ² na ²
yxau ³ ka ³ na ³ ka ³ na ³ kxan ² ti ³	yau ³ jū ¹ lxi ³ jau ³ su ²
kxan ² ti ³	hai ³ txi ³
Jā ¹ nxe ³ jau ³ xu ¹ tai ² na ²	tī ¹ hxan ³ kxi ² nē ³ lxa ³ lho ³ li ¹
we ¹ ta ³ lun ² sān ² tu ¹ wi ¹ .	jau ³ xau ³ hxai ² tēx1ta ²
a ² nū ² a ²	19 Jā ¹ nxe ³ ha ² kxai ³
ī ² li ³ te ² la ³	tī ¹ hxan ³ kxi ² nē ³ lxa ³ lho ³ li ¹
"Sū ³ na ²	jau ³ xau ³ hxai ² tēx1ta ²
wān ³ txu ¹ tai ² na ²	jau ³ xau ³ hxai ² tēx1ta ²
ten ³ sa ² nxa ³ nhai ¹	A ³ na ¹ hxa ³ ta ¹ tū ¹ xā ¹
ā ³ xa ²	A ² nū ² a ²
jau ³ jau ¹ xai ² na ²	ā ³ na ¹ hxa ³ si ¹ hain ¹ jau ³ su ²
ī ³ yau ¹ ū ³ ai ¹ na ¹ tū ¹ xā ¹ ."	Nxe ³ jau ³ xai ² na ²
nxe ² e ³ kxi ² ke ³ la ³ te ² kxai ³	a ² nū ² a ²
A ² hxi ² kan ¹ txa ²	kxā ³ nāu ³ a ¹
Si ³ yxau ³ tāu ³ lot3ju ³ ta ³ nū ³ a ²	Txa ² wā ¹ sū ³ na ²
jah ¹ lai ² li ²	A ² hxi ² kan ¹ txa ²
hai ³ txi ³	ī ³ sa ² nēn ¹ kxi ² ju ³ ta ²
Nxe ³ yān ¹ ta ¹	yū ² nxa ³ lho ³ li ¹ .
ī ³ yau ¹ ū ¹ hxa ³ ti ²	nxe ³ kxai ² nān ² tu ³
hā ² wxān ³ txa ³	Sū ³ na ²

Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹ kāin²
 ū³sa²nēn¹kxi²ju³ta² yū³tu¹wi¹. ²⁰ Nxē³jah³lxi³sa²lxi¹.
 E³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
 nū³ka³txa² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² nxain¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yxo²we¹tai¹nxa³wi¹.
 Nai¹nxa³ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² wa³to²hi²
 wi¹la³ wet1jah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yū³nx2ti³xa³lho³li¹.

A²nū²a² ū³an³ta³kxi²nē³ju³ta² ū³yau¹ū³jau³su²
²¹ Nxē³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xa²
 ain³kxain¹jau³xu¹tai²na² nxē³te³nah¹lxi¹:
 “A²nū²a² ū³xa² ū³sun²tā¹ki³ju³ta²
 wai³nxa³wi¹. ū³sun²tā¹ain¹yah³lxin¹kxai²nān³tu³
 wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ko³nxe³ti³
 ū³yī¹li¹nx2ti³sxā³ ū³sun²tā¹nx2ti³ha³tai¹.”
 Nxē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ²² Nxē³yān¹ta¹
 Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 nxe³nx2ta¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²lo³nai²na²
 ū³an³ta³kxi²nīn¹kxai²nān²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na²
 ko³nxe³ti³ ū³yī¹li¹nx2ti³sxā³ ū³sun²tā¹nx2ti³ha³tai¹.”
 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²lo³nai²na² nxe²e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “Ra²ka²jah¹lo²si¹lxi¹. ū³lxi³thi¹nxā³jah¹lo²si¹lxi¹.”
 Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Si³ne²tri³o²tū³ka³txai²na²
 Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nū³ka³txai²nān²ta² hxi²ka²
 ko³nxe³ti³ ū³yī¹li¹nx2ti³sxā³ ū³sun²tā¹nx2ti³ha³tai¹.
 Te²yā¹nxūn³sxā³ nxe² e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “A²hoh³lxi³su² yū³nxān²nxa³i¹.” Nxē²
 e³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a²
 ko³nxe³khaix1ju³ta² ha³nxe² ū³sa²tē³ju³tai²na²
 yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū³yah³lxi¹nha³tai¹.

23 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ai³sxā³
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹sū³nai²na²
 yen³kxa² ū³hū¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ī³sxā³ ī³sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wā³tā³xai²na²
 hit3txā²ti³kxe³su² ī³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. Yen³kxai²na²
 Sū³na² ū³hū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta³nū³ai²na²
 hāi¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹. 24 Nxe³yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³
 wxa²wā³tā³xai²li² hāu²non³si¹jau³su²
 e³kxi²nyha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe²na³na¹
 hā²wxān³txa³nu² yen³kxin³txi² tē³xi²ka³tu³ Sū³na²
 ū³hū¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹.

25 Wa³su³txi³ hāu²not3nyha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³
 wxa²wā³tā³xai²li² tē³nxa²lxi³sxā³ hxi²kan¹ta²
 si³yxau³jah¹la² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹.
 Ā³sa²so¹nx2ti³kxai²nān²tu³ po³li²sa²jah¹la²
 sa²nū¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Sa²nū¹nx2ti³kxai²nān²tu³
 sxi²ha² kan²thī³na² ū³ti¹kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹.
 26 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ wa³su³txi³
 ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa²
 ū³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³
 ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nū³a² yū³hī³nx2na³li¹.
 Nxe³ju³ta² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ā³wa²su¹si¹nx2ti³jau³su² ī³ye³kxah²lxan³kxai²nān²tu³
 ko³nxe³ti³ ī³yā¹li¹nx2ti³ha³tai¹.

Txu¹ha² ī³xa³ka³lxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²

27 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹ha² ī³xai²na²

<u>ū</u> ³ whīn ¹ ta ³ kxi ² nyhu ¹ ah ³ lxi ³ txa ³ hē ¹ li ¹ .		
Nxe ³ ta ¹ hxai ² ti ³ ai ¹ ti ² tu ³ wi ¹ .	28	Nxe ³ yān ¹ ta ¹
e ³ kxi ¹ nx2ta ¹ tu ¹ wi ¹ .	Txu ¹ ha ²	ā ³ xai ² na ²
i ² yah ³ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³	wxa ² ē ¹ nāu ³ ai ² na ²	
e ³ yah ³ lxin ¹ jau ³ su ²	nxe ³ te ³ nah ¹ lxi ¹ :	
“Txu ¹ hai ² li ²	ū ³ whīn ¹ ti ³ sah ² lxun ¹ nān ³ kū ² .”	
Nxe ³ yah ³ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³	wxa ² ē ¹ nāu ³ ai ² na ²	
ya ² la ³ tu ³ txu ¹ hai ² na ²	ū ³ whīn ¹ ta ³ kxi ² nyah ¹ lxin ¹ kxa ²	
yā ¹ nxe ²	hxi ² ki ³ te ² li ³	yah ³ lxi ³ hī ³ nxa ¹ lxi ¹ .
29 Jā ¹ nxe ³ te ² kxa ² ya ³ tu ³	wxa ² ye ³ ki ³ ki ³ a ²	ye ³ wi ¹ tāu ³ a ²
ko ³ nxe ³ ti ³	kāi ³ si ¹ nyah ¹ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³	
wxa ² ye ³ sai ¹ nha ² sxā ³	u ² lxā ³ na ¹ jah ³ lxi ³ hē ¹ li ¹ .	
A ² nxe ³ ju ³ tai ² na ²	ye ³ ki ³ ka ³ na ³ ka ³ na ³ ki ³ a ²	
ā ³ na ¹ sxā ³	ā ³ ye ³ ki ³ kho ³ nhān ³ kxai ² nān ² tu ³	jū ¹ nxe ²
āin ² ta ³ lxi ³ nha ² hī ³ ki ³ tā ³ li ¹ .	Yxān ¹ ta ¹	txa ² wā ¹ nū ² a ²
whāi ² na ¹	ha ³ lo ² a ²	ko ³ xai ² na ²
i ³ sa ² tē ³ ko ³ xa ²	ā ³ na ¹ nē ³ tain ¹ kxai ² nān ² tu ³	ha ³ nxe ² a ²
āin ² ta ³ lxi ³ nha ² hī ³ ki ³ tā ³ li ¹ .	30 Te ² yā ¹ nxe ³ jut3su ²	kāin ²
wxa ² hxi ² kai ² na ²	hxi ² wi ¹ tāu ³ a ²	hxi ² kai ² na ²
ko ³ nxe ³ ti ³	hxi ² kāi ³ nyah ¹ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³	
ī ³ hxi ² ki ² lho ¹ nha ² sxā ³	u ² lxā ³ na ¹ jah ³ lxi ³ hē ¹ li ¹ .	
A ² nxe ³ ju ³ tai ² na ²	hxi ² ka ²	ka ³ na ³ ka ³ na ³ te ² a ²
ā ³ na ¹ sxā ³	ā ³ nhxi ² kho ³ nyah ¹ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³	jū ¹ nxe ²
āin ² ta ³ lxi ³ nyah ¹ lxi ³ hī ³ nxa ¹ lxi ¹ .	Yxān ¹ ta ¹	
txa ² wā ¹ nū ² a ²	whāi ² na ¹	ha ³ lo ² a ²
i ³ sa ² tē ³ ko ³ xa ²	ā ³ na ¹ nē ³ tain ¹ kxai ² nān ² tu ³	ko ³ xai ² na ²
kāin ² āin ² ta ³ lxi ³ nha ² hī ³ ki ³ tā ³ li ¹ .		

$$T x u^1 h a^2 \tilde{a}^3 n a^1 j u^3 t a^2 \tilde{t}^3 y a u^1 \tilde{u}^3 j a u^3 s u^2$$

31 Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa²
 nxe³te³nah¹lxī¹: “A²nū²ai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹
 nxe³te³nah¹lxī¹: ‘Txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa²
 ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kxai²nān³tu³

ha³tēh³nxā³nxa² tē³sxā³ a²ten³jau³su²
 ū³wha²li¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³txā³nxai²na²
 tē³sxā³ txu¹hai²na² ū³hū¹jah³lxi³sān²sxā³
 ā³wa²sut1sxā³ yxau³hī³nx2na³li¹.
 Nxē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ³² Nxē³yān¹ta¹
 Txa²wān³txai²na² ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹:
 Txu¹hai²na² txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² in³txa² ā³xai²na²
 ū³whīn¹ti³nhān²nxā³ta¹ka³lxa² nxē³ta¹ka³lxāin²txi³
 tē³sxā³ ā³na¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ in³txa²
 ā³xah³la² so¹nh³qxai²nān²tu³ txu¹hai²na² te²ain²txi³
 a²nū²a² ā³xa² ū³whīn¹ti³nyhu¹kxa²yā¹nxe²
 hxi²ki³la³hī³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai²la¹wi¹.
 Te²yā¹nxūn³sxā³ in³txi³su² ī²li³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 txu¹hai²li² ā³na¹kxi²ta¹ka³lxai²li² nxē³ta¹ka³lxāin²txi³
 so¹nh³qxai²nān²tu³ nxē³jah¹lai²na² txu¹ha² ā³xa²
 ū³whīn¹ti³nyhu¹kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lon³jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ju³tai²la¹wi¹.

Ha³lo²a² kāi³ki³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²
³³ Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 yau³xā³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² e³in¹jau³su²
 nxīn¹te³nah¹lxi¹: ‘Txa²wā¹sū³nu²sa²na³li¹.
 Txa²wān³txa² ya²la³lyau³xai²la¹wi¹.
 Nxīn¹jau³su² nxīn¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³
 wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³txa²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 ki³han³jau³su² e³in¹kxai²nān²tu³ e³in¹jau³nū³a²
 nxe³txa³hē¹li¹. Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹:
 ‘Txa²wā¹sū³na² ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹.
 Ya²la³lyau³xai²la¹i¹: Nxēn¹jau³su²
 nxe³txa³hē¹li¹.” Kxā³nhxī¹nai³tā¹jau³su²
 ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁴ Nxe³yān¹ta¹ Txa²yxo²wān³txa²
 e³a¹jau³xai²na² ā³lxi²jau³xai²la¹i¹.

Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: Wān³txa² e³in¹jau³nū³a²
 ā³ye³yxo²nū¹nē³ju³ta³nū³a² e³txa³hē¹li¹.
 Oh³nān¹ko³xai²na² ā³ye³yxo²nū¹nē³ju³ta³nū³su²
 wai³nxa³wi¹. A²nxe³ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ko³xai²la¹i¹.
 35 Yuh³nān¹ko³xai²na² ā³ye³yxo²nū¹nē³jau³nū³su²
 wai³nxa³wi¹. Nxe³ko³xai²na² Sū³na²
 yu³kxai²na² tj³yu³wxe³nha²ju³tai²la¹wi¹.
 Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³ye³yxo²nū¹nē³jau³nū³su²
 wai³nxa³wi¹. Nxe³thī³nai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹la²
 a²sxi²khai³xai²la¹wi¹. 36 Wxa²ne³kxa³nāu³xai²na²
 ā³ye³yxo²nū¹nē³jau³nū³su² wai³nxa³wi¹.
 Nxe³sxā³ wxa²ne³kī³sxai²na² ne³ti³tī³yo²ta³nxa²
 ne³hān³ta³nxa² nxe³sxā³ hxi²kan¹nxā²nxa³i¹.
 37 Hāi¹nxe³sxā³ e³in¹jau³nū³su² nxīn¹te³nah¹lxi¹:
 “Nxēn²na³li¹.” Ta³nxa², “Nxe²nxa³wi¹.” Ta³nxa²,
 nxīn¹jau³su² ā³nhī³nx2na³li¹. Nxīn¹kxa²yu³su²
 jau¹xai²lan¹nha²kxai³ wai³nhī²nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³
 kāi³hī³nxa¹lxi¹.

A²nū²a² ā³xai² ī³wa³lxīn³kxi³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² ko³nxe³ti³
 kāi³ūh¹nxa²kxai²nān²tu³ ā³wa²to²hi²sxā³
 kāi³ūh¹txa³hē¹li¹. Nxīn¹ju³kxai³la¹. A²nū²a²
 ā³xai²na² wxa²ye³na² sa²ye³sai¹nxain¹kxai²nān²tu³
 nxe³kxai²nān²tu³ jah¹lai²na² ye³nai²na²
 te²yā¹nxe² kāi³sxā³ ā³wa²la³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³
 sa²ye³sai¹ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ nxe³ju³ta²nū³a²
 wain³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³
 a²nū²a² ā³xai²na² wxa²wxi²ai²na²

sa²wxi²sa²ta³nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³kxai²nān²tu³
 jah¹lai²na² wxi²ai²na² te²yā¹nxe³
 kāi³sxā³ ā³wa²la³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³
 sa²wxi²sa²ta³ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ nxai¹nīn¹ju³ta³nū³a²
 wain³te²ju²hē³li¹.” Nxe³jau³xau³hxai²tēx1jāx1sxā³
 jau³xai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁹ Nxe³yān¹ta¹
 txa²xyo²wān³txa² e³a¹jau³xai²na² jau³xā³lxi²na³li¹.
 Nxe³na¹jau³xa²sa¹. Ko³nxe³ti³ kāi³ū¹nxain¹jah¹la²
 ī³wa³lxīn³txa³hē¹li¹. Nxe²nxa²te²kxa³yān³txi³su²
 wxa²ne³xa² wxa²ne³wi¹tāu³ai²na²
 wxa²ne³su²nxain¹kxai²nān²tu³ wxa²ne³ha³tih³nāu³a²
 ā³nxa³xyo¹o³tū³txai¹nhē³li¹. ⁴⁰ A²nū²a² ā³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: “Wxa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a²
 yxo²kwāin³sa³nha¹. So¹kxi²si¹jau³su²
 txa²hxi²kan¹jah¹la² ī³ye³kxai¹na¹tū¹xā¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ wxa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a²
 ū³hū¹txai¹nhē³li¹. Nxe³kxa²yu³su²
 wxa²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nhān¹ka³lo³a²
 kwa²sa²son¹ka³tu³ ū³hū¹tain¹nū³nhē¹li¹.
⁴¹ Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su²
 te²na² e³kxi¹nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³te³nah¹lx¹:
 “Txa²yēn³kxa² sa²nah³so¹sxā³ ū³hūh¹sē¹li¹.
 Tīh³nai²na² ai³na¹tīh³na² ū² ki³lo²me³tro³tīh³na²
 ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹.” Jau³su² nxe³nxain¹kxai²nān²tu³
 tīh³na² ki³lo²me³tro³tīh³na² tīh³nha¹li¹
 yen³kxai²na² sa²nah³so¹sxā³ ā³si³tē³kxi¹txai¹nhē³li¹.
⁴² Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²na² wxa²yēn³kxa²
 a²ten³jau³su² e³kxi¹nxain¹kxai²nān²tu³
 ū³hū¹txai¹nhē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³: “Wxa²yēn³kxa²
 kwa² ū³hū¹sē¹li¹.” Nxe³nxain¹kxai²nān²tu³ kwa²
 ū³hū¹txai¹nhē³li¹.

A²nū²a² txa²wā¹ko¹kon¹te²a² ī³yau¹ū³jau³su²

43 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 yau³q̄³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² wa³kxa² yxau³nū¹jah¹la²
 a³lxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ wxa²kō¹kō¹ah³la²
 hit³jah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³sxa³wi¹.
 A²nū²a² ī³tih³nxe³nx2ti³ te²nāu³xu¹tai²na²
 wān³txi³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. **44** Nxe³yān¹ta¹
 txa²yxo²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Wxa²kō¹kō¹nāu³xa² a³lxin¹txi³txai¹nhē³li¹. Ha³lo²a²
 khāuh³lxa³ti³hi¹nx2ti³si¹hain¹jau³nū³a² Sū³na²
 ī³ye³kxi²nx2tain¹kxai²nān²tu³ nxe³kxan²ti³,
 “Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yxau³txai²lā¹.
 Khāuh³lxa³ti³hit1sah²lxin¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na²sa¹.
 Yah³lxin¹jau³su² Sū³na² ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 ī³hi¹txā²tain¹te²na² sa²kxai³lu² wi¹ju³ta³nū³a²
 so¹lxi³ ī³wa²lā³xi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 A²nū²ai²na² yxo²ha³nxe³lhxa³txi³
 kō³nxe³ti³hit1sxā³ ī³yī¹li¹nx2ti³ta³nxa²
 khāuh³lxa³ti³nx2ti³ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 Sū³na² wi¹lī²si¹hain¹ju³ta³nū³a² Sū³na²
 ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. **45** Nxe²
 kāi³ū¹hain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹wī³na²
 Si³yxau³tāu³a² oh³na² yxau³jah¹la²
 a²ki³lha³lxa²nāu³lot3nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹te²la³ ta³nxa²
 kō³nxe³thin¹te²la³ ta³nxa² nxe³te²na² a²yxo²ha³kxa¹
 u³je³na³ka² ī³ha³te¹kxi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²ai²na² wi¹kāi³ta³nxa² kō³nxe³ti³ kāi³ta³nxa²
 a²yxo²ha³kxa¹ wē³ha²yau³xa² wē³hā¹si¹jau³su²

sa²si¹hā³te²ju²hē³li¹. 46 Jā¹nxe³kxe³kxa²ya³lhu²
 a²nū²a² a³lx²nx²tain¹te²na² SO¹lx³
 a³lx²yah³lxin¹qxai²nān²tū³ ū³yo³hi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 kāi²nhī²nxa³lho³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa²
 ū³yo³hi²ki³ki³a² SO¹kxi²nē³tū³ka³txa² te²yā¹nxe²
 kāi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹. 47 Te²yā¹nxe³jut3su²
 a²nū²a² ne³khauh²hain¹yah³lxin¹te²na²
 wxa²wā³tā³nāu³sxu² kxai²nān²tū³ nxe³te²na² SO¹lx³
 wi¹le³kkxain¹yah³lxin¹qxai²nān²tū³ wai³nhī²nxa³wi¹.
 A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxe²
 kāi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²nāu³xa² hai³txi³
 ā³wa²to²hi² wi¹le³kxi²yah³lx³hī³nx2nxa³lx¹.

48 Jā¹nxe³kxa²yān³ti³su² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³jah¹la² Oh³na² yxau³jah¹la²
 hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³ a³lxī²nha²jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxē³kxa²yā¹nxe²kāi³sxā³ a³lxī²nha¹jah³lxī³hē¹li¹.

6

*Yen*³*kxa*² *w*²*nh*¹*kxi*²*ki*³*ju*³*ta*² *ti*³*yau*¹*u*³*jau*³*su*²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³
 kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹jau³nū³su² yū³tu¹wi¹.
 Nxē³nx2tain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹nx2ti³jau³su² jau³xa²
 so¹lxī³ kāi³sxā³ ān³ten³jah¹lxī³hē¹li¹. Nxē³to³ta¹ nxe²
 kāi³sxā³ ān³ten³yah²lxan³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹
 Wxa²wī³na² Si³yxau³ka³txa² Oh³nān¹jah¹la²
 wi¹kāi³yah³lxin¹kxa²vo³ha² ū³hū¹nx2ti³xa³lho³li¹.

2 Jā¹yxah³lxin¹jut3su² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na²
hxi²nū¹nu³hain¹yah³lxi³to³hin¹tāu³a² hai³txi³
ju¹ta³la³ kāin² ī³yū¹khaix1yah³lxi³txa³hē¹lī¹.

A²nū²a² kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² nxe²
 kāi³ain¹te²ju²hē³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nū²kxi²thī³na² ā³wih¹sxā³ ī³yū¹kxi² sxi²je³na²
 ai³sxā³ ī³yū¹kxi² nxain¹te²ju²hē³li¹. Kwa²
 sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³te²nāu³xa² kāi³ain¹kxa²yo³ha² hī¹na¹
 so¹lxi³ yū³te²ju²hē³li¹. ³ Yxān¹ta¹
 wxa²nū³kā³txa² te²yā¹xah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a² ī²nx2ti³xa³tāu³a²
 yen³kxi³txa²jah¹la² hxi²nū¹tain¹jah¹lxi³hē¹li¹,
 kāin²te²lo³nx2tāin¹kxa²yān³txi³su¹.
⁴ Nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³ hāi³a²
 wi¹kāi³ye²yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹wī³na²
 Si³yxau³jah¹la² hāi³a² kāi³ki³kxa² ī²nē³jah¹la²
 ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Sū³na² e³kxi²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a²
 a²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² te²yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³te²nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thī³na²
 ā³wih¹sxā³ a²nū²a² ne³kxaix3tāu³a²
 ī³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi² sxi²je³na²
 nu²ki³ye³lot3tāu³a² ī³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi²
 nxain¹te²ju²hē³li¹. Kwa²sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta²
 yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. A²nxe³te²
 he³la³kxi³nāu³xai²na² hī¹na¹ so¹lxi³
 kāi³ain¹kxa²yo³ha² yū³te²ju²hē³li¹. ⁶ Yxān¹ta¹
 wxāi²na² sa²kxai³lu²: “Sū³na² e³kxi²to³ha¹tū¹xā¹.”
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ī²kxi²nē³jah¹la² nūh¹lxi³ ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²

te²hi²sen³su² hāi³a² e³kxi²ki³to³jau³xai²na²
 ſ²kxi²nē³jah¹la² Te²hi²sen³kxai³lu²
 ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

7 Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a²
 wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³toh³lxi³jau³xa²
 e³kxi²yah³lxi³toh³txa³hē¹li¹. Nxē³te²yāx1jau³xa²
 Sū³na² wān³txa² ī²ai¹nxa³tū³kā³txa²
 nxē³te²yāx1jau³xa² e³ain¹to³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²: “Yau³ka³lxa¹txi³
 kwa²to³toh³lxi³ Sū³na² e³kxi²sīn¹to³ha¹kxai²nān²tū³
 ain³kxi²sa²sīn¹tū¹xā¹.” Ain¹jau³su² nxain¹ta¹
 hai³txi³ ain³kxi²nū¹hai¹nxā³lho³li¹. 8 Nxē³ha²kxai³
 te²yā¹nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 te²hi²sen³kxai³lu² ā³ten³yah³lxin¹jau³su²
 e³kxi²yah³lwan³ta³lxa¹ ā²la² wi¹ko³nh²te²ju²hē³li¹.
 9 Nxē³yān¹ta¹: “Sū³na² e³kxi²na¹tū¹xā¹.”
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ jau¹xai²na² e³li³kxi³jau³nū³a²
 e³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹wī³na² oh³na² yxau³jah¹lāi³. Wi¹lhin¹sxā³
 sa²nēn¹kxi² kāin²te²lo³txa²ju³ta²
 ten³sa²sī¹nhai¹.

10 Wxa²wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kxan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³su² nxē³jau³xa²
 wa³su³txi³ yū³nū¹sa²nhīn¹ju³ta³nū³a²
 ten³sa²sī¹nhai¹. Oh³nān¹ko³nāu³a¹
 ten³nxa²ju³ta² hāi¹nxe³sxā³ wa³su³txi³
 sa²yxo²wet1sxā³ kāi³ ta³lu²nain¹te²tu³wi¹.
 Nxē³kxa²yā¹nxe³sxā³ yuh³nān¹ko³nāu³a²
 te³xa²yā¹nxe² sa²yxo²wet1sxā³ kāi³
 ta³lu²nain¹ju³ta³nū³a² ten³sa²sī¹nhai¹.

11 Yain³txa²hāi¹nxa² ū³hū²sa²sī¹nī¹nhīn¹txai³sa²sī¹nhē³li¹.

- 12 A²nū²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³ū¹sain¹sīn¹kxai²nān²tū³
 ne³wā²na³ū¹hain¹sī¹na¹wī¹.
 Nxē³ain¹sī¹na¹kxa²yā¹nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nxa²sī¹na¹ju³ta²
 ne³wā²na³ū¹sa²sī¹nhē³li¹.
- 13 Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kāi³si¹sī¹na¹ju³ta³nū³a²
 ā³sa²so¹sa²sīn¹txa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹
 ko³nxe³ju³ta² ā³non²ta³kxi¹sa²sī¹nhē³li¹.
 Jā¹nxe³jut3su² wxāi²na² so¹lxī³
 ha³lo²ai²na² a²wa³kxēn³yah¹lo²sī¹nha²kxai²
 nū³kxūn³ta² si³yxau³jah¹lo²sī¹nha²kxai³
 wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²sī¹nha²kxai³
 nxe³sa²tē³sī¹nī¹lxī¹. Ta³lu²na¹wi¹. A²mē³.”
 Nxē³kxa²he³la³kxi³su² Sū³na²ī³ye³kxi¹jah³lxī³to³hē¹li¹.
- 14 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ā³xai²na²
 ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tū³
 wī¹lhin¹sxā³ ne³wā²na³txain¹yah³lxī³hē¹li¹.
 Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ti² Wxa²wī³na²
 Oh³na²yxau³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxe³su²
 ne³wā²na³ūh¹nx2ti³nūn³tu¹wi¹. 15 Nxē³yān¹ta¹
 wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³ te³nah¹lxī¹:
 “Jah¹lai²lī² ko³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹na²hē³na¹.
 Ne³wā²na³ū¹hain¹nxa³lho³na¹.” Nxīn¹ke³la³te²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³su² wxa²ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³ūh¹nx2ti³hī²nxa³wi¹.
- Yain³txa² ī³yain³ki³ju³ta² ā³na¹ki³ju³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²
- 16 Nxa²ha¹te¹ Sū³na² e³kxi²te³lhxā³ yain³txa²
 ī³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 khāuh³lxa³ti³ki³lxo³nha²yah³lxī³txa³hē¹li¹.
 Wi¹lhin¹ki³lxo³nha²jah¹la² te²yā¹nxe² kāi³te²ju²hē³li¹.

A²nxe³jah¹lai²na² he³la³kxi³su² yain³txa² ī³yain³ju³ta²
 ā³na¹ain¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nhā²nxa³ha²kxai³
 hxi²khai²lxi²nxa³ha²kxai³ ne³te²kxai³la¹
 khāuh³lxa³ti³nxa² yain³txa² ī³yain³ju³ta²
 ā³na¹yain¹kxe³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī²ain¹ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹.
 Jā¹nxe³ju³ta² hī¹na² so¹lxi³ ū³yo³hi²hain¹ju³ta²
 ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Ki³han³nxa³wi¹. **17-18** Nxe³yān¹ta¹
 wxāi²na²: “Sū³na² ī³ye³kxi²te³la¹nhai¹.
 Yain³txa² ī³yain³ju³ta² ā³na¹a¹tū¹xā¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nha²
 wxa²hxi²khai²lxi² nxe³te²kxa³yā³lhu² a²nū²a²
 ā³xai²na² ī²nxa²tain¹kxai²nān²tu³ yain³txa²
 ī³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹ju³ta² ī²nxa²ti³xa³lho³li¹.
 Nxe³te²kxa³yān³tu³ta¹ Wxa²sū³nai²na²
 ī²ki³sxa³jah¹la² ī²nxa²ti³tu¹wi¹. ī²nxa²ti³ha²kxai³
 kxā³nāu³a¹ ū³yo³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Yen³kxa² kāin² ū³wha¹kxi³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² kāin²
 ū³wha¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wa³la²la² ī³kho³kxi²ha²kxai³ yen³kxa² ī³nān¹kxi²sxā³
 khon³nha²kxai³ nxe³kxi²nē³te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la²
 hāi³a² wxā³sxā³ kāi³sa²no¹ki²nē³te²ju²hē³li¹.
20 Nxe³yān¹ta¹ oh³nāu³nān¹ko³xa²
 wi¹kāi³yah³lxin¹kxa²yo³nhū³a² ū³wha¹jah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ wa³lan²txa³
 ī³kho³kxi¹nx2ti³xa³ha²kxai³ ī³nān¹kxi²sxā³
 kho³thxa³txa³ha²kxai³ nxēn²nxa³lho³li¹
 Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹la² hāi³a²
 wxā³sxā³ kāi³sa²no¹ki²nxa³lho³li¹. **21** Nxe³sxā³

Mateus 6:22-23

xl

Mateus 6:25

wxa²yan³txi³nū³a² ū³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lxi³
wxa²ē¹nāu³a² nū¹hāin³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kāi³sxā³yxau²xai³ki³ju³ta² ū³yau¹ū³jau³su²

22-23 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ye³nai²li²
ye³wi¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²a² whāi²na¹
wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹
ye³wi¹lxa³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²la³ whāi²na¹
hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²sxa³yu²hē³li¹.
Nxe³kxa²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
wi¹kxai²nān²tu³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³ki³tā³li¹.
Yxān¹ta¹ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lxa³kxai²nān²tu³
wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³ki³sxa³wi¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³sa²yxo²we¹ki³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ha¹lin¹te²na²
nxe³ya³sxā³ nxe³te²na² wān³txai²na² hxi²kan¹ti³
sa²yxo²we¹ta³lxi³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³sxā³
txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na²
ī³hi³ki³sa²kxai³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la²
ā³xai²na² a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la²
ka³na³ka³na³te²na² sa²yxo²we¹ki³sa²kxai³
txa²wā¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ā³xai²na²
sa²yxo²ā³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹.
Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
sa²yxo²we¹ta³nxa² yen³kxa²kwa²ū³ha¹kxi²ki³ju³ta³nū³a²
o²la³kxi²ta³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³
hxi²kan¹txi³ kāi³ki³te²ju²hē³li¹.

25 Jā¹nxe³jut3su² na¹ha²kxai³ ya²la³tu³
e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta²
hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.

Yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nū³su² ta³nxa²
 ī³na²kxi³jau³su² ī³na²yah³lxin¹kxe³nū³su² ta³nxa²
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Wā²la²
 ka³lo³ai²li² ū³whi²kxi²nhān¹ka³lo³nū³ai²li²
 hxi²waun³txi³nha²sxā³ yxau²xai³ah³lxi³txa³hē¹li¹.
 A²nxe³jut3su² ka³te³na² yxau²xai³ki³ju³ta²
 sa²kxai³lu² yain³txi³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wā¹nū²ai²na² sa²kxai³lu²
 wā²la²ka³lo³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹.
 26 Nxe³sxā³ ai³kxe³su² ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Hai³sxai²li²
 ū³whī¹ai¹nxa³ha²kxai³ yain³txi³su² wxa²so¹sxā³
 ū³whā¹ai¹nxa³ha²kxai³ nxai¹nxa³kxan²ti³nū¹
 Txa²wā¹sū³na² Oh³nān¹jah¹la² hi²sen³su²
 ū³yah¹tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² te²kxai³lu² ā²la² kāi²non³sxā³
 a³lxi²sa²tē³nx2ti³na³li¹. 27 Kāin²
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tū³ ā²la²
 a³lu²on³sxā³ ka³te³na² yxau²xai³yah³lxi³hī²nxa³lxi¹.

28 Te²yā¹nxe³jut3su² wā²la² ū³whi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a²
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lx³txa³hē¹li¹. Si³sa³yāu³sa²
 ha³lo²a² wen¹ka² ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Hai³txi³
 hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wān²txa³
 we¹tai¹nxa³ha²kxai³ ain¹te²sxa³yu²hē³li¹.
 29 Sa³lo³māu²ah³lu¹tai²na² I³sa³e² nū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³ta² kāin²jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Yen³kxih³khāi¹nxe³ha²kxai³ wā²la² wi¹khaix1ka³lo³a²
 ū³whī²kxi²nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxan²ti³nū¹ si³sa³yāu³sa³kxai²na²
 wi¹wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 30 Hī¹na¹
 wi¹we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³ai²na²
 ī³hxa³nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na²
 te²hi²sen³kxai³lu² ī³wi¹we¹je²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹,

si³sa³yāu³sa³kxa²
 Nxē³te²yā¹nxe²
 hxi²kan¹txi³
 hxi²kan¹sxā³
 Jā¹yxah³lxin¹ju³ta²
 kāin²ye¹nxa²ti³xa³wi¹.
 hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 E³yah³lxin¹jau³su²
 Nxē³yah²lxan³te³nah¹lxi¹: “Ih¹nxe² yain³txa³nu³la³
 so¹kxi²sxā³ yai³nhī³ki³ji¹? Ih¹nxe² na²ki³jau³nū³la³
 so¹kxi²sxā³ ī³na²hī³ki³ji¹? Wān²ta³ īh¹nxe³ka³lo³la³
 ū³whī²kxi²nha²hī³ki³ji¹? ” Nxe³yah³lxin¹txa³hē¹li¹.
 32 Nxe³ju³tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Sū³na²
 wān³txa² yxo²ī²ai¹nxa³tū³kā³txi³nāu³xai²na²
 yen³kxa² yxo²kwāin³sxā³ ā³te³nain¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ha³lo²a²
 ā³taut3to³jah³lxin¹kxe³su² Wxa²wī³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ Oh³nān¹jah¹lai²na² Hi²sen³kxai³lu²
 taut3to³jah³lxin¹kxa² whāi²na¹ ī²jah¹lo²su²
 na³li¹. 33 Nxe³yah³lxin¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yxo²wet1hxā³jah³lxin¹ju³ta² txa²nū²
 ā³te³ni² Sū³na² wi¹lhin¹ti³hit1txa²lxin¹ju³ta³nū³a²
 txa²nū² ā³te³ni² nxe³jah³lxin¹sā²nhē³li¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ yen³kxai²na²
 ā³taut3to³txai³yah³lxin¹kxai²li² ū³tet1sū³nx2ti³tu¹wi¹.
 34 Jā¹nxe³jut3su² ka³nxa³ha²tai²nān¹ta²
 yen³kxi³nū³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a² yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²ka³ya³lh
 hī¹na² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxi²yah³lxan³sxā³
 ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹lx¹.
 Ka³nxa³ha²ta³ai²na² te²yā¹yxah³lxin¹nū³nīn¹tu¹wi¹.

7

*A²nū²a² ă³xai²na² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²ju³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²*

*1 A²nū²a² ă³xai²na² yxo²wa³su³txi²sxă³
 kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹
 nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³nūn³tu¹wi¹. 2 Nxe³sxă³
 a²nū²a² ă³xai²na² ī³yī¹lain¹yah³lxin¹kxa²yā¹nxe²
 ī³yī¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. Hxi²kxău³khaix1nxe³sxă³
 o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na²
 hxi²kxău³khaix1nxe³sxă³ kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
 3 Wxa²wā³tă³xa² kō³nxe³ti³ kāi³jut3su²
 ju³ta² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² kāi²
 wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²
 wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³tai²na² yā¹nx2na³li¹.
 Wxa²wā³tă³xai²li² hi³a² sī³na² ye³wi²kxe³su²
 yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ă³ye³wau¹kxi²nha²hī³nxa¹lxi¹. Nxe³kxe³su²
 wxa²ě¹nān¹jau³kxai³lu²: “Txa²wā³tă³xai²li²
 hi³a² sī³na² sa²ye³sai¹kxi²na¹tū¹xă¹.”
 Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa²
 ă³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² ī²nyhah¹lxan³kxe³su²
 wai³nhī³nx2nxa³wi¹. 4 Nxe³sxă³ wxa²wā³tă³xai²li²
 e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hi³a² sī³na²
 sa²ye³sai¹kxi¹nxa²sī¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su²
 yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ă³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su²
 yū³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. 5 Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu²
 wxăi²li² wi¹lhin¹ki³lxo³jah¹lo²su² yah³lxi¹lxi¹.
 Hi³sa³ka³txa² sa²ye³sai¹nhat1jah³lxi³să²nhē³li¹.*

Nxe³sān²nū²la² wi¹lī²nha²sxā³ wxā²wā³tā³xai²li²
hi³a² sī³na² sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

6 Yen³kxa² wi¹lhin¹kxa² yū³yah³lxin¹kxa²
tē³sxā³ wai³a³lxa² kwa²a³na¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³wa²lhxā³
ye³kāi²ne³nx2ti³ha³tai¹. Te²yā¹nxe³jut3su²
txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³ai²na² yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
kwa³jan³ta² yxa³kxa² ha³lo²a² yuh³xā¹na¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
Nxe² ā³na¹ū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
yxa³kxai²li² tī³ka³la³ju³ta² yū²na³li¹.
Nxe³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ā³nhe¹kxi²sxā³
ī³ya²lu¹nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ju³kxai³lu²
nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³yah³lxin¹tāu³a² nxe³jau³jau¹xai²na²
ān³ta³kxi²sxā³ en²txain¹kxai²nān²tu³ ha²yā³kxa²
ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹kxa²
ū³hū¹nē³jau³su²

7 Txa²wā¹sū³na² ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³
a²wi¹ju³ta² ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
yen³kxa² ā³ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ sxi²ha²
a²yxo²a² ī³yxo²to¹tot1jah³lxin¹kxai²nān²tu³
sa²yxo²than²yex1nx2ti³tu¹wi¹. 8 Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³
Sū³na² ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxi³te²
ī³nxān²tu³ a²wi¹ju³ta² ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa²
ā³ten³yah³lxi³te² ī³nxān²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹.
Sxi²ha² ī³yxo²to¹tot1jah³lxin¹te² ī³nxān²tu³
sa²yxo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 9 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹
wxa²wē³sai²na² yain³tū³xa² ī³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³
txah³lxa³kxa² ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³?

10 Te²yā¹nxūn³sxā³ ai³na² ī³wā³txi³nx2ti³kxai²nān²tu³
 txih³xa³ ū³hū¹yah³lxi³hī³nhān¹te²la¹xā³? 11 Hai³txi³
 ti³he¹nx2nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³hin¹yah³lxin¹kxan²ti³
 yen³kxa² wi¹te²na² so¹lxi³ wxa²wē³ha³lxai²na²
 ū³hū¹ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Te²yā¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³nān¹jah¹la²
 sa²kxai³lu² ī³wā³ti³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxa²
 wi¹kxa² wa³to²hi²sxā³ ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹.

12 Jā¹nxe³jut3su²a²nū²a²wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta²
 ten³yah³lxin¹kxa²yā¹nxe² kāi³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 jau³xau³hxai²tē¹ta² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na²
 wān³txa² nxe² ī³ye³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Tīh³nu² ha¹lin¹tīh³na² ī³yau¹ū³jau³su²

13 Yuh³nāu³ān¹ko³xa² hin¹kī³tāu³a¹
 tīh³na² yxau²xai³kī³tīh³na² ha¹lin¹tīh³na²
 yū²na³li¹. Nxe³sxā³ kāi²tīh³nai²na²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa²tū³ka³txa²
 yxau²xai³lain¹tīh³nū²su² te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³tīh³nai²li² yxau²xai³kī³kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹ khāuh³lxa³ti³sa²tē³nhē³tu¹wi¹.
 14 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³tīh³xan¹tīh³nai²na²
 kāi²nxa³tīh³na² yxau²xai³kī³kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yū³nū¹nhē³tu¹wi¹. Ka³tē³na² wi¹tāu³a²
 yxau²xai³kī³tu¹wi¹. A²nxe³tīh³nai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a² ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² yxau²xai³tīh³nū³su²
 te²ju²hē³li¹. A²nxe³jut3su² tīh³na² kāi²nxa³tīh³na²
 ya³lo³txi²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.

Hi³sa³ka³txa² nxā³kxi²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

15 Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³nē³tū³kā³txa²
 nxe³ki³lxo³nxe³tū³kā³txai²na² wxā³ha³ta²wi¹.
 Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² ki³lxo³tai¹nha²kxai³
 a²tai²na² o³ve²a²hū³ye²tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³thi¹nai¹nha²kxai³
 ā³na¹nx²ti³te³lxhā³ nxai¹nha²kxai³
 hau³hū³te²sin¹tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² ī³sa²si¹hā³ye²nxai¹nxa³ju³ta²
 ī³yau¹ū³nx²ta¹tu¹wi¹. O²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta²
 wi¹lhin¹jut3su² tā³nxa² ko³nxe³thin¹jut3su² tā³nxa²
 a²ē¹nāu³ai²na² wi¹ko³nyha¹lxin¹tu¹wi¹. U²va²ki³a²
 kwa² hu³kxē¹ha² ī²li³tē¹ha² kūh²sxa³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ fi²ko²nxā³kxa² kwa²
 hi³sa³ka³txa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.
 Nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. 17 Jā¹nxe³ha²kxai³
 hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹ta³nxā³kxa² so¹lx³ ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ hi³sa³ka³txa² ko³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² ko³nxe³ta³nxā³kxa² so¹lx³
 ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. 18 Te²yā¹nxūn³jut3su²
 hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxā³kxa²
 ko³nxe³ta³nxā³kxa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.
 Hi³sa³ka³txa² ko³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nxā³kxa²
 wi¹ta³nxā³kxa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.
 19 Jā¹nxe³jut3su² hi³sa³ka³txa² wi¹nxā³kxi¹hxa³kxai²nān²tu³
 hāi¹sxā³ a²nū²a² hxi²ka² tau³ka²sa²tā³nū²la²
 ha³nxe²a² ū³thū²ka³tu³ ī³hxan³ye²te²ju²hē³li¹.
 20 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² o²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta²
 ī²yah³lx¹nhī¹na² a²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² ī²nē³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

21 A²nū²a² ī²li³te²a² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lot3ju³ta³nū³a²

yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³kxain¹kxan²ti³:
 “Nxe³sa¹lx¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lx¹.”
 Nxe²e³kxi²kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wī³na²
 Oh³nān¹jah¹la² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su²
 sa²yxo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³te²na² ī²li³te²la³
 oh³nān¹ko³nāu³a² ā³wih¹tu¹wi¹. 22 A²nxe³tāu³a¹
 kwa² ī³ye³kxi²sain¹tu¹wi¹. ī³ye³kxi²sain¹ju³ta³nū³a²
 nxe³te³nah¹lx¹: “Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³.
 Nxe³sa²sī¹lx¹. Wxa²wān³txai²na²
 ī³hen³txi³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹ Wxa²ī³lx²
 ī³ye³sxā³ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwal³na²
 a³li³si¹jau³su² kwa³na³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²ī³lx² ī³ye³sxā³
 nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lx³khai³su²
 sī¹na¹wi¹. Nxe³ain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ī³wa²lū³xi²na¹jau³nū³su² nxe³na¹te³nah¹lx¹:
 “ī²nx2ta¹tū³kā³txi³su² yah²lx³lx¹.
 Ā³waix3jah¹lx¹hē¹li¹. Ko³nxe³thin¹ju³ta²
 kāi³tū³kā³txi³syah¹lx¹lx¹.” Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

Sxi²ha² txon³te²a² ī³yau¹ū³jau³su²
 24 Jā¹nxe³na¹jut3su² a²nū²a² ī²li³te²na²,
 Txa²wān³txa² ain³kxi²te²nān²tu³
 sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 a²hoh³lxah³la² yā¹te²hū³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 a²hoh³lxah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ton³nū²nhai¹.
 Txah³lx³kxa² ū³si³kā³tū²kxi²sxā³ ton³nū²nhai¹.
 25 Ton³ta³lu²nain¹kā³tu³hā²wxān³txa³ wē³ha²yau³xa²
 kāin² wē³hā¹yain¹nū²nhai¹. Kāin² wē³hā¹ye²ha²kxai³
 ka³wā³lxai²na² kāin² hūx1tha²kxai³ it3ta²

kāin² it3tha²khai³ nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³
 hai³txi³ sxi²lha³ sa²khot3je²nxa³nū²nhai¹,
 txah³lxa³kxa² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ to³nai¹nha²kxai³lu¹,
 Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wān³txa²
 sa²yxo²we¹jah¹lai²na² nxe³kxa²yā¹nxe²na³li¹.

26 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ū²li³te²na² Txa²wān³txa²
 ain³kxi²sa²te²nān²tu³ sa²yxo²ā³sain¹kxai²nān²tu³
 a²nū²a² hxi²kāu³kāun³jah¹lo²hū³na³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
 ton³nūn³nū²nhai¹. Ka³yā³la² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³
 ton³nū²nhai¹. **27** Nxe³ka³tu³ ton³ta³lun²nxa²ha¹te¹
 wē³ha²yau³xa² kāin² wē³hā¹ha²kxai³ ka³wā³lxā²
 kāin² hūx1tha²kxai³ it3ta² kāin² it3tha²kxai³
 nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²hai²li² sa²kho³kxi²ye²nu²nhai¹.
 Sa²nai¹hxā³je²nū²nhai¹, ka³yā³la² ū³si³ka³tū²kxi²sxā³
 txon³kxi²ha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sa²jah¹lai²na² yā¹nx2na³li¹.
 Jā¹nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nxa²lxā¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ a²sa³wi³ha³lxai²na²
 a²nū²a² ā³si³tē³kxi²tū³ka³txai²na² nxe³sxā³
 Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txa² ū³yau¹ū³jau³xa²
 ū³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa²hxi²kat1ju³ta² ū³yau¹ū³jau³su²

28 Nxe²e³ta³lun²tāu³a² a²nū²a² ain³kxi²tū³ka³txa²
 o²lain¹ta¹hxai²hē¹la². **29** O²lain¹te³nah¹lxī¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wān³txa² hxi²kan¹jah¹la²
 wān³txa² e³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³
 ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxī³su² nū³ka³txa² te²yā¹nxe²
 wxī²kan¹sxā³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8

*A²nū²a² khon³ta³kxi²sxā³ ka³lāun³ta³kxi²jah¹la²
we²txi²jau³su²*

*1 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nū²la² wā³la³ka³txa²
ka³nxi²ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxi²te³na¹ a²nū²a²
ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxe³tāu³a² in³jah³la² khon³ta³kxi²sxā³
ka³lāun³ta³kxi²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
ī²te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³nū²la²
ān³kax3ti³wxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:*

*— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. “Wxa²ī³ta³ka³txa²
hxi²kan¹txi³ we²txi²nxa²ha¹tū¹xā¹.” Sa²ki³kxai³lu¹.
Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².*

*3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²nxū³sin²nha²sxā³
wxā²wxa³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²wxa³te³nah¹lxi¹:
— Ten³sa³nhai¹. We²txi¹nxa²ha¹wi¹.
Nxe²e³ta³lun²nhi¹na¹ a²ī³ta³ka³txa²li²
we²txi²ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:*

*— Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sē¹li¹.
Ain¹tāu³a² we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nū²a²
a²xā³xa² ī³hen³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ai³sxā³
ī³yau¹ū¹nhat1je¹txai¹nhē³li¹. Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³
hā²wxān³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ī³yau¹ū¹nxain¹kxe³su² ū³hū¹txai¹nhē³li¹.
Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³ wā³nxīn¹jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² tē³sxā³ Sū³na²
ū³hū¹yhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a²
a²xyo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxain¹ju³ta²
ī³yau¹ū³nha²yai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².*

Mateus 8:5

1

Mateus 8:9

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nū²a² ī³ton³te²a²
we²txi²jau³su²

*5 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thī³na² ai³sxā³
 ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Ro³ma²no³
 nū³ka³txa² so³ta²to² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 ā³ti³xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³ti³xi²sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:*

*6 — Nxe³txi¹. Txa²sa³wi³sa² ī³ton³kxi²sa³na²hē³li¹
 A²nū²ai¹na² whāi²na¹ kan²ta³kxi²nha²sxā³ sxī²ha²
 sxa³ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³nha²khai¹nxa²hē³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².*

*7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 ī³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:*

*— Wxā³na¹tu¹wi¹, we²txi²te³lha³ku¹.
Ta¹hxai²hē¹la².*

*8 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no² nū³ka³txa² so³ta²to²
 a²wa³kxēn³yah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:*

*— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³sa²lxi¹.
Txai²li² wxa²ye³na² kāin² sa²nxa³wi¹.
Txa²sxi²nāu³a² ā³si³tē³kxi²san¹ju³ta³nū³su²
 āu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³
 a²wān³txa² so¹lxi³ ī³ye³kxin¹kxai²nān²tu³
 txa²sa³wi³lī³na² we²nxi²tu¹wi¹. 9 Jā¹nxe³na¹jut3su²
 te²yā¹nxūn³na¹wi¹. hxi²kan¹jah¹lo²su²
 yū³sa²nū³nha²kxai³ so³ta²to² nū³ka³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txa² yu³nū³na¹ha²kxai³
 te²sa¹wi¹. Nxe³sxā³ txa²sa³wi³sxai²na²
 ai³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³
 ai³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sa³wi³sxa² ā³xai²li²
 wxā³si¹jau³su² ī³kaix1so¹na¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³
 ā³wxā³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wa³ka³lxa²
 wa³kon³si¹ha¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³*

Mateus 8:10

li

Mateus 8:13

ya²la³tu³ wa³kon³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹.
Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la²
ka³lih¹ti³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nx^e³ha²kxai³
ã³si³tẽ³kxi²tũ³ka³txa² ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na² sa²kxai³lu²
jah¹la²nu¹tai²li² ã²sain¹te²sai¹nxa³nũ²nhai¹.
Nx^e³ta¹ yxo²i²sain¹nũ²nhai¹. Yxãⁿta¹ I³sa³e²
nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta²
ye³ka³lxa¹txi³ ã²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãⁿta¹
kũ³we²ki²la² yxo²i²sai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹. 11 Ya²la³tu³
e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lot3ju³ta³nũ³su²
yũ³hĩ¹na¹ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na², I³sa²kah³lu¹tai²na²
Ja³ko²ah³lu¹tai²na² nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
me²sa²ka³lo³a² ã³yain³te³lxã³ ã³wxe³ain¹tu¹wi¹.
Nx^e³tā³a¹ a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² ha³lo²a²
u³je³na² a³li³xi²tā³an¹ko³xai²na² wxã³ai¹nha²kxai³
u³je³na² kan³tā³an¹ko³xai²na² wxã³ai¹nha²kxai³
nxe³sxã³ wxã³sxã³ yai³nain¹tu¹wi¹. 12 Nxain¹ta¹
Ju³te²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²i²sai¹nxa³te²na²
ka³lxa¹te²nãu³xa² oh³nãn¹ko³nã³a²
u²sa²tā³ain⁴tu¹wi¹. Ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
u²sa²tā³ain⁴tu¹wi¹. Nx^e³tā³a² tū¹ka³txain²txi³
ye³khã^{uh}³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² kain²
nã³nai¹nha²kxai³ kain² yxo²ka³ta³ta³tain¹tu¹wi¹.

13 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²wã³txa²Ro³ma²no²
nã³ka³txa² nã³kxñn³jah¹la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³xi¹txu¹li¹. Yxo²i²san¹kxa²yã¹nxe²
wxã²sa³wi³sxai²li² we²txi²na¹wi¹. Nxe³jau³su²

ha²kxai³ ī³ye³kxi²hī¹na¹ sa³wi³sai²li²
we²nxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *hxi²ka²* *ī³ton³kxi²nū³kā³txa²*
we²txi²jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ai³nū²la² Pe²jah³la²
sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹tāu³a²
Pe²jah³la² a²hāi³na² ī³hi¹la³kxi²ka³txa² ī³ton³sxā³
sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². **15** A²nxe³ju³tai²na²
Je³su²jah³la² te²hi²sen³kxai³lu² ī²tāu³a² ta¹ka³lxai²na²
hxi²ka² hxi²ki³ta¹hxai²hē¹la². Hxi²ki³hī¹na¹
ī³hi¹la³kxi²ka³txa² we²txi²ta¹hxai²hē¹la²
We²txi²nū²la² ī³sa²yxau³nū²la² yain³txa²kxai³lu²
āu¹la³kxi²nū²la² wet1sxā³ ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi¹te³lhxā³tāu³a² sa²kxai³lu²
a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxu²kwai³yxau³jah¹la²
tē³sxā³ wxā³ai¹ni² ī³ta³ka³khai³xa² ī³ton³jah¹la²
tē³sxā³ wxā³ai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la²
Nxe³te²nāu³xa² Je³su²jah³la² hi²sen³su² ī²ain¹tāu³a²
ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³te²a²
a³li³si¹jau³su² kwa³na³ha²kxai³ ī³ta³ka³khai³xa²
we²txi²ha²kxai³ nxe³sxā³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹
we²txi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². **17** Jā¹nxe³jut3su²
kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³jah¹lai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² a²wān³txa²
jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹ī³ta³ka³txa²
ā³wa²su¹tē³lha²kxai³ txa²wā¹nū²ai²na²
khāuh³lxa³ti³nha²ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³lha²kxai³
nxe³jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxi²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹
 ka³lxa¹khai¹nxe³kxe³su² a²nū²a²nāu³xa²
 Je³su²jah³lai²na² ã³nū²kxi²ye²ha²kxai³
 yxo²ha³ti³lhi³si¹jau³su² ī³ye³nai²na²
19 Nxe³tāu³a² in³jah³la² ha³tēh³nxā³nxa²
 a²hoh³lxah³la² wxā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Ha³lo²a² ī²li³tāu³a²
 ā³nxai³lin¹tāu³a² ā³si³te³kxi¹nx2ha¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe³sa²lxi¹. Wai³a³lxa²si³ta³lā²tē¹nai²na²
 a²sxi²lho³tē³na² yū³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a¹kai²na² a²ye³sa² wet1sxā³ a²sxi²lho³ju³ta²
 yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ Txai²na² Sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lai²na² hai³txi³
 ha³lo²a² kwa² sxa³na¹ju³ta³nū³a² yū³sa²nxa³wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
21 Hā²wxān³txa³nu² a²sa³wi³sxa² ā³jah¹la²
 wxā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³si³tē³kxi¹nxā²ha¹tu¹wi¹.
 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wī³na² ka³te³su² hin¹tāu³a²
 yxau³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³
 ya³lu²sān²nū²la² sa²nī¹kxi²sā²na¹ka³tu³
 ā³si³tē³kxi¹nxā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi²li² ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. A²nū²a²
 ī²li³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹txa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a²
 yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxai²nān²tu³
 sa²nī¹kxi²txai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² ī³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹jau³su²

Mateus 8:23

liv

Mateus 8:28

23 Nxē²e³ta³lun²nū²la² ā³waix3si¹jau³su²
ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³sxā³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxain¹nū²la² ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³tāu³a²
it3ta² ūn³txi³ sa²xit3ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
Nxē³sxā³ ūn³txi³ sa²xit3tha²kxai³ ī³yau³xai²na²
sa²ne³kxi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² hxi²tha³ha²kxai³
sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxē³ti³kxai³lu¹
a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
wxa²yū³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txu¹lxi¹si¹lxi¹.
Ā³non²ta³kxi²sa¹si¹lxi¹. Ā³nxū¹tē³te³lhxā³ sīn¹na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² txu¹lxi²nū²la²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ yuh³lxah³lxin¹ji¹wi¹?
Txa²wā¹sū³na² kāin² yxo²i²yah²lxon³tai¹.
Nxē²e³nū²la² ī³sa²yxau³nū²la² it3tai²na² ī³ye³nai²na²
nxe³sxā³ yxo²xūn³txi³ ī³kwāi²kxi²ha²kxai³
ha³lo²a² ā³nhāu²no³je²ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ in³txi³nāu³xai²na²
ī³yxo²o²lha² ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹jah¹lo²tān³te²la¹xā³? Jah¹lai²na²
wān³txa² it3ta² ūn³ju³ta² ā³wxe³si¹jau³su²
ī³ye³na² sa²hāu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹.
Nxē³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

KQ³nxe³te²yāu³ka³txa²nxū²kwāi³li³jau³su²

28 Nxā²ha¹te¹ ī³ye³nai²na² yxo²ha³tih³nāu³a¹
yxau³son³kxi²nū²la² ha³lo²a² Ka³ta³rē²na³ko³xa²
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹te³na¹
in³txa² ha¹lin¹jah¹la² ne³khau²sxā³

ī³ha¹te²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²
 in³txai²na² kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwāi³yxau³ta¹hxai²hē¹la². Sxi²khai³xa²
 yū³ya³hxa³ha²kxai³ a²nū²a² ya³lun²te²a² sxa³ko³xa²
 hoh³ya³ta¹hxai²hē¹la². An³txi³khaix1nxe³jau³su²
 nū³kxūn³khai¹nxe³jau³su² kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
 ko³nxe³ti³ kāi³si¹yha³jau³su² kāi³ya³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ju³ta² a²nū²a²nāu³xai²na² yuh³lxi³si¹jau³su²
 tīh³nai²na² ā³nxai³ain¹te²sxa³yu²hē³la².
 29 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³la² ī²ya³sxā³ in³txai²na²
 a²yxo²wān³txa² ī³kaix1ja³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³sān²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
 Tah²sa²nhi¹lxi¹. īh¹nxe³sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Ha³lo²a²
 ā³nhau³ko³nxa³tā³lxa¹ ī³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹nhīn¹jau³su²
 wxān³nhīn¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 A²nxe³tāu³a² ha³lo²a² ul²ye²nxa³kxe³su²
 kwa³jan³ta² yxa³kxa² ka³lxa²te²nāu³xa² hoh³sxā³
 ūh³yait1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 ūh³yait1tain¹te³na¹
 ko³nxe³te² yāu³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³la² ī³wā³txi³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxū²kwāi³li³sa²sih¹nhīn¹jau³nū³su²
 kwa³na³sa²sī¹nhīn¹kxai²nān²tū³ yxa³kxa³nāu³xai²na²
 nxū²kwāi³yxau³sī¹na¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Ā³wai³jah¹hin¹kxai²lē¹. Jau³su² nxū²la²
 ya²la³tū³ nxū²kwāi³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³
 yxa³kxai²na² nxū²kwāi³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³ yxa³kxa³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 ī³ye³na² ne³kxū²nxa² wā³la³ka³txa²

wxa²kan³kxi²si¹hain¹jau³su² í³ye³nāu³a²
sa²tā³nū²ta³lxi³si¹jau³su² í³lon³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³te²kxa³yān³tu³ in³txai²na² yxa³kxai²na²
wa³kxē³nāu³xa² í²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³
ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 A²nxe³jut3su²
a²sxi²yhe³nai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
í³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txa²
ko³nxe³te² yāu³ka³txa² a³li³si¹hain¹ju³tin³txi²
í³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jut3su²
sxi²je³na² yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa²
a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² ne³khauh²si¹hain¹jau³su²
a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la²
í²sxā³ ā³tū³nū²la² yuh³lxai¹nha²kxai³
ha³lo²a² ā³waix3si¹hain¹jau³su² win¹ta²te²lxi³
í³wā³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

9

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ka³tu³ í³ye³nai²na²
yxo²ha³ti³lhi³ka³tu³ a²sxi²jen³khai³xa²
Ka³far³na³ū²thī³na² wi³xi²ta¹hxai²hē¹la².
2 Wi³xi²tā³a² in³txi³nāu³xa² ne³khauh²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³te²nāu³xai²na² in³txa² í³ton³jah¹la²
kan²ta³kxi²ka³txa³la³ í³ton³jah¹la² tē³sxā³
wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹sxā³
sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
a²kāin²ju³ta² in³txi³nāu³xa² yxo²í²ain¹tū³ka³txi³su²
ha²kxai³ sān²sxā³ í²nhai¹nha²kxai³ in³txa²
kan²ta³kxi²jah¹la² í³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wẽ³sãi³. Nxex3txi¹. Nxũ²kwai³lxũ¹txa²hẽ³li¹. Wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe²e³ta³lun²nã²la² ha³tẽh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nãu³xa² a²ha³tih³sa² te²nãu³xa² e³lain¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lai²li² Txa²wã¹sã³nu²su² ki³lxot3sxã³ kãi³nñ²tai¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sã³nu²su² nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ kõ³nxe³thin¹jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹jau³su² ki³han³sxã³ e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² tã¹ka³txai²na² a²ẽ¹nã¹jau³xai²na² wi¹kõ³nha²kxai³ e³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Íh¹nxe³kxa²yã³ti³ta³ kõ³nxe³jau³su² wxa²ẽ¹nãu³a² e³kxi²nyhah¹lxin¹ji¹wi¹?

5 Nxe³ha²kxai³ Íh¹jau³la³ wã³txa² wa³sut3jau³la³te²la¹xã³? “Wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹.”

Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “Í³ton³jah¹lai³. Í³sa²yxau³sxã³ ã³nxí³xi¹sẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²

nxe²hí³ji¹wi¹? **6** Yxã¹ta¹ Txai²na² Sã³na²

Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tã³lot3sa²kah³lo²su²

na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta² Í³yau¹ã³nx2ta¹tu¹wi¹.

Nxe³ha²kxai³ Í³ton³jah¹lo² Í³nxai²na²

Í³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Í³sa²yxau³txi¹.

Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxí³txu¹li¹.

Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nã²la² kan²ta³kxi²jah¹la² wã²nxã³h¹lxi³ Í³sa²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³ka³tu³ ã³nxí³ta¹hxai²hẽ¹la². **8** Nxa²ha¹te¹

a²nã²a²nãu³xai²na² ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xai²na² ju¹tai²na² Í²ain¹sxã³ ka³lih³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka³lih³kxain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²i²
wxi¹kin³ti³to³ni² nxe³yain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² kāin²jah¹lo²su² na³li¹,
a²nū²a² nxe² ī³hxi²ka¹tha²kxai³lu¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ma³te²ah³la² ī³kaix1so¹jau³su²

9 Nxe³nū²la² ā³nxai³nū²la² in³txa² ū³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nē³tū³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la²
ī³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². **Ma³te²ah³lo²su²**
nha²ta¹hxai²hē¹la². **A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²**
Ro³ma²no²ko³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la² te²hi²sen³su²
ī³sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² ā³wxe³sxā³
ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
ā³wa²to¹tain¹tāu³ ī²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². **Nxe³nū²la²**
Ma³te²ah³lu¹ta²kxai³lu² ī³sa²yxau³nū²la²
ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². **10** Hā²wxān³txa³ sxi²ha²
ā³wih¹nū²la² ī³yain³te³lhxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
Je³su²jah³la² ā³wxe² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nē³tū³ka³txa³ ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³wxe²
a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su² te²nāu³xa²
ka³lxa¹te²nāu³xa² ā³wxe² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ā³wxe² ain¹sxā³ ī³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
11 Nxe³ju³tai²na² fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa²na² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
ī²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— ī³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² sa²kxai³lu² a²nū²a²
ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txi³su²
a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kāi³te²su²

te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sxā³ ā³wxe³sxā³
 ī³yain³ya³hain¹ju³tu¹tai²na² īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 ā³wxe³sxā³ ī³yain³ya³hain¹sīn¹te²sin²ta²ku²?
 Wi¹kāi³jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ nxe²
 ī³yain³ya³hai¹nhī³nx2nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tāu³,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹: — A²nū²a² wi¹lain³kxi²nha² te²hi²sen³su²
 hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ī³ton³te²su² te²a² so¹lxi³
 ā³ten³te²ju²hē³li¹. 13 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxā³
 thāi³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² ū³hū¹sah¹lxin¹ju³ta²
 so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³a²
 wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³ txai²li²
 hai³txi³ a²nū²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Ko³nxe³ti³
 kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na²
 ī³kaix1so¹te³lhxā³ wxān²nxā³wi¹ Yxān¹ta¹
 a²nū²a² ko³nxe³jah¹la² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na²
 so¹lxi³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Heh³lxi² yxau³ja² ī³yau¹ū³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxā³sxā³ ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a²
 nū³ka³txi³nāu³xai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 a²sa²wi³ha³lxi³na² nxe³sīn¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ī³ka³li³kxi²te³lhxā³ heh³lxi² yxau³sīn¹to³ha¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hai³txi³
 ti³he¹nxai¹nxa³wi¹. īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³

heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹. Sī¹na¹nhai¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Yxau³nuh¹nx²ta¹tāu³a² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
heh³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³
a²yā³la²nāu³xa² ī³kaix1so¹yhain¹te²ju²hē³li¹.
ī³kaix1so¹sxā³ ā³yān³nū²kxi²sxā³ kāin²
ī³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta²
sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yxau³ye²yhai¹nhī¹na¹
ī³kaix1so¹ain¹tū³kā³txai²na² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na²
so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tī¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ a²nū²a²
ī³kaix1so¹ain¹tū³kā³txa² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹.
Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
nxain¹sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na²
wān³txa² sa²xyo²wet1si¹hain¹jau³su²
heh³lxi² yxau³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹
txa²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu²
ā³waix3txai¹na¹hī¹na¹ so¹lxi³ heh³lxi²
yxau³ain¹tu¹wi¹. Ā³waix3txa¹na¹kxe³su²
ī³āin²ta³kxai¹nha²kxai³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² wā²la²
ū³whī²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tī³ka³lo³a²
ā³ten²ti³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a²
ū³nhū²kxi²sxā³ ūh³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹.
Tah²ka³lo³ai²na² ū³nhū²kxi²kī³ke³la³te²kxai³
ū³whāt3kxai²nān²tu³ tah²ko³lo³ain²ti³

ī³jot1sa²kxai³ tī³ka³lo³a² ī³jot1txa³ha²kxai³ nxe³sxā³
 ā³ten²ti³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa²
 aīn³so¹ki³sxā³ hā²wxān³txa³ te²yā¹nxe²
 Txa²wān³txa² ā³ki³ka³ti³kxi²ki³kxai²nān²tu³
 nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lx³
 aīn³so¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. 17 Te²yā¹nxe³jau³su²
 hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lē¹na² tī³ka³lo³ē¹nān²ta³
 yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² ā³nē¹na³wi¹sxā³
 ū³whā³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Ā³nē¹na³wi¹sxā³
 ū³wha³ki³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na²
 sa²kxai³lu² wā²lē¹nai²li² ī³txi³hā³kxi²sxā³
 ī³khot3sxā³ a²yau³xa² ā³nē¹na³hx³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hx³ni²
 a²ē¹nāin²ti³ ā³kho³ti² nxe³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wā²lē¹na²
 ta²hē¹nāu³a² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³wha³ki³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²ē¹nai²na² ā³khot3txa³ha²kxai³
 a²yain³txi³yau³xa² ā³nē¹a³na¹xa³ha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 Txa²wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³
 txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² a²ha³tih³xa²
 sa²yxo²we¹tha²kxai³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹.
 Txa²wān³txa² hā¹nxe³jau³xa¹ sa²yxo²we¹ju³ta²
 so¹lx³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Jai²rah³la² wē³sa² ī³ton³sxā³ ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²na² e³ta³lun²nxa³ta³lx¹
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³na²
 a²wa³kxēn³yah¹la² ā³ti³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³ti³sxā³ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a²

ã³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Æ³ka³ti³wxe³sxã³
Í³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Txa²ka³ne³lxa² kwẽn¹ta²kxai³
ya³lu²kxi²sa³na²li¹. Yxãñ¹ta¹ ya³lu²kxi²sa³kxan²ti³
ã³wxãñ¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Wxãñ¹kxai²nãñ²tu³
txa²wẽ³sai²li² wxa²wxain¹kxai²nãñ²tu³
ka³ten³sa²xi²tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² ten³sa³nhai¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ Í³sa²yxau³sxã³
ã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²
ã³si³tẽ³la³kxain¹nãñ³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ ã³wxã³ain¹ti³kxai³lu² txu¹ha³ka³lxa²
aun³ta² t̄³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na²
kãin² Í³ton³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²ka²
hxan³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nãñ³txa³
kwẽ³ko³nhĩ¹nai³tã² sa²kxai³lu² Í³si³ti³hon³ka³txa²
ã³ní³ton³ãñ³si³wxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nãñ¹te²tu³
Í³to³nxi²tu³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na²
Je³su²jah³la² yon³nãu³a¹ ã³ti³ha²kxai³
a²wã²la²ka³lo³a² wxa²to³ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³sxã³
a²é¹nãñ¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na² wã²la² kwa²hãi¹nxe²
wxa²to³ha¹kxai²nãñ²tu³ we²nxi²sa³tũ¹xã¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³tãu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
sa²wa³ti³nha²sxã³ Í³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²nxi¹. Í³nxã²kwai³lxã¹txi³nha¹sẽ¹ni¹.
Yxo²i²sa¹nha²kxai³ we²nxi¹nxi¹. Nxe³jau³su²
nxe³tãu³ a²kwẽn¹tai²na¹ ta¹ka³lxai²na² Í³ta³ka³txa²
we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nãñ²la² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² sxi²ha²
ã³nxai³sxã³ ã³ti³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Æ³ti³sxã³
ã³wih¹te³na¹ a²nãñ²a² ka³lxa²tã³ka³txa²
wãi²lhã³ka³txa² kãin² hai³ni² ã³xa² nãñ³ka³txa²

Mateus 9:24

lxiii

Mateus 9:28

ñ³ka³nxẽ¹ka³nxẽ¹ka³nxe²
nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
I³ye³kxain¹te³nah¹lx¹,
wã³txi³kxai³lu¹:

24 kāi²nxon³yā¹nxe²
Nxe² ī²sxā³
Je³su²jah³lai²na²

— Nxex3jah³lxi³hẽ¹li¹. Ā³waix3kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Hai³txi³ wẽ³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹sxã³
 ãu³xi²na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãñ¹ta¹
 a²nũ²a²nãu³xai²na² yxo²í²nyhai¹nxa³jau³su²
 í³yxo²kwa³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nx^e³nx^a²ha¹te¹
ã³waix3si¹hain¹jau³kxai³la¹
ã³wi²xi²ta¹hxai²hẽ¹la².
wẽ³sai²na² a²hxi²k
sa²yxo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²h
26 Jã¹nxe³jut3su² wẽ³sa
ha³ta³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

t^ū¹k^ä³txai²na²
 sxi²ha²
 Ä³wi²xi²sxä³
 hxi²ki³sxä³
 xi²khaix1nx³ta¹hxai²hë¹la².
 2:-3t-2 u²:-3

$$\frac{In^3txa^2}{ye^3we^2txi^2ya^3jau^3su^2} \quad \frac{ha^1lin^1te^2a^2}{ye^3han^3txi^3te^2a^2}$$

27 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ā³nxi³nū²la²
in³txa² ha¹li¹ a²yo³na² ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³ya³jah¹la²nāu³xa² ye³han³ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³sxā³ ū³kaix1ja³te³nah¹lx1:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²si¹lxī¹. Nxī¹nha²kxai³
 ye³han³sa²sīn¹ju³tai²na² wi¹lhīn¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³kot3sa²sī¹nhē³li¹. Nxē³ya³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
ã³wih¹nã²la² hã²wxã³txa³ ye³han³jah¹la³nã³xai²li²
ã³wih¹sxã³ ã³tã³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³
Je³su²jah³la² ã³wã³txi³te³nah¹lx¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Hxi²kan¹txi³
we²txi²nx²ta¹ju³ta³nū³a² yxo²ī²sya¹te³sin¹ji¹wi¹?
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ī³wa²lū³xi²ya³te³nah¹lxi¹:
— Yxo²ī²nxa²śi¹na¹nha²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
29 Nxe³ka³tū³ wxa²ye³wxai³sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³wxi¹. Yxo²ī²sya¹hi¹nha²kxai³
wx²a²we²txi¹nx²ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
30 Nxe³tāu³ ye³we²txi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³tū³ yxo²sa³tē¹txi³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— We²txi¹nx²ta¹wi¹. Yxān¹ta¹ ju¹tai²na² a²nū²a²
ā³xa² ī³yau¹ū³nha²ya³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
31 Nxe² ī³ye³kxi²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na²
nū³kxūn³sxā³ o²la³kxi²ju³ta² a²nū²a²nāu³xa²
a²yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nyha²ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² yxo²ka³tū³te²a² yxo²we²txi²jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ye³we²txi²ya³te²na²
a³li³xi²tāu³a² a²nū²a²nāu³xa² yāu³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te²nāu³xa² in³txa² yxo²ka³tū³nha²kxai³
ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³ha²kxai³
a²nxe³te² in³txa² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
33 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² jut3si²nū²la²
ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su²
kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
ya²la³tū³ nxū²kwāi³li³ha²kxai³ yxo²ka³tū³ju³ta²
yxo²we²txi²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jut3su²
ā³si³tē³la³kxi²te²nāu³xa² ju³ta² ī²nū²la²
ī³wā³wā³txi²sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹ha³lo²ai²na² I³sa³e²ko³nāu³a² hai³txi³
ī²ki³sxa³ju³tai²la¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³yān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² wān³txa² ki³han³jau³su²
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²ta³a² hxi²kan¹jah¹lo²su² te²a²
 a²sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 ī³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
 a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²tai¹. Txa²wā¹sū³nu²su²
 ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²a²nū²a²nāu³xa²ī³āin²ta³lxi²nha²jau³su²
 35 Hā²wxān³txa³ sxi²jen³nāu³a² kāin²thīn³su²
 tā³nxa² kāi²nxa³thīn³su² tā³nxa² hāi¹nxe³thī³na¹
 ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Ju³te²a²
 nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thī³na² ā³wih¹to³ha²kxai³
 Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a² nxe³jau³xa²
 ī³yau¹ū³hi² a²nū²a² ī³ta³ka³txa² whāi²na¹
 we²txi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 36 Nxe³sxā³
 a²nū²a² ā³si³tē³la³kxi²tū³kā³txi³su² ī²sxā³
 ī³āin²ta³lxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Tū³kā³txai²na² o³ve²a² yā¹xain¹na³na¹. Tīh³na²
 tī¹kxi²kxai²nān²tu³ kwa²hāi¹nxe² ā³nxai³lha²the³ti²
 kwa² khāuh³lxa³thī¹ni² nxe³te²ju²hē³li¹,
 o³ve²a² a²wa³kxē³nxa² yū²nxa³te²na²su²
 nxe³kxe³hū³nxe² tū¹ka³txai²na² yā¹xain¹na³na¹.
 Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxe³ha²kxai³
 a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa²
 yain³txa² sxa³ko³xa² wi¹wen¹ko³xa²
 yā¹xain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²ni²lho¹kxi³tū³kā³txa²

ka³lxa²ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² yxo²ī²sain¹te³lhxā³ te²nū³su² te²nāu³xa²
 ka³lxa¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ī³yau¹ū³nyhain¹te²nū³su²
 te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³he¹xai¹nxa³wi¹. ³⁸ Nxe³ha²kxai³
 hai³sxa² Wa³kxē³nxa² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Wxa²so¹tū³ka³txa² ā³xa² ā³nū²kxi²sxā³
 ī³kaix1tain¹si¹ki³jau³su² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

10

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² ī³kaix1so¹jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka²hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²hait1so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³kaix1ta¹hxai²hē¹la².
 ī³kaix1sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² ī²lu³te²a²
 ko³nxe³te² yā³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³kxai²nān²tū³
 hxi²kan¹txi³ nxū²kwāi³li³ain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
 ī³sa²si¹hā³nx2ta¹ha²kxai³ a²nū²a² ī²lu³te²a²
 a²ī³ta³ka³txa² ī²li³ka³txa² we²txain¹sih¹nx2ta¹jau³su²
 ī³sa²si¹hā³nx2ta¹ha²kxai³ jā¹nxe³te³lhxā³
 nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la²
² Jā¹nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 ī³lxi²hain¹jau³xa²sa¹. A²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² sa²kxai³lu²
 Si³māu²ah³la² tā³nxa² Pe²jah³la² tā³nxa² nxe³jau³xa²
 yau³ha¹li¹ ī³yī¹li²te²ju²hē³la². A²lon³yah³la²
 Ān³tre²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ti³a²kah³la²
 a²lo³nai²li² Jo³āu²ah³la² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ya³te²na² a²wī³nu²su² Se³be³te²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². ³ Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³
 Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Ma³te²ah³lo²su²
 a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nē³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Ti³a²kah³la²
 Au³fe²ah³la² a²tah²su² ha²kxai³ Le³be²ah³la²
 Ta³te²ah³la² nxe³i³lxa² ha¹li¹ ī³yī¹li²te²ju²hē³la².
 Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².
 4 Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a²
 ā³lxi³sxā³ se³lo²ti³nū³ka³txi³si²ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lo²su²
 yxan¹nāu³u¹ta²kxai³ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹
 Je³su²jah³la² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² ha²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ī³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su²
 5 A²nxe²te²in³txi³nāu³xai²li² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su²
 ha²kxai³ ī³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su²
ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³
 hai³txi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³lxa³
 ai³yah³lxa³nha²kxai³ Sa³ma³ri³tā²na² sxi²jen³ti³la³
 ai³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 6 Hāi¹nxe³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txa² a²sxi²ti³nāu³xai²na²
 so¹lxi³ ai³jah³lxi³hē¹li¹. Tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 o³ve²a² aun³tih¹sa³tī¹lxi³te²a² a²wa³kxēn³yah³la²
ī²te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³ju³ta²
tū¹ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ī²ai¹nxa³tū³ka³txi³su²
na³li¹. A²nxe³txa³nū¹ka³txai²na² so¹lxi³
ai³jah³lxi³hē¹li¹. 7 Nxe³sxā³ ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txi³txain¹jah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
*Si³yxau³tāu³lon³ju³ta³nū³a² wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.”
*Nxex3tain¹yah³lxi³hē¹li¹. 8 Nxe³yah³lxin¹tāu³a²**

ī³ta³ka³txa² ī³ton³te²a² we²txi²yah³lxi¹nha²kxai³
 a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tū³ ka³te³su²
 ī³sa²yxau³xi²si¹yhah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a²
 khon³ta³kxi²sxā³ kā³lāun³ta³kxi²te²a²
 ī³we²nxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a²
 ko³nxe³te² yā³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³te²na²
 ī³nxū²kwāi³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³lxi¹nha²kxai³
 nxex3jah³lxi³hē¹li¹. Wā²nxū¹h¹lxā³
 ī³hxi²ka¹txa²lxa¹wi¹. Yen³kxa²ū³yo³hi²sah¹lxin¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhai¹. Nxē³nx2ta¹kxa²yā¹nxe³sxā³
 wi¹kāi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² so¹kxi²yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Wā²nxū¹h¹lxī³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 hxi²nūn¹tai¹yah³lxi³hē¹li¹. 9 Jā¹nxe³sxā³
 ai³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ ū³yo³hi²ki³a² ou²ro²ki³su²
 tā³nxa² pra²ta²ki³su² tā³nxa² ko²bre²ki³su² tā³nxa²
 sa²so¹sxā³ tē³yah³lxī³txa³hē¹li¹. 10 Wā²lēn¹ta³
 tē³xān³nha²kxai³ wā²la²ka³lo³la³ ka³lo³ā³ka³lo³la³
 tē³xān³nha²kxai³ yu³wi²kxi²nhān¹ka³lo³la³
 ko³lo³ā³ka³lo³la³ tē³xān³nha²kxai³ tāu²ka³ta³la³
 tē³xān³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³sxā³
 ā³nhxi²nūn¹ta³kxain¹yah³lxin¹te²su² te²na² yen³kxa²
 wā²nhū¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² wain³na³li¹.

11 Nxē³ha²kxai³ ai³yah³lxin¹tāu³a¹ sxi²jen³na²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³ thi¹nai²na²
 yxau²xai³te²a² wi¹lhin¹sxā³ sxi²lho³nx2ti³te²a²
 ā³ten³jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³te²he³la³kxah³la²
 a³txi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ nxe³thī³nai²na¹
 yau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. 12 Jā¹nxe³sxā³
 sxi²ha² ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 wi¹li³hen³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 13 Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 sxi²ha² yxau²xai³tū³kā³txa² wi¹lhin¹kxi²

sa²wi¹son¹nx2ti³kxai²nān²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta²
 yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 wi¹lhin¹kxi² sa²wi¹son¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³
 a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² yxau³ya³nx2ti³xa³lho³li¹.
 Sa²wa²li¹nx2ti³tu¹wi¹. ¹⁴ Te²yā¹nxe³sxā³
 sxi²je³na² i²li³jen³su² je³nān²tu³:
 "Wxāi²na² ten³nxa²lxi³sī¹nxa³nhai¹."
 Nxē³nx2tain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txi³la³ ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nān²tu³
 sxi²je³nai²nān²tu³ wa²li³jah³lxi³hē¹li¹.
 Wa²li³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kīh³nū³xa² wxa²yū³kxa²
 ti³son¹tū³xa² ti³yū³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxē³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² ī³yau¹ū³ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
¹⁵ Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxā³nāu³u¹tai²na²
 So³to²ma²thī³nu¹tai²na² Ko³mo²ra²thī³nu¹tai²na²
 ha¹lin¹thī³nu¹tai²na² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³thī³sain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti¹
 Nxai¹nha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nu²su²
 te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha²
 sa³tē¹txi³ ū³yho³hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ sxi²jen³ta³
 en²nxa²lxa¹thī³na² ā²la² sa³tē¹txi³ ā³wa²tot1sxā³
 ū³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²

¹⁶ Nxē³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² yā¹yxah³lxi¹lxi¹.
 Tū¹kā³txai²na² ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tū³kā³txai²na²
 hau³xa² yā¹nxain¹na³li¹. Ko³nxe³ti³ kāi³sxā³
 yxau²xai³ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³li¹. Nxē³ha²kxai³
 ī²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³ txih³xa²
 ne³kheh¹te²ju²hē³li¹. Nxē³kxa²yā¹nxe²
 ne³kheh¹khaix1nxē³jah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³
 kwa³sxa³xa² wi¹lhin¹te²ju²hē³li¹. Nxē³kxa²yā¹nxe²

wi¹lhin¹khai¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 17 Jā¹nxe³jut3su²
te²yā¹nxe² a²nū²a² ī²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

Nxe³jah¹lai²li² khāuh³lxa³thi¹txa²lxi³ha³tai¹.

Wxa²hxī²kan¹txi³nāu³xa² ā³sa²so¹nx2ti³ha³tai¹.

Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³na²

ā³sa²so¹nx2ti³sxā³ ī³ta³lo³su²nx2ti³ha³tai¹.

18 Yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²

wxa²ha³lo²a² wxa²wa³kxē³nxa² si³yxau³kxa³ta²

Ko³ver³na³to²yah³lo²su² ha²kxai³

ā³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa²

a²wa³kxē³nxa² si³yxau³kxa³ta² pre³si³tēn²jah³lo²su²

ha²kxai³ ā³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tai¹nha³tai¹.

Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ yxo²i²sah³lxin¹ju³ta²

ī³wā³txi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³

tu³ka³txai²na² whāi²na¹ Ju³te²a²

nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² whāi²na¹

nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²

wi¹jau³xa² ī³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.

19 Nxe³yān¹ta¹ nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³

hxī²waun³txi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su²

nxe³yah²lxan³te³nah¹lxi¹: “īh¹nxe³

ī³wa²lū³xai¹na¹lhon³ku¹. īh¹nxe³jau³ta³

ī³ye³kxai¹na¹lhon³ku¹. Nxa¹nha¹.” Nxe³jau³su²,

nxe²e³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³

ī³wa²lū³xi²yah³lxi¹nhī¹na¹ wān³txa²

wain³jau³xan²tu³ wi¹kō³nh²yah³lxin¹tu¹wi¹.

20 Wxa²wān³txi³khai³sxu² e³yah²lxan³tho³li¹.

Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na²

wān³txa² a²yxo²e³jau³su² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21-22 Nxe³hī¹nai²na² yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²

a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ī³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

A²nū²a² yxo²i²xa³te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xa²

ī³su²lhā³si¹jau³su² ā³yū³so¹ain¹tu¹wi¹. A²wī³na²
 sa²kxai³lu² a²wē³sa² khai³xa² ā³yū³so¹ai¹nha²kxai³
 a²wē³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wī³na² a²hā³kā³na²
 nxe³sxā³ ā³yū³so¹ai¹nha²kxai³ nxe³ai¹nha³tai¹.
 Te²yā¹nxe³jut3su² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 sa²yxo²ā³syah¹lxi³txa³hē¹li¹. Sa²yxo²ā³syah²lxan³kxai²nān²tu³
 kxā¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxī²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 23 Jā¹nxe³jut3su² sxi²je³nai²na² ī²li³jen³su²
 khāuh³lxa³ti¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ sxi²je³na²
 nī³nā³sa²nūn³thī³na² aun³txi²xai³jax³lxi³hē¹li¹.
 Wān³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. I³sa³e²ko³xan¹ta²
 sxi²je³na² thī³ka³lxa²khai¹nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Ka³lxa¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ sxi²yhen³ti³nāu³xa²
 whāi²na¹ ai³lha²thet3jah³lxan³tho³li¹.
 Nxe³yah²lxan³nxa³ta³lxa¹ Txai²li² ne³ka³ta²sxā³
 a³ka³nxi²sxā³ ā³wā³li²sā²na¹tu¹wi¹.
 24 Jā¹nxe³jut3su² ha³teh³nxā³nxa²
 o²la³kxi²ta³lu²nxa³jah¹la² kāi²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 ī³tih³nxe³jah¹la² kāi²ti²lā²na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a²sa³wit3su² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 a²sū³nu²yah³lo²khai³xa² hxi²kan¹ti³lā²na³li¹.
 25 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²na² ha³teh³nxā³nxa²
 ī³tih³nxe³kxa² yā¹nxe³te²lo³te³lhxā³
 yā¹nxe³kxai²nān²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:
 “ī³tih³nxe³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³te²ju²hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ hxi²kan¹kxa² yā¹nxe³te²lo³te³lhxā³
 yā¹nxe³kxai²nān²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:
 “Hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³
 wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lo²su² te²sa¹kan²ti³
 e³lain¹te³nah¹lxi¹: “A²ta³a² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.”
 Nxe³ha²kxai³la¹ wxāi² ī³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³su²

yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² e³lain¹tu¹wi¹.
 Nxain¹te³nah¹lxi¹: “Ta³nx¹ka³txai²na²
 a²ta³n¹ka³txi³sain¹na³li¹.” Nxe³jau³su² te²ai²li²
 nxe³te²ju²hē³li¹.

A²n¹u²a² ī³yuh³lxa³kxi²nē³ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²
 26 Jā¹nxe³jut3su² a²n¹u²a² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2tain¹ju³ta³n¹u³su²
 hāi³a² he³son³kxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 ī²kxi²jah¹lai²la¹wi¹. ī²kxi²ha²kxai³ hā²wxān³txa³
 yan¹nāu³a¹ sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
 27 Ka³nxah³tai²na² wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 a³la²ni²tāu³a² a²n¹u²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³
 ī³hen³txi³tain¹yah³lxi³hē¹li¹. 28 Jā¹nxe³jut3su²
 txa²wā¹n¹u²ai²na² ī³su²lhā³nē³jah¹la²
 yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³
 txa²wā¹yāu³ka³txa² ī³su²lhā³nē³lxa³lho³li¹.
 Yxān¹ta¹ wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²n¹u²ai²na²
 nxe³sxā³ whāi²na¹ tē³sxā³ ha³lo²a² ko³nxe³ko³xa²
 ha³nxe²i³sa²tē³ko³xa² ā³na¹kxi³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² so¹lxi³
 yuh³lxi³jah³lxi³hē¹li¹. 29 Txa²wā¹sū³na² wi¹lxa²
 hau³ko³tū¹nhē³na³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² a¹i³ka² wē³sa²
 ha¹lin¹te²su² te²a² hxi²tē³nyhah²lxin¹kxai²nān²tu³
 ū³yo³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxā³
 ū³yo³hi¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. A²yo³ha² kāi²nxa³wi¹,
 a¹i³ka² a³lxi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nū¹
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a¹i³kai²na² ki³ka³na³ku²
 kxan²ti³ yuh³xai²na² a³hi²kxai²nān²tu³
 Sū³na²kxai³lu² ī²kxi³lxi³hxai²na²hē³li¹.
 30 Jā¹nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 A²hoh³lxi³ Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lxa²

hau³ko³tū¹nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. 31 Jā¹nxe³ha²kxai³
 hxi²waun³txi²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ai³ka²
 wē³sa² jū¹nxa² so¹lxi³ a³lxi²hxai²na²hē³li¹.
 Ki³ka³lxa¹txi³ a²nū²kxi²ki³kan²ti³ hai³txi³
 a²yoh³la³ kāin²ti³he¹nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² a³lxi² wa³to²hi¹nx2ti³hxai²na²hē³li¹.
 Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wi¹wi¹nxe²
 sa²hau³ko³nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²
 32 A²nū²a² ī²li³te² ī³nxai²na² a²nū²a² ā³xa²
 ī³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la²
 a²sa³wit3su²na¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su²
 yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²sū³na² oh³xa²
 yxau³ta²si³yxau³kxah³la² ī³ye³kxi²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹.”
 Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹. 33 Nxe³yān¹ta¹
 a²nū²a² ī²li³te² ī³nxai²na² a²nū²a²
 ā³xa² ī³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²nxa³wi¹.”
 Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²sū³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la²
 ī³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li²
 txa²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Nxe³na¹jau³su²
 nxe³na¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² sa²wi³lhon³kxi³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
jau³su²
 34 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²nū²a²nān²xa² hāu²non³sxā³yxau²xai³nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nū³a²
 yū²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nū³a²
 yū³tu¹wi¹. 35 Nxe³ju³kxai³lu² wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 a²ki³lha³lxi²na² sa²kxai³lu² a²wī³na²

ã³nhe¹kxi²ha²kxai³
 sa²kxai³lu² a²hã³ka³na² ã³nhe¹kxi²ha²kxai³,
 a²sí³sai²na² sa²kxai³lu² a²hã³na²
 ã³nhe¹kxi²ha²kxai³ nxe² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹tu¹wi¹.
 36 Nxe³sxã³ wxa²yu³ta³khai³xa² a²ha³tih³xa²
 ã³nhai¹son³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

37 Jã¹nxe³jut3su² a²nã²a² te² ï³nxai²na²
 sa²kxai³lu² wxa²wí³na² wxa²hã³ka³na² nxe³sxã³
 a³lxain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ã³wa²to²hi²
 a³lxi²sa²tẽ³sah¹lxan³kxai²nã²tu³ nxe³te² ï³nxã²tu³
 hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lxi³lot3sah¹lxan³tho³li¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nã²a² te² ï³nxai²na² sa²kxai³lu²
 wxa²ki³lha³lxa² wxa²ka³ne³lxa² nxe³sxã³
 a³lxain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ã³wa²to²hi²
 a³lxi²sa²tẽ³sah¹lxan³kxai²nã²tu³ nxe³te² ï³nxã²tu³
 hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lxi³lot3sah¹lxan³tho³li¹.
 38 Nxe³ha²kxai³ ï³hit1sah²lxin¹kxai²nã²tu³
 ï³ye³khãuh³lxa³thi¹nx2tain¹ju³ta³nã³a²
 ta³nxa² ï³su²lhã³nx2tain¹ju³ta³nã³a² ta³nxa²
 nxe³nx2tain¹ju³ta³nã³a² yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã³txa² sa²yxo²ã³syah²lxin¹kxai²nã²tu³
 hxi²kan¹txi³ Txa²sa³wi³ha³lxi³syah²lxan³tho³li¹.
 39 Jã¹nxa¹jau³su² wxã²na² sa²kxai³lu²
 ï³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³: “Yuh³xai²na²
 ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³a¹
 a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wã³txa²
 sa²yxo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.”
 Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³ Txa²wã¹sí³na²
 ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxã¹ta¹:
 “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a²
 txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²
 wã³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

ĩ³su²lhã³sain¹kxan²ti³
 ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kãi³kxa²yo³su² ẽ³yau¹ũ³jau³su²

40 Jã¹nxe³jut3su² ai³lha²thet3jah³lxin¹tãu³a²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nx2tain¹jau³su²
 e³kxi²nx2tain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²nãn²tu³
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹sain¹jau³su²
 e³kxi²sain¹nññ³na³li¹. Nxe³sxã³ wa²su¹wa²sun¹sxã³
 ã³wih¹si¹sain¹kxai²nãn²tu³ ẽ³sa²si¹hã³sa²jah¹la²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹jau³su²
 e³khain¹nññ³na³li¹. 41 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nã²a²
 ẽ²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wã³txa² ẽ³hen³txi³jah¹la²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a²
 nxe²e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na² Sã³na²
 wã³txa² ẽ³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹hai¹na¹tã¹xã¹.”
 Nxe³jau³su² nxe³te²nãn²tu³ Sã³na² wã³txa²
 ẽ³hen³txi³jah¹la² ẽ³hen³txi³kxa² yo³ha²
 yã¹nxe³sxã³ ù³yho³hi²nyhain¹nññ³tu¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nã²a² wi¹lhin¹jah¹la²
 wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a²
 nxe²e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ wa²su¹wa²sun¹sxã³
 ã³wih¹si¹hai¹na¹tã¹xã¹.” Nxe³jau³su² nxe³te²
 ẽ³nxã²tu³ wi¹lhin¹jah¹la² ù³yho³hi²ka² yo³ha²
 yã¹nxe² ù³yho³hi²nyhain¹nññ³tu¹wi¹.
 42 Te²yã¹nxññ³sxã³ a²nã²a² ẽ²li³te²a²
 a³lxi²sai¹nha²kxai³ ẽ³yau³xa² sã²jau³xa²
 ẽ³na²jau³su² a²nã²a² ã³jah¹la² ù³hã¹nyhain¹sxã³

e³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² kāi²nxa³kxan²ti³ Sū³na² sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxē³ha²kxai³ ī³yau³xa² ī³na²jau³xa² ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.” Nxē³jau³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya²la³tu³ wi¹kāi³ain¹kxa²yo²ha² yū³tu¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxē³jau³xai²na² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

11

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ī³wā³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³ nū³ka³txa² ī³yau¹ū³ta³lun²te³na¹ ā³waix3ta¹hxai²hē¹la². Sxi²jen³nāu³a² ai³lha²thet3sxā³ ai³sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³hi² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³hen³txi² Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxēn³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

*2 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹txa³lxi³ sxi²ha² kan²txi³ ū³ti¹kxi²sxā³ sxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²jau³su² ha³tā³nxe³nū²la² a²sa³wi³hxā³lxa² ī³kaix1tai¹ta¹hxai²hē¹la². *3 Nxe³sxā³ ī³kaix1tū²la² Je³su²jah³la² ī³wā³txi³si¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ah³lxin¹tai¹ta¹hxai²hē¹la².**

Ī³sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na² ū³sa²si¹hā³ūh¹sa²sīn¹jah¹lo²su² nīn¹ji¹wi¹? Nxe²nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² wah³nxe³sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: — Nxex3jah³lxi³wxi¹. Wān³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³su² ha³lo²a² ī²yah³lxin¹jut3su² whāi²na¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā²li³sxā³

ī³hen³txi³jah³lxi³hē¹li¹. 5 Ye³han³te²su²
 te²a² ye³we²txi²ha²kxai³ ha³lxu³ha² ai³te²su²
 te²a² sa²yū³we²txi²ha²kxai³ a²nū²a²
 khon³ta³kxi²sxā³ kā³lāun³ta³kxi²te²su² te²a²
 we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxē³na² ne³ka³tū³te²su²
 te²a² ne³we²txi²ha²kxai³ a²nū²a² ya³lu²te²su² te²a²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tha²kxai³ a²nū²a²
 yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³su²
 txa²wā¹ē¹nāu³a² sa²hau³ko³tain¹si¹hain¹jau³su²
 ī³hen³txi³nhayai¹nha²kxai³ nxe³jau³su² jau³xa²
 ha³kxa¹ ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 6 Txa²wān³txa²
 hxi²ye¹ta³lxain¹sxā³ en²sai¹nxa³te²su² te²a²
 wi¹lhin¹khaix1xain¹na³li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxa² aun³txi³sxā³ ī³xain¹ta¹hxai²hē¹la²;
 Nxe³ka³tū³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 sa²wa²nha²sxā³ a²nū²a² ā³si³tē³la³kxi² te²nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ai³sxā³
 ī²yah³lxi¹nhī¹nai³tā² īh¹nxe³te²ta³ ī²te³lhxā³
 ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³tī³ka²txā³nxa²
 kwa² sa³xit3sxā³ sa²hai³hain³jut3sū³nxe²
 a²nū²a² ī³wā³wā³ta³kxi²sain¹jah¹la² ī²te³lhxā³
 ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? 8 Nxe²nxa³kxai²nān²tū³
 īh¹te²ta³ ī²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nū²ai²na²
 yen³kxih³jah¹la² wā²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a²
 au³khaix1nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a²
 nxe³ka³lo³ai²na² ū³whi²kxi²nha²jah¹la² ī²te³lhxā³
 ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxēn²nxa³wi¹. A²nū²a² wā²la²
 wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² wih²kxi²nha²te²he³la³kxa²
 a²nū²a² sxi²ha² kāin²te²si³yau³jxah¹la²

sxi²ha² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.
 9 Nxē²nxa³kxai²nān²tū³ īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³
 ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³jah¹la² ī²te³lhxā³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹?
 Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹
 ī³hen³txi³tū³kā³txa² ā³wa²to²hi²sxā³
 yxau²sa²tē³jah¹lai²la¹wi¹. 10 Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³nē³te³nah¹lx¹:
 “Ne³ka²a³sah¹lx³wxi¹. Txa²sā³wit³su²
 ne³ka³ta²nxa²sxā³ ī³sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nān²tū³ a²nū²a²nāu³xa²
 ī³tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wān³txa² hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su²
 nxe³jau³xai²na² ī³hau³ko³tain¹tu¹wi¹.”
 Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 11 Jā¹nxa¹jau³su²
 ya²la³tū³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³nū³kā³txu¹tai²nān¹jau³xai²na²
 wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² wān³txa² ī³tih³nxe³jau³xai²na²
 wxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nū¹
 Txa²sa³wi³ha³lxai²na² hxi²kan¹tū³kā³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nū¹
 wān³txa² ī³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na²
 wxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²sa²tē³na³li¹. 12 Jā¹nxe³sxā³
 txa²nū² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Sū³na²
 wān³txa² ī³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nū²a²
 ī²li³te²na² ā³yxo²o³tū¹kxai²nān²tū³ Sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ ī³ū¹hai¹nhī³nx2na³li¹.
 Nxe³jau³su² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 ī³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² Txa²wān³txa²
 ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxā³ Sū³na² wān³txa²
 yxo²ī²ain¹na³li¹. 13 A²kxā³nxān¹jau³xu¹tai²na²

Sū³na² wān³txa³ ī³hen³txi³nū³kā³txai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa²
 ū³wha²li¹jau³xu¹tai²na² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²
 ī³yau¹ū³nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tū³
 hā²wxān³txa³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 ī³yau¹ū¹nhē³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³tai²li²
 hī¹na² yū²na³li¹.” Nxe³nē³ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 14 A²nxe³jau³xu¹tai²na² E³li²ah³lu¹jāx1jah¹la²
 wxā³ju³ta²nū³a² ī³yau¹ū³nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jah¹la² wxā³jah¹lai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
 na³li¹. Ya²la³lyau³tū³ ā³ten³nxa²ti³kxai²nān²tū³
 yxo²ī¹jah³lxi³hē¹li¹. 15 A²ne³nxē³na²
 yū¹nx2ti³kxai²nān²tū³ ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹.

16 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² a²hī¹nān¹te²nū³kā³txi³nāu³xa²
 ī¹nxē³txe²hū³nhī³te²la¹xā³? Wē³ha³lxa²
 yā¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa²
 wa³nī³lo³nain¹te²ju²hē³li¹. Wa³nī³lon³sxā³
 ī³kaix1nyhu¹ain¹te³nah¹lxi¹: 17 “Wān³txa²
 wi¹lhin¹jau³xa² ī³hain³sih¹nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ ī³ka³li³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹.
 Hā²wxān³txa³nū² ī³āin²ta³kxi²jau³xa²
 ī³hain³sih¹nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 nān³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxe³kxe³hū³sxā³
 a²nū²a² a²hī¹nān¹te² nū³kā³txi³nāu³xa²
 kā³nxai³tān¹tū³kā³txa² yā¹nxain¹na³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txa²
 e²nain¹na³li¹. 18 Jā¹nxe³jut3su² Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² wxā³hī¹nai³tā² yain³txa²
 kwa²hā¹nxe² ā³na¹ha²kxai³ vīn²yau³xa²

ī³na²xa³ha²kxai³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxē³te³na¹ a²nū²ai²na² e²nain¹sxā³ wān³txa²
 wai³nxa³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxī¹: “Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³yxau³jah¹lo²sin²tai¹.” Nxē²
 e³lain¹na²hē³li¹. ¹⁹ Jā¹nxēn³tai¹. Txai²li²
 wxā³na¹hī¹nai³tā² yain³txa² ī³yai³ni²
 yain³jau³xa² ī³na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxē³na¹ta¹ a²nū²ai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 en²kxi²sain¹te³nah¹lxī¹: “Je³su²jah³lai²na²
 yain³txa² kāin² yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa²
 ī³na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² ū³yo³hi²ki³ka²
 so¹kxi²nē³tū³ka³txi³nāu³xa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txa²
 nxe³sxā³ ā³ya³lxī²nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxē²
 e³lain¹na²hē³li¹. Nxē³lxain¹kxan²ti³ a²nū²ai²na²
 a²hoh³lxī³su² te²a² wain³txi³ kāi³kxai²nān²tu²
 a²wē³ha³lxā² wain³txi³ ī²ye²ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²jen³ti³nāu³xa² sa²yo²we¹tai¹nxa³jau³su²
²⁰ Nxē²e³ta³lun²nū²la² sxi²jen³ti³nāu³xa²
 ī³kwai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³nāu³xa²
 Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³
 o²la³kxi²nū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 nxe³kxan²ti³nū¹ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
 ā³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
²¹ Jā¹nxe³jut3su² sxi²jen³txi³nāu³xa²
 ī³kwai¹txain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: — Ko²ra³sī²thī³nān¹tū³ka³txāi³.
 Bet3sa³i²ta³thī³nān¹tū³ka³txāi³. Ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
 Kxā³nhxī¹nai³tān¹thī³na² Ti²ro³thī³nān¹tū³ka³txai³tā²
 Si³tō²thī³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³

ko³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³ ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³w
 Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ūh¹nx2ta¹ju³ta²
 ī²ain¹ke³la³te²kxai³ a²kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tu¹tai²na²
 ā³na¹sxā³ ā³yxo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹.
 Wā²la² sa²kē³nā²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²sxā³
 ha³nxe²a² sin³so³xā² ā³wxe³sān²sxā³
 ā³yxo²o³tū¹sai¹nhī³nx2na³li¹. **22** Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³
 yxan¹nāu³a¹ txa²wā¹o²la³kxi²kī³kxa²yo³ha² Sū³na²
 ū³yo³hi²nē³tāu³a¹ Ti²ro³thī³nān¹tū³ka³txai³tā²
 Si³tō²thī³nān¹tū³ka³txai³tā² nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² kāi²nxa³lho³li¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²yo³ha²
 ā²la² kāi²non³tu¹wi¹. **23** Nxa²ha¹te¹
 Ka³far³na³ū²thī³nān¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 sa²kxai³lu¹: “Oh³nān¹ko³nāu³a² Sū³na²
 ha³lo²a²nāu³a² ka³la³sxā³ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹”
 Nxīn¹jau³su² yxān¹ta¹ yuh³xan¹ko³nāu³a²
 ha³nxe² ī³ko³nāu³a² sa²yū³lho¹txa²tu¹wi¹.
 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² So³to²ma²thī³na²
 ko³nxe³thin¹khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹kxa²yo³ha²
 ū³hū¹nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta²
 ī²ain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ ya³lu²hxa³nai¹nhī²nxa³wi¹.
24 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yxan¹nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 a²wa³kxēn³su² tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² So³to²ma²thī³nū¹tai²nān¹tū³ka³txa²
 kāin² ye³khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹
 wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² sa²kxai³lu²
 ye³khāuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³ju³ta³nū³a² kāin²
 wha²to²hi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² hxi²nū¹nain¹jau³su²

25 Nxe³ka³tū³ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wī³nāi³. Oh³xan¹thī³na² whāi²na¹
 yuh³xan¹thī³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxīn¹sxā³ ha³teh³nxā³nxā²
 a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa²
 nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³tai²na¹ wān³txa²
 ī³tih³nīn¹jau³xai²na¹ ī³yau¹ū³ai¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹
 a²hoh³lxi³sxā³te²su² te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na²
 ī³yau¹ū³ai¹nī¹nhē³li¹. Nxai¹nī¹nha²kxai³
 sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. 26 Wā²nxū¹h¹lxi³sxā³
 nxe²kāi³i¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 Sū³na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Yen³kxai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wī³na²
 ū³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wī³na² so¹lxi³
 a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² ī³sa²jah¹lai²la¹wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wī³na² ī³te²la³ yū²nxa³wi¹.
 Txa²wī³na² a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹lxi³
 ī³jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³: “A²nū²a²
 ā³xai²na² Txa²wī³na² ī³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹.
 Nxa¹kxai²nān²tū³ nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wī³na²
 ī²jah³lo²su² nū³nhī³nx2na³li¹.

*28 Jā¹nxa¹jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 hxi²tha³ah³lxin¹te² ī³nxai²na² yen³kxa²
 sa³te²kxa² sa²nah³so¹sxā³ hxi²tha³te²hū³nxe²
 te² ī³nxai²na² nxe³sxā³ ā³wxā³jah³lxi³hē¹li¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 ā³wa²su¹nha²sxā³ yxau²xai³nū¹nxa²lxa¹tu¹wi¹.
 29 Txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxe³sxā³ txa²wān³txa² ī³tih³nxe³nx2ta¹jau³xa²*

wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txai²na²
 thāi³ti³la²khai¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²nū²a²nāu³xai²na² yu³hē³nāu³ai²na²
 yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxē³na¹kxa²yā¹nxe²
 yxau³nū²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹nha²sxā³
 yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. ³⁰Jā¹nxe³jut3su²
 txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah³lxin¹ju³ta²
 ū³wi¹lxon³kxi¹jah³lxin¹kxi³te²ju²hē³li¹.
 Sa²ka³la³hēn¹kxi²yah³lxin¹kxe³hū³nxe²
 wa³lo³lon³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 nxē³ta¹hxai²hē¹la².

12

Sa²ba³to³ nxe³hi¹na² a²wa³ka³li³yu³ta²
 ū³yau¹ū³jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 e³ta³lun²nū²la² sa²ba³to³ nxe³hi¹na² hai³sxa²
 wi³txa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² ā³nxai²
 a²sa³wi³ha³lxa² ā³nxai³li² nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³tāu³a² he³hain¹jau³su² yain³txi³nā³kxa²
 wxa²ni²lho¹sxā³ yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
² Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ī²ain¹tāu³
 ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Nxex3txi¹. Ju³te²a²
 nū³ka³txi³su² sa²ba³to³ nxe³tāu³a² a²wah³ka³lxa²
 a²xyo²ha³kxa¹ ā³na¹xai³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Nxē³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na²
 sa²xyo²ā³ain¹ti²tu³wi¹, yain³ti³nā³kxa²
 wxa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. S^ū³na² ū³wha²li¹txā³nxa²
 ū²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹tai²na²
 he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹
⁴ Nxain¹tāu³kxai³lu² S^ū³na² sxi²ha² ū³wih¹nū²la²
 yain³tū³xai²na² S^ū³na² ū³yho³hi²tū³xai²na²
 wxa²so¹sxa³ ū³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³tū¹xai²na² S^ū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³ka³txa²
 wā³nxīn¹te²ka³txa² so¹lxi³ yain³tū³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³
 yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ⁵ Te²yā¹nxūn³jut3su²
 S^ū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹
 sa²ba³to³ nxe³ti³xai²na² jau³jau¹xai²na²
 sa²yxo²ā³xai³ain¹te²ju²hē³li¹. Nxain¹kxan²ti³
 hxi²ki³la³ te²sxa³yu²hē³li¹. Ju¹tai²na²
 ū²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. ⁶ Nxe³yān¹ta¹ wān³txi³khai³xa²
 e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wa³to²hi²
 wxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. ⁷ S^ū³na² ū³wha²li¹txā³nxa²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhīn¹sxa³ thāi³ti³la²
 sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yen³kxa²
 ū³hū¹sa²nhīn¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹.”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³su² ha³kxa¹
 jau³jau¹xai²na² wi¹ko³nh²yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
 a²nū²a² hxi²ki³la²nxa³te²na² ko³nxe³ti³
 ū³yī¹li²yah³lxi³hī³nx2nxa³lxi¹. Yxān¹ta¹ yah²lxa³lxi¹.
⁸ Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² S^ū³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²ba³to³
 nxe³ti³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²
⁹ Nxe²e³ta³lun²nū²la² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²thī³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

10 *Ã³wih1te3na1 in3txa2 hxi2yã3nã3ta3kxi2jah1la2 i2ye2ta1hxai2hẽ1la2. Nxte3na1 fa3ri3se2a2 nǔ3ka3txa2 i3wã3txain1te3nah1lxi1:*

— Je³su²jah³lāi³. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
 a²nū²a² ī³ton³kxai²nān²tu³ we²txi²ju³ta³nū³su²
 wai³nhī³ji¹wi¹? Fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na²
 ko³nxe³thin¹ju³ta² a³ti²si¹kxi³jau³nū³su²
 ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la²
te² i³nxai²na² o³ve²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lx³
yū³hī³nxai¹lx¹. Nxēn¹ka³tu³ o³ve²ai²na² sa²ba³to³
nxē³hī¹na¹ kxīh³nxē¹na² ā³wi¹hī³nx²na³li¹.
Nxē³ju³tai²na² nxē³kxai²nān²tu³ sa²ba³to³
nxē³ti³xa² nxē³kxan²ti³nū¹ o³ve²ai²na² kxīh³nxē¹na²
sa²sai²lho¹xi²hī³nxān¹ji¹wi¹? 12 Jā¹nxē³kxe³hū³sxā³
a²nū²su² a³lx¹wa³to²hi²khaix1nxē³te²ju²hē³li¹.
Nxē³te²kxa³yān³tu³ wi¹kāi³ūh¹ki³ju³ta² sa²ba³to³
nxē³ti³xa² nxē³kxan²ti³nū¹ wain³te²ju²hē³li¹.
Nxē³iau³su² ta¹hxai²hē¹la².

13 *Nxe²e³ta³lun²nū²la² sa²wa³tj₂³nha²sxā³ hxi²yā³nān³ta³kxi²jah¹la²i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:*

— ī³hxī²sin²nha¹sē¹li¹. Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ka³tū³ ī³hxī²sin²nha²hī¹na¹ a²hxī²ka² sa²kxai³lu².
 ī³hxī²we²nxi²ta¹hxai²hē¹la². A²hxī²kxā¹xa² yā¹nxe².
 hxī²wi¹lxī²ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 a³li³ain¹ka³tu³ ī³he³son³kxi²nyhain¹sxā³
 Je³su²jah³la² ī³su²lhā³si¹hain¹jau³su²
 ī³ne³wa³ko³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

$$Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2sa^3wi^3ha^3lx a^2\tilde{l}^3yau^1\tilde{u}^3jau^3su^2$$

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ju¹tai²na²
 ī²nha²nū²la² ā³waix3ta¹hxai²hē¹la², Ā³waix3te³na¹
 a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³te²nāu³xa² aun³ta²
 ī³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²nū²a²
 ī³ton³te²a²ka³lxa¹sxā³ ī³hi¹tain¹yah³lxī³nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu²
 we²txain¹ta¹hxai²hē¹la². **16** Nxe³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³wxi¹. We²txi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ a²nū²a² ā³xa²
 ī³hen³txi³yah³lxī³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². **17** A²nxe³jut3su²
 kxā³nxu¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² a²wān³txi³su²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xau³hxai²tēx1ta³la³
 te³nah¹lxī¹:
18 — Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. Jah¹lai²li²
 Txa²sa³wi³sai²la¹wi¹. ī³kaix1so¹na¹kxah³lai²la¹wi¹.
 A³lxī²na¹kxah³lai²la¹wi¹. ī³wi¹lxon³kxi²sa²jah¹lai²la¹wi¹.
 Ā³nū²nxī²sxā³ ai³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 a²nū²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² ā³wa²su¹kxi²na¹ju³ta³nū³a²
 ī³hen³txain¹tu¹wi¹. **19** Hai³txi³ kwa²
 ī³he¹he¹kxi²nyhu¹xa³ha²kxai³ kwa²
 ī³kaix1nyhu¹xa³ha²kxai³ sxi²jen³nāu³ai²na²
 kwa² ī³kāi²non³si¹nha¹jau³su²
 ī³ye³li³xa³ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wi¹.
20 Ka³tr³kxa³ti²nxān³su² sa²ka³lūt3sxā³
 sxā³nxā³nxa² sa²nāu³lxī²nxa³lho³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ lā³pi³āu²te³na²
 ū³hū¹lxī³te³lhxā³ tē³na² hai³txi³
 ū³hū¹lxī²nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe²a²nū²a²
 yxo²ī²sxā³ hxi²tha³kxai²nān²tu³ hai³txi³

$\tilde{I}^3ya^2lu^1thxa^3kxi^2nxa^3lho^3li^1.$ Nxe²nxa³ha²kxai³
 $\tilde{I}^3nx\tilde{U}^2kw\tilde{a}i^3lx\tilde{U}^1txain^1tu^1wi^1.$ 21 Jā¹nxe³jut3su²
 Jah¹la² wān³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 yxo²ī²ain¹tu¹wi¹.
 I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² ī³yau¹ū³jau³su²
 22 Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³te²
 yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³jah¹la²
 ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 ye³han³ye²ha²kxai³ yxo²kan²ye²ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² in³txa² ī²kxi²nū²la²
 kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su²
 kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tāu³
 yxo²we²txi²xi²ha²kxai³ ye³we²txi²xi²ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 23 A²nxe³ju¹tai²na²
 a²nū²a² ī³hi¹tain¹te²nāu³xa² ī²kxain¹nxa²ha¹te¹
 o²lai¹nha²kxai³ ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²li² wā³nxīn¹khaix1jah¹lo²sin²tai¹.
 Txa²wā¹sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3jah¹lo²su²
 yxau³sxā³ wah³nxe³kxi²kī³jah¹lo²su²
 nxe³jah¹lain²txi³te²sin²tai¹. Nxē³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 24 Nxe³yān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la²
 a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹la² a²sa³wit3sin²tai¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
 nxū²kwāi³li³si¹jau³su² ī³ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹.
 Fa³ri³se²a²nāu³xa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
 fa³ri³se²a² ē¹nān¹jau³su² wi¹kō³nha²ha²kxai³
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 — Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. A²nū²a²nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu²wā²nxū¹h¹lxī³ ā³nhe¹kxi²nyhain¹kxai²nān²tu³
 ya³lu²hxan³nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 sxi²je³na² tā³nxa² kwa² sxi²ha²
 tā³nxa² a²nū²a² yxau²xai³te²nāu³xa²
 ā³nhai²ta³lxī³sxā³ yxau³ain¹kxai²nān²tu³ kan²txi³
 yxau²sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹. 26 Te²yā¹nxū³sxā³
 Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² wā²nxū¹h¹sxā³
 nxū²kwāi³li³si¹nha²jau³su² ī³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³
 hai³txi³ a²ha³lo²ai²na² 27 nū³kxū³txi³
 yxau²sa²tē³xa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³
 wxa²wān³txa² e³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹:
 “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wi³sai²la¹wi¹.
 Yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ fa³ri³se²a²
 nū³ka³txe² ī³nxai²na² wxa²wē³ha³lxā²
 kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kāi³ain¹nūn³na³li¹.
 Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txai²na² īh¹te²ta³
 sa³wi³ha³lxī³la³ te²la¹xā³? 28 Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² Te²hi²sen³su²
 ī³hxi²kat1sa²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te²
 yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su² ī³ye³kxi²na¹wi¹.
 Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.
 29 Te²yā¹nxe³jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²
 nū³kxū³jah¹lo²su² ye²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³
 sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa²
 kāi³kxi²ti³hex1nxe³hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹
 nū³kxū³jah¹lai²na² i³sxā³sa²tai³kxain¹ke³la³te²kxai³
 sxi²hai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa²

yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ kāi³kxi²sxā³
 wxa²so²hxa³hī³nx2na³li¹. Nxē³na¹ha²kxai³
 a²ta³nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² Bel³se³bu²ah³lan²tu³
 nxe² kāi³kxi²na¹hē³li¹. Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxē³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²ta³ai²na² a²nū²ē¹na² nxū²kwāi³yxau³te²su² te²a²
 nxū²kwāi³li³si¹hai¹na¹wi¹.

30 Nxē³ain¹jut3su² a²nū²ai²na²
 ā³ya³lxi²sai¹nxa³te²su² te²a² txa²kō¹kō¹sain¹na³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe²
 ā³nū²kxi²sai¹nxa³te²su² te²a² ha³tēn¹txi²
 aun³txi³si¹hain¹tu¹wi¹. **31-32** Jā¹nxe³ha²kxai³
 a²nū²a² ī²li³te²su² te²an²tu³ kō³nxe³ti³
 kāi³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 ā³xyo²o³tū¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta²
 yū²na³li¹. Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na²
 kō³nxe³te²lot3sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a²
 yū³tu¹wi¹. Nxē³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxa³jau³xa²
 e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta²
 hi²sen³su² Je³su²jah³la² ī³hxi²ka¹tin²tai¹.”
 Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³jah³lxī¹lxī¹.
 A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³
 ā³wa²sut1ju³ta² yū²nxa³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 yan¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²
 a³ya³ti²ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹ ā³wa²su¹ju³ta²nū³a²
 yū²nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a²
 so¹lxi³ yū³tu¹wi¹.

Hi³sa³ka³txa² a²nxā³kxa² ī³yau¹ū³jau³su²

33 Jā¹nxe³kxe³hū³jau³su² hi³sa³ka³txai²na²
 wi¹kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² wi¹te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txai²na² ko³nxe³kxai²nān²tu³
 a²nxā³kxa² ko³nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³
 hi³a²nxā³kxi³khai³sxu² ī²ki³sa²kxai³ hi³a² wi¹ta³nxa²
 ko³nxe³tā³nxa² ī²ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³ha²kxai³
 wxāi²nāu³ ī³nxai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³
 ī³nxai²na² txih³xa² wē³ha³lxa³ yā¹yxah³lxi¹lxi¹.
 Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yxo²e³yah³lxi¹lxi¹. Ju¹tai²na²
 wai³nxā³wi¹. Ya²la³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 nūh¹ e³kxi²nha²kxa² yā¹nxe² txa²wā¹yxo²e³jau³su²
 nxe³te²ju²hē³li¹. 35 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³
 wi¹lo²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹
 a²nū²a² ko³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹
 ko³nxe³thi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.

36 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Wān³txa² toh³lxi³jau³xai²na² whāi²na¹
 e³yah³lxin¹te²tu³ yan¹nāu³a¹ kāi³yah³lxin¹kxa²
 yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³
 ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. 37 Nxe³sxā³ wxa²wān³txai²na²
 wi¹jau³xa² sa²yxo²sai¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²wān³txa²
 ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹kxai²nān²tu³
 ko³nxe³thin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ko³nxe³thin¹sxā³
 kāi³ain¹jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ha³teh³nxā³nxa²
 a²hoh³lxi³su² te²su² te²a² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su²

te²su² te²a² nx e³s x a³ ka³na³ku² a³ti³s x a³
i³y e³k x i²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² tih³nxe³nha¹jah¹lāi³.
Wā³nxīn¹sxā³ kāi³in¹ju³ta² wā²nā³ū¹sa²sī¹nhē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sū³na²
i³sa²si¹hā³sa²jau³su² jau³xa² ten³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹.
Yah²lxa³nha²kxai³ Sū³na² i³sa²si¹hā³sa²kxe³su²
wā³nxīn¹sxā³ kāi³a¹ju³ta³la³ i³ye³kxi²sah¹lxi¹nhē²li¹.
Nxe³yān¹ta¹ hī¹na¹ wā³nxīn¹na¹ju³ta³la³
wā²nā³ū¹nx2ti³nx³lho³li¹. Wān³txa²
wā²nā³ū¹nx2ta¹jau³xa² tī³yau³xu¹tai²na²
so¹lxi³ Jo²na³jah³lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa²
i³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² wān³txa² so¹lxi³
i³yū¹jah³lxin¹tu¹wi¹. 40 Nxe³jau³xu¹tai²na²sa¹.
Jo²na³jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a² ai³na² a²ē¹nai²na²
ka³tēn³su² sxa³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Hā²wxān³txa³ a³li³sa²sai¹xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txai²na² Sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a¹
kxīh³nxē¹na² ya³lu²sxa³ sxa³na¹tu¹wi¹.
Hā²wxān³txa³ ka³tēn³su² i³sa²yxau³na¹tu¹wi¹.
Nxe³ju³tai²na¹ Sū³na² sa²si¹hā³sa²ju³ta²
e³lxah¹ i²yah³lxin¹tu¹wi¹. 41 Jā¹nxe³jut3su²
yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāi³ain¹kxa² yo³ha²
a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thī³nān¹ta²
nū³ka³txu¹tai³na² nxe³te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³
i³yī¹li¹nx2tai¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nāu³xu¹tai²na²

sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹tai²na² wān³txa²
 ain³kxai¹nha²kxai³ kō³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹tai²na²
 ā³na¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah³la²
 hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 kāin² wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹
 Txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sah¹lxa³lx¹.
42 Te²yā¹nxe³jut3su² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 Se²ba³thī³na² a²wa³kxēn³na¹ka³lxu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 a²hoh³lx¹khai¹sa²jau³xa² ain³kxi²te³lhxā³
 u²lxan¹thī³na² a³li³sxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² yan¹nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² kāi³ain¹kxa²
 yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³
 ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 Sa³lo³māu²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 wi¹lain³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 Txai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³la² ī³kāin²
 wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹
 Txa²wān³txa² ain³kxi²ti³ten³yah³lx¹lxi¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Kō³nxe³te²a²yāu³ka³txe²su² ī³yau¹ū³jau³su²

43 Nxe³ha²kxai³la¹ kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
 a²nū²a² nxū²kwai³li³kxai²nān²tu³ ha³lo²ai²na²
 ī³yau³xa² yū²nxa³ko³xa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
 ā³wxe³sxā³ ī³ye¹nxi²si¹jau³su² ā³ten³sxā³
 ai³lha²thet3tin²tai¹. Yxān¹ta¹ ī³ye¹nxi²je³na²
 ī²xa³nū²nhai¹. **44** Nxe³yān¹ta¹ ī²xa³kxe³su²
 e³nha²te³nah¹lx¹: “Txa²sxi²ha² a³li³a¹thī³nai³tā²
 ā³wā³li²na¹tū¹xā¹.” Ain¹jau³su² ā³wā³li²tāu³
 a²nū²ē¹nai³ta³lx¹
 wi¹we²txi³ha²kxai³ a²nū²yū²nxa³ha²kxai³
 wi¹lhau³ko³nha²kxai³

nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxin²tai¹. **45** Ai³ka³tu³
 ko³nxe³te² yāu³ka³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹
 ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³khai¹
 wa³to³hain¹te²nāu³xa² ī³ha¹txai¹nīn²tai¹.
 Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹sxā³ ā³wā³li²xi²sa²tē³in²tai¹.
 Nxe³ju³tai²kxai³lu² in³txa² ē¹nāu³a² ko³nxe³ti³
 ā³wa²to²hin²tai¹. Te²yā¹nxe³jut3su² hī¹na²
 yxau³yah³lxin¹te² ī³nxai²na² sa²kxai³lu²
 ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *a²hā³ka³nai²na²* *a²lon³ti³tāu³xa²*
ī³yau¹ū³jau³su²

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³li²ta³lu²nai¹nxa³tā³lxa¹
 a²hā³ka³nai²na² ā³wxā² a²lon³ti³tāu³xa²
 ā³wxā² nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²
 yxau³sxā³ ī³ye³kxi²nyhu¹si¹nyhain¹jau³su²
 ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². **47** Nxe³sxā³
 ī³hen³txi³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Nxe³txi¹. Wxa²hā³ka³nai¹tā²
 wxa²lon³txi³tāu³xa² ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹.
 ī³ye³kxi¹nxa²te³lhxā³ wxā³ain¹na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hā³ka³nai¹tā³ txa²lon³ti³tāu³ān²tā³
 ī¹te²la³tā³nain¹te²la¹xā³? Nxe² e³nū²la²
 a²sa³wi³ha³lx³nāu³xa² wā²nā³ū¹hain¹te³nah¹lxi¹:

49 — Tū¹ka³txai²na² txa²hā³ka³nū²su² ha²kxai³
 txa²lon³ti³tāu³su² ha²kxai³ nxe³kxi²sain¹na³li¹.
50 Nxe³sxā³ a²nū²a² ī²li³te²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wī³na² Oh³nān¹jah¹a² Si³yxau³jah¹lai²na²
 a²ten³jau³su² sa²yxo²wet1sxā³ kāi³kxai²nān²tu³
 nxe³te²nān²tu³ txa²hā³ka³nū²su² ha²kxai³

txa²lon³t¹j³tāu³s² ha²kxai³ ne³te²sain¹na³li¹.
Je³s²u²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

13

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ū³wh¹ju³ta² ū³yau¹ū³jau³s²
 1 Nxa²ha¹te¹ sxi²hai²na² a³li³xi²nū²la² ū³ye³na²
 ne³kx²u²nāu³a² ai³s²xā³ ū³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 2 ū³wxe³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³s²xā³
 ū³wxā³wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx³te³na¹
 Je³s²u²jah³la² te²kxai²lu² ka³no¹a²ka³lo³a²
 ū³wih¹wxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² te²kxai³lu²
 ha³lo²ai²na² ū³ye³nai²na² ne³kx²u²nāu³a²
 yxau³ai¹nha²kxai³ nxēn³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 A²nxe³tāu³a² Je³s²u²jah³la² hi²sen³su²
 wān³txa² ū³yau¹ū³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³
 ū³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ū³tih³nxe³te³nah¹lx¹:
 — Nx³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²ai²na² hai³s²xā³nāu³a²
 ai³nū²nhai¹. Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ū³wh¹te³lh³xā³
 wxa²sa²tāu³wa³ya²txū³lhain¹s²xā³ ū³wh¹nū²nhai¹.
 4 ū³h¹w¹tāu³a² yain³ta³ki³ai²na² ki³jū¹nxe²
 ū³nhai¹tāu³a² sa²kxai³lu² tīh³na² yxo²ki³sa²
 ū³yun¹na³nū²nhai¹. ū³yun¹na³tāu³ ai³ka³nāu³xa²
 wa³su³txi³ wxā³s²xā³ yai³nhxa³kxain¹nū²nhai¹.
 5 ū³h¹ki³jū¹nxe² ū³nhai¹tāu³a² sa²kxai³lu²
 txah³lxa³kxa² si³yu³hē³nāu³a² nxe³kx¹h³nxū³xa²
 ū³yun¹na³nū²nhai¹. A²nxe³ kx¹h³nxai²na²
 au³la³ka²txi³nh²nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³
 ka³lū³nū²nhai¹. 6 Ka³lū³te³na¹ u³je³na³kai²li²
 wxa²ki³ka³la³ka³tu³ ū³wān³ya²lun¹ti³nū²nhai¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yain³ta³ki³ne³ka²
 au³txi³ sxa²nxa³ha²kxai³ ya²lun¹txi³nū²nhai¹.
 7 ū³h¹ki³a² jū¹nxe² ū³nhai¹tāu³a² sa²kxai³lu²

ha³lo²a² ū³yen³ko³xa² ā³yun¹na³nū²nhai¹.
 A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lū³xi²nū²nhai¹.
 Nxē³ta¹ ū³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa²
 ka³lxa¹txi³ ka³lū³ye²nū³nha²kxai³ nxe³te²kxai³lu²
 yain³ta³nxe²kxa² wān³ne³sa³te³kxi²sxā³
 ya²lun¹txi²ye²nū²nhai¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ āh¹ki³a²
 jū¹nxe² ā³nhai¹tāu³a² sa²kxai³lu² kxīh³nū³xa²
 tī³tīn³tū³xa² ā³yun¹na³nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na²
 sa²kxai³lu² wi¹ka³lū³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³
 yain³txa³ki³a² kāin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kāin²
 an³nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²hāi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ wa³li³kha³lhon¹txi²
 ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hāi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³
 ka³lxa¹txi³ ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hāi¹nxe³ki³sa²
 ki³an²tu³ kū³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³
 ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ nū²nhai¹.
 9 Jā¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³
 wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Wān³txa² ū³yau¹ū³jau³xa² ū³tih³nxe³jau³su²
 10 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxai²na²
 sa²kxai³lu² ā³tī³sxā³ ū³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³
 a²nū²a²nāu³xa² ū³yau¹ū³jau³xa² so¹lxi³
 e³kxai¹nīn¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 11 Nxa²ha¹te¹ ū³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²yu³tai²na² so¹lxi³ wān³txai²na²
 tah²yau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a²nū²a² ē¹nāu³a² sa²hau³kot3jau³nū³su²
 nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nū² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹tu¹ka³txai²na² hī¹na² ā³ne³wxe³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.

12 *Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³* *in³txi³su²*
yen³kxih³kxai²nān²tu³ *ã²la²* *kāin²sxā³*
ū³yhen³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. *Nxe³kxai²nān²tu³*
yen³kxi³khai¹nxe³hl̄³nx2na³li¹. *Te²yā¹nxe³sxā³*
in³txi³su² *yen³kxi³txa²te²su²* *te²a²* *jū¹nxe²*
so¹lx³ *yen³kxih³kxi³su²* *sa²so¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹.*
Nxe³sxā³ *yen³kxi³* *txa²khaix1nxe³hl̄³nx2na³li¹.*
Nxe³te²ju²hē³li¹. *Te²yā¹nxe³kxe³hl̄³nxe²* *Sū³na²*
wān³txa² *jū¹nxe²* *ã³ne³wxe³yah³lx¹nha²kxai³*
kāin²non³sxā³ *ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.*
Tū¹kā³txai²na² *ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³*
ī³yau¹ū³jau³xa² *so¹lx³* *ain³kxain¹tu¹wi¹.*
 13 *Jā¹nxa¹jau³su²* *wān³txa²* *ī³yau¹ū³jau³xa²* *so¹lx³*
e³kxai¹na¹wi¹. *Nxai¹na¹kxan²ti³* *ī²ain¹kxan²ti³*
ã³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. *Ain³kxain¹kxan²ti³*
ã³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. ¹⁴ *A²nxe³sxā³*
I³sa³i²ah³lu¹tai²na² *wān³txa²* *Sū³na²* *wān³txa²*
jau³xau³hxai²tēx1ta² *nxe³te³nah¹lx¹:*
 “Wxāi²na² *sa²kxai³lu²* *ne³kat1sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹.*
 Yxān¹ta¹ *ã³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹.*
 ī²sa²tē³kah¹lxin¹tu¹wi¹. *Yxān¹ta¹*
 wi¹li²sa²tē³yah²lxan³tho³li¹.

15 *A²nxe³tū³kā³txai²na²* *a²ē¹nāu³ai²na²*
kan²na³li¹. *A²yen³na²* *whāi²na¹*
wxa²ye³ti¹nha² *a²ne³nxē³na²* *whāi²na¹*
wxa²ne³ti¹nha² *nxe³kxa²yā¹nxain¹na³li¹.*
Nxe³sxā³ *ã³ne³wxe³ai¹nx3tho³li¹.*
Nxai¹nxa³ke³la³te²kxai³ *a²yen³na²*
ã³ye³wxe³ai¹nha²kxai³ *a²ne³nxē³na²*
ain³kxai¹nha²kxai³ *nxe³sxā³* *a²ē¹nāu³ai²na²*
Txa²wān³txa² *ã³ne³wxe³ain¹kxai²nān²tu³*
yxo²ī²sain¹sxā³ *sa²hau³ko³tai¹hl̄³na¹wi¹.*

Yxāñ¹ta¹ nxai¹nxa³wi¹.”
 I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wāñ³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 16 Yxāñ¹ta¹ wxāi²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹te²
 ī³nxai²kxai³ te²yā¹yxah³lxa³lxi¹. Wxa²ye³na²
 wi¹lf²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ne³nxē³na²
 wi¹lain³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹.
 Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ ī²nx2ta¹wi¹.
 17 Kxā³nhxī¹nai³tā² Sū³na² wāñ³txa²
 ī³hen³txi³tū³kā³txu¹tai²na² a²nū²a²
 wi¹lhi¹nain¹te²nāu³xu¹tai²na² nxe³sxā³ yen³kxa²
 ī²yah³lxin¹ju³tain²txi³ ī²ti³te³nai¹nha²kxai³
 wāñ³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³xain²txi³
 ain³kxi²ti³te³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹
 hxi²ka¹nain¹te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Yain³txa³ki³a² ū³whī¹jau³su² a²si³yxau³jau³su²

18 Jā¹nxa¹jau³su² yain³txa³ki³su²
 ā³yun¹na³jau³xin³ti³ a²si³yxau³tāu³a²
 ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.
 19 A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² wāñ³txa² tah²yau³xai²na²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² ē¹nāu³a²
 sa²hau³kot3jau³nū³su² nxe³jau³jau¹xai²na²
 ain³kxi²sxā³ ā³ne³wxe²nxa³kxai²nān²tu³
 Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹la²
 wxā³sxā³ ne³wā²na³ti³hi¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe² yain³txa³ki³a² tīh³na²
 ne³ku²nxa² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nxe³te²ju²hē³li¹.
 20 A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wāñ³txa²
 wi¹jau³xa² ain³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹lxon³kxi²sxā³
 ain³kxi²te²ju²hē³li¹. 21 Nxe³yāñ¹ta¹ au³txi³
 yxo²ī²xa³kxe³su² ha³lo²a² ko³nxe³to³nha²kxai³
 Sū³na² wāñ³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 ī³khāuh³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wān³txai²na² wa³su³txi³
 sa²yxo²ā³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe²
 yain³ta³ki³ai²na² kxīh³nxa² txah³lxi³ju³tai²na²
 ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹. 22 A²nū²a²
 ā³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 ain³kxi²nūn³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a²
 hxi²waut3ta³lxi³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa²
 tā³nxa² a²ha³tēh³nxā³nxa² ū³yo³hi²ki³txā³nxa²
 tā³nxa² kāin² yxo²kwāi³nai¹nha²kxai³ wān³txa²
 wi¹jau³xa² ā³na¹ain¹sxā³ hai³txi³ Sū³na²
 sa²yxo²we¹ti³hex1te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe²
 yain³ta³ki³ai²na² ha³lo²a² ū³yen³ko³nāu³a²
 ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹. 23 A²nū²a²
 ā³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 ain³kxi²hī¹na¹ wa³su³txi³ ā³ne³wxe³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³sxā³ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxa²so¹sxā³ kan²txi³ i³ka³tū³
 wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³
 āh¹ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ ī²li³te²a²
 wi¹lhin¹sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³ āh¹
 ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ ī²li³te²a² jū¹nxe²
 wi¹lhin¹sxā³ sa²yxo²we¹tai¹nha²kxai³
 nxe³te²ju²hē¹li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe² yain³ta³ki³ai²na²
 kxīh³nxa² tū³tin³tū³xa² ā³yun¹na³ki³ai²yā¹nx2na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³ki³a² ū³whī¹ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²
24 *Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²*
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a²yan¹nāu³a¹a²nū²a²kāi³ain¹kxa²yo³ha²
 a³ya³ti²ti³wa³kxa² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²ai²na²
 yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ū³whī¹kxi²jah¹lai²yā¹nx2na³li¹.

25 Nxē³jah¹lo²su² nū²nhai¹. Nxē³yān¹ta¹
 ka³nxah³ti³na² āu³xi²ti³kxai³lu² a²nū²a² a²kō¹kō¹su²
 jah¹la² hāi³a² wxā³nū²nhai¹. Wxā³te³na¹
 a²ki³a² kō³nxē³ki³a² hāi³a² ū³whī¹kxi²nū²nhai¹.
 Nxē³ka³tu³ ih³xi²nū²nhai¹. 26 Hā²wxān³txa³nū²
 yain³txa³ki³ai²na² ka³lū³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³
 ai³la² ān³ye²nū²nhai¹. A²nxē³tāu³a² kō³nxē³ki³ai²li²
 te²yā¹nxē³sxā³ ka³lū³hi² wi¹we¹ni² a³ni²
 nxē³ye²nū²nhai¹. 27 Nxa²ha¹te¹ hai³sxa²
 wa³kxēn³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ā³tū³sxā³
 ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Āu³la³na³xāi³.
 Nxē³si¹lx¹. Yain³txa³ka² wi¹ki³ai²na² so¹lx¹
 ū³whī¹nhīn¹ta²lu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ih¹te²a³ hxi²ki³ta³
 kō³nxē³ki³ai²li² wen¹sīn¹te²la¹xā³? Ain¹nū²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ ū³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Kō¹kō¹su²
 jah¹la² hxi²ka² kāi³ū¹nhē³lin¹tai¹.” Nxē³nū²nhai¹.
 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² wān³txi³kxai³lu¹:
 “Nxē³kxai²nān²tu³ kō³nxē³tē³kxa² wxa²ha³txut1sxā³
 wxa²nū²kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹nū²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹ wa³kxēn³yah³lai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹: “Nxē²nxa³wi¹. Hī¹na²
 wxa²nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yain³txa³ne³kxa²
 wi¹tē³kxa² wxa²ha²txut1jah¹lxin¹kxa²yān³txi³su²
 nxa¹nhai¹. 30 Hā¹nxā¹jah¹lxi³sā²nhē³li¹.
 A²yut3su² we¹nain¹txa²lxi¹. Hā²wxān³txa³
 ān³ta³lun²kxai²nān²tu³ yain³txa³ka²
 wxa²ni²lho¹tū³kā³txa² ū³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxē³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: ‘Kō³nxē³tē³kxa²
 wxa²nū²kxi² sa²so¹jah³lxi³sā²nhē³li¹.
 Yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ ū³thū²hxa³jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxē³yah³lxin¹ka³tu³ yain³txa³ne³kxa² wi¹kxa²
 wxa²kxi²so¹jah³lxi³nū³nhē¹li¹, ū³whā¹a¹thī³na²su¹.

Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.” A²wa³kxēn³yah³la² nxe³nū²nhai¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

31 $\tilde{A}h^1lx^3sx\tilde{a}^3$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3jau^3xa^2$
 $\tilde{i}^3ye^3kxi^2te^3nah^1lx^1:$

— Txa²wān³txa²ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²yā¹nx2na³li¹.

ki³jū¹lx¹khai¹nxe³ki³su² kxan⁴ti³ ta³ki¹ai²na²
 ka³lū³xi²nū²la² wi¹lwen¹nū²la² hai³sxa²
 yxau³tē³kxa² wa³to²hi²ton¹nū²nhai¹. Hi³khai³xa²
 wen¹nū²nhai¹. Nxe³sxā³ ai³ka² ā³wxā³ha²kxai³
 yeh³nxi³nū²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³

Txa²wāñ³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nāñ²tu³wi¹la²
i³xā³lxi³ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wi¹lhī¹na²
jū¹nxa² so¹lxi³ yxo²i²sah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na²
ā³kāi²non³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Yain³tū³xa² tī³wa¹kxi³ju³ta² tī³yau¹ū³jau³su²

33 $\tilde{A}h^1lx^3sx\tilde{a}^3$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3jau^3xa^2$
 $\tilde{i}^3ye^3kxi^2te^3nah^1lx^1:$

— Txa²wāñ³txa²ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²yā¹nx2na³li¹.
 Nxē³jau³xa²sa¹, txu¹ha³ka³lxai²na² te²hi²sen³su²
 yain³txa² ī³wa¹ki³nū³a² tē³ha²kxai³ tri²ka²nū³xa²
 nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki³lhī³tē³na² ū³sa²wi¹sxā³
 ū³kxē³ni³nū²nhai¹. Nxē³kxai²nāñ²tu³ tri²ka²nū³xa²
 whāi²na¹ ī³wa¹je²nū²nhai¹. Nxē³kxa² yā¹nxē³sxā³
 a²wi¹lhī¹na² a²nū²a² ka³lxā¹nxa³te² ī³nxai²na²
 yxo²ī²sah³lxī¹lxī¹. Yxāñ¹ta¹ yan¹nāñ³a¹ a²nū²a²
 ka³lxā¹txi³ yxo²ī²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Mateus 13:34

ci

Mateus 13:39

Ĩ³yau¹ũ³jau³xa² a²si³yxau³jau³xan¹jau³su²
34 *Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² jau³jau¹xai²na²*
so¹lxi³ ū³yau¹ũ³jau³xai²na² so¹lxi³
e³ta¹hxai²hē¹la². E³lxah²lxi³jau³la³
ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 35 Nxe³sxā³ wān³txa²
Sū³na² wān³txa² ū³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² wān³txa²
jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² hāi³a²
txa²wā¹ha³lo²a²ān³si³wxe³hī¹nu¹tai²nān¹te²tu³
hāi³a² yxau³jau³xan²tu³ ū³yau¹ũ³a¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xu¹tai²na² hī¹na¹
we¹ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².
KQ³nxe³ki³a² ū³whī¹jau³xa² ū³tih³nxe³jau³su²
36 *Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²*
a²nū²a²nāu³xai²na² ā³ain¹nū²la² sxi²ha²
ā³wi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi²xi²nū²la²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³a² ā³tī³ain¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lāi³. Wān³txa² kQ³nxe³ki³a²
ū³whī¹jau³su² ū³yau¹ũ³sah¹lxi³hē¹li¹. Nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².
37 *Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:*
— Txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yain³txa³kxa²
wi¹kxa² ū³whī¹jah¹lai²yāx1jah¹lo²sa¹wi¹.
38 *Txa²wā¹ha³lo²ai²na² sa²kxai³lu²*
hai³sxa²yā¹nx2na³li¹. A²nū²ai²na² Txa²wān³txa²
yxo²ī²sah¹lxin¹te² ū³nxai²na² yain³txa³ki³a²
wi¹ki³ai²yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la²
ī³hi²txain¹te²nāu³xa² kQ³nxe³ki³ai²yā¹nxain¹na³li¹.
39 *A²ta³a² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² Sa³ta³na²jah¹lai²na²*
sa²kxai³lu² a²nū²a² a²kō¹kō¹su² jah¹lai²yā¹nx2na³li¹.
Txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa²

Mateus 13:40

cii

Mateus 13:44

nxe³tāu³su² tāu³ai²na² sa²kxai³lu²
hai³sxa² wxa²ni²lho¹kxi²ti³xai²yā¹nx2na³li¹.
Oh³xan¹jah¹lo²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa²
wxa²ni²lhon¹tū³kā³txai²yā¹nxain¹na³li¹.
40 Nxe³sxa³ txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa²
tāu³su² tāu³a² sa²kxai³lu² ko³nxe³tē³kxa²
wxa²nū²kxi²so¹sxa³ ū³thū²hxa³txain¹kxa²
yā¹nx2na³li¹. **41** Jā¹nxe³tāu³a² Txai²na² Sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
sa²kxai³lu² oh³xan¹te²nāu³xa² ī³sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹.
ī³sa²si¹hā³a¹te³na¹ a²nū²a² ko³nxe³ti³
kāi³si¹nyhain¹te²nāu³xa² whāi²na¹ Sū³na²
wān³txa² sa²yxo²ā³te²na² whāi²na¹ nxe³sxa³
wā²nxa³kxi² so¹na¹tu¹wi¹. **42** Wā²nxa³kxi²
so¹na¹kxai²nān²tu³ ha³nxe²a² ī³sa²tē³ju³ta² ā³na¹sxa³
wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² tū¹kā³txain²txi³
ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhū²
kāin² nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti²
nxe³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹. **43** Nxe³te²kxa³kxa¹ a²nū²a²
wi¹lhin¹te²lo³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wī³na²
ha³lo²a²nāu³a² ā³wih¹si¹nyhai¹nha²kxai³ u³je³na³ka²
ha²te¹kxa² yā¹nxe² wxi²kin³ti³to³nai¹nha²kxai³
nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su²
wi¹ko³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³
ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

*Yen³kxa² a³lxi²kxa² hai³sxa²nāu³a² hāi³a²
sxa³jau³su²*

44 Āh¹lxi³sxa³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khāi¹nxe³ju³tai²la¹wi¹.
Nxe³sxa³ yen³kxa² a³lxi²khāi¹nxe³kxa²
hai³sxa²nāu³a² hāi³a² sxa³kxa²yā¹nx2na³li¹.

A²nū²ai²na² kwa² ai³sxā³ a³txi²kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ sa²no¹xi²nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³
 ka³lih³kxi²nha²sxā³ a²yen³kxi³khai³xai²na²
 ā³nū²kxi²nū²la² hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³la²
 yen³kxa² whāi²na¹ ū³yho³hi²nū²nhai¹. Nxe³nū²la²
 ta²ko¹xai²na² yen³kxa² hāi³a² sxa³ko³xai²na²
 so¹kxi²nū²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²ro³la³ki³a² ī³yau¹ū³jau³su²

45 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khai¹nxe³ju³tai²la¹wi¹.
 Nxe³sxā³ a²nū²ai²na² txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a²
 pe²ro³la³ki³a² ā³ten³jah¹la² yā¹nx2na³li¹.
 46 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³ki³a²
 a³lxi²ki³a² so¹kxi²nyhu¹kxi³te² nū³k³txa²
 ai³lha²thet3sxā³ ā³ten³nū²nhai¹. Nxe³tāu³a²
 a³lxi²ki³a² ī²kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³
 a²yen³kxi³khai³xa² whāi²na¹ ā³nū²kxi²nū²la² tē³sxā³
 ū³yho³hi²ha²kxai³ ta³ki¹ai²na² so¹kxi²nū²nhai¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ai³na² ta³lā²na³ki²ka³lo³a² ī³yau¹ū³jau³su²

47 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a²nāu³xa² kāi³ain¹kxa² yo³ha²
 ī³yī¹li²hain¹ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ai³na² ta³lā²na³ki²ka³lo³a² yā¹nxe³na³li¹.
 A²nxe³ka³lo³ai²na² ai³na² ī²li³te² he³la³kxa²
 ī³ne³kxih²li² ta³lā²na³ki²nū²nhai¹. 48 ī³ne³kxih¹nū²la²
 ka²lo¹ai²na² sa²sai²lho¹nū²nhai¹. Sa²sai²lho¹nū²la²
 ā³wxe³ka³tu³ ai³na² wi¹te²a² ū³ha¹i² ai³na²
 ko³te²a² ā³na¹i² nxe² wxa²nxa³ki²so¹nū²nhai¹.
 49 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹ha³lo²a²

Mateus 13:50

civ

Mateus 13:52

ne³ki³so¹nhxan³nhī¹na¹ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹te²nāu³xa² ū³sa²si¹hā³tu¹wi¹.
A²nū²a² ko³nxe³thin¹te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
wā²nxa³kxi²so¹si¹hain¹jau³su² ū³sa²si¹hā³tu¹wi¹.
50 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³thin¹te²nāu³xan²ta³
ha³lo²ai²na² ha³nxe²a² i³xai³ju³tai²na² ā³na¹sxā³
wxē³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² tū¹ka³txain²txi³
ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
kāin² nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti²
nxē³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹.

Wān³txa² ya²la³lyau³su²

51 Jā¹nxā¹jau³su² wān³txa² ī³yau¹ū¹nx²ta¹jau³su²
a²yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹ta¹ji¹wi¹?
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
ī³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Ā³ne³wxe²sa²sai¹sī¹na¹wi¹. Nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
— Wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xin³ti²
ā³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
a²nū²a² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Sū³na² wān³txa²
ī³tih³nxe³jah¹la² a²hoh³lxi³su² jah¹la²
yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa² tah²yau³xa²
ī³yau¹ū¹nx²ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lx¹lxi¹.
Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² Sū³na²
wān³txu¹tai²na² ī³yau¹ū³hi² Txa²wān³txa²
Tah²yau³xai²na² ī³yau¹ū³hi² nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.
Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ sxi²ha² wi¹thī³na²
a²wa³kxēn³yah³la² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³
a²yā³lxi³te²su² te²a² wxā³kxai²nān²tu³ yen³kxa²
a³lxi²ki³u¹tai²na² tā³nxa² tah²yu³tu¹tai²la³

Mateus 13:53

cv

Mateus 13:57

ta³nxa² wā²nā³ū¹nyhain¹na³li¹. Txa²wān³txa²
ī³yau¹ū³yhah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yā¹nxe²
ai³yah³lxi¹lxi¹. Nxē³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²
nxē³ta¹hxai²hē¹la².

Na³sa³re²thī³nān¹tū³ka³txa² sa²yo²ā³jau³su²

53 Nxa²ha¹te¹ ī³ye³ta³lu²nhxa³tū²la²
ā³waix3ta¹hxai²hē¹la². 54 Ā³waix3tū²la²
ā³nxai³sxā³ a²sxi²jen³khai³xa² Na³sa³re²thī³na²
ā³wih²xi²ta¹hxai²hē¹la². Wih²xi²ka³tu³ Ju³te²a²
nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³na² ā³wih¹sxā³
Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².
ī³hen³txi³ta³lun²tāu³a² ain³kxi²tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² ī³wā³txi³sxā³ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
— Jah¹lai²li² a²hoh³lxi³khai¹sa²sxā³ ī³ye³ha²kxai³
wā³nxīn¹khaix1nxē³sxā³ o²la³kxi²ha²kxai³
nxē³jah¹lai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ īh¹nxet3sxā³
hxi²ka¹nai¹nhī³te²la¹ku² ki³nhai¹. 55 Sxi²ha²
txon³jah¹lo²su² jah¹la² ta²hai²la¹wi¹. A²hā³ka³nai²na²
Ma³ri²a³ka³lxai²la¹wi¹. A²lon³ti³tāu³xa²
Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³se²ah³lo²su² ha²kxai³
Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su²
ha²kxai³ nxē³ain¹na³li¹. 56 A²ha³līn³tī³tāu³xa²
txa²wā¹yu³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxē³ha²kxai³
īh¹nxet3sxā³ ā³nut1sxā³ kāi³hī³te²la¹ku² ki³nhai¹.
Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

57 Nxē³ha²kxai³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxā³
e²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ta¹ Je³su²jah³la²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² a²sxi²jen³khai³xan¹ta² nū³ka³txai²na²
so¹lxi³ a²sxi²khai³xan¹ta² nū³ka³txai²na² so¹lxi³

sa²nēn¹kxi²kxi³la³ yū³te²sxa³yu²hē³li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².

58 Jā¹nxe³ha²kxai³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³wā³nxīn¹sxā³o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

14

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² su²lhā³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³ti³kxai³lu² E³ro²jah³la²
Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² o²la³kxi²kxe³su²
ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³te³na¹
a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹, E³ro²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Jo³āu² Ba³tis²jah¹lo²sin²tai¹.
Ka³teñ³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Nxe³kxe³su²
hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ti³ o²la³kxin²tai¹.
E³ro²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 A²kxā³nxa² E³ro²jah³la² te²hi²sen³su²
Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³ hxi²ki³nū²la²
sa²hxi²tai³kxi²nū²la² sxi²ha² kan²thī³na²
ū³ti¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jut3su²
a²lon³yah³la² Fi³li²pah³lo²su² jah¹la²
a²sxe³xa³ka³lxa² E³ro³ti²a³ka³lxu³su²
hxai²na²hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa²na²
hxi²ki³la³sxā³ ū³txi¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Jā¹nxe³sxā³ kxān³kxai³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹:

— E³ro²jah¹lāi³. Kāi³in¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.
Wxa²lon³na² sxe³xa³ka³lxa² so¹kxin¹kxai²nān²tu³
wai³nxa³wi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² ē¹nān¹jau³kxai³lu²:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² su²lhā³si¹ha¹tū¹xā¹.
 Jau³su² nxe³ta¹ a²nū²a²nāu³xa² kwa²hāi¹nxe²
 ā³si³tē³la³kxi²te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²li² Sū³na² wān³txa²
 ū³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³
 yuh³lxī³jau³su² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² Jo³āu²
 Ba³tis²jah³la² hāi¹sxā³ ū³tū¹kxi²wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 6 Nxa²ha¹te¹ a²ha² yan¹nāu³kxai³lu¹
 E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hā³ka³na²
 ē¹na² a³li³la¹hain¹ju³tai³tā² ain³kxi¹xi²te³lhxā³
 kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāi³ain¹ju³ta²sa¹,
 E³ro³ti²a³ka³lxai²na² a²ka³ne³lxai²na² wxā³sxā³ nūh¹
 ā³nha³tē³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ E³ro²jah³la²
 ū³ka³lxī³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³tai²li²
 E³ro²jah³la² ya³lxī³te²nāu³xa² yxau³sxā³
 ū²lxain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxa²ha¹te¹
 E³ro²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — ū³ka³lxī³kxi²san¹nhī¹. Nxe³sa¹nha²kxai³
 yen³kxa² ū²li³ju³ta² ū³wā³txi³san¹kxai²nān²tū³
 ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹. Txa²wā¹sū³na² ū²nē³lha²kxai³
 ya²la³tū³ nxe²kāi³ū¹nxa²ha¹tū¹xī¹. E³ro²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².
 8 Nxa²ha¹te¹ wāin²ta¹ka³lxaj²na² sa²kxai³lu²
 ai³sxā³ a²hā³ka³nai²na² ū³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 ū³ye³kxi²ka³tū³ a²hā³ka³nū³nu¹ta²kxai³lu²
 ū³wa²lū³xi²jau³su² ū³yau¹ū³sān²nū²la² wāin²ta¹ka³lxā²
 te²kxai³ E³ro²jah³la² ū³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 — Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² so¹lxī³
 ten³sa³nhai¹. Pra²ta²ka³lo³a² ū³yhe³hē²ti³sxā³
 ū³hū¹sē¹li¹. Kwēn¹tai²na¹ ten³sa³nhai¹.
 Wāin²ta¹ka³lxaj²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 9 Nxe³ju³tha²kxai³ E³ro²jah³lai²na²
 ū³āin²txi³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ha³la³je¹nīn³kxai³

a²wān³txai²na² a²yēn³kxa² wāin²ta¹ka³lxai²na²
 ū³hū¹te³lhxā³ nxe³jau³xai²na² yxo²ān³ta³ti³
 e³jau³xai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²i² ain³kxi²
 nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³
 E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wān³txai²na²
 ī³wa²li²ju³ta³la³ ten³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 10 Nxe³ha²kxai³ kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sa²
 kwa³na³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Sxi²ha² kan²thī³na²
 ai³sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ū³nhe³ki²lho¹si¹jau³su²
 ī³sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³ka³tu³
 Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ū³nhe³ki²lho¹nū²la²
 a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a² ū³yhe³hē²ti³sxā³
 wāin²ta¹ka³lxai²na² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ū³hū¹ain¹ka³tu³ ta¹ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu²
 a²hā³ka³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³ju³tai²na²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxā²
 ain³kxain¹ka³tu³ ya³lu²te²a² a²ne³ki³txa²ti³hit1sxā³
 so²sxā³ sa²nī³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa²nī³kxain¹nū²la² Je³su²jah³la² ī³hen³txi³si¹jau³su²
 ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ka³lxā¹tū³ka³txa² yai³nain¹jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 E³ro²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹
 ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ ā³waix³ta¹hxai²hē¹la².
 Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yū³ai¹nxa³je³na² nūh¹xai³sxā³
 ā³yit1ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xa²
 ā³si³tē³la³kxi²tū³ka³txai³tā² ā³waix³jau³su²
 ain³kxi²tāu³a² sxi²jen³nāu³a² a³li³ain¹sxā³ a²yu³kxa²
 ī³hi²txai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³lain¹nxa²ha¹te¹
 ī³ne³khauh²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ka³no¹a²ka³lo³a²
 a³li³xi²tāu³a² tū¹ka³txai²na² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa²

Í²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Í²kxain¹te³na¹
 Í³āin²ta³kxi²khaix1xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³
 Í³ton³te²na² Í²li³te²na² Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu²
 we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxē³nū²la² ka³nxah³ta³lon³tāu³a²
 a²sa³wi³ha³lxa² ã³tū³ain¹sxā³ Í³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³
 yū²nxa³ti²tu³wi¹. Ha³lo²a² yain³kxi²ki³ju³ta²
 ha³nāu³hi²nē³te¹ni²tu³wi¹. Nxē³ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xa² Í³hit2txain¹tū³ka³txa² he³hain¹jau³su²
 sxi²jen³txi³nāu³a² Í³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹, yain³txa²
 so¹kxi²nyhain¹te³la³ku¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu²:
 — Æ³waix3si¹nhē³lain¹jau³su² wi¹lxa³wi¹.
 Wxāi²na¹ yain³txa² Ú³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹:
 — Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³ki³kxa² kāi²nxa³wi¹.
 Yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxi³
 ãi³na² ha¹li¹ so¹lxi³ nxē³te²na² so¹lxi³ yū³nē³na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:
 — Yain³txai²na² ãi³nai²na² wxa²nū³ú¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19 Jā¹nxē³ha²kxai³lu¹:
 — Si³sa³yu³ta² ã³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Í³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² e³jau³su² ha²kxai³
 yain³tū³xa² ãi³na² nxē³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la²
 ten³sa²tā³ka³la³yxo²nū²la² Sū³na²
 Í³wi¹lxon³kxi²ki³jau³su² Í³ye³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē²e³ta³lun²ka³tū³ yain³tū³xa² wā²nāu²lxi³sxā³
 a²sa³wi³ha³lxa² Ú³hū²xai³ka³tū³ a²nū²a²nāu³xai²na²

Mateus 14:20

cx

Mateus 14:26

sa²nū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³sxā³
a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³
ū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nū²la²
hā²wxān³txa³ yain³txa² wā²nāu²lxi³kxi³su²
wā³kon³kxe³su² wxā²yo³so¹ka³tu³ ha³ti²a² hxi²ka²
hxan³sxā³ ha¹li¹ wxā²sa²so¹xi²nūn³tē³na²
ī³ne³kxi¹lhain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³sxā³
a²nū²a²nāu³xa²in³txi³nāu³xa² wā³li³kha³lhon¹tū³ka³txa²
ka³lx²khai¹nxe³sxā³ 5.000 nxe²
wā³li³kha³lhon³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su²
a²txu¹txi³nāu³xai²na² a²wē³ha³lxi³nāu³xai³na²
nxe³sxā³ ī³yain³sxā³ ū³kxain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³ye³na² ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxi³ yain³kxi³su²
ta³lun²ka³tu³ Je³su²jah³la² hi²sen³su²
a²sa³wi³ha³lxai²na² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³
ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su²
ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a²
a²nū²a²nāu³xin³txi² ī³xi²si¹hain¹jau³su²
ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 ī³sa²si¹hā³ka³tu³
nūh¹xai³sxā³ wā³la³ka³txa² ka³la³nū²la²
Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²hī¹nān¹te²tu³ nūh¹lxi²
e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 24 Jā¹nxe³tī³kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lx² ka³no¹ai²na² ī³ye³na²
nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹ ne³hēn³kxi² hāu¹tāu³a²
it3ta² kāin²te²a² sa²it3txa²kxai³ ī³yau³xa² ū³jau³xa²
ne³khau²xi²ha²kxai³ nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
25 Nxa²ha¹te¹ ka³la³ka³la²a² ī³yxai²lxi²ti³xa²
Je³su²jah³lo²kxai³lu² ī³yau³xa² a²ne³ka³na²ha²
ti³ne³wxe³ yxau²xai³sxā³ wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
26 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³no¹a²

yxau³ain¹te²nāu³xa² u²lxi³ ten³sa²tā³ain¹tāu³
 Je³su²jah³la² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²ain¹sxā³
 o²lha²kxai³ ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yāu³ka³txi³sa²lxā²na³na¹. Nxain¹jau³su²
 ī³wxa¹nain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁷ Nxain¹nxa²ha¹te¹
 a²kwēn¹tai²na¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxū²kwāi³lxū¹jah¹lxi³hē¹le¹. Txain¹ta³ta¹we¹.
 Yu^h³lxah³lxi³txa³lxe¹. Ta¹hxai²hē¹la². ²⁸ Nxa²ha¹te¹
 Pe²jah³lai²na² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ya³la³tū³
 nxīn¹kxai²nān²tū³ ī³ye³na² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³
 yxau²xai³sxā³ ā³nxai³sxā³ ā³tū³si¹nxa²ha¹jau³su²
 ī³ye³kxi¹sē¹li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:
 — Ā³wxā³txu¹li¹. Jau³su² nxe³ha²kxai³
 Pe²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a²
 a³li³xi²nū²la² ī³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ā³nxai³sxā³
 Je³su²jah³lo²kxai³ ā³nhe²kxi²ta¹hxai²hē¹la².
³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kxai³lu² it3tai²na²
 nū³kxūn³sa²ik3kxi³su² ī²tāu³ yu^h³lxi³jau³su²
 ā³nxū¹txān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³non²ta³kxi¹sē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Nxe³nū²la² a²kwēn¹tai²na² Je³su²jah³la²
 hi²sen³kxai³lu² a²hxi²ka² ī³sa³nxūn³sxā³
 hxi²ki³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Yxo²ī²san¹ju³tai²na² kāi²nxān³tai¹.
 ī¹h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ī³wā³wā³txi³san¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxe²e³ta³lun²nū²la² ka³no¹a²ka³lo³a²
 ā³wi²xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ kwēn¹ta²kxai³

it³tai²na² ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². ³³ Nxe³ju³tai²na²
 ka³no¹a² yxau³ain¹te²na² ī²ai¹nha²kxai³
 e³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na²
 Tah²si¹lxi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² ī³ton³te² nū³kā³txa²
we²txa³lxi³jau³su²

³⁴ Nxa²ha¹te¹ ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ka³tu³
 ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa² wa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
³⁵ Nxe³ka³tu³ ha³lo²a² yxau²xai³lain¹te²nāu³xa²
 Je³su²jah³la² ī²kxi²xain¹tāu³a¹ a²nū²a² ī³ton³te²a²
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ti²ta³lo³an¹ko³xai²na²
 ī³sa²si¹hā³sxā³ ī³ta³ka³txa² yū³te²na²
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁶ Sa²so¹ain¹te²na²
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lai²na² a²wā²la² yxo²ka³teh³tīh³nāu³a²
 so¹lxi³ wxa²to³ha¹kxai²nān²tu³ a²kwēn¹tai²na¹
 we²nxi²ta³lun²sa³tū¹xā¹. Nyhain¹jau³su² nxe³sxā³
 wxa²to³nyhain¹te²na¹ ī²li³te²na¹ a²kwēn¹tai²na¹
 we²nxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la².

15

Ju³te²a² si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² ī³tih³nxe³jau³su²
¹ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
 ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tu³kā³txa²
 ā³nhai¹tū³tu³kā³txa² ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³ain¹sxā³ Je³su²jah³la²
 ā³ti³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
² — Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²nān¹jau³xa²
 ī³tih³nxe³nē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³nē³lain¹te³nah¹lxi¹: “Yain³te³lhxā³
 yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²khai²lxi²jah³lxi³sā²nhē³li¹.

Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
Sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹ye²tu¹wi¹.”
 Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
 te²yā¹nxe² kāi³yai¹nxān³tai¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³
 wān³txu¹tai²nān¹jau³xai²na² sa²yxo²ā³ain¹ji¹wi¹?
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: — Kwa²nxi¹lxi¹. Wxa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hxain¹nhē³li¹.
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³ye³kxi²nē³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
⁴ Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³hai²na²
 wi¹kāi³ūh¹xai³jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹.
 A²nxe³jau³xa² yā¹nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wī³na²
 ta³nxa² wxa²hā³ka³na² ta³nxa² ko³nxe³jau³su²
 nxe² kāi³ain¹kxai²nān²tu³ nxe³te²su² te²a²
 ī³su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹.” Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
⁵ Nxe³yān¹ta¹ wxa²wān³txa² e³kxah¹lxin¹jau³su²
 nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² ī²li³te²su² te²a²
 a²wī³na² ta³nxa² a²hā³ka³na² ta³nxa² yen³kxa²
 wā³kon³qxain¹kxe³su² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: ‘WI³na²
 nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ū³hū¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ sa²yat¹lxā³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹. Nxe³jau³su².
⁶ Nxe³kxai²nān²tu³ yen³kxa² ū³hū¹ai¹nxa³ju³ta²
 wain³na³li¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹nhē³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹. Nxe² kāi³yah³lxin¹kxe³su² ha²kxai³
 Sū³na² wān³txa² ī³hxi²ka¹nxa³si¹yhah³lxin¹jau³su²

nxe³te²lo³jah³lxi¹nha²kxai³wxa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 wān³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. 7 Wi¹lhin¹ki³lxo³tū³kā³txi³su²
 yah³lxi¹lxi¹. I³sa³i²ah³lu¹tai²na²
 wān³txa² nxe³jah¹lu¹tai²na² wān³txai²na²
 ī³yau¹ū³nhē³jah¹lo²yāx1jah¹lo²nāu³syah¹lxi¹lxi¹.
 Nxe³te³nah¹lxi¹:
 8 Txa²nū³kā³txai²na² a²yxo²wān³txa² so¹lxi³
 sa²nēn¹kxi²ti³hit1sain¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 a²ē¹nān¹jau³xai²na² Sū³na² Na¹xai²na²
 ten³sain¹jau³xa²yū³ai¹nxa³wi¹.
 9 Yxān¹ta¹kwa²hāi¹nxe²sa²nēn¹kxi²sa²ki³lxot3sai¹nhxai²na²hē³li¹.
 A²wān³txai²na² ī³ti³nxe³nyhain¹jau³xai²na²
 a²nū²a² wān³txa² sa²so¹sxā³
 Sū³na² wān³txi³su²ki³lxo³jau³su²
 ī³ti³nxe³nyhain¹to³hxai²na²hē³li¹.
 Nxe³jau³su² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wān³txa²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Je³su²jah³lai²na² a²yxo²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa²ko³nxe³ti³hi¹te³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²nū²a²nāu³xa²
 ī³hit2tain¹tū³kā³txa² ī³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ain³kxi²sa²sxā³
 a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹. 11 Txa²wā¹yxo²a²
 ūh³yxo²wi¹nhē³kxe³su²hai³txi³ko³nxe³ti³hit1tē³lxa³wi¹.
 Yxān¹ta¹ txa²wā¹yxo²a² sa²yxo²sai¹nē³kxe³su²
 ko³nxe³ti³hit1tē³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxai²na²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Wān³txa² kwēn¹ta²
 e³kxin¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txa²

ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² ū³an³txi¹si¹hai¹ni¹nhẽ²li¹.
Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

— Hai³sxa³nãu³ai²na² hĩ³ne³kxa² Txa²wĩ³na²
Oh³xan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ūh³wĩ¹xa³tẽ³kxa²
hãi¹nxe³ti³xa¹ ha³tut1si¹hain¹jau³su²
kwa³na³ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxe³hã³sxã³ fa³ri³se²a²
nã³ka³txa² sa²kxai³lu² hĩ³ne³kxa² Txa²wĩ³na²
ū³whã¹xa³tẽ³kxa² yã¹xain¹na³li¹. **14** Nxai¹nha²kxai³
hãi¹nxã¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A²nã²a² ye³han³jah¹la²
yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³sxã³ ye³han³tã³ka³txa²
ne³ka²ta¹sxã³ ã³sa²so¹nyhain¹na³li¹. Nxe²
kãi³ain¹ke³la³te²kxai³ kxih³nxẽ¹na² ne³ka²ta¹jah¹la²
ã³nãu²i² yo³nãn¹tã³ka³txa² ã³nãu²ai¹ni²
nxe³yain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lãi³. Jau³jau¹xai²na²
í³yau¹ú³txa²sí¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² í³wa²lã³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Tã¹ka³txai²na² yã¹nxe² ain³kxi²sah¹lxan³ta²lu¹wi¹.

17 Yain³txa² í²li³te²la³ txa²wã¹yxo²ai²na²

úh³yxo²wih¹nha²sxã³ í³yo¹ki³kxai²nãn²tã³

txa²wã¹é¹nãu³lon³sxã³ tan²sa²tã³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹.

18 Yxã¹ta¹ txa²wã¹yxo²ai²na² sa²yxo²sai¹kxai²na²

sa²kxai³lu² txa²wã¹é¹nãu³ãn¹jau³xa²

so¹lxi³ sa²yxo²sai¹nha²kxi²te²jai¹ti²tu³wi¹.

A²nxe³ju³tai²na² so¹lxi³ Txa²wã¹sã³na² yen³nãu³a²

í³ko³nxe³ti³hin¹nẽ³te²ju²hẽ³li¹. **19** Jã¹nxe³sxã³

txa²wã¹é¹nãu³ai²na² wã²nxã¹ha¹in³nha²jau³xai²na²

sa²ne³sai¹nha²ju³ta²sa¹: Ko³nxe³ti³

ain³nha²jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³

a²nū²a² su²lhā³nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²
 a²txu¹ha² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxā³
 o²la³kxi²kxi³ju³ta³nū³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³
 yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a²
 sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³sxā³ ko³nxe³ti³
 kāi³ti³hit1jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³
 ki³han³jau³su² ā³ye³yxo²nū¹nyhu¹kxi³jau³su²
 ū³ne³kxe³kxi²nha²ki³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
 te²jai¹ti²tu³wi¹. 20 Ju¹tai²na² so¹lx³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a² ū³ko³nxe³ti³ti³hi¹tē³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 kwa²hāi¹nxe² ū³yain³te³lhxā³ nxe³ki³ti³wa³kxa¹
 hxi²khai²lx¹ki³sxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³nū²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ū³ko³nxe³ti³
 ti³hi¹tē³lhī³nx2nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² yxo²ī²jau³su²

21 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²
 a³li³xi²nū²la² Ti²ro³thī³nān¹ta³ko³nāu³a²
 Si³tō²thī³nān¹ta³ko³nāu³a² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxa² ū³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 22 Nxe³tāu³a² txu¹ha² Ka³na³ā²ko³xan¹ta¹ka³lxa²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³ta¹ka³lxa² a²sxi²khai³xa²
 a³li³kxi²nū²la² Je³su²jah³la² ā³tī³sxā³
 ū³kaix1te³nah¹lx¹: — Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²su²
 jah¹lo²si¹lx¹. Txa²wāi³lx³na² we²txi²ju³ta²
 hxi²ka¹nīn¹ju³ta² yū²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³
 ko³nxe³te² yāu³ka³txai²na² hxi²ka²
 txa²wāi³lx³na² nxū²kwāi³yxaun³tai¹.
 Khāuh³lxa³thi²kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³ju³tai²na²

wi¹|hin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ Je³su²jah³la²
 ī³wa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxē³te³na¹
 a²sa³wi³ha³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Ta¹ka³lxai²na² ā³ni³si¹nhē³jau³su²
 ī³sa²si¹hā³txa²hē³li¹. Txa²wā¹yo³na²
 ī³kaix1txi²nē³to³nha³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²ai²na² I³sa³e² nū³kā³txi³su² te²a² o³ve²a²
 tī¹kxi²xai³kxa² yā¹nxe³ te²nān²tu³ nxē³te²a²
 so¹lxi³ sa²hau³kot3si¹hai¹na¹jau³su² wxā³na¹hē³li¹.
 A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² te²na²
 sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² ti³wa³ki³lo³nxa³wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxē³tāu³ān²tu³ta¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 yxau³son³kxi²nū²la² ā³ka³ti³wxe³ka³tu³
 ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hxi²nūn¹sē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxā²ha¹te¹.
 — Nxē³sa²nxi¹. Wē³ha³lxai²na² yain³txū³xa²
 sa²so¹sxā³ wai³a³lxa² ū³hū³sxā³ ū³yhai¹kxi²kxi³ju³ta²
 wai³nhī³nx2nxa³xī¹. Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su²
 Ju³te²a² nū³kā³txi³su² te²an²tu³ wē³ha³lxi³su¹ nxē²
 ī³yī¹li²ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² te²an²tu³
 wai³a³lxi³su¹ nxe² ī³yī¹li²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27 Jā¹nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxē²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 ī³yain³ka³lo³a² yu³hē³nāu³a² wai³a³lxa² hi²sen³su²
 wah³nxain¹sxā³ yain³tū³xa² kwa² ā³na¹kxe³su²
 ī³yai³nxai³lain¹te²ju²hē³li¹. Wxa²nū³kā³txi³su²

te²sxa³kxan²ti³ txa²wāi³lxi³na² we²txi¹sī¹nhē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxē³nxi¹. Yxo²ī²sa²sxā³ te³nīn¹jau³su² ha²kxai³
ain³kxi¹nxa²ha¹xī¹. Wxa²wē³sai²na² kwēn¹tai²na¹
we²txi²na¹xī¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²nū²a²nāu³xa² we²txa³lxi³ain¹jau³su²

29 Hā²wxān³txa³ ko¹xai²na² a³li³xi²nū²la²
ī³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ka³te³tl̄h³na²
ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Ā³nxai³tāu³a²
wā³la³ka³txa² ka³la³sxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
30 Nxe³tāu³a¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lx¹sxā³
wxā³sxā³ nū²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³
a²nū²a² ī³ton³te²na² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ a²nū²a² yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a²
ye³han³te²su² te²a² yxo²kan²te²su² te²a²
nū³ya³nān³ta³kxi²te²su² te²a² nxe³sxā³ ī²li³ka³txa²
ī³ton³kxi²te²su² te²a² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Tē³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² yu³hē³nāu³a¹
ūh³wxe³ain¹ka³ty³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹
Je³su²jah³la² hxi²ka² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
31 Nxe³ka³ty³ta¹ tē³ain¹tū³ka³txa² ī²ain¹te³nah¹lxi¹
a²nū²a² yxo²kan²te²su² te²a² wi¹le³ha²kxai³
nū³ya³nān³ta³kxi²te²su² te²a² nū³wi¹lha²kxai³
yu³kan²ta³kxi²te²su² te²a² wi¹lā³nxai³ha²kxai³
ye³han³te²su² te²a² wi¹lī²ha²kxai³
nxe³ju³tai²na¹ ī²tāu³ o²lain¹sxā³ I³sa³e²
A²hxi²kan¹ta² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ka³lx¹khai¹nxe³te²nāu³xa² yai³nain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²sa³wi³ha³lx² ū³kaix1sx³ ū³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹ka³txai²na² ū³āin²ta³kxi²na¹nhai¹.
Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ū³si³tē³la³kxa²
ho³ha³sain¹na²hē³li¹. Nxe³hī¹nān¹te²tu³ yain³txi³la³
yū³ai¹nxa³ha²kxai³ ū³nxai³si¹hai¹na¹jau³su²
ten³sa²nxa³nhai¹, heh³ti³sx³ hxi²tha²
ā³ya³hain¹kxa²yān³ti³su² nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na²
ū³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹ai²li² a²nū²a² yū²nxa³ko³sin²tai¹.
Nxe³ha²kxai³ yain³txi³nū³la³ ū³qxain¹tū³nū³la³
īh¹nū¹la³tā³ so¹kxi²si¹nhī³ki³te²la¹xā³?
Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ū³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
— Yā¹te² yain³txi³nū³txa³ yū³nx2ti³ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txi³nū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹
ka³na³ki¹ yū³sīn¹na³li¹. Ai³na² jū¹te²xa² jū¹nxe²
yū³nūn³sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa²
ā³wxe³si¹hain¹jau³su² ū³ye³qxain¹ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³ka³tu³ yain³txi³nū³xa² hxi²tē³nha² qī³na²
hxi²tē³nha² nxe³sx³ Sū³na² ū³wi¹lxon³kxi²ki³jau³xa²
ū³ye³ta¹hxai²hē¹la². ū³ye³ta³lun²nū²la²

yain³txi³nū³xai²li² wxa²nāu²lxi³sx³
a²sa³wi³ha³lx² ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na²
wxa²nhū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². **37** Nxe³sx³

a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³
ū³kxin²tāin¹ta¹hxai²hē¹la² ū³ye³nū²la²
yain³txa² wxa²nāu²lxi³kxe³su² wā³kon³kxe³su²
wxa²na³so¹sx³ ha³ti³a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹
nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhai¹ta¹hxai²hē¹la².

38 A²nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² in³txi³nāu³xa²
 wā³li³kha³lhon¹tū³kā³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³
 4.000 nxe² wa³li³kha³lhon¹tū³kā³txi³la³
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nāu³xai²na²
 a²wē³ha³lxi³nāu³xai²na² nxe³sxā³ ī³yain³sxā³
 ī³xū³kxi²nyhain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

39 Jā¹nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 yai³nain¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
 ī³xi²si¹hain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Hā²wxān³txa³ ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ka³tū³
 ī³ye³na² yxo²ha³ti³lhi³xi²nū²la² Ma³ka³tā²ko³xa³
 wa²li³ta¹hxai²hē¹la².

16

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² yen³kxa² wā³nxīn¹te²a²
 ī³wā³txain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ma³ka³tā²ko³xa² wa²li³sxā³
 ā³wih¹tāu³a² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² te²a²
 sa³tu³se²a² nū³kā³txi³su² te²a² nxe³sxā³
 ā³nhai¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 ko³nxe³ti³hit1si¹hain¹jau³su² ā³ti³sxā³
 ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²
 oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² ī³yau¹ū³ju³ta²
 ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ka³nxa³hi²nē³te³lhxā³ tāu³a²
 ī³ye³kxi²yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “Oh³sī³nai²na² he³hen³yen²tai¹. Nxe³ha²kxai³
 ha³lo²a² wi¹ko¹kon¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 3 Te²yā¹nxe³sxā³ ā¹ka³nxa³ha²ta³a²
 nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Oh³sī³nai²na²
 he³he³nha²kxai³ ti³ti³nha²kxai³ yen²tai¹.

Nxe³ha²kxai³ kāin² wē³hā¹nē³tu¹wi¹ ”
 Nxe³yah³lxi³h̄i³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 oh³s̄i³nai²na² ā³ye³wxe³yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² ī²yah³lxin¹kxan²ti³
 ā³ye³wxe³sah¹lxa³lxi¹. 4 Wā³nxīn¹sxā³
 ī³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxi¹nhē³li¹.
 Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³ a²ko³nxe³ti³su²
 o²la³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ ī³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta³nū³a²
 yū³nx2ti³xah³lho³li¹. Jo²na³jah³lu¹tai²na² ai³na²
 ē¹nāu³ai²na² ka³ten³su² sxa³jah¹lu¹tai²na²
 ī³yau¹ū³jau³xa² so¹lxi³ yū³nx2ti³na³li¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la²
 ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa² ī³wat1tū³xa² ī³yau¹ū³jau³su²

5 Hā²wxān³txa³ ī³ye³na² ā³yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³yxo²ha³ti³lhi³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxai²na²
 sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² yain³tū³xa²
 nxe³wā²na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² sa³tu³se²a²
 nū³kā³txa² nxe³sxā³ a²yain³txa² ī³wat1tū³xa²
 ī²jah¹lxi³hē¹li¹. ī³kō³nxe³ton³kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² Wān³txa² ain³kxi²nū²la²
 e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² yain³kxi²ki³tū³nū³a²
 ne³wā²na³ki³sa²kxai³ Je³su²jah³lai²na² Wān³txa² nxe²
 e³kxi²nē³na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³yān¹ta¹
e³kxi²nyhain¹jau³xa²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yxo²ī²sah¹lxin¹ju³ta³la³
kāi²nxa³wi¹. īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ yain³tū³xa²
yū³yah²lxan³kxe³su² ī³ye³ye³yah³lxin¹ji¹wi¹?
Yain³tū³xa² ne³wā²na³yah³lxin¹ju³ta²
hx²ye¹ta³lxi³sa²nxa³nhai¹. 9 Kxā³nxai³tā² a²nū²a²
ka³lxa¹txi³nāu³xa² wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² 5.000
nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹
tū³ha¹li¹ka³na³ki¹ so¹lxi³yu³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa²
yain³sxā³ī³xū³kxi²sān²nū²la² yain³txa²wā³kon³kxa²
ha³ti²a² nē³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tē³na²
ne³wā²na³yah³lin¹ta²lu¹wi¹. 10 Te²yā¹nxe³sxā³
kxā³nxa² a²nū²a² ka³lxa¹txi³nāu³xa²
wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² 4.000 nxe³tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹
ka³na³ki¹ so¹lxi³ yū³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa²
yain³sxā³ī³xū³kxi²sān²nū²la² yain³txa²wā³kon³kxa²
ha³ti²a² nē³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tē³na²
nxe³kxe³su² ne³wā²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.
11 īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ ā³ne³toh³yhah¹lxan³ji¹wi¹?
Hai³txi³ yain³txa³khai³xa² e³kxi¹nx2ti³nxa³hē³li¹.
Yxān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa³tu³se²a²
nū³ka³txa² nxe³sxā³ yain³txa² ī³wat1tū³xa² e³a¹li¹.
12 Nxe²e³tāu³a¹ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la²;
Hai³txi³ yain³txi³khai³xa² ī³wat1tū³xa²
e³kxi²nxa³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa³tu³se²a²
nū³ka³txa² nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
ī³yau¹ū³jau³xa² e³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³su² ā³ne³wxe³
ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lon³ye²kxe³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a² Fi³li³po²th³nān¹ko³xai²na²
ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tāu³a² Je³su²jah³la²
a²xyo²wān³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī³xa³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
ī³yī¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxai²nān²tu³
īh¹nxe³jau³ta³ ī³yī¹li²sain¹jau³su² ī³ye³lain¹te²la¹xā³?
ī³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na²
a²ha³tih³xa³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² ka³tēn³su²
ī³sa²yxau³xi²sxā³ wā³lxi³jah¹la² ī³yī¹li²nxai¹nha²kxai³
ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su²
ī³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ī³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu²
Je³re³mi²ah³lo²su² ī³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ī³xa²
ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³jah¹lo²su² ī³yī¹li²nxai¹nha²kxai³
nxē³nyhain¹sī¹nhxai²na²hẽ³li¹. A²sa³wi³ha³lxi²
nxē³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
ī³wā³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Nxe³yān¹ta¹ wxāi²nān²ta³ īh¹nxe³jau³ta³
ī³yī¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Si³māu² Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
ka³te³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹lxi¹. Pe²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wai³ni¹lxi¹. Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Si³māu²ah³la²
 Jo²nah³la² tah²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kwa²
 a²nū²khai³xa² ī³yau¹ū¹nxa²jau³sxa³wi¹.
 Txa²wī³nu²khai³xa² Oh³nān¹jah¹la² te²hi²sen³su²
 ī³yau¹ū¹nxa²jau³xai²la¹wi¹. ¹⁸ Te²yā¹nxe³sxā³
 e³kxi²nxa²nū³na¹wi¹. Pe²jah³lo²si¹lxi¹.
 Wxa²ī³lxai²na² a²si³yxau³tāu³a²su¹ txah³lxa³kxa²
 wēn³su² nxe³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ sxi²ha²
 txon³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² tē³sxā³
 kxīh³nxa² si³tah³nāu³a² ūh³wxe³ain¹te²ju²hē³li¹.
 Hā²wxān³txa³ a²sxi²khai³xa² ū³txo³nain¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ txah³lxa³kxa² si³tah³nāu³a²
 ūh³wxe³kxa²yā¹nxi¹lxi¹. Txa²wān³txa² yxo²i²sain¹te²
 nū³kā³txa² a²sxi²ha² yā¹xain¹na³li¹. Jā¹nxe³jut3su²
 Txa²wān³txa² ī³tih³nxai¹nīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jut3su²
 nxe³kxe³su² ya³lu²nē³ju³ta³nū³a² hxi²kan¹txi³
 ā³nhe¹kxi²sxā³ ¹⁹ Jā¹nxe³jut3su² yan¹nāu³a² ū³nhai³sa³ko³txa³lho³li¹
 a²wa³kxēn³yah³lo²su² ti³hi¹txa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxa²ha¹kxai²nān²tu³ oh³nān¹ko³nāu³ai²na²
 sa²kxai³lu² ī²li³ju³ta² sa²tai²kxa¹kxai²nān²tu³
 wxāi²nān²tu³ yuh³nān¹ko³nāu³a²
 sa²tai³kxai¹nīn¹tu¹wi¹. ^Yxān¹ta¹
 oh³nān¹ko³nāu³ai²na² ī³wa²su¹kxa¹kxai²nān²tu³
 yuh³nān¹ko³nāu³a² ī³wa²su¹txai¹nū³nīn¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². ²⁰ Jā¹nxe³ha²kxai³
 a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 ā³xai²na² ī³hen³txain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²
 21 *Nxe³ha²kxai³lu¹ nxe³hī¹nān¹te²tū³*
a²sa³wi³ha³lxa² ī³yau¹ū³to³te³nah¹lxi¹:
 — *Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txai²na² Sū³na²*
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
Je³ru³sa³lē²thī³na² ai³na¹ju³ta³nū³a² yū²na³li¹.
Nxa¹kxai²nān²tū³ I³sa³e² hxi²kan¹txi³su² te²a²
Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³kā³txi³su²
te²a² ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²a²
nxe³sxā³ te²nāu³xa² ī³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³
khāuh³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ ī³su²lhā³si¹sain¹tu¹wi¹.
Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³la²ni²sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.
 22 *Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²*
Je³su²jah³la² jū¹nxe² ā³waix3kxi²ya³sxā³
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — *Je³su²jah³lāi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.*
Ju¹tai²na² nxe² kāi³nxain¹ju³ta³nu³a² wai³nxa³wi¹.
Txa²wā¹sū³na² wi¹lī²nxa²tu¹wi¹. Nxe²
kāi³ūh¹ti³he¹nxain¹nxa³lho³li¹. Pe²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².
 23 *Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²wa³ti³nha²sxā³*
Pe²jah³la² ne³nxē³na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — *Sa³ta³na²jah¹lāi³. Txa²si³yo³na² ā³waix3txu¹li¹.*
Hxi²kāu³kāut3san¹nhai¹. Txa²wā¹sū³nai²na²
a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nū²ai²na²
a²ten³jau³xai²na² so¹lxi³ te³ni¹lxi¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la².
 24 *Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:*
A²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — *Nxe³jah³lxi³wxi¹. A²nū²a² ī³li³te²nān²tū³*
ā³si³tē³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nān²tū³ a²ē¹nāu³a¹

ău³txi³ ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ă³na¹txai²lxi¹.
 Te²yă¹nxe³sxă³ yxo²î²sain¹ju³tan¹te²kxa³yă³tu³
 ya²lu¹ju³ta³nă³a² yuh³lxin²nxa³sxă³
 ă³si³tĕ³kxi²sain¹txai²li¹. 25 Jă¹nxe³sxă³
 a²nă²a² î²li³te²na² î³ye³kxi²nha²kxai²nă²tu³:
 "Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tău³a²
 txa²wi¹la¹tău³a¹ a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²
 wă³txa² sa²yxo²ă³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta²
 ten³sa²nxa³nha¹." Nxe³nha²kxai²nă²tu³
 Txa²wă¹să³na² ha³lo²a² yxau²xai³lxa³lho³li¹.
 Yxă¹ta¹: "Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tău³a²
 txa²wi¹la¹tău³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²
 wă³txa² yxo²î²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 î³su²lhă³sain¹kxan²ti³ yxo²î²a¹ju³ta²
 ă³na¹nxa³lho³na¹." Nxe³nha²kxai²nă²tu³
 Txa²sa³wit³su² sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wă¹să³na² ha³lo²a² yxau²xai³tu¹wi¹.
 26 Te²yă¹nxă³sxă³ yuh³nău³an¹te² yen³kxa²
 a²hăi¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxă³kxai²nă²tu³ yxă¹ta¹
 a²ĕ¹nău³ai²na² a²ka³tĕ³su² ju³ta² tă¹kxi²kxai²nă²tu³
 nxe³te²su² te²na² ju³ju¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 tă¹kxi²hă³nx2na³li¹. Hxi²kan¹txi³ ă³wa²li²sxă³
 yen³ka³lxa¹kxan²ti³ so¹kxi²xi²hă³nx2nxa³wi¹.
 27 Yan¹nău³a¹ Txai²na² Să³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tău³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wi³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 î³wxi²kin³ti³ton³sa²să²ka³tu³ oh³nă¹ta²
 sa²si¹hă³tă³ka³txa² ă³si³tĕ³kxa² wa²kan³sxă³
 wă³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nă²tu³ a²nă²a²
 a²yxo²ha³kxa¹ kăi³xai³ain¹kxa²yo³su² wi¹lhin¹ta³nxa²
 ko³nxe³thin¹ta³nxa² ū³yho³hi²xai³ai¹na¹tu¹wi¹.

Nx^eye¹nxa²lxa¹wi¹. 28 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx²ta¹wi¹.
 Ti¹ai²na² sa²nx³ūn³sx³ a¹in³kxi¹sah¹lxin¹te²
 ī³nxai²na² a²ha³tih³ ī³nxai²nān²tu³ ya³lu²ju³ta³nū³a²
 wa³su³txi³ yū³yah²lxan³tho³li¹. Wā³li²na¹ju³ta³nū³a²
 ī²sah²lxin¹tu¹wi¹. Sū³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²kxe³nū³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 hxi²kan¹tāu³lot3sa²ju³ta³nū³a² ī²sah²lxin¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17

Je³su²jah³la² i³ā³lxⁱ³to³nha²jau³su²

1 Nx^a²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³lan²ni²tāu³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²kxai³lu²
 Pe²jah³la² ī³kaix1tha²kxai³ Ti³a²kah³la²
 ī³kaix1tha²kxai³ a²lon³yah³la² Jo³āu²ah³la²
 ī³kaix1tha²kxai³ nxe³tū³kā³txān²tu³ tē³sxā³ wā³la²
 kī³ka³txa² nūh¹lxⁱ³sxā³ ka³la³ain¹ta¹hxai²hē¹la²
 2 Ka³la³ain¹ka³tu³ a²ne³ka³nah²nāu³a²
 he¹ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³ā³lxⁱ³to³nha²ta¹hxai²hē¹la². A²yen³nāu³ai²na²
 sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yā¹nxe² ī³kxī³nha²ha²kxai³
 a²wā²la² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na²
 ha²te¹ju³ta² yā¹nxe² ī³han³kxi²txi³nha²ha²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe³tāu³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 E³li²ah³lu¹tai²na² nxe³ya³sxā³ kwēn¹ta²kxai³
 ā³wxā³ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 e³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxain¹tāu³a²
 Pe²jah³lai²na² e³kxi²te³nah¹lxⁱ¹:
 — Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ti¹ai²li²
 ha³lo²a² wi¹khaix1sīn¹nhai¹. Nxe³sī¹nha²kxai³
 sxi²ha² thī³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³sī¹na¹tu¹wi¹
 Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni²

E³li²ah³la² sxi²ha² t xo³ni² nxe³sīn¹nxa²lxa¹tu¹wi¹,
ten³nxa²ke³la³te²kxai³lu¹.

⁵ Nxe²e³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ oh³sī³nai²na²
ha²te¹khai¹nxe³sī³na² ne³ka³ka³khai¹nxe³ha²kxai³
ā³ti¹kxai¹nha²kxai³ ā³ye³āu²la²to³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³tāu³ān²tu³ oh³sī³nān¹ta² wān³txa²
ain³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na²Txa²ki³lha³lxa²a³lxi²khaix1na¹jah¹lai²la¹wi¹.
Wi¹lxo³kxi²khaix1sa²jah¹lai²la¹wi¹.

Wi¹lain³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tāu³ ā³kxu²thu²kxa²
ā³ya³hain¹ta¹hxai²hē¹la², kāin² o²lai¹nha²kxai³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³
a²sa³wi³ha³lxi³su² te²kxai³ ā³ti³sxā³
wx²wāi³qxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Yūh³lxh³lxi³txa³hē¹li¹. ī³sa²yxau³jah³lxi³hē¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³sxā³ ī³sa²yxau³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la²
so¹lxi³ ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ā³jah¹la²
ī²ain¹ta¹hxai²nx³hē¹la².

⁹ Hā²wxān³txa³ a³ka³nxain¹tāu³a² Je³su²jah³la²
ī³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta²
a²nū²a² ā³xa² ī³hen³txi³yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹.
Hā²wxān³txa³ ya³lu²sxa³sā²na¹ka³tu³ ka³ten³su²
ī³sa²yxau³xi²sā²na¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ a²nū²a²
ī³hen³txain¹yah³lxi¹ju³ta³nū³a² wain³na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na²
ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “E³li²ah³lu¹tai²na² txa²nū² wxā³tu¹wi¹.”
Ha³tēh³nxā³nx² a²hoh³lxi³su² nū³ka³txa²
ī³hen³txi³nē³lain¹to³hxai²na²hē³li¹. īh¹nxe³sxā³

nxe²e³kxain¹tax1ji¹wi¹?

A²sa³wi³ha³lxa²

nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tū³ E³li²ah³la² wxā³tu¹wi¹.

Txa²ne³hẽ³txa² wxā³sxā³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹

sa²hau³ko³tū¹sa²tu¹wi¹.

¹² Yxān¹tah¹lxa¹

wān³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. E³li²ah³la²

ā²la² wxā³na²hẽ³li¹. Nxē³txai¹tā²

ā³ye³wxe³kxain¹nxa³hẽ³li¹. Ko³nxe³ti³

kāi³ju³ta² so¹lx³ te³nai¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³

kāi³ū¹hain¹na²hẽ³li¹. Jā¹nxa¹jut3su² nxe³kxa²yā¹nxe²

ko³nxe³ti³ kāi³ū¹sain¹nūn³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²

ta¹hxai²hẽ¹la².

¹³ Nxē²e³ta³lun²ka³tū³ e³lē³na¹ wān³txai²na²

ā³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³āu² Ba³tis²jah³la²

ī³yau¹ū³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su²

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ kan³sxā³ wā³lain¹nxa²ha¹te¹

a²nū²a²nāu³xai²li² ī³hit2tain¹tū³ka³txi³nāu³xai²li²

ī³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ī³ha¹txain¹nū²la²

hā²wxān³txa³ in³txa² ka³na³ka³nat3sxā³

ā³nhe²kxi²ha²kxai³ ā³ka³ti³wxe³nha²sxā³

ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

¹⁵ — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wi¹lhin¹sxā³

thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹, txa²ki³lha³lxai²na²su¹.

Ā³tau³tē³kat3sū³ka³txa² kāin² ī³ton³na³li¹. Ha³nxe²a²

ā³ya³hi² ka³wā³lxai²na² ā³ya³hi² to³hxai²na²hẽ³li¹.

¹⁶ Wxa²sa³wi³ha³lxa² we²txain¹si¹jau³su² sa²so¹sxā³

ū³hū¹ai¹na¹li¹. Nxē³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹

hxi²ka¹nai¹nxa³hẽ²li¹:

¹⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³tot3syah¹lxa³lxi¹. Yxo²l²nxā²nxa³sxā³

wain³txāin³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³

yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. En²nx2ta¹ha³ta²wi¹.
Wē³sai²li² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹.

18 Nxē² e³nxa²ha¹te¹ wē³sa² tē³sxā³
wxā³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ko³nxe³te² yāu³ka³txa² ī³kwai²kxi²nū²la² wē³sa²
nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². A²kwēn¹tai²na¹
we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

19 Hā²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
nūh¹lxi³sxā³ ā³tū³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—Je³su²jah³lāi³. Ko³nxe³te² yāu³ka³txa²
nxū²kwai³li³si¹sa²nhīn¹jau³su² īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³
hxi²kan¹sī¹nxān³thī²li¹?

20 Je³su²jah³lai²na² ī³wa²lū³xi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:
—Jū¹nxe² so¹lxi³ yxo²ī²sah¹lxi¹nhē³li¹,
wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹ Mos³ta²ta²ki³a²
yā¹nxe² a²kāin²ju³ta² yxo²ī²yah³lxin¹kxai²nān²tū³
wā³la³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ e³yah³lxi³hī³nx¹lxi¹.
Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Wā³la³ka³txāi³. Ti¹ai²na²
a³li³txu¹li¹. Nū¹ka³na¹ ā³yit1sxā³ yxau³txu¹li¹.
Nxe³yah³lxin¹jau³su² ya²la³tū³ a³li³hī³nx2na³li¹.
“Hxi²kan¹sa²nxā³nha¹.” Yxah³lxin¹jau³su²
yū³yah²lxan³thō³li¹. **21** Yxān¹ta¹ ko³nxe³te²
yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹kxe³su² kan²na³li¹.
Yain³txa² ī³yain³ki³ju³ta² ā³na¹sān²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²sān²nū²la² nxe³hī¹na² so¹lxi¹
ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³hī³nx2na³li¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

*Je³su²jah³la²
ī³yau¹ū³to³jau³su²* su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a²

22 Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xa²
ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tū³

Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²
 ſ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — A²nū²a² ko¹ko¹xa² hxi²ka² ā³yū³so¹sain¹tu¹wi¹.
 23 Nxе³sain¹kxai²nān²tū³ ſ³su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ su²lhā³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a¹ ka³tēn³su² ſ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxе² e³ta³lun²ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxa² ſ³āin²txi³khai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² ū³yo³hi²ki³ki³a² so¹kxi²jau³su²

24 Hā²wxān³txa³ Ka³far²na³ū²thī³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹tāu³a² a²nū²a² ū³yo³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhain¹jah¹la² Pe²jah³la² ā³tū³te³nah¹lxi¹: — Pe²jah³lāi³. Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ū³yo³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ū³yo²hi²ki³kxe³su² ū³hū¹sai¹nhxai²nxān³thai¹li¹? Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxе³ha²kxai³ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: — Kwa²nxī¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ū³yo³hi²hxai²na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxе³nū²la² hā²wxān³txa³ sxi²ha² ā³wih¹nū²la² Je³su²jah³la² ſ³wā³txi³te³nah¹lxi¹: — Pe²jah³lāi³. ſ³ye³kxi¹sē¹li¹. Txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nāu³xa² a²wa³kxēn³nāu³a² te²hi²sen³kxai³lu² ū³yo³hi²ki³ki³ai²na² īh¹te²la³ta³ so¹kxi²hī³te²la¹xā³? A²sa³wi³ha³lxi³nāu³su² ta³nxa² kwa² ā³wxā³tū³ka³txai²la³ ta³nxa² nxe³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹.

26 — Kwa² wxā³tū³ka³txa² ū³yo³hi²ki³a² sa²so¹kxi²te²ju²hē³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxе³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — Nxe³kxai²nān²tū³ a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ain¹te²sin²ta²wi¹. 27 Yxān¹ta¹

kwa² ī³yxaih¹nē³lain¹kxa²yān³txi³su² ī³ye³nai²na²
 ai³txu¹li¹. Ain¹kxai²nān²tū³ ta³nu³la² ai³na²
 sai¹ta³wxi²a² ā³na¹txa²hē³li¹. Nxēn¹ka³tū³ ai³na²
 sain¹te²a² a²wi¹lhī¹nān¹te²a² sa²yxo²hai¹txa²hē³li¹.
 Nxe³te²na² yxo²ē¹nāu³a¹ ū³yho³hi²ki³a²
 wxi²sxa³ye¹nx2tu¹wi¹. Nxe³ki³ai²na²
 wxa²ya³la³xo¹sai¹kxit1sxā³ ū³yho³hi²ki³tū³ka³txa²
 ū³hū¹txai¹nhē³li¹. Nai¹nīn¹kxai²nān²tū³ wxāi²na²
 Txai²na² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

18

A²nū²a² hxi²kan¹te²a² ī³yau¹ū³jau³su²

1 Hā²wxān³txa³nū² a²sa³wi³ha³lxa²
 ā³tū³ain¹te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²hī¹na² īh¹jah¹lo²tā³
 hxi²kan¹txi³yxau³jah¹lo²su² hī³te²la¹xā³?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ wēn³su² sa²so¹sxā³
 nxū²kwāi³ye³ye³lot3sxā³ ūh³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 3 ūh³wxe³ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Wān³txi³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wē³ha³lxa²
 yā¹nxe² ā³yxo²o³tū¹sxā³ yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta³nū³su²
 tāu³su² tāu³a² txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹.
 4 Wxa²ē¹nāu³ai²nān²tū³ wē³sai²na² yā¹nxe²
 ī³kāi²not3txa³kxe³su² yū³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tū³
 Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta³nū³su²
 tāu³su² tāu³a² ī³kāi²not3ti³hit1txa²ti³tu¹wi¹.

5 Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a² ī²li³te²na²
 a³lxi²sa³ha²kxai³ wē³sai²na² te²yā¹nxe³
 te²he³la³ku³la³ sa²hau³kot3txi³nyhain¹kxai²nān²tu³
 txai²na² hxi²nū¹sain¹kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹.

KQ³nxe³ti³ kāi³si¹nyhain¹jau³su²

6 A²nū²ai²na² yxo²ī² ā³si³wxe³te²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³si¹jau³su²
 ī³tih³nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe²
 ī³tih³nxain¹kxa²yo³ha² kāi² khāuh³lxa³thin¹tu¹wi¹.
 A²nū²a² tah³lxa³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa²
 tē³sxā³ ī³yxē²ta³kū¹nha²te²su² jah¹lan²tu³ ī³yau³xa²
 u¹jau³xa² so¹sxā³ ān³sa³nū¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la²
 khāuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kāi²nhī³nx2na³li¹.
 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nū²ai²na² kwēn¹ta²
 yxo²ī² ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wān³txa²
 sa²yxo²ā³sa²si¹hain¹jau³su² ī³tih³nxe³te²su²
 jah¹lan²tu³ kō³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹
 khāuh³lxa³thi¹ wa³to²hi²hai¹nhī³nx2na³li¹.
 7 Txa²wā¹yuh³xan¹ko³nāu³ai²na²
 hin¹ki³tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³si¹nhē³ju³ta²
 yū³hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ kō³ton³tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ kō³nxe³ti³kāi³sih¹nx2ti³jah¹la²
 kō³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹.

8 Jā¹nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²
 wi¹lī²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹
 wxa²hxi²ka² ta³nxa² wxa²yu³kxa² ta³nxa²
 kō³nxe³ti³ kāi³sih¹nx2ti³jau³su² kxai²nān²tu³
 ī³hxi²yo³la³kā¹nha² ta³nxa² ī³yu³yo³la³kā¹nha²
 ta³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 hxi²ka³na³ka³nat3sxā³ o³nha²ta³nxa²

yu³ka³na³ka³nat3sxā³ o³nha²tā³nxa²
 nyha¹lxin¹kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ka³te³na²
 ne³ki³so³nxa³ju³ta² ā³wi¹yhah³lxin¹kxai²nān²tū³
 wi¹lhin¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Nxē³yān¹ta¹
 hxi²kha¹li¹ o³nha²tā³nxa² yu³kha¹li¹ o³nha²tā³nxa²
 nha¹jah³lxi³sxā³ ha³nxe²a² a²lan²ju³ta²
 ī³yū¹li²nxa³ju³ta² ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ye³khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 9 Te²yā¹nxe³sxā³ wxā²ye³nai²na² ko³nxe³ti³
 kāi³sih¹nx2ti³jau³su² kxai²nān²tū³
 ū³yhe³ki³sa²tā³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxē³sxā³
 ye³ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ye³o³nyhah¹lxin¹kxan²ti³
 yan¹nāu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³ wi¹lhin¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ye³ki³ha¹li¹ ye³o³nyhah¹lxin¹sxā³
 ha³nxe²a² ī³sa²tē³ju³ta² ī³yū¹li²nxa³ju³ta²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tū³ ye³khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hī³

O³ve²a² Wē³sa² ih³sxā³ tī¹ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

10 Jā¹nxa¹jau³su² wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 A²nū²a² yxo² ā³si³wxe³te²na² ne³wā²na³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Nxē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 a²oh³xan¹jah¹lo²khai³xai²na² a²nū²a² yxo² ī²
 ā³si³wxe³te²na² ī³hau³ko³tū³ka³txai²li²
 he¹ho³si¹hxai¹na¹hē³li¹.

11 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³
 kāi³te²na² a²ē¹na² sa²hau³ko³te³lhā³ wxā³na¹wi¹.

12 Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²ai²na²
 o³ve²a² ka³lxa¹txi³ 100 nxe³ tū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³yah³lo²sa²nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la²
 wi¹lhu³ko³tain¹tāu³a² o³ve²a² ka³na³ka³nat3sxā³
 wā³la³ka³txa²nāu³a² ā³nxai³sa³tī¹kxi²nū²nhai¹.

Nxe³ai¹nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 te²hi²sen³kxai³lu² o³ve²a² a²ka³lxa¹tāu³xa² ā³nū²la²
 ā³nxai³sa³tī¹te²li² ā³ten³te³lhxā³ ai³lha²thet3tū²nhai¹.
 13 Hā²wxān³txa³ o³ve²a² ā³nxai³sa³tī¹te²nān²tu³
 ī³ha¹txi²kxai²nān²tu³ kāin² ka³lxi³lhain¹nū²nhai¹.
 A²ka³lxa¹tū³ka³txa² ka³li³lhai¹nha²kxai³
 ā³nxai³sa³tī¹te²li² kāin² ka³li³lha²kxai³ nx-
 ain¹nū²nhai¹. 14 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² Oh³xan¹jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ī²
 ā³si³wxe³te²na² ka³na³ka³na³kxan²ti³ ya³lu²ha²kxai³
 Sū³na² yen³nāu³a² ā³tī¹kxi²ju³ta³nū³su² te³nxa³wi¹.

KQ³nxe³ti³ kāi³ū¹nhē³te²a² ī³tih³nxe³jau³su²

15 Jā¹nxe³jut3su² wxa²wā³tā³xai²na²
 ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tu³
 ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³
 wi¹lain³kxi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ ā³nhāu²no³jah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 16 Yxān¹ta¹ ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³ a²nū²a²
 ha¹li¹ tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tā³nxa² ā³sa²so¹sxā³
 ī³ye³kxi¹xi¹txai¹nhē³li¹. Yxāh³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³ye³yo²nū¹nxai¹nhī³nx2na³li¹, wxa²yo²wān³txa²
 ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³ju³tai³tā²
 ī³ye³kxai¹nīn¹jau³xa²su¹. 17 Jā¹nxe³sxā³
 ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³ Txa²wān³txa²
 yxo²ī²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³sxā³ yxo²ī²tū³ka³txa² ain³kxai¹nxa³kxai²nān²tu³
 Ju²te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² ī³yī¹li²ha²kxai³
 a²nū²a² ū³yo²hi²ki³a² so¹kxi²nē³jah¹la²
 yā¹nxe² he³la³kxah³la² ī³yī¹li²ha²kxai³ a²nū²a²
 ī³lxa³thi¹nxa³te²a² ī³yī¹li²ha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² ten³kxi²nē³jau³su²

18 Wān³txi³su² ī³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹.
 Ha³lo²ai²na² ī²li³ju³ta² wxi²kan¹sxā³
 ī³hau³kot3jah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹
 jau¹xain²txi³a²kxā³nxa² ā²la² ī³hau³ko³tain¹te²sin²ta²wi¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²ai²na² ī²li³ju³ta²
 wxi²kan¹sxā³ ā³wa²su¹jah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 oh³nāu³nū¹ka³na¹ ju¹tain²txi³ a²kxā³nxa² ā²la²
 ā³wa²su¹tain¹te²sin²ta²wi¹.

19 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³nāu³xai²na² a²nū²a² ha¹lin¹te²
 ī³nxai²na² ha³lo²a² ka³na³ka³na³ju³ta²
 ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 oh³xa²yxau³jah¹la² nxe²ī³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ya²la³tu³ ī³we¹txa²ti³tu¹wi¹. 20 Jā¹nxe³ha²kxai³
 a²nū²a² ha¹li¹ tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹
 tā³nxa² nxe³te² ī³nxai²na² yxo²ī²syah¹lxin¹te²
 ī³nxān²tu³ ā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²nū²ki³ye³lot3sxā³ yxau²xai³la¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kāi³nē³lain¹ju³ta²
 ī³tih³nxe³jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ā³tā³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā³tā³xai²na²
 ko³nxe³ti³ kāi³ū¹hain¹to³kxai²nān²tu³ īh¹nxe²
 ā³nhxai²na¹te²ta²hē³li¹? Ye³ka³lxā¹txi³txa³
 ne³wā²na³hain¹to³ha¹ju³ta² ne³ki³son³sxā³
 ā³na¹a¹hī³ji¹wi¹? Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ ā³nhī³na¹te²lā¹xā³? Pe²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ ā³ū¹hai¹nīn¹kxai²nān²tu³ a²ne³kit3sxa³wi¹.
 Yxān¹ta¹ se²te³ ve²ses³ se³tēn²ta³ nxe²
 ye³ka³lxa¹khai¹nxe³to³hain¹sā²nīn¹ka³tu³
 a²ne³kit3su² tu¹wi¹. 23 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² ī³āin²ta³kxi²nē³lhxā³ ko³nxe³ti³
 kāi³kl³ju³ta² ne³wā²na³jau³su² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³la² yā¹nx2na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² yen³kxih³khaix1nū²nhai¹.
 In³txa² ū³yho³hi²txā³nxa² kwa²sa²so¹xi²te²nāu³xa²
 a²nū²a² ka³lxa¹ain¹nū²nhai¹. Nxe³te²nāu³xa²
 ū³yho³hi¹xi²si¹jau³su² ā³yā³nū²kain¹nū²nhai¹.
 24 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la²
 ū³yho³hi²txā³nxa² 10.000 nxe³txā³nxa²
 nxā³ka³lxa¹txi³ kxā³nxai³tā² kwa²sa²so¹xi²ha²kxai³
 nxe³txā³nxai²na² ū³yho³hi¹xi²si¹jau³su²
 kwa³na³kxi²nū²nhai¹. 25 Nxe³yān¹ta¹
 ū³yho³hi²txā³nxa² yū²nxa³ha²kxai³
 a²yen³kxi³khai³xa² a²nū²xā³xai²na²
 so¹kxi²si¹jau³nū³su² te³nha²kxai³ a²nū²khai³xa²
 yo³ha² te³nha²kxai³ a²sxe³xa² a²yo³ha²
 te³nha²kxai³ a²wē³ha³lxa² yo³ha²
 te³nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² nū²nhai¹.
 Nxe³sxā³ ū³yho³hi²hain¹kxai²nān²tu³ kwa²
 wa³ka³li³lo³tain¹nū²nhai¹. Nxe³kxai²nān²tu³
 ū³yho³hi²txā³nxai³tā² a²kxā³nxa² kwa²
 sa²so¹kxi²kxa² yo³ha² ū³yho³hi¹xi²hī³nū²nhai¹.
 26 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ā³ka³ti³wxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³lo³kxi² yxaut3sā²nhē³li¹.

Ye³jen¹tāu³su² ū³yho³hi²txā³nxai³tā² whāi²na¹
 ū³yho³hi¹hxa³txa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

27 Nxe³te²kxa³yān³ty³ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 sa²kxai³lu² ī³yan³ta³kxi²nha²sxā³
 ū³yho³hi²txā³nxai³tā² a²yxo²ha³kxa¹
 ne³wā²na³nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
 in³txai²na² ā³wa²sut1sxā³ ī³xi²nū²nhai¹.
28 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²li² ā³wa²sut1sxā³ ī³xi²tāu³a²
 in³txa² ā³xai²na² ī³ne³khau²hain¹nū²nhai¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² in³txa² ā³xai²na²
 sa²kxai³lu² nxe³te²hxi²ka² ū³yho³hi²txā³nxā²
 jū¹txā³nxā² so¹lx³ txā³nxā²na² a²kxā³nxā²
 kwa²sa²so¹kxi²nū²nhai¹. Jā¹nxe³tāu³a² in³txa²
 a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² ī³xān³txi³sxā³ in³txa²
 ā³xai²na² wxa²yxe²ta³ta³ki³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 “Ū³yho³hi²txā³nxā² kwa²sa²so¹kxi²san¹txā³nxai³tā²
 hī¹na² ū³hū¹sē¹li¹.” Nxe³nyha¹nū²nhai¹.

29 Nxe³ha²kxai³lu¹ in³txa² ā³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹: “Ha³lo³kxit1sā²nhē³li¹.
 Ye³jen¹na² ū³yho³hi²txā³nxā² a²yxo²ha³kxa¹
 ū³yho³hi¹xi²nxā²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

30 Nxe³yān¹ta¹ in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la²
 a²yen³kxi³khai³xa² ten³khaix1nxē³ha²kxai³ in³txa²
 ā³jah¹la² hxi²ki³nū²la² sxi²ha² kan²thī³na²
 ā³na¹sā³wxe³si¹nū²nhai¹, ū³yho³hi²txā³nxā²
 ū³hū¹xi²si¹sān²jau³su¹. **31** Nxa²ha¹te¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ju¹tai²na² ī²kxain¹nū²la²
 ī³yan³ta³kxai¹nha²kxai³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la²
 ī³hen³txain¹nū²nhai¹. **32** Nxa²ha¹te¹
 a²wā³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² in³txa²
 a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² ī³kaix1sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

“Wxāi²li² kwa²wa³ka³li³yut3ta³lot3san¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxē³yān¹ta¹ ko³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³ ī³ye³kxi²san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxē³sa¹nha²kxai³ ī³āin²ta³kxi²nha²khaix1nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxē³sxā³ yen³kxa² ū³yo³hi¹xi²san¹ju³ta³nū³a² ne³wā²na³ū¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹, wi¹lhin¹sxā³ ī³ye³kxi²sa¹nha²kxai³lu¹. 33 Nxē³nxa²ha¹ha²kxai³ in³txa² ā³jah¹la²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tai¹nīn¹ju³ta² wai³nhū³ta²lu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txā²ha¹ha²kxai³ jā¹nxe²nxē²nxān³ta¹. Nxē³nū²nhai¹.

34 Nxē²e³ta³lun²ka³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² ī³ān³ta³kxi²nha²sxā³ ū³yo³hi²txā³nxai³ta³lxi³ kwa²sa²so¹kxi²txā³nxai³tā² ū³yo³hi¹xi²si¹jau³su² kwa³na³kxi²nū²nhai¹. Nxē³kxa²yo³su² nxe³ti³kxai³la² ye³khāuh³lxa³ti³si¹sa²jau³su² a²sa³wi³sa² kwa³na³nū²nhai¹.

35 Jā¹nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxā²wā³tā³xai²na² ko³nxe³ti³kāi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tu³ wxā²ē¹nāu³ai²na² āu³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na¹ain¹yah¹lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxā²wā³tā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tu³ wxā²ē¹nāu³ai²na² āu³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19

Txu¹ha² kwa² ā³na¹ju³ta² ī³tih³nxe³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ī³yau¹ū³ta³lun²ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa²
 a³li³xi²nū²la² Jor³tāu²yau³xa² yxo²ha³txih³nāu³a²
 Ju³te²a²ko³nāu³a² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²
 a²sa³wi³ha³lxa² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
2 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³
 ī³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ a²nū²a²
 ī³ton³te²su² te²a² ī²kxain¹hxai²nān²tu³
 we²txain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ka³tu³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 a²ha³tih³xa² ā³tī³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Wān³txa²
 ī³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. In³txai²na² sa²kxai³lu² ī²li³tāu³a²
 a²txu¹ha³ka³lxa² ā³na¹kxai²nān²tu³ wain³ji¹wi¹?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Sū³na² wān³txu¹txai²na² ne³wā²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.
 Nxe³jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 in³txi³su² txu¹su² wet1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.”
5 Te²yā¹nxūn³te³nah¹lxi¹: “Nxe³ju³kxai³lu²
 in³txai²na² sa²kxai³lu² a²wī³na² a²hā³ka³nai²na²
 nxe³sxā³ ā³waix3tū²la² a²sxe³xa³ka³lxa²
 so¹lxi³ tē³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ in³txa²
 txu¹ha² a²nū²ka³na³ka³na³ton³tu¹wi¹”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. **6** Jā¹nxe³ha²kxai³
 a²nū²a² ha¹lo³nxa³wi¹. A²nū²ka³na³ka³na³jah³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 ā³nū²kxi²ya³te²sya¹hin²ta²wi¹. Nxe³kxe³su²
 a²nū²ai²na² sa²kxai³lu² ā³nhai²ta³lxi³si¹hain¹kxai²nān²tu³
 nxe²kā³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
7 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² te²nāu³xai²na²
 ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ī³tih³nxe³nē³lain¹te³nah¹lxī¹: wān³txa²
 ā³na¹ti³ten³kxai²nān²tu³ “A²txu¹ha²
 ā³na¹hxā³txā³nxa² ha³teh³nxā³nxa²
 Nxe³jau³xu¹tai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū¹txai¹li¹.
 nxe³nē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³jau³jau¹xai²na² īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ txu¹ha²
 ā³na¹hxā³txā³nxa² ī³tih³nxe³nē³lain¹nū²lhai¹li¹?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ū³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³nxa²lxa³nha²kxai³
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ū³wha²li¹ta¹hxai²hē¹li¹,
 wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²su¹. Yxān¹ta¹
 a²wi¹lhī¹nāu³u¹tai²nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ten³jau³sxa³wi¹. **9** Jā¹nxa¹jau³su² in³txa² a²ten³te²su²
 te²an²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ū³na¹ka³tu³ txu¹ha²
 ā³lxi³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ū³xa²
 ū³whī¹ta³kxi²kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lot3hī³nx2na³li¹.
 Ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxa³ txu¹ha²
 ū³na¹ta¹ka³lxa² in³txa² ū³jah¹la² so¹ke³la³te²kxai³
 in³txa² ū³xa² ū³whī¹ta³kxi²kxa² yā¹nxe²
 hxi²ki³lot3hī³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³li¹.
 A²nxe³ta¹ka³lxa² a²sxe³xa³ka³lxa² ū³whī¹na²
 so¹nyhai¹nxa³ta³lxa¹ in³txa² ū³xai²li² ū³whī¹ta³kxi²
 o²la³kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ū³na¹ju³ta²
 wai³nhī³nx2na³li¹.

10 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² wān³txa²
 ū³wa²lū³xai¹te³nah¹lxī¹:

— In³txai²na² txu¹hai²na² nxe²
 kāi³nyhu¹ain¹ke³la³te²kxai³ so¹nyhu¹kxi³ju³ta²
 a²wi¹lhī¹na² wi¹lxa³hē³li¹. Nxūh¹lxa³txi³su²
 yxau²xai³ju³ta² wi¹lhī³nx2na³li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xu¹tai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 ā³ne³to³hxai³te²na² yū³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² ī³hau³kot3sa²kxai³ nxe³te²su²
 te²a² wi¹kō³nha² a³la³kxain¹te²ju²hē³li¹.
 12 A²nū²ai²na² so¹nyhu¹kxi³ju³ta²
 hxi²ka¹nyhai¹nxa³te²na² yū³hxai²na²hē³li¹.
 A²ha³tih³xai²na² wē³sa² txo¹nai¹nhī¹nān¹te²tu³
 a²nū²khai³xa² wi¹lxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹. Āh¹ a²ha³tih³xai²na²
 a²hxi²kan¹jah¹la² so¹nyhu¹sih¹xa³jau³su²
 in³txa² ya³la³ki³a² ya³la³ki²sa²tā³ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹. Āh¹
 a²ha³tih³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² so¹lxi³
 te³nain¹jau³su² so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹.
 A²nxe³jau³su² wā²nxū¹hī²sxā³ hxi²kan¹kxi³kxe³su²
 ā³kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² wē³ha³lxa² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxi²jau³su²
 13 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² a²wē³ha³lxa²
 tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²
 Sū³na² wi¹lxo³kxi²nē³txi³si¹hain¹jau³su²
 wxā²ne³wai³te²si¹hain¹jau³su² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³ju³tai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ī³kwai²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² jut3sī²nū²la² e³te³nah¹lxi¹:
 — Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wē³ha³lxa² tē³sxā³
 wxā³ain¹ju³tai²na² ī³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Wē³sai²li² a²wi³na² wān³txa² yxo²ī²te²ju²hē³li¹.
 Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na²

ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū³nx2ti³tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nx^ee³n²la²w³ha³lxai²na²S³na²wi¹lhin¹s^xa³
i²ti³hi¹te³lhi¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³t²la²
ha³lo²ai²na²ã³waix³ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa² yen³kxih³khaix1jah¹la² ī³yau¹ū³jau³su²

16 Nx^a²ha¹te¹ in³txa² sa³nxe³la³kxah³la² ã³t¹₃sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— *Tih³nxe³sa²jah¹lāi³.* *Īh¹ju¹ta³* *wi¹ju³ta³la³*
kāi³a¹ke³la³te²kxai³ *ka³te³na²* *wi¹tāu³a²*
so¹kxi²hī³na¹te²la¹xā³? *Ta¹hxai²hē¹la².*

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
i³wa²l¹ũ³xi²te²an¹iau³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ yen³kxi³la³ wi¹ju³ta³la³
ī³wā³txi³san¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² so¹lx³
wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ ka³te³na²
wi¹tāu³nū³a² ā³wih¹ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³
Sū³na² wān³txu¹tai²na² sa²yxo²we¹thxa³txa²hē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nx^aha¹te¹:
 — īh¹jau¹la³ħi³te²la¹xā³? Ta¹hxai²ħe¹la².
 Nx^eha²kxai³ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:

— A²nū²a² su²lhā³nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa¹ha²
 ă³xa¹ka³lxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 A²nū²a² ă³xai²na² yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹.
 A²nū²a² ă³xai²na² ī³ki³ha¹kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹.
 19 Wxa²hā³ka³nai²na² wxa²wī³na² nxe³sxă³
 sa²nēn¹kxain¹yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³
 kāi³ūh¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² a²wa³kxa²
 yxau³nū¹nxa²te²a² a³lxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ sa²nxe³la³kxah³lai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹: — Jau¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Īh³jau¹tā³ on³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: — Sa²yxo²we¹thxa³ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³
 nxe³sē¹li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxā³ a²nū²a²
 ā³xa² so¹kxi²si¹hin¹jau³su² kāi³txa²hē³li¹.
 Nxīn¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa² yo³ha² tē³sxā³
 a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na² wā²nhūh²xai³txai¹nhē³li¹.
 Nxīn¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ yen³kxa²
 wi¹ju³ta³nū³a² yū³nxa²tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³
 nxe² kāi³ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³sxā³
 ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
 sa³nxe³la³kxah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxi²te³na¹ ī³āin²txi³sxā³ ī³ta¹hxai²hē¹la²
 Yen³kxih³khaix1nxe³ha²kxai³ yen³kxa² a³lx²ha²kxai³
 hāi¹sxā³ ī³ta¹hxai²hē¹la². **23** Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lx³nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³jah³lx³wxi¹. Wān³txi³su²
 ī³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. A²nū²a² kāin² yen³kxi³te²su²
 te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³
 yxau²xai³ju³ta² wa³lx³te²ju²hē³li¹. **24** Jā¹nxa¹jau³su²
 ka³me²la² ka³yxuh³xa² kāin²khaix1te²su²
 te²a² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xē¹na² ā³wih¹sxā³
 ā³wa²to¹ti³he¹nxe³lhī³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 kāin² yen³kxih³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi²
 wa³lx³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² jau³jau¹xai²na²
ain³kxi²tāu³ ī³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ha³lo²nāu³a² a²nū²aj²li²
yen³kxi³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³nu²su²
wi¹lhin¹sxā³ ī²jah¹lo²su² ye²te²ju²hē³li¹.
Nxe³jut3su² ha²kxai³ a²nū²a² yen³kxi³te²su²
te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tū³ a²nū²a²nāu³xa²
hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³
yxau²xai³k¹sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nū²la² Je³su²jah³la² ī²sa²sai¹ain¹sxā³
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹.
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Nxex3sān²si¹lxi¹. Txa²wā¹yen³kxi³khai³xa²
ā³na¹sān²si¹na¹ka³tū³ wxāi²na² so¹lxi³
ā³si³tē³la³kxi²si¹na¹wi¹. Nxe³si¹na¹ha²kxai³ īh¹nxe²
ū³yo³hi²sa²sīn¹te³ji¹wi¹? Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wān³txi³su²
ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹ha³lo²a²
tah²lxi³wet1sī¹na¹ wxi²kin³ti³ton³sxā³
ha³lo²a² a²xyo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³si¹ta¹tu¹wi¹.
Nxa¹kxai²nān²tū³ wxāi²na² sa²kxai³lu²
ā³si³tē³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ Txai²yā¹nxe³sxā³
I³sa³e² nū³ka³txi³nāu³xa² ha³txi²ha² hxi²ka²
hxan³sxā³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nūn³ka³tū³
nxe³te²nū³ka³txi³nāu³xa² a²wa³kxēn³su²
yah³lxi³nū³nīn¹tu¹wi¹. **29** Nxe³tāu³a² a²nū²a²

$\tilde{i}^2l^3te^2na^2$ Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha²
 $\tilde{a}^3na^1i^2$ a²lon³nāu³xa² $\tilde{a}^3na^1i^2$ a²ha³li³ti³nāu³xa²
 $\tilde{a}^3na^1i^2$ a²wī³na² $\tilde{a}^3na^1i^2$ a²hā³kā³na² $\tilde{a}^3na^1i^2$
 $a^2w\tilde{e}^3ha^3lxi^3khai^3xa^2$ $\tilde{a}^3na^1i^2$ hai³sxa² $\tilde{a}^3na^1i^2$
 nxe³ain¹kxai²nān²tu³ $\tilde{a}^3si^3t\tilde{e}^3la^3kxi^2sain^1te^2na^2$
 sa²kxai³lu² kāin² wa³to²hi²sxā³ ū³yho³ha¹nu¹ju³ta²
 yū³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² ka³tē³na²
 wi¹tāu³la³ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³nūn³sxā³
 kāi³ūh¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹. ³⁰ Nxe³kxan²ti³nū¹
 sa²nēn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³jut3su²
 a²nū²a² ka³lxa²te²nū³kā³txa² ū³sa²nēn¹kxain¹ju³ta²
 yū³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ū³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta²
 yū³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 ka³lxa²te²nū³kā³txa² ū³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta²
 yū³kan²ti³ yan¹nāu³a¹ ū³sa²nēn¹kxain¹ju³ta²
 yū³tu¹wi¹.

20

Hai³sxa² wa³ko³nain¹tū³kā³txa² ū³yau¹ū³jau³su²
¹ Jā¹nxe³jut3su² yan¹nāu³a¹ a²nū²ai²na²
 kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³na¹tāu³a²
 a²nū²a² hai³sxa² wa³kxēn³yah³lo²su²
 yā¹nxū³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 hai³sxa³nāu³a² ū³wa³kon³kxi²tū³kā³txa²
 ū³kaix1te³lhxā³ ū³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ ai³nū²nhai¹.
² ū³kaix1te³na¹ ū³kaix1so¹tū³kā³txa² ū³yho³hi²ki³a²
 ki³ka³na³ka³na³ki³a² wain³txi³ yo³hi²ye²kxe³su²
 ū³lū¹si¹hain¹jau³su² ū³hau³ko³tūh¹nyhain¹nū²nhai¹.
 Nxū²la² hai³sxa³nāu³a² ū³sa²si¹hā³ain¹nū²nhai¹.
³ Hā²wxān³txa³ ki³ka³la³xi²tāu³a² sxi²je³na²
 ai³tāu³a² in³txi³nāu³xa² wa³ko³nai¹nxa³te²a²
 ū³ha¹txain¹nū²nhai¹. ⁴ Nxe³te²nāu³a² ai³sxa³
 ū³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hai³sxa³nāu³a² ai³sxa³

wa³kon³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 ka³nxah³ta³lon³tāu³a² wain³ju³ta²
 ū³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxē³jau³su²
 ha²kxai³ in³txi³nāu³xa² ai³sxā³ hai³sxa²
 wa³kon³kxain¹nū²nhai¹.

5 Te²yā¹nxe³sxā³ ne³ka³ka³tāu³a²
 ai³sxā³ āh¹i³kaix1so¹xi² ī³sa²si¹ta³xi²tāu³a²
 ai³sxā³ āh¹i³kaix1so¹xi² nxē³to³nhū²nhai¹.
 6 Te²yā¹nxe³sxā³ ka³nxa³hi²nxa³tā³lxa² ai³lxi²sxā³
 in³txa² āh¹i³ha¹txain¹nū²nhai¹. Nxē³sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³
 a³lan²ta²hāi¹nxe³ti³xa²ū³txi³wa³kon³yah²lwan³ta¹? ”
 Nxū²nhai¹.

7 Nxe³ha²kxai³lu¹: “A²nū²a²ī³kaix1sain¹si¹nxa³kxi³su¹. ”
 Nxū²nhai¹. Nxe³sxā³ ī³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 “Txa²hai³sxa² ai³sxā³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³to³hē¹li¹. ”
 Nxū²nhai¹.

8 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tāu³a² hai³sxa²
 wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³sa²
 hxi²kan¹jah¹la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a²nāu³xa²
 wa³kon³kxi²nē³lain¹te²nāu³xa² ī³kaix1txa²hē³li¹.
 ī³kaix1tai¹nī¹kxai²nān²tu³ wa³kon³kxi²nē³lain¹kxa²
 yo³ha² ū³hū²xai³txai¹nhē³li¹. Ā³ne³ki³sot3sxā³
 wxā³ain¹te²na² ū³yho³hi² ān³si³wxe³sā²nīn¹ka³tu³
 hā²wxān³txa³ a²wi¹lhī¹nān¹ta² wxā³te²nāu³xa²
 ā³ne³ki³so³tī¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹. ” Nxū²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xin³txi²
 ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa¹ ā³si³wxe³sxā³
 wa³kon³kxain¹tū³ka³txa² ū³yho³hi²ki³a²
 ki³ka³na³ka³na³ki³a² ū³hū²xai³ain¹nū²nhai¹.
 Nxe²hu³xai³sxā³ wa³kon³kxain¹tū³ka³txai²na²
 a²xyo²ha³kxa¹ ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a²
 ū³hū²xai³ain¹nū²nhai¹. 10 Te²yā¹nxe²
 ai³sxā³ a²wi¹lhī¹na² ā³si³wxe³sxā³

wa³kon³kxain¹tū³ka³txai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Ki³ka³lxa¹txi³ ū³yho³hi²sa²te³lxa²na³na¹.” Yhain¹jau³su² yxān¹ta¹ ki³ka³na³ka³na³ki³āin²txi³ so¹kxain¹nūn³nū²nhai¹. 11 Nxē³te³kxa²yān³tu³ti¹ hai³sxa² wa³kxēn³yah³la² ī³kwāi²kxi²te³lhxā³ ā³ti³ain¹nū²nhai¹. Nxain¹te³nah¹lx¹: 12 “Tū¹ka³txai²na² a²ne³ki³sot3sxā³ wxā³tū³ka³txa² jū¹nxa² so¹lxi³ wa³ko³nain¹te¹ni²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ txa²nū³ka³txa² a²lan²ta² hāi¹nxe² wa³kon³kxi²nxa²sī¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Sa³txe¹txi³ wa³kon³kxi²sī¹nha²kxai³ wān³ya³lu²sa²sī¹nha²kxai³ nxē³sī¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ū³yho³hai¹nī¹nha²kxai³ txa²nū³ka³txi³nāu¹xai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ū³yho³hi²sa²sī¹nī¹nha²kxai³ nxī¹nhē²li¹.” Nxū²nhai¹.

13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹: “Nxē³txi¹. Txa²yā³lxi¹lx¹. Ko³nxe³ti³ kāi²ū¹nxa²hxā³nhē²li¹. ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ī³hau³ko³ki³ten¹tu³wi¹. 14 Nxē³ki³sa²kxai³ so¹kxi²san¹ta³ki³ai²na² tē³sxā³ īx³txu¹li¹ Na¹ta¹ ā³ne³ki³sot3sxā³ wxā³jah¹la² ki¹ain²txi³ ū³hū¹ti³ten³sa³nhai¹. 15 Txa²yēn³kxai²na² a²ten³nha¹jau³su² o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ txa²yēn³kxa² a³lxi²nxa³kxe³su² a²nū²a² ā³xa² hxi²nū¹nai¹na¹ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ ha²yā³kxa² yxo²kwāi³txa²hē³li¹.” Nxē³nū²nhai¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² ā³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ne³ka³ta²xai³ha²kxai³ ne³ka³ta² ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ā³ne³ki³sot3si¹ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ī³kaix1tai¹na¹te²nāu³xa²

ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³ ī²sxā³ so¹kxi²nā¹te²nāu³xa²
 ka³lxa²al¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.
 Jā¹nxa¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a²*
ī³yau¹ū³to³jau³su²

17 Hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ka³la³xi²te³lhxā³ ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³te²nāu³xa²
 nūh¹lxi³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

18 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ā³nxai³kī³tu¹wi¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³
 Txai²na² so¹sain¹sxā³ a²nū²a² wā³nxīn¹te²
 si³yxau³tū³ka³txi³nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa²
 a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³nāu³xa² nxe³te²nāu²xai²na²
 a²hxi²ka² sa²so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nān²tu³
 ya³lu¹sain¹jau³su² ī³yī¹li²sain¹tu¹wi¹. 19 Nxe³ka³tu³
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² sa²nū¹sain¹tu¹wi¹.
 Sa²nū¹sain¹sxā³ ko³nxe³ ī³ka³lxi¹lū¹sai¹nha²kxai³
 ī³ta³lo³wait1sai¹nha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹
 hi³sa³ka³txa² ū³hxī²kī¹la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 ya³lut1sai¹nha²kxai³ sa²nū³kxi²sain¹tu¹wi¹.
 Hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a¹
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹ha²kxai³lu¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

A²ha³ka³na² ī³wā³txi³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² Se³be³te²ah³la²
 a²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa²nāu³xa²
 Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su²
 ha²kxai³ nxe³te²an²tu³ sa²so¹sxā³ Je³su²jah³la²
 ā³ti³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Æ³tī³sxā³ Je³su²jah³la²

Mateus 20:21

cl

Mateus 20:25

yen³nāu³a² ā³ka³ti³wxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³lhxā³
ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
nxē³te³nah¹lxī¹:

— йh¹nxe³tin¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²h¹e¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Wxāi²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxēn³sin¹kxai²nān²tū³
 txa²ki³lha³nāu³xai²na² wxa²wi¹tāu³a² sa²we¹txi²
 wxa²wā³tāu³a² sa²we¹txi² nxe³si¹hain¹jau³su²
 i³hau³ko³tūh¹txai¹nhē³li¹. Ta¹ka³lxai²na²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nx^a₂ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²ki³lha³nāu³xa²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

$$- A^2 y e n^3 k x a^2 \quad \text{ten}^3 y a^3 h i n^1 j u^3 t a^2$$

$$\tilde{a}^3ne^3wxe^3ya^3hxa^3lxi^1. \quad A^2n\tilde{u}^2a^2$$

ko³nxe³thin¹te²nāu³xa² khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹.

$\text{Te}^2\text{y}^1\text{x}^1\text{nxe}^2\text{nx}^2\text{ti}^3\text{ju}^3\text{tai}^2\text{n}^2\text{an}^2\text{tu}^3$ hxi²kan¹nx²ti³ji¹wi¹?

a¹hxai²he¹la². Nxa²ha¹te¹i³wa²lu³xi²ya³

— Hxi²kan¹si¹na¹wi¹. Ya³ta¹hxai²he¹

23 Nx̩a-h̩-te¹ I²ye³kxi⁴-ya⁵-te⁶-hah⁷-lx̩i⁸:

— Khauh¹Ixa²txi³sain⁴kxa⁵ya⁶nxe⁷
1bə̄sə̄bə̄3wə̄3tə̄1nū2tāiñ1ūñ13tə̄1wə̄1 Vvə̄sə̄1tə̄1

Klauh-lxa'-txl-hxztaim-hun-tu-wi'. Ixan-ta-
txa²wi¹tāll³a¹ sa²we¹txi²iut³sa²ha²kxaj³

txa²wā³tāu³a¹

nxe³kxi³nū³su² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Txa²wī³na²

ha³lo²ai²la¹wi¹. Nxe³sxa³ Txa²wi³na² a³ten³te²su²
te²na² so¹lx³ sa²wo¹tain¹tu¹wi¹ Je³su²iab³la²

te ha su lxi sa we lam tu wi : Je su jan la
ta¹hxai²hẽ¹la²

24 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx²a wã³kon³te²nãu³xa²

hxi²ka²hxan³sxã³ **wã³kon³te²nãu³xai²na²**

sá²kxai³lu² a²lon³ti³tau³su²
í³an³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la² 25 Nxa²ha¹te¹

Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lx²

ã³yã³nũ²kxi²si¹hain¹sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

Mateus 20:26

cli

Mateus 20:30

<p>— A²nū²a²ã³xa²wi¹lhin¹ wa³to²hi²nha¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ju³te²a²nū³kā³txi³sxa³te²na²a²wa³kxēn³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²ĩ³kāin²txi³nha²sxā³ nū³kxūn³txi³ ĩ³wa³kxēn³txain¹to³te²jai¹ti²tu³wi¹.</p> <p>26 Nxē³yān¹ta¹ te²yā¹nxē² kāi³ū¹nyha¹lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²yu³tai²na² ĩ²li³te² ĩ³nxai²nān²tu³: “Hxi²kan¹te²sa¹i¹.” Nxē³jau³tu³</p> <p>ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yu³ta² a²hāi¹nxē³ti³xa² ã³non²ta³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.</p> <p>27 Te²yā¹nxūn³sxa³: “Txai²na² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxē³jau³tu³ ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.</p> <p>28 Jā¹nxā¹jau³su² Txai²na² sa²kxai³lu² wa³ka³li³lo³sa²si¹hain¹jau³nū³su² wxā²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ã³non²ta³kxi²te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²ko³nxē³ti³ kāi³sxā³ te²hxi²ki³lxain¹kxe³su² ã³wa²su¹te³lhxā³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxē³te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².</p>		
--	--	--

In³txa² ye³han³te²a² ha¹lin¹te²a² ye³we²txi²jau³su²

29 $Nx a^2 h a^1 t e^1$ $\tilde{a} h^1 \tilde{a}^3 n x a i^3 a i n^1 t \tilde{a} u^3 a^2$
 $J e^3 r i^3 k o^2 t h \tilde{i}^3 n a^2$ $a^3 l i^3 a i n^1 t a^1 h x a i^2 h \tilde{e}^1 l a^2.$
 $A^3 l i^3 a i n^1 t \tilde{a} u^3 a^2$ $a^2 n \tilde{u}^2 a^2 n \tilde{a} u^3 x a^2$ $k a^3 l x a^1 t e^2 n \tilde{a} u^3 x a^2$
 $\tilde{i}^3 h i^2 t x a i n^1 t a^1 h x a i^2 h \tilde{e}^1 l a^2.$ 30 $N x e^3 \tilde{t} \tilde{a} u^3 a^2$ $i n^3 t x a^2$
 $y e^3 h a n^3 t e^2 a^2$ $h a^1 l i^1$ $t \tilde{i} h^3 n a^2$ $n e^3 k x u n^2 n \tilde{a} u^3 a^2$
 $\tilde{a}^3 w x e^3 y a^3 t a^1 h x a i^2 h \tilde{e}^1 l a^2.$ $N x e^3 t e^3 n a^1$
 $J e^3 s u^2 j a h^3 l a^2$ $\tilde{a}^3 w a^2 t o^2 h i^2 j a u^3 x a^2$ $a i n^3 k x a i n^1 t e^3 n a^1$
 $\tilde{i}^3 k a i x 1 t a i n^1 t e^3 n a h^1 l x i^1:$
 — $T x a^2 w \tilde{a}^1 h x i^2 k a n^1 j a h^1 l \tilde{a} i^3.$ $T x a^2 w \tilde{a}^1 s \tilde{u}^3 n a^2$
 $H x i^2 k a n^1 t a^2$ $S i^3 y x a u^3 t \tilde{a} u^3 l o t 3 t x a^2 j a h^1 l o^2 s i^1 l x i^1.$

Mateus 20:31

cли

Mateus 21:2

Wi¹lhin¹sxă³ thăi³ti³la² sa²hau³kot3sa²să¹nhă³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hă¹la².

³¹ Nxе³te²kxa³yan³tu³ti¹ a²nă²a²
 ā³si³tē³la³kxain¹tă³kă³txai²na² ā³ka³nahx2si¹jau³su²
 ī³kwai²kxain¹ta¹hxai²hă¹la². Nxе³yă¹ta¹
 in³txi³nău³xa² ī³ka³na²ya³to³hxa³te³nah¹lx¹:

— Txa²wă¹hxi²kan¹jah¹lăi³. Txa²wă¹să³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tău³lot3txa²jah¹lo²si¹lx¹.

Wi¹lhin¹sxă³ thăi³ti³la² sa²hau³kot3sa²să¹nhă³li¹.
 Ain¹to³ta¹hxai²hă¹la².

³² Nxă²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³kaix1tain¹jau³xa²
 ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ā³yit1tă²la² ī³kaix1so¹ain¹te³nah¹lx¹:
 — īh¹nxe³ju³ta³ kăi³uh¹nx2ta¹ju³ta³la³
 ten³nxa²lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hă¹la².

³³ Nxă²ha¹te¹ ī³wa²lă³xain¹te³nah¹lx¹:
 — Txa²wă¹hxi²kan¹jah¹lăi³. Ye³we²txi²sa³nhă¹ju³ta²
 ten³khaix1sa²să¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hă¹la².

³⁴ Nxă²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ăin²ta³kxi²sxă³
 wxa²ye³waix3ta¹hxai²hă¹la². Nxе³tău³ wa³su³txi³
 ye³we²txi²ta³lain¹ta¹hxai²hă¹la². Nxе³te³na¹
 ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hă¹la².

21

Je³su²jah³lai²li² Je³ru³sa³lă²thă³na² ā³wih¹jau³su²
¹ Nxă²ha¹te¹ āh¹ă³nxai³lx¹ta³tău³a²
 Je³ru³sa³lă²thă³na² yău³so³nain¹ta¹hxai²hă¹la².
 Nxе³te³na¹ Bet3fa³je²thă³na² ā³yit1txain¹ta¹hxai²hă¹la².
 A²nxe³thă³nai²na² wă³la² o³li³ve²ra³ka³txa²
 u²lxa³ko³su² ta¹hxai²hă¹la². A²nxe³thă³na² ā³yil¹ka³tu³
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lx² in³txa² ha¹li¹
 ī³sa²si¹hă³ta¹hxai²hă¹la². ² ī³sa²si¹hă³te³nah¹lx¹:
 — Sxi²je³na² kăi²nxa³je³na² ā³wih¹ja¹hu¹li¹.
 Yxah³hin¹kxai²nău²tu³ a²kwēn¹tai²na¹

Mateus 21:3

cliii

Mateus 21:8

ju³mēn²ta² ka²va¹lhū³te²a² a²hā³ka³na²
sa²tai²kxā¹sxā³ ī²ya³hi¹nha²kxai³ a²wē³sa²
ī²ya³hi¹nha²kxai³ yxa³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na²
sa²ta²la³kxi²sxā³ tē³sxā³ wā³li¹ja³hē¹li¹.
3 Nxe³ya³hin¹tāu³a² a²nū²a² ī²nx2ti³sxā³
ī³wā³txi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ī³ye³kxi²ja¹hē¹li¹.
Nxe³ya³hin¹te³nah¹lx¹: “Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
ten³na³li¹.” Yxa³hin¹jau³su² ha²kxai³ ju³mēn²ta²
ha¹lin¹te²a² ū³sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². 4 Jā¹nxe³jut3su²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lu¹tai²na²
jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe²e³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe²e³te³nah¹lx¹:
5 — Si³āu²thī³na² yxau³tū³kā³txa²
ī³hen³txi³txain¹yah³lx¹hē¹li¹.
Wxa²hxi²kan¹jah¹la² wxā³tu¹wi¹.
Yxo²thāi³ti³la² wxā³ha²kxai³ ju³mēn²ta²
ā³ka³tih³yāu³kxi²ha²kxai³ wxā³tu¹wi¹.
Yen³kxa² ā³ka³tih³wxe³nha²te² ka³yxuh³xa²
tē³sxā³ ā³ka³tih³yāu³sxā³ wxā³tu¹wi¹.
Sū³na² wān³txu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
6 Jā¹nxe³jut3su² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²na²
ā³nxai³yah³nū²la² Je³su²jah³la² e³kxi²jau³xa²
yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ī³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
7 Nxe³ha²kxai³ ju³mēn²ta² a²hā³ka³na² a²wēn³sa²
nxe³sxā³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²
a²wā²la³ka³lo³a² ā³ka³ti³hē¹tha²kxai³ Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³ a³ka³tih³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹
ne³ka³ta² ai³tū³kā³txa² ka³lxa¹tū³kā³txa²
a²wā²la³ka³lo³khai³xa² tīh³na² Je³su²jah³la²
ā³nxai³tīh³na² ū³ha¹sxā³ ai³ai¹nha²kxai³,
a²nū²a² ā³xa² ka³lxa¹tū³kā³txa² he³la³nxā³nxa²

Mateus 21:9

cliv

Mateus 21:12

sa²nāu²so¹sxā³ tīh³na² ū³ha¹sxā³ ai³ai¹nha²kxai³,
nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nxa²ha¹te¹ a²ka³lxa¹tū³kā³txa² a²ne³ka³ta²a² ai³ai¹nha²kxai³
a²ka³lxa¹tū³kā³txa² a²si³yo³na² ai³ai¹nha²kxai³
nxē³ain¹sxā³ ī³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹: Txa²wā¹sū³na²
— ī³sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹.
Ta³vi²yah³lu¹tai²na² txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lu¹tai²na²
a²ne³tah²su² te²si¹lxi¹. A²nxe³jah¹lu¹ta² yā¹nxe²
sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lai²la¹wi¹.
Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxa²ha¹te¹ nxe²xai³ain¹sxā³ Je³ru³sa³lē²thī³na²
a³wih¹hain¹tāu³a² thīn¹nān¹ta²nū³kā³txa²
on²ta³kxi²nyhain¹sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹jah¹lo²tān³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ā³si³tē³kxi²tū³kā³txai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹: — Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²la¹wi¹. Sū³na²
wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹. Na³sa³re²thī³na²
Ka³li³le²a²ko³xan¹thī³na² yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹.
Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹jau³su²

¹² Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
a³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi²
ū³yo³hi²kī³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxā³ o²la³kxi²
kwa³sxa³xa² ū³yo³hi²sxā³ ū³hū¹te²a²
o²la³kxi² nxe³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³su²
yen³kxa² ū³yo³hi²nyhain¹te²na² ha³lo²a²
sa²tā³kxai¹nha²kxai³ ū³yo³hi²kī³ki³ai²na²
a²me²sa²ka³lo³a² ū³sa²tā³ha²kxai³ kwa³sxa³xa²

Mateus 21:13

clv

Mateus 21:16

ū³yho³hi²sxā³ ū³hū¹te²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na²
 ū³sa²tā³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na²
jau³xau³hxai²tē¹xta² wha²li¹txā³nxa²
 nxe³te³nah¹lxī¹:

“Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sah¹lxin¹thi³nai²la¹wi¹.”

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 ī³ā³lxī³to³nha²sxā³yen³kxa²kāi³kxi²nyhu¹kxi³thīn³su²
 ī³ā³lxī³ton³yah³lxī¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la²

14 Hā²wxāñ³txa³ sxi²hē¹nāu³a² a²nū²a²
 ye³han³te²su² te²a² a²ha³lxu²kxa² ai³te²su²

*te²a² ā³wih¹sxā³ ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ tū¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹*

15 Nxa²ha¹te¹
w¹i¹we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².
a²nū²a² wā³nxīn¹ta² si³yxau³kxa²te²nāu³xa²
l¹ ~³t¹ ~³ ~³ ~² ~² ~¹ ~³ ~³ ~² ~² ~¹ ~³ ~³ ~²

hā³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² nxe³sxā³
nū³kxūn³sxā³ kāi³ū¹hain¹ju³ta² ī²kxai¹nha²kxai³

we³ha²lxai¹na² ka¹lx¹sxa³ i¹ye³lain¹jau¹su²
nx¹e³te³nah¹lx¹:

— Ta³vi²yah³lu¹tai²na²Ta²ha²Wxi²kin³ti³ton³khaix
Nxe³jah¹lai²li² ū³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.

Nxe³ain¹jau³su² ain³kxai¹nha²kxai³ kāin²
yxai¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxaih¹ha²kxai³
Í³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: Je³su²jah³la²

— Wē³ha³lxai²na² wān³txa² toh³lxi³jau³su²
ain³kxain¹nxān³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²l³u³xi²te³nah¹lx¹:
— Jau³jau¹xai²na² ain³kxai¹na¹nhai¹.

Nxe³na¹ha²kxai³ wān³txa² ū³wha²li¹txă³nxa¹tai²na²
 nxe³te³nah¹lx¹: "A²nū²a² wxi²ka¹nai¹nxa³te²na²
 a²vxo²wān³txa² wē³sa² a²su³su³vau³xa² i³te²na²

a²yxo²wān³txa² nxe³sxā³ ī³sa²nēn¹kxi²nxain¹na³li¹.”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na²
 ī²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe²e³ta³lun²nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 a³li³ain¹ka³tu³ Be³tān²ya³thī³na² ā³wih¹sxā³
 sxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxā³kxi¹hxā³kxe³su² ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³a² Be³tān²ya³thī³na²
 a³li³ain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thī³na² wa³li²tāu³a²
 Je³su²jah³lo²kxai³ heh³ta¹hxai²hē¹la². **19** Nxe³ka³tu³
 ai³tāu³ān²tu³ hi³sa³ka³txa² fi²ko³nxē³kxa²
 kax³ka³na³ka³nat3sxā³ ī²ta¹hxai²hē¹la².
 Yxau³son³tāu³ a²nxā³kxa² yū²nxa³ki³su¹ a²nxā³nxa²
 so¹lxi³ yū³kxi³sā¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fi²ko²nxā³ki³nū³a² yū¹ti³he¹nxa³lho³li¹.
 Nxe²e³te³na¹ a²kwēn¹tai²na¹ a²nxe²kxai²na²
 ī³ya³nat3sā³ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². **20** A²nxe³ju³kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ī³wā³wā³txi³sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ī¹nxet3sa²kxai³ fi²ko²nxē³kxa² a²kwēn¹tai²na¹
 ī³ya³nat3sxā³ ya²lun¹jā¹nxēn³ta²? Ny-
 hain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Yxo²ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³
 ī³wā³wā³nha²txi³ ti³hex1yah³lxan³kxai²nān²tu³
 fi²ko²nxē³kxa² kāi³ū¹ha¹kxa² yā¹nxe² he³la³ko³la³
 kāi³yah³lx³nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 wā³la³ka³txa² ī³ye³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Ā³ha²txu²kxa² sai¹nha¹sē¹li¹.
 ī³ye³na² kāin²je³na² ā³sa³nū¹xi¹sē¹li¹.”

<i>Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²</i>
23 Nxa ² ha ¹ te ¹ Txa ² wā ¹ sū ³ na ² sxi ² ha ²
ā ³ wih ¹ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² . A ² nū ² a ² nāu ³ xa ²
wān ³ txa ² wi ¹ jau ³ xa ² i ³ yau ¹ ū ³ ain ¹ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
i ³ yau ¹ ū ³ ain ¹ ti ³ kxai ³ lu ² a ² wā ³ nxīn ¹ te ²
si ³ yxau ³ tū ³ ka ³ txa ² a ² nū ² a ² nāu ³ xa ²
a ² hxi ² kan ¹ ta ³ nāu ³ xa ² nxe ³ sxā ³ i ³ tī ³ yain ¹ sxā ³
i ³ wā ³ txain ¹ te ³ nah ¹ lx ¹ :

— ĩh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hã³nxain¹thai¹li¹? ĩh¹nxe² ĩ³hxij²ka¹txa²hĩ³te²|a¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹|a².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² I³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 — Yau³ka³na³ka³nat3sxā³ yau³ā³lxī³jau³xa²
 I³wā³txi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Wain³txi³

ī³wa²lū³xi²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ ī³hxī²kat1sa²jah¹la²
ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. 25 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²nū²a² tē³sxā³ ī³ye³na²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² īh¹ti³xa²
ī³sa²si¹hā³jah¹lo²ta³te²la³hī³te²la¹xā³?

Txa²wā¹sū³nu²khai³xai²la³ ta³nxa² a²nū²khai³xai²la³
 ta³nxa² nxe² ī³yau¹ū³jah¹lx¹sā²nhē³li¹.

Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
wā²nxūh¹e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— “Oh³nāū³a¹ i³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.: Nx²e³kxi²ki³kxai²nān²tū³i³wa²lū³xi²nē³lai¹nhī³te³nah¹lx¹: “Nx³kxi³sa²kxai³ i¹h¹nx³kxa²yan³ti³tā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah²lxan³thai¹li¹? ”

Mateus 21:26

clviii

Mateus 21:31

NXe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. 26 Yxān¹ta¹: “A²nū²khai³xa²
 ī³sa²si¹hā³kxai²la¹wi¹.” Nxe³k¹³kxai²nān²tu³
 yu_{uh}³lxi³nẽ³na³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na²:
 “Jo³āu² Ba³tis²jah³la³ Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³jah¹lo²su¹.” Nxain¹jau³su² ha²kxai³
 su²lhā³kxi²nẽ³lain¹kxa²yān³txi³su² ki³nhai¹.
 Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
 — Je³su²jah³lāi³. Ko³nxe³sī¹nxa³nhai¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
 a²wān³txi³kxai¹lu¹:
 — Nxe³kxai²nān²tū³ ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la²
 ī³yau¹ū³nx2ti³xa³lho³li¹. 28 Nxe³yān¹ta¹
 ī³yau¹ū³jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. In³txai²na²
 a²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yū³nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹
 ye³kan¹jah¹la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹: “Wē³sāi³.
 Hī¹na²su² txa²hai³sxa² wa³kon³txa²hē³li¹.”
 Nxū²nhai¹.

29 Nxe³ha²kxai³ i³wa²|lū³xi²te³nah¹lx¹: “Ha³yo¹. Ai³sxā³ wa³ko³na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³ta¹ wa³ko³nxa³nū²nhai¹.

30 Ā³ta³lo³hē¹tāu³a² wē³sai²na² kāi²nxa³jah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² ai³sxā³
 wa³kon³txa²hē³li¹.” Jau³su² nxe³ta¹
 ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Ten³sa²nxa³nhai¹.
 Wa³kon³nxa³lho³li¹.” Nxū²nhai¹. Nxe³yān¹ta¹
 ye³jen¹na² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ī³yā¹tha²kxai³
 ai³sxā³ wa³kon³nū²nhai¹.

31 Jā¹nxe³jū³ta² īh¹jah¹lo²ta³ wī³na² wān³txa²
a²ten³jau³su² sa²yxo²we¹jah¹lo²su² hī³te²la¹xā³?
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

Mateus 21:32

clix

Mateus 21:34

— Kāi²nxa³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
— wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a²
ū³yo³hi²ki³a² so¹kxi²nē³tū³kā³txai²na² txu¹ha²
kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ta¹ka³lxai²na² nxe³sxā³
kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ā³na¹ha²kxai³
ā³nhxi²wxe³nu¹sain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wi¹hain¹ju³ta³nū³a²
yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²nāu³ ī³nxai²na²
a²nū²a²nāu³xai²na² a²hxī²kan¹te²nāu³
ī³nxai²na² yxo²ī²sah²lxan³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²
ā³wi¹yhah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.
32 Kxā³nxai³tā² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wxā³sxā³
wān³txa² wain³tih³na² ī³tih³nxe³nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹
Yxān¹ta¹ yxo²ī²yah²lxan³nhē³li¹. Yxān¹ta¹
kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ye²tū³kā³txai²na²
sa²kxai³lu² a²wān³txa² yxo²ī²ain¹na²hē³li¹.
Hā²wxān³txa³ ju¹tai²na² ī²yah³lxin¹kxan²ti³
kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²
ī³āin²ta³kxi²nyhah¹lxa³nha²kxai³ yxo²ī²yah²lxan³nhē³li¹.

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tū³kā³txa² ī³yau¹ū³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³ā³xa²
 ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 nū²nhai¹. A²hai³sxa²na² u²va²tē³kxa² ī³whī¹i²
 a²yxo²ka³teh³nāu³xa² txah³lxa³kxa² tē³sxā³
 yxo²wxaih²na³kxa² ai³sxā³ txon³nū²nhai¹.
 Nxē³nū²la² yain³txa² ūh³wxī¹so¹ka³txa²
 hau³kot3sxā³ we¹tū²nhai¹. Sxi²ha²
 kī³khai¹nxe³thī³na² ū³txo³te²ka³kxa¹ a²nū²a² ā³xa²
 wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ū³hū¹hain¹nū²nhai¹.
 Hā²wxān³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa²
 ā³nxai³nū²nhai¹. 34 Nxē³nū²la² hā²wxān³txa³

hai³sxai²na² wi¹wen¹nū²la² wi¹nā³kxi²ti³wa³kxa²
a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa²
a²yo³ha² so¹kxi²si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²

ī³sa²si¹hā³ain¹nū²nhai¹. 35 ī³sa²si¹hā³te³na¹
wa³kon³kxain¹tū³ka³txa² ko³nxe³thin¹sxā³
kāi³ain¹nū²nhai¹. Sa²si¹hā³tū³ka³txa² nū³kxūn³txi³
sa²so¹ka³tu³ ka³na³ku² ī³wai¹tha²kxai³ ka³na³ku²
ī³su²lhā³ha²kxai³ ka³na³ku² txah³lxa³kxa²
tē³sxā³ ā³na¹sā³ya²lu¹tha²kxai³ nxain¹nū²nhai¹.

36 Ā³ta³lo³hē²tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ā³xa²
nū³ka³txa² ka³lxa²ton³tū³ka³txa² ī³sa²si¹hā³nū²nhai¹.
Nxain¹ta¹ a²wi¹lhī¹nān¹tū³ka³txan²tu³
te²yā¹nxe² khāuh³lxa³txain¹nū²nhai¹.

37 Hā²wxān³txa³ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wē³sai²na²
sa²nēn¹kxain¹te³lxā²na³na¹.” Nxe³jau³su²
wē³sai²li² ī³sa²si¹hā³nū²nhai¹. 38 Nxe³ta¹ hai³sxa²
wa³kon³kxi²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wē³sai²na²
wxā³ju³ta² ī²ain¹nū²la² ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
“Txa²wā¹wa³kxēn³yah³la² ki³lha³lxa² wxān³na²wi¹.
ī³su²lhā³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ hai³sxa²
so¹kxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³nyhain¹nū²nhai¹.

39 Nxain¹ka³tu³ wē³sai²li² sa²so¹nū²la² hai³sxa²
sa²li¹ha³lo²sa²tā³ka³tu³ ī³su²lhā³ain¹nū²nhai¹.

40 Jā¹nxe³jut3su² hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na²
sa²kxai³lu² ī³xi²tāu³a² ī¹nxe³kāi³ū¹hī³te³ji¹wi¹?
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Ko³nxe³thin¹khai¹xain¹te²sin²tai¹. Nxe³sxā³
ko³nxe³thi¹nain¹kxa² yo³ha² ī³su²lhā³ain¹tu¹wi¹.
Hā²wxān³txa³ a²nū²a² ā³xa³nāu³xa² hai³sxa²
wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ī³kaix1so¹ain¹tu¹wi¹.

Nxe³kxai²nān²tu³ hai³sxa² yain³txa² wain³txi³
wxa²nhū¹ain¹tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²
nxē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxē³te³nah¹lxi¹:

“Txah³lxa³kxa³txa² a²nū²a² sxi²ha²
ton³te²nū³ka³txai²na² o³nxa³jau³su²

ī³ye³kxain¹sxā³ so¹sxā³ ā³sxā³
ā³na¹ain¹ka³txa² kwēn¹tai²na²

ā³si³ka³la¹tā³khai³xain¹ka³txa²
hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³txa²lxā²na³li¹.

Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na²
kāi³ain¹na²hē³li¹. Nū³kxūn³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹.”

Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³jau³xai²li² ī³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. **43** Jā¹nxa¹jau³su²

ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² sa²yxo²wet1sxā³ yxau²xai³kxe³su²
en²yah³lx¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² nū³ka³txa²

ī³yau¹ū³hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Sū³na² wān³txain²txi³ sa²yxo²wet1sxā³

yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. **44** Jā¹nxe³jut3su²

txah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tā³yū³to³kxai²nān²tu³
kāin² ā³nī¹ton³tah³lx¹hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹

txah³lxa³kxa³txai²li² ā³hi³sā³nhe¹ta²lx¹kxai²nān²tu³
sa³txe¹ha²kxai³ ā³ya²lu¹txa²lx¹hī³nx2na³li¹.

Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² wā³nxīn¹ta²
si³yxau³te²su² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² fa³ri³se²a²
nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² nxe³sxā³
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xai²na²
ain³kxain¹ka³tu³ wi¹kō³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Sū³na² wān³txa² e²nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

Í³kwai²kxi²si¹hain¹jau³su² wi¹kø³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
46 A²nxe³jau³xan²tu³ Í³ān³ta³kxain¹sxā³:

— Je³su²jah³la² hxi²ki³kí³tū¹xā¹. Nyhain¹ta¹
 a²nū²a² ān³si³tē³la³kxain¹tū³kā³txai²na²
 yuh³lxa³kxi²nyhain¹jau³su² ā³sxā³
 wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sū³na² wān³txa²
 Í³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Tū¹kā³txai²na² wān³txa²
 nxe³ha²kxai³ yuh³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

22

In³txa² txu¹ha² so¹ha²kxai³ ka³li³ha²
yai³nain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ e³kxi²sxā³
 Í³yau¹ū³jau³xa² Í³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

2 Í³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ha³lo²a²
 a²wa³kxēn³yah³la² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³xa² a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ki³lha³lxa² txu¹ha² so¹te³lhxā³ nxū²nhai¹.
 Nx³ha²kxai³ yain³txa² kāin² yain³kxi²kí³ju³ta³nū²a²
 Í³hau³ko³tū²nhai¹. **3** Nx³te³na¹ a²nū²a²
 Í³kaix1so¹si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
 Í³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹
 wxā³ju³ta² te³nai¹nxa³jau³su² nxain¹nū²nhai¹.
4 Āh¹lxi³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² Í³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 “Yain³te³lhxā³ Í³kaix1so¹ai¹na¹tū³kā³txa²
 Í³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nx-
 ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: ‘Ka³yxuh³xa²
 sū³na² āu¹la³kxi²hxa³ta¹i¹. Po¹nai²na²
 ha³nē³txi²na¹te²na² Í³su²lhxā³ yo³li³na¹li¹. Yain³txa²

a²yxo²ha³kxa¹ te³kxi²ta³lu²na¹li¹. Nxe³na¹ha²kxai³
ã³wxã³jah¹lxi³hẽ¹li¹. ”

5 Nxe³ta¹ wet1txai¹nxa³nẽ²nhai¹. Hāi¹nxe³sxã³
a²wa³ka³li³yu³khai³xa² o²la³kxi²yah³lxi³nẽ²nhai¹.
Ka³na³ku² hai³sxa² ai³lha²kxai³ ka³na³ku²
yen³kxa² so¹kxi²nyhain¹te³lhxã³ ai³lha²kxai³
nxе³yah³lxi³nẽ²nhai¹. 6 Ka³na³kon¹te²na²
sa²kxai³lu² a²sã³wi³ha³lxai²na² hxi²ki³ha²kxai³
khāuh³lxa³tai¹nha²kxai³ su²lhã³ain¹nẽ²nhai¹
7 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³lai²na²
sa²kxai³lu² ī³an³ta³kxi²khai¹nxe³sxã³
a²ya³lxi³nāu³xa² nẽ³kxūn³txe²nāu³xa²
ī³sa²si¹hã³ain¹nẽ²nhai¹. ī³sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³
a²nẽ²a² we¹tai¹nxa³te²nāu³xa² ī³su²lhã³ain¹sān²nẽ²la²
sxi²ta³ta² hi¹la³kxain¹nẽ²nhai¹. 8 Hā²wxã³txa³
a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:
“Txa²wẽ³sai²na² txu¹ha² so¹te³lhxã³ nx²na³li¹.
Nxa¹ta¹ a²nẽ²a² ī³kaix1so¹ai¹na¹tū³kã³txa²
ī³li³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³
en²txai¹na¹li¹. 9 Nxai¹na¹ha²kxai³ tī³na²
kān²tī³na² ai³yah³lxin¹sxã³ a²nẽ²a² ī²li³te²na²
ī³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tū³ wxã³si¹hain¹jau³su²
ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. ” A²wa³kxēn³yah³la²
nxе³nẽ²nhai¹.

10 Nxe³te²kxa³yan³tū³ a²sa³wi³ha³lxan²tū³
a³li³sxã³ ã³nxai³ain¹nẽ²la² a²nẽ²a² wi¹lhin¹te²na²
ī³ha¹txi² ko³nxe³thin¹te²na² ī³ha¹txi² nxai¹nha²kxai³
a²yxo²ha³kxa¹ ã³sa²so¹ain¹nẽ²nhai¹. Nxe³te²kxa³kxa¹
sxi²ha² ī³ne³kxi¹hain¹nẽ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹
a²wa³kxēn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²
wxã³ain¹tū³kã³txa² ten³sa²tā³nẽ²la² in³txai²na²
wā²la² wi¹ka³lo³a² so¹nyhain¹kxa² wā²la²
en²kxe³su² ī²nẽ²nhai¹. 12 Nxe³ha²kxai³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹.

Īh¹nxet³sxā³ wā²la² so¹nyhain¹kxa²ka³lo³a²
 ū³whih²kxi²nha²nxa³sxā³ ā³wi¹hin¹thi²li¹?"
 Nxū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ in³txai²na²
 hxi²kan¹txi³ e³kxi²nxa³nū²nhai¹. 13 Nxa²ha¹te¹
 a²wa³kxēn³yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxai²na² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 "Jah¹lai²na² so¹sxā³ sa²hxi²tai³kxi² sa²yū³tai³kxi²
 nxe³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
 ha³lo²sa²tā³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³tāu³a²
 ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin²
 nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³ain¹tu¹wi¹."
 A²wa³kxēn³yah³la² nxe³nū²nhai¹.
 14 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa¹khai¹nxe²
 ī³kaix1tain¹na³li¹. Nxe³kxan²ti³ ka³lxa²nxa³tū³ka³txa²
 so¹lxi³ ī²so¹ain¹na³li¹. Je³su²jah³la²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ū³yo³hi³ki³ki³ai²na²
 ū³hū¹ain¹ki³jau³su²
 15 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 ā³waix3tain¹nū²la² he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la²:
 — Ko³nxe³te³si¹jau³su² Je³su²jah³la² wah³nxe²
 yxau²xai³ki³tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 16 Nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxa²
 ī³sa²si¹hā³i² E³ro³ti³ā²na² nū³ka³txa² ī³sa²si¹hā³i²
 nxe³nyhain¹sxā³ ā³tū³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² ī³ti³nxe³sa²jah¹lāi³. Wān³txa²
 ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wain³txi³ ī³yau¹ū³hai¹nhxai¹nhē³li¹.
 A²nū²a² ī²li³te²a² ye³ān³txa³nih¹kxan²ti³
 hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ wxāi²na²

yuh³lxi³jah¹lo²sxā³lxi¹. 17 Nxī¹nha²kxai³ wān³txa²
wain³jau³xan²tu³ ī³yau¹ū¹sah¹lxi³sī¹nhē³li¹.
Ro³ma²no² nū³ka³txa² a²hxī²kan¹jah¹la²
Se²sa³jah¹lo²su² a²nū²a² ū³yho³hi²kī³ki³ai²na²
ū³hū¹ain¹kī³ta³nxa² hāi¹nxā¹tā³nxa² īh¹nxe²
wain³txi³ kāi³sī¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²
wān³txai²na² ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na² wi¹ko³nh²sxā³
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:

— īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ wān³txa² ko³nxe³jau³xa²
sa²yxo²sai¹sa²te³lhxā³ ten³nx2ti³ji¹wi¹?
Wi¹lhin¹ki³lxo³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.

19 Ū³yo³hi²ki³ai²na² tē³sxā³ ū³hū¹sah¹lxī³hē¹lī¹.
ī²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³
ū³yo³hi²ki³ai²na² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Jā¹nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ye³na² ū³wha²li¹lho¹ain¹kxe³su² te²a²
īlh¹nxe³te²a² a²ye³nhū³ji¹wi¹? ū¹te²a² a²i³lxi³su²
ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²i³lxi³su²
 ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² i³wa²lū³xī²te³nah¹lxi¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa²
 ū³hū¹yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 a²yen³kxi³khai³xa² ū³hū¹yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

22 Jā¹nxe³jut3su² jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹
ī³o²nha²sxā³ ā³waix3txain¹sxā³ ī³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

$$\frac{A^2 n \tilde{u}^2 a^2}{\tilde{l}^3 s a^2 y x a u^3 x i^2 j u^3 t a^3 n \tilde{u}^3 s u^2} = \frac{y a^3 l u^2 t e^2 s u^2}{t e^2 a^2} = \frac{k a^3 t e n^3 s u^2}{}$$

23 Jā¹nxe³hī¹nai³kxai³lu² sa³tu³se²a²
 nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na²
 ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū¹kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tū³ ka³teñ³su²
 ī³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 A²nxe²te²nāu³xa² ā³nhai¹tū³kā³txa² ā³tū³sxā³
 ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

24 — Je³su²jah³la² ī³tih³nxe³nē³jah¹lāi³.
 ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta² Sū³na²
 wān³txa² ī³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹: “In³txi³su²
 ya³lu²kxi²kxai²nān²tū³ a²wē³ha³lxi³khai³xa²
 yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxai³tā²
 so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²ā³jah¹la²
 ta²ha² wet1si¹jau³su¹.” Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 25 Nxā²ha¹te¹
 Txa²wā¹ha³tih³nāu³ai²na² a²lon³ti³tāu³xa² ha¹li¹
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²xai³lain¹na²hē³li¹.
 Nxe³te³na¹ ye³kan¹jah¹la² txu¹ha² so¹nha²hē¹li¹.
 Hā²wxān³txa³ ya³lu²na²hē³li¹. Ya³lu²ha²kxai³
 a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹hai²na²
 so¹nh²na²hē³li¹. 26 Ye³jen¹nāu³a² ya³lu²nū³nha²kxai³
 a²lo³na² ā³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²
 a²lo³na² ā³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²
 te²ka³kxa¹ a²lon³ti³tāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 ya²lun¹txi²hxan³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 hxi²kan¹txi³ wē³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³hē³li¹.
 27 Hā²wxān³txa³ txu¹hai²li² ya³lu²nūn³na²hē³la².
 28 Jā¹nxe³ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ ka³teñ³su²
 ī³sa²yxau³xi²ki³tāu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²

īh¹te²la³tā³ in³txa² a²wē³sāi¹lxō³khai³lxa³te³ji¹wi¹,
a²yxo²ha³kxa¹ so¹xai³ai¹nha²kxai³lu¹? Nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:
— Kwa²yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ Sū³na² wā³nxīn¹ju³ta³la³
ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹.
30 Yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ki³tāu³a¹
txu¹ha² so¹nhyu¹ki³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.
Oh³xan¹ta² nū³ka³txa² yāx1ki³tu¹wi¹. **31** Nxe³yān¹ta¹
Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxū¹txai²na²
sa²kxai³lu² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ki³kxe³nū³su²
ī³yau¹ū¹nx2ti³ta²lu¹wi¹. **32** Nxe³tāu³u¹tai²na²
nxe³te³nah¹lx¹, “Txai²na² A³bra³āu²ah³la²
Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la²
Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la²
Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hī¹na¹
nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³su²
ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nāu³xai²na²
ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na²
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹.
Kxā³nāu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³tā³nxān²tu³
hī¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
33 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² a²nū²a²nāu³xai²na²
ain³kxain¹tāu³a² o²lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² wa³to²hi²
wxi²kan¹jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se² nū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² sa³tu³se²a² nū³ka³txa² ī³wā³txain¹ju³ta²
ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³nū¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².
35 Ā³nū¹nain¹sxā³ ka³na³ka³na³te²na²

ha³teh³nxā³nxa² a³la³kxi²khaix1jah¹la²
 ū³ye³ta³lai³na³kxi²si¹jau³su² ū³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
36 — ū³tih³nxe³nē³jah¹lai³. Ha³teh³nxā³nxa²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² ū¹jau¹la³ta²
 ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau³la²hū³te²la¹xā³?
37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ū³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 a³lxī²txai¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² whā²na¹
 a³lxī²txai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²kwāi³nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³
 nxē³txai¹nhē³li¹. **38** Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na²
 ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau¹la²te²la¹wi¹.
39 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹: “Wxa²wā³kxa²yau³nūh¹nxa²te²a²
 a³lxī²nha²kxa² yā¹nxe² a³lxī¹tai¹nhē³li¹:”
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. **40** A²nxe³jau³xu¹txai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² si³tah³lxi³yxau³te²ju²hē³li¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la²
A²wī³nu¹tai²na² ū³yau¹ū³nhē³jau³su²

41 Jā¹nxe³tāu³ai²kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na²
 a²xyo²wān³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:
42 — Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot³jah¹lo²su² ū¹te²la³
 tah²su²hū³te²la¹xā³? Nxa²ha¹te¹
 ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ta³vi²yah³la² a²ne³ta²sin²tai¹. Ta¹hxai²hē¹la².
43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² ū³na² Yāu³ka³jxah¹la²

$\tilde{a}^3si^3t\tilde{e}^3kxi^2ha^2kxai^3$ $a^2hxi^2kan^1ti^3lho^3kxe^3su^2$
 $\tilde{i}^3ye^3ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wi^1.$ $Nxe^3te^3nah^1lxi^1:$
44 “ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3jah^1la^2$
 $a^2yxo^2w\tilde{a}n^3txi^3kxai^3lu^2$ $Txa^2hxi^2kan^1ta^2$
 $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3lo^3jah^1la^2$ $ain^3kxi^2ti^3an^1jau^3kxai^3lu^1:$
 $Txa^2wi^1n\tilde{e}^3t\tilde{a}u^3a^1$ $\tilde{a}^3wx^e^3txu^1li^1$
 $Nx\tilde{i}n^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3$ $wxa^2ko^1k\tilde{o}^1xa^2$
 $a^2yxo^2ha^3kxa^1$ $wxa^2yu^3h\tilde{e}^3n\tilde{a}u^3a^2$
 $wa^3ka^3ti^3lot3sx\tilde{a}^3$ $ah^3si^1hai^1na^1tu^1wi^1,$
 $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3jah^1la^2$ $ta^1hxai^2h\tilde{e}^1li^1.$
 $Ta^3vi^2yah^3lu^1tai^2na^2$ $ta^1hxai^2h\tilde{e}^1li^1.$ **45** $J\tilde{a}^1nxe^3jau^3su^2$
 $Ta^3vi^2yah^3lu^1tai^2na^2$ $a^2yxo^2w\tilde{a}n^3txa^2$
 $a^2hxi^2kan^1jah^1lo^2si^1ke^3la^3te^2kxai^3$ $\tilde{i}h^1nxe^3sx\tilde{a}^3$
 $a^2ta^2lhot3h\tilde{i}^3te^2la^1x\tilde{a}^3?$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2.$
46 $Nxa^2ha^1te^1$ $a^2n\tilde{u}^2a^2n\tilde{a}u^3xai^2na^2$ $hxi^2kan^1ti^3$
 $\tilde{i}^3wa^2l\tilde{u}^3xain^1ta^1hxai^2nx\tilde{a}^3h\tilde{e}^1la^2$ $Nxe^3sx\tilde{a}^3$
 $nxe^3h\tilde{i}^1n\tilde{a}n^1te^2tu^3$ $\tilde{a}h^1i^3w\tilde{a}^3tain^1ta^1hxai^2nx\tilde{a}^3h\tilde{e}^1la^2.$

23

$A^2n\tilde{u}^2a^2$ $\tilde{u}^3wha^2li^1tx\tilde{a}^3nx\tilde{a}^2$ $a^2hoh^3lxi^3su^2$
 $t\tilde{u}^3k\tilde{a}^3txai^2na^2$ $fa^3ri^3se^2a^2$ $n\tilde{u}^3k\tilde{a}^3txai^2na^2$
 $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3nh\tilde{e}^3jau^3su^2$

1 $Nxa^2ha^1te^1$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $\tilde{a}h^1e^3kxi^2ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2.$
 $A^2n\tilde{u}^2a^2$ $n\tilde{u}^3k\tilde{a}^3txa^2$ ain^3kxi^2 $a^2sa^3wi^3ha^3lx\tilde{a}^2$ ain^3kxi^2
 $nxain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2.$ **2** $Nxain^1te^3nah^1lxi^1:$
 $— A^2n\tilde{u}^2a^2$ $\tilde{u}^3wha^2li^1tx\tilde{a}^3nxu^1txai^2na^2$ $a^2hoh^3lxi^3su^2$
 $n\tilde{u}^3k\tilde{a}^3txai^2na^2$ $fa^3ri^3se^2a^2$ $n\tilde{u}^3k\tilde{a}^3txai^2na^2$
 $nxe^3sx\tilde{a}^3$ $Moi^3se^2ah^3lu^1tai^2na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$
 $hxi^2kan^1sx\tilde{a}^3$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3ti^3hit1tain^1te^2ju^2h\tilde{e}^3li^1.$
3 $Nxai^1nha^2kxai^3$ $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2tain^1jau^3xai^2na^2$
 $wh\tilde{a}i^2na^1$ $sa^2yxo^2we^1txain^1yah^3lxi^3h\tilde{e}^1li^1.$ $Yx\tilde{a}n^1ta^1$
 $k\tilde{a}i^3ain^1kxa^2y\tilde{a}^1nxe^2$ $k\tilde{a}i^3yah^3lxi^3txa^3h\tilde{e}^1li^1.$
 $A^2nxe^3t\tilde{u}^1k\tilde{a}^3txai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $yau^3x\tilde{a}^3lxi^2$ $\tilde{i}^3ye^3i^2$

yau³ã³lxi² kāi³i² nxain¹te²ju²hē³li¹. ⁴ Te²yā¹nxe³sxā³
 wān³txa² sa³te²jau³xa² sa²yxo²wet1sxā³
 kāi³si¹jau³su² a²nū²a² ã³xa² kwa³na³ain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ jau¹xain²txi³ sa²yxo²we¹nhai¹nxa³wi¹.
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² ã³xa² yen³kxa²
 sa³te²kxa² ã³ta³lo³hē¹so¹si¹hain¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 yen³kxain²txi³ a²hxī²ka³ wē³sa³ka³kxan²ti³
 ū³hxi²nū¹nai¹nxa³wi¹. ⁵ Nxē²nxa³kxa²yu³su² a²nū²a²
 e³la² ī²kxain¹kxi³nū³su² o²la³kxain¹te²ju²hē³li¹.
 Sū³na² ha³tēh³nxā³nxa² tē³sxā³ a²yen³nāu³a²
 ū³yhe³hē¹nha² a²nxū²ka² ã³nxū²ki³hē¹nha² nx-
 ain¹te²ju²hē³li¹. Sū³na² a³lxi²ye²ain¹kxe³su² Sū³na²
 ī³ye³kxi²te³lhxā³ tāu³a¹ a²wā²la³ka³lo³khai³xai²na²
 tīh³na² a³lu²tīh³nu² ū³kū²txi² ai³ain¹te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² tīh¹na²
 a²lu²txi³ wa³to²hi²ye²te²ju²hē³li¹. ⁶ A²nū²a²
 ã³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³
 nxe³tāu³a² ã³wxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khaix1nxe³te²a²
 ã³wxe³ka³lo³a² yxo²kwāi³nai¹nha²kxai³ Ju³te²a²
 nū³ka³txa² ã³nū²kxi²thī³na² te²yā¹nxe³sxā³
 ã³wxe³ka³lo³a² sa²nēn³nha²khaix1nxe³te²a²
 ã³wxe³ka³lo³a² yxo²kwāi³nain¹te²ju²hē³li¹.
⁷ Sxi²je³na² ã³nxai³ain¹kxai²nān²tu³
 sa²nēn¹kxi²sxā³ ī³kaix1tai¹te²ju²hē³li¹.
 A²nū²a² ã³xai²na² ī³kaix1te³nah¹lx¹: “Wxāi²li²
 txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lx¹.” Nxe³jau³su²
 yxo²kwāi³no³tain¹te²ju²hē³li¹. ⁸ Nxe³yān¹ta¹
 wxāi²nān²ta³: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.”
 Nxe²i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³su² yxo²kwāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ A²hxī²kan¹txa²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Wxāi²nān²ta³ a²lon³ti³tāu³su²

nyhah¹lxi¹lxi¹. 9 Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nān²ta³:
 “Txa²wī³na² Si³yxau³jah¹lāi³.” A²nū²a²
 yuh³xan¹te²na² nxe² ī³lxi²yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Wxa²wī³na² Si³yxau³kah³la² ka³na³ka³na³tā³li¹,
 Oh³nān¹jah¹lo²su¹. 10 Te²yā¹nxūn³sxā³
 wxāi²nān²ta³: “Txa²wa³kxēn³ta³ si³yxau³kxah¹lāi³.”
 Nxe²e³ah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
 so¹lxi³ Wxa²wa³kxēn³ta² Si³yxau³kah³lo²sa¹wi¹.
 11 Nxe³yān¹ta¹: “Txa²nū³ka³txa² ā³wa²to²hi²
 hxi²kan¹to³na¹kxi³nū³su² ten³sa³nha¹.”
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yu³txai²na²
 yu³hēn³nāu³a² hxi²nū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 12 Wxāi²nān²ta³ ī²li³te² ī³nxān²ta³
 wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a²ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 yu³hēn³yxau³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 yu³hēn³yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wi¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta² ī³yau¹ū³nhē³jau³su²
 13 Nxa²ha¹te¹ ū³wha²li¹txā³nxū¹tai²na²
 a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te² ī³nxa² fa³ri³se²a²
 nū³ka³txi³su² te² ī³nxa² wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
 A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³lxon³ju³ta²
 te³nain¹kxai²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³lxi¹nhē³li¹.
 Nxe³sxā³ Txa²wā³txa² en²yah³lxi¹nha²kxai³
 a²nū²ai²na² Txa²wā³txa² sa²yxo²we¹te³lhxā³
 te²su² te²na² ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi¹nhē³li¹. 14 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Txu¹ta³ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxi²na²

sxi²ha² kāi³so¹ah³lxi¹nhē³li¹. Hā²wxān³txa³
 ī³yan³txa³kxi²ki³lxot3si¹yhah³lxin¹jau³su²
 wān³txa² ka³lxa²khai¹nxe³jau³xa² Sū³na²
 ī³ye³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 a²hxi²ki³la³ yah³lxin¹ju³ta² ā²la² kāi²non³tu¹wi¹.

15 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 ko³nxe³tōn³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹. Yu^h³xan¹ta²
 ha³lo²a² ai³lha²thet3jah³lxi¹lxi¹, a²nū²a²
 ka³na³ka³nat3sxā³ ā³si³tē³kxi¹nx2ti³si¹jau³su¹.
 Ā³si³tē³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹kxa² kāi³wa³to²hi²si¹hain¹yah³lxi¹nhē³li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² wxāi²yāx1nxe³sxā³
 ha³nxe²a² ī³je³na² ā³na¹sa²tē³ain¹ju³ta³nū³a²
 yū³tu¹wi¹.

16 A²nū²a² ye³han³te²nāu³xa² ne³ka³ta²te²na²
 so¹te²na² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³
 ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Nxe³sxā³
 ki³han³jau³su² ī³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha²
 ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²nū²a²
 nxe²e³kxai²nān²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³
 ko³nxe³ju³ta² yū³hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹:
 Wān³txi³su² e³a¹wi¹. Sū³na² sxi²ha²
 ou²ro²ka³lo³a² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a²
 ā³ye³yxo²nū¹sa²na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
 e³kxai²nān²tu³ a²wān³txi³khai³xa² kāi³ūh¹kxe³su²
 o²la³kxi¹sē¹li¹.” A²nxe³jau³xai²na² e³yah³lxi¹lxi¹.
 Yxah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³tōn³khaix1yah³lxi¹lxi¹.
 17 Ā³ne³to³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na²
 wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa²

nx^e³h[̄]³kⁱ³t[̄]³lⁱ¹.oh³nān¹ko³xa²e³kxi²kⁱ³kxai²nān²t[̄]³ā³ye³yxo²nū¹kⁱ³sa²kxai³wa³kxēn³yah³la²nx^e³h[̄]³kⁱ³t[̄]³lⁱ¹.Te²yā¹nxūn³sxā³ā³ye³yxo²nū¹si¹kⁱ³jau³su²Sū³na²ā³wxe³ka³lo³a²ā³wxe³ka³lo³a²ā³ye³yxo²nū¹kⁱ³sa²kxai³

23 Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su²
 tū³ka³txi³su² te²i³nxai²na² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su²
 te² i³nxai²na² nx^esxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yhah¹lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³tōn³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹. Yen³kxa²
 jū¹nxe³te²su² te²a² yain³kxi²kⁱ³ki³a² or³ta³lā²ki³su²
 ta³nxa² ēn²tro³ki³su² ta³nxa² ko³mīn²yo³ki³su²
 ta³nxa² yū³yah³lxin¹kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 ki³ka³na³ka³nat3sxā³ Sū³na² ū³hū¹yah³lxi³h[̄]³nxa¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ha³tēh³nxā³nxu¹tai²na² ī³yau¹ū³nhē³jau³su²
 ya²la³lo³khai¹su² wain³txi³ kāi³ūh¹kxe³su²
 ta³nxa² a²nū²a² ā³xai²na² wi¹lhin¹sxā³
 thāi³ti³la² sa²hau³ko³tūh¹kxe³su² ta³nxa²
 e³la² kāi³ūh¹kxe³su² ta³nxa² nx^eju³tai²na²
 yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ā³yah³lxⁱlxi¹.
 Nx^eju³tai²na² a²wi¹lhī¹nān¹te²a² yxo²ha³kxa¹
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 ne³ki³san¹te²a² sa²yxo²ā³yah³lxin¹ju³ta²
 wai³nxa³wi¹. **24** Wxa²ē¹nāu³āj²na²
 wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³
 ye³han³kxa² yā¹yxah³lxⁱlxi¹. Khūn³sa¹txa²
 ī³yo¹lah³lxin¹kxai²nān²tū³ ī³yxe²ta²yxāi²nx^alxi³h[̄]³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹ Ka³me²lai²na² ka³yxuh³xa² kāin²te²na²
 wa³nūt1sxā³ ī³yo¹lhxat3jah³lxⁱh[̄]³nx^alxi¹.
 Nx^eju³ta² yā¹nxe² ki³han³sxā³
 e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Kāi³kⁱ³ju³ta² jū¹nxe²

so¹lxi³ ko³nxe³thin¹kxai²nān²tu³ wi¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³kxai²nān²tu³
 wi¹ti³he¹nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su²wai³nxa³wi¹.

25 Jā¹nxe³jut3su² wi¹lhin¹ki³lxo³yhah¹lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ka³ne²kxēn³su² ta³nxa² pra²ta²ka³lo³su²
 ta³nxa² a²tai²na¹ wxa²hi³lxi³sxā³
 wxa²hxan³kxa²jah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² a²nū²a² yen³kxa²
 kāi³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ yen³kxa²
 kāin²ka³tā³yah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ yen³kxa²
 kāin² yxo²kwāin³yah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³
 nxe³kxa²yā¹xah³lxi¹lxi¹. 26 Fa³ri³se²a²
 nū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa²
 yā¹yxah³lxi¹lxi¹. A²wi¹lhī¹na² txa²nū²
 ka³ne²kē³hai²na² pra²ta²ka³lo³ai²na²
 a²ē¹nāu³ai²na² wxa²hi³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ a²txai²na¹
 ā³nhxan³ka²ti³nū³nhī³nx2na³li¹.

27 Jā¹nxe³jut3su² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²
 a²hoh³lxi³su² nū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na²
 fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na² nxe³sxā³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³qin³nyhah¹lxa³nha²kxai³
 ye³han³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 ko³nxe³ton³khai¹yah³lxi¹lxi¹. A²nū²a²
 ya³lu²te²na² sa²nī³kxi²ki³tē³na² yāx1yah³lxi¹lxi¹.
 Nxe³sxā³ a²txai²na¹ tīn²ta²yau³xa² hān³jau³xa²
 tē³sxā³ ū³to¹la³kxi²sxā³ ī³hān³ne³ki³te²ju²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²te²a²
 a²su³ai²na² so¹lxi³ ka³lun³ju³tai²na² so¹lxi³
 yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³yah³lxi¹lxi¹.

28 A²nū²a² ă³xai²nān²tu³ ī²nx2tain¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹ye²yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 wxa²ĕ¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta²
 so¹lxi³ yū³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sū³na²
 wān³txa² sa²yxo²ă³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³
 yū³nyhah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³tū³ka³txa² ko³nxe³ti³
 ī³yī¹li²ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²

29 Jā¹nxe³jut3su² ū³wha²li¹txā³nxū¹tai²na²
 a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na²
 fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te² ī³nxai²na²
 nxe³sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³yhah¹lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khaix1yah³lx¹lxi¹.
 Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na²
 kwā³kxē¹na² ū³txon³yah³lx¹lxi¹. Nxē³sxā³
 a²nū²a² wi¹lhin¹te²u¹tai²na² a²kwā³kxē¹na²
 ūh³yxo²tū¹kxi²ka³txa² wi¹wha²li¹la³kxi²yah³lx¹lxi¹.
 Nxē³sxā³ ī³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

30 “Txa²wī³na²nāu³xu¹tai²na²yxa²xai³lai¹nhī¹nai³tā²
 hin¹sī¹na¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³te²nāu³xu¹tai²na² a²ti³ha²yau³xa²
 ha³li³hxan³sxā³ ī³ya²lu¹tain¹si¹sī¹nxa³wi¹.”

Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lx¹lxi¹.

31 Nxē³ha²kxai³ wxa²wān³txi³khā³xa²
 hxi²ki³la³nx2ti³na³lī¹. Sū³na² wān³txa²

ī³hen³txi³nū³ka³txu¹tai²na² ī³su¹lhā³te³nu¹tai²na²
 wē³ha³lxi³yah¹lxi³te²si¹lxi¹. Te²yā¹nxe²

kāi³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. 32 Nxain¹kxa²yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi¹ju³ta² ta³lun²yah³lxin¹ju³ta²

hxi²ki³lon³yah³lxin¹ju³tai²lē¹. 33 Txih³xa²

ha³nxeh³lxi³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³

wxāi²na² ha³nxe³lxi³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹.
 Nxē³yah³lxi¹nha²kxai³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta³nū³a²
 hxi²kan¹txi³ ih³saun³yah³lxan³tho³li¹.

34 Nxe³ha²kxai³lu¹ Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³tū³kā³txa² ī³sa²si¹hā³i² a²nū²a²
 a³la³kxi²khaix1te²na² ī³sa²si¹hā³i²
 ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su²
 te²na² ī³sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹
 Nxa¹kxai²nān²tu³ a²ha³tih³xa² ī³su²lhā³i²
 a²ha³tih³xa² hi³sa³ka³txa² ī³hx²kī¹la³kxi²
 a²ha³tih³xa² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thī³na²
 ā³wih¹so¹sān²sxā³ ī³wai¹txi² a²ha³tih³xa²
 khāuh³lxa³txi³sa²thet3ti² nxain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.

35 Nxe³ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 hxi²ki³la³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nū²a²
 wi¹lhin¹te²nāu³xa² sun²tā¹ain¹te²nāu³xa² whāi²na¹
 A³be²lah³lu¹tai²na² wi¹lhin¹khaix1jah¹lu¹tai²na²
 su²lhā³ai¹nhī¹nān¹te²tu³ Sa³ka³ri²ah³lu¹tai²na²
 Ba³ra³ki²ah³lu²tai²na² tah²su² ha²kxai³
 a²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na²
 sxi²hē¹na² su²lhā³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Jā¹nxe³te²nāu³xu¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 hxi²ki³la³yah³lxin¹tu¹wi¹. **36** Wān³txi³su²
 e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Hī¹na² hin¹yah³lxin¹te²
 ī³nxai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha²
 khāuh³lxa³ti³nx2ti³nūn³tu¹wi¹.

Je³su²jah³lo²kxai³ Je³ru³sa³lē²thī³na² a³lxi²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thī³na²
 yxau²xai³yah³lxin¹te² ī³nxai²na² Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³tū³kā³txa² su²lhā³ain¹yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³
 wxā³nū¹nx2tain¹tu³kā³txai²na² wha³tin³kxain¹yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³sxā³ ko³nxe³ton³khaix1yah³lxi¹lxi¹.
 Yah³lxi¹nha²kxai³ ka³la³ka³la² a²hā³ka³nai²na²

wē³ha³lxa²
wā²nut1te²ju²hē³li¹.
Wxa²wē³ha³lxa² nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹.
Ye³ka³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹.
ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. ³⁸ Nxe³ha²kxai³
nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nū²a²
yū³ai¹nx2tho³li¹. ³⁹ Ya²la³tu³ wān³txan²tu³ ī³ye³a¹wi¹.
Hī¹nān¹te²tu³ ī²sah²lxan³tho³li¹. Kxān³nāu³a²
wxa²wān³txi³nū³su² ī³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:
“A²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³nē³jah¹la²
wi¹lhin¹jah¹lo²su²na³li¹.” Yah³lxin¹jau³nū³su²
yxah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³
ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

24

Sū³na² sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nū³a²
ī³yau¹ū³jau³su²
¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³ta³lun²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² a³li³ta¹hxai²hē¹la².
A³li³tā³a² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²
wi¹txo³nain¹ju³tai³tā² wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
² Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Sxi²hai²na²txah³lxa³kxa² wi¹lhau³kot3je¹nxain¹nīn²tai¹.
Yxān¹ta¹ kxān³nāu³a² txah³lxa³kxa² a²yo²ha³kxa¹
wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³ ka³tha¹li¹
ā³ne³hē²kxi²ka³txa² yū²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ha³lo²a² kō³nxe³ton³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³nhē³jau³su²
³ Hā²wxān³txa³ o³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³sxā³
ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa²
ā³ti³sxā³ wā²nxū¹h¹ ī³wā³tain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe³sān²si¹lxi¹. ^{Īh¹} nxe³hī¹na²
wxa²nai¹ain¹te³ji¹wi¹? ^{Īh¹} nxe³ti³wā³kxa²

wä³lin¹ju³ta³nü³a² ī²ki³te³ji¹wi¹? īh¹nxe³ti³wä³kxa²
txa²wä¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nü³a² ī²sxä³
a³la³kxi²hä³ki³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hë¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lü³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lü²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hë¹li¹.

ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. **5** A²nü²a² ka³lxa¹te²a²
wxä³yah³lxi³ha³tai¹. Txai²la³ki³lxö³tu¹wi¹.
Nxe³sxä³ wxä³sxä³ ki³han³jau³su²
e³yah³lxi³te³nah¹lxi¹: “Txa²wä¹sü³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tä³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.
Wxa²kan³sxä³ wa³li²na¹hë³li¹.” Nxe³jau³su²
e³yah³lxi³to³ha³tai¹. Nxe³yah³lxi³to³ha²kxa³
wxu²nü³ka³txa² ka³lxa¹txi³ ā³nhai¹tü¹sxä³
ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. **6** Jä¹nxa¹jau³su²
ti¹na² yxau³tü³ka³txi³näu³xai²na² käin²
ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxä³ su²lhä³nyhain¹kxai²nän²tu³
nü¹ka³na¹ u²tä³ai³tä² yxau³tü³ka³txi³näu³xai³tä²
käin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxä³ su²lhä³nyhain¹kxai²nän²tu³
nxe³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nän²tu³
ī³yu³lyhah³lxi³txa³hë¹li¹. Wän³txi³su²
kxan²ti³ hai³txi³ hä¹nän²tu³ ha³lo²ai²nän²tu³
ne³ki³so³nx3tho³li¹. **7** A²nü²a² nü³ka³txa²
a²nü²a² nü³ka³txi³ ā³xa² a²lhun³tu²
ā³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ta²
si³yxau³tä³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tä³ ā³xa²
a²lhun³tu² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²nü²a²
sxi²je³na² ka³lxa¹je³na² yain³txi³ txa²khaix1nxe³sxä³
he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ ha³lo²a² kxih³nxa²
sa²wi¹win¹nüh¹lxi²ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. **8** Txu¹ha²
wë³ni³khaix1ta¹ka³lxa² īh³ju³ta² wxä³kxai²nän²tu³
wë³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² häi¹nxe³sxä³

ã³si³wxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ju¹tai²na²
wxã³nũ¹nx2ti³kxai²nãñ²tu³ khãuh³yxah³lxin¹ju³ta²
ã³si³wxe³tu¹wi¹.

9 Hã²wxãn³txa³ i³nx2tain¹sxã³
a²nãñ²a² khãuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta²
ã³yã³nx2tai¹nha²kxai³ ũ³su²lhã³nx2tai¹nha²kxai³
nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Txa²wãñ³txa²
kan²txi³ ã³hx²wxe³nãñ¹sah¹lxi¹nha²kxai³
a²nãñ²a² nãñ³ka³txi³nãñ³xa² a²yxo²ha³kxa¹
i³xan³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³nx2ti³kxai²nãñ²tu³
a²hã²a²nãñ³xa² ka³lxa¹tãu³a² txa²wãñ³txa²
sa²yxo²ã³sxã³ ã³waix3sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³
a²nãñ²ai²na² sa²kxai³lu² a²nãñ²a² ã³xa²
ko³nxe³ti³ kãi³tu³ka³txa² ã³yã³nãñ¹sa²kxai³
i³xan³ta³kxi¹nyhai¹nha²kxai³ nyhain¹tu¹wi¹.
11 Nxe³kxa²yu³su² a²nãñ²ai²na² sa²kxai³lu² Sã³na²
wãñ³txa² i³hen³txi³tãu³ka³txa² si¹ki³lxo³tha²kxai³
i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. 12 A²nãñ²a²
ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² kãi²no³nha²kxai³ a²nãñ²a²
a³lxi²nyhu¹kxi³ju³ta² kãi²nxa³ton³tu¹wi¹.
13 Jã¹nxe³jut3su² a²nãñ²ai²na² Txa²wãñ³txa²
yxo²i²sxã³ yxau²xai³kxai²nãñ²tu³ nxe³te²su²
te²na² a²ẽ¹nãñ³ai²na² ã³wa²sut1sxã³
yxau³tu¹wi¹. 14 Jã¹nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²ai²na²
yuh³xan¹ko³nãñ³xan¹ta² nãñ³ka³txa² hãi¹nxe³ti³xa¹
i³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nãñ²a² i²li³te²na²
ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³
ã³kxai²nãñ²tu³ yxo²i²sain¹kxai²nãñ²tu³
nxe³te²su² te²na² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta²
yã³jau³nãñ³su² i³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe² i³hen³txi³
ta³lun²sãñ²te²ka³kxa¹ wã³li²na¹ju³ta² yã³tu¹wi¹.

Khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nãñ³a²

l³yau¹ū³nhē³jau³su²

15 Nxe³yān¹ta¹ l̄³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la²
 a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²khot³thun¹jah¹la²
 wxā³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³
 sa²nxū³sxā³ yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
 wain³ti³hex¹te²sxa³yu²hē³li¹. A²nxe³ju³tai²na²
 Ta³ni³e²lah³lu¹tai²na² wān³txa² ū³wha²li¹lhxā³
 wxā³ju³ta²nū³a² l̄³yau¹ū³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Ha³tēh³nxā³nxai²na² kāi³yain¹ju³ta² yū³hī¹na¹
 ā³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 16 A²nxe³jah¹lai²na²
 wxā³sxā³ yxau³ju³ta² l̄²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³naun³ti² ā³nih³jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³te²a²ko³xa²
 yxau³te²su² te² l̄³nxa² wā³la² kī³ka³txa²
 ā³nih³jah¹lxi³hē¹li¹. 17 A²nxe³ju³ta² a²nū²a²
 sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wxa²yen³kxa² sxi²hē¹nāu³ai²na² wi²sxa³kxai²nān²tu³
 ā³wi²xi²sxā³ so¹yah³lx³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 u²lā³ni¹jah³lx³hē¹li¹. 18 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 hai³sxa³nāu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³wa²li²sxā³
 wā²la² ha³la³sa³nān¹ka³lo³a² wxa²so¹xi²te³lhxā³
 sxi²ha² ā³wi¹hxi²sxā³ wxa²so¹xah¹lx³txa³hē¹li¹.
 Hāi¹nxe³sxā³ u²lā³ni¹jah³lx³sā²nhē³li¹.
 19 Ko³nxe³jah¹lai²na² wxā³ju³tai²nān²tu³ txu¹ha²
 wē³nhain¹te²su² te²na² kāin² khāuh³nxain¹tu¹wi¹
 Txu¹ha² a²wē³sa² ū³hi³lain¹te²su² te²na² kāin²
 khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³ yān¹txi³
 ā³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 20 Nxe³yān¹ta¹
 wa³txi²tāu³a¹ ta³nxa² sa²ba³to³ nxe³tāu³a¹
 ta³nxa² nxe³sxā³ ā³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
 kāin² khāuh³yxah³lx³hī³nxa¹lx¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² Txa²wā¹sū³na²
 l̄³ye³kxi¹jah³lx³hē¹li¹. 21 Nxe³hī¹nāu³ān²tu³ ha³lo²a²

ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² ī³lxa³thin¹ti³hex1nx³ju³ta²
 yū³tu¹wi¹. Txa²wā¹si³kxā³nāu³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² we¹thī¹nān¹te²tu³
 a²ko³nxe³ju³ta² yū³ju³ta³nū³a² kū³we²ki²la²
 ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a²
 nxe²xai³tāu³a¹ ko³nxe³ju³ta² yū³ju³ta³nū³a²
 kū³we²ki²la² ko³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹a²ko³nxe³ju³tai²nān²tu³
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹ju³tai²nān²tu³ so¹lx³ ā²la²
 ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yū³hī³nx2na³li¹.
 Nxe³ju³ta² a²nū²a² ā²la² kxa²kāin²
 khāuh³lxa³ti³hī³nx2na³li¹. ²² Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹hx²kan¹ta² si³yxau³tāu³a¹
 ha³lo²ai²nān²tu³ ko³nxe³khai¹nxe³ju³tai²nān²tu³
 ā³yā³ni²lā³ain¹sān²tu¹wi¹, a²nū²a²
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ā³yū³so¹xi²kxe³su²
 te²a² a³lx²khaix1ai¹nha²kxai³lu¹.
 Ā³yā³ni²lā³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³
 a²nū²a² ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ ka³ten³su²
 yxau²xai³hī³nx2nxa³wi¹.

²³ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³
 ī³ki³han³jau³su² ī³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³: “Ti¹na²
 Txa²wā¹sū³na² A²hx²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²
 he¹na³li¹.” Ta³nxa², “Nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hx²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la² he¹na³li¹.”
 Ta³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ yxo²ī²ain¹sxā³
 yxau²xai³lyah³lxi³txa³hē¹li¹. ²⁴ A²nū²a²
 ā³wxā³ain¹sxā³ ī³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹; Nxe³ju³ta² ka³na³ku² te²a²: “Txai²li² Sū³na²
 A²hx²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Ka³na³ku² nūn³te²a²: “Txai²li² Sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.

Nain¹kxai²nān²tū³
 nū³kxūn³ki³lxot3sxā³
 Ain¹sxā³ a²nū²a² Sū³na² Txa²wā¹sū³na²
 ī³nxai²na² ī³ki³ha¹kxi¹nx²tai¹nha³ta²wi¹
 On³sxā³ yxo²ī²ain¹yah³lxin¹kxa²yān³ti³su²
 ye¹nx²ta¹wi¹. 25 Yan¹nāu³a² ha³lo²ai²nān²tū³
 nxē²xai³tu¹wi¹. Nxē³yān¹ta¹ Txai²li² kwēn¹tai²na²
 ī³hen³txi¹nx²ta¹wi¹.

26 Jā¹nxē³jut3su² ī³ki³ha¹kxi¹nx²ti³jau³su²
 nxē²e³kxi¹nx²tain¹te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a²
 sxi²ha² yū²nxa³ko³nāu³a² Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²
 he¹na³li¹. Ta³nxa², “A²sxi²hē¹na²
 he¹na³li¹. Ta³nxa². Nxē³nx²tain¹kxai²nān²tū³
 sa²yxō²we¹jah³lxi³txa³hē¹li¹. Ki³ha¹kxi¹nx²tain¹jau³xai²la¹wi¹.
 27 U³je³na² a³li²xl²tāu³a² ha³lai³nī³kxai²nān²tū³
 wa³su³txi³ u³je³na² kan³tāu³a² ī³kox1kq¹tū³na³li¹.
 Nxē³kxe³hū³nxe² wa³su³txi³ wxā³kxa²yā¹nxē³sxā³
 wxā³na¹ju³ta³nu³a² e³la² ī³yah³lxi¹tu¹wi¹.
 28 Jā¹nxē³jut3su² ka³yxuh³xa² ya³lu²sxa³ti³xa²
 wa³lu³hx² ā³nūn²kxi²te²ju²hē³li¹. Nxē³ye¹nx²ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta²nū³a² ī³yau¹ū³nhē³jau³su²

29 Yxan¹nāu³a¹ a²ko³nxē³ju³tai²nān²tū³
 ne³ki³son³kxai²nān²tū³ a³lan²tan¹ta³ki³ain²ti³
 ī³ka²nxa¹hi²ha²kxai³ ka³nxah³txan¹ta³ki³ain²txi³
 ī³ka²nxa¹hi²ha²kxai³ i³la³kxa² wē³ha³lxa²
 whāi²na¹ oh³sīn³nāu³a¹ ā³nhait1sa²kxai³
 oh³nāu³a¹ yxau³te²su² te²a² hxi²kāu³kāu³ti³
 ā³nxai³lai¹nha²kxai³ nxē³ain¹tu¹wi¹. Nxē³sxā³
 o³sī³na² whāi²na¹ ī³ā³lxi³ton³tu¹wi¹. 30 Nxē³tāu³a¹
 ī³na¹je³nāu³wa³ki³khā³xa² ī²ain¹tu¹wi¹.
 Nxē³te²kxa²yān³tū³ a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na²

a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
 ī³āin²ta³kxi²nyhain¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³sxā³ Txai²na² oh³sīn³nān¹ka³lo³a²
 hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹ a³ka³nxi²na¹ka³tu³
 wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³ ī³kīx3khai¹nxe³ha²kxai³
 wxā³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹ju³tai²nān²tu³
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹tu¹wi¹.
 31 Nxa¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la²
 wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su²
 ī³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxē³sxā³
 wxa²no²la³kxi²hī¹na¹ oh³xan¹ta² nū³ka³txa²
 ka³lxa²te² nū³ka³txa² ī³sa²si¹hā³ai¹nū³na¹tu¹wi¹.
 Nxē³ai¹na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa²
 Txa²wā¹sū³na² ā³yū³so¹kxe³so¹lxī³kxe³nāu³xa²
 nxe³te²nāu³xa² yuh³xan¹ko³nāu³xa²
 u²lxī³ yxau³yah³lxī³kxan²ti³ ān³sa²so¹sxā³
 ā³sa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yāu³sa³kxa² ī³tih³nxe³nē³jau³su²

32 Jā¹nxa¹jau³su² ī³yau¹ū³jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxē³na¹te³nah¹lxī¹: “Ta³kon³ta³ki³yāu³su²
 hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹ nxē³kxai²nān²tu³
 kwē³kon³ju³ta² yāu³son³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Nxē³ju³ta² kwē³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹
 nxe³je³nāu³wa³kxa² a²ī³lxa² ta³kon³ta³ka³ta²
 ī³yau¹ū³nhē³lain¹te²jai¹ti²ti¹.” 33 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ha³lo²ai²na² ā³wxā³na¹je³nāu³wa³kxa²
 nxē³kxa²yā¹nxe² yū³nūn³na³li¹. Wān³txi³su²
 e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na² e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti²
 ko³nxe³khaix1ju³tin³ti² ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³wxā³na¹ju³ta³nū³a² a²kwēn¹tai²na¹ yū³tu¹wi¹.
 Wxa²sxi²yxo²a² ā³yāu³son³kxi²nx2ta¹kxa²yā¹nxe³hū³nx2na³li¹.

Na¹jau³su² wā²nxū̄h¹ a³la³kxi¹jaxah³lxi³hē¹li¹.
 34 Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹tai²na²
 ī²yah³lxin¹kxai²nān²tū̄³ hī¹na² ka³ten³su²
 yxau²xai³tū̄³ka³txa² ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ kāi³ta³lun²tu¹wi¹. 35 Oh³nāu³nū¹ai²na²
 hxa³ni²ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³ti³
 yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

<i>Je³su²jah³la²</i>	<i>wə³li²je³nāu³wa³kxa²</i>
<i>ko³nha²ki³sxa³jau³su²</i>	
36 <i>Nxe³yān¹ta¹</i>	<i>nxe³ju³ta²nū³ai²na²</i>
<i>ī³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a²</i>	<i>ū³hū¹nhē³lain¹je³nāu³wa³kxa²</i>
<i>a²nū²a²</i>	<i>yxo²ha³kxa¹</i>
<i>oh³xan¹ta²</i>	<i>ko³nhai¹nxa³ha²kxai³</i>
<i>nū³ka³txa²</i>	<i>ko³nain¹nū³nxa³ha²kxai³</i>
<i>Txai²na¹xai²na²</i>	<i>ko³nhū³nxa³ha²kxai³</i>
<i>ya³sain¹tu¹wi¹.</i>	<i>Nxe³je³nāu³wa³kxa²</i>
<i>Txa²wī³na²</i>	<i>wi¹ko³nha²te²la¹wi¹.</i>
37 <i>Txai²na²</i>	<i>so¹lxī³</i>
	<i>a³kan³sxā³</i>
	<i>wxā³na¹ju³ta³nu³a²</i>
<i>No³e²ah³lu¹ta²</i>	<i>he¹tāu³su²</i>
<i>Kxā³nhxī¹nu¹tai²na²</i>	<i>tāu³a²</i>
<i>txa²wā¹ha³lo²a²</i>	<i>yā¹nxe³tu¹wi¹.</i>
	<i>No³e²ah³lu¹tai²na²</i>
	<i>yxau³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.</i>
38 <i>Nxe³tāu³u¹tai²na²</i>	<i>ī³yau³xa²</i>
	<i>ū³hū³x3ti³wa³kxa²</i>
<i>a²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹tai²na²</i>	<i>kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i²</i>
<i>kwa²i³na²kxi²nyhu¹i²</i>	<i>txu¹ha²</i>
<i>txu¹ha²</i>	<i>so¹kxi²nyhu¹i²</i>
<i>ū³hū¹nyhu¹i²</i>	<i>Txa²wā¹sū³na²</i>
<i>ain³kxi²nyhai¹nxa³i²</i>	<i>wān³txa²</i>
<i>sa²kxai³lu²</i>	<i>ain¹sxā³</i>
<i>na³vi²o²tē³na²</i>	<i>No³e²ah³lu¹tai²na²</i>
<i>ā³wih¹ta¹hxai²hē¹li¹.</i>	<i>ar²ka³tē³na²</i>
<i>wān³txa²</i>	<i>39 Yxān¹ta¹</i>
	<i>a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹.</i>
<i>ī³yau³xa²</i>	<i>wē³hā¹sxā³</i>
	<i>ā³so¹ai¹nhī¹na¹</i>
<i>a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²hē¹li¹.</i>	<i>Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²</i>

Txai²na² a³kan³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a²
 a³la³kxi²yain¹nx2tho³li¹. **40** Jā¹nxe³ju³kxai³lu² in³txa²
 ha¹li¹hai³sxa²tau³ya³tāu³a²ka³na³ki²sa²so¹ha²kxai³
 ka³na³ki²ot3sa²kxai³nxe³ya³tu¹wi¹. **41** Ai¹nha²kxai³
 txu¹ha²ha¹li¹nxū³sa²o²la³kxi²ya³tāu³a²ka³na³ki²
 sa²so¹ha²kxai³ka³na³ki²ot3sa²kxai³nxe³ya³tu¹wi¹.
42 Nxe³ha²kxai³ha³lo²a²nū¹hī²jah¹lxi³hē¹li¹,
 wā³li²na¹je³nāu³wa³kxa²ko³yah³lxa³nha²kxai³lu¹.
43 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²ka³nxah³ti³na²so¹lxi³
 yen³kxa²kāi³jah¹la²hāi³a²wxā³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxi³sa²kxai³sxi²ha²wa³kxēn³yah³lai²na²
 sa²kxai³lu²yen³kxa²kāi³jah¹la²wxā³je³nāu³wa³kxa²
 a³la³kxi²ke³la³te²kxai³ye³ten³nha²sxā³
 wah³nxe³hī³nx2na³li¹. Sxih²yxo²a²yxo²i¹in¹kxe³su²
 yen³kxa²tī¹kxi¹nxa²hī³nx2nxa³wi¹. **44** Jā¹nxe³jut3su²
 ye³ten³nha²kxi³hū³nxe²wahx3nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³sxā³wxa²ē¹nān¹jau³kxai³: “Hī¹na²
 wxā²nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su²
 nxe³ti³wa³kxa²wxā³na¹ha³ta²wi¹.

Sū³na² sa³wi³ha³lxa² wi¹lhī¹te²a² wi¹lhī¹nxa³te²a²
ī³ti³hī³nxe³nē³jau³su²

45 Te²yā¹nxe³jut3su²sxi²ha²wa³kxēn³yah³la²
 a²sa³wi³sa²wi¹lhī¹te²na²so¹lxi³
 ā³ne³wxe³khaix1te²na²so¹lxi³a²sxi²khāi³xa²
 hau³kot3si¹jau³su²ūh³wxe³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²wi¹lhī¹nha²kxai³
 yain³txi³su²ū³hū²xai³ain¹te²ju²hē³li¹.
46 Wi¹kāi³kxai²nān²tu³a²wa³kxēn³yah³la²
 wxā³tāu³a²wi¹lxon³kxi²kxai²nān²tu³
 kāi³ti³hit1tāin¹tu¹wi¹. **47** Wān³txi³su²e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Yen³kxa²a²yxo²ha³kxa¹hau³ko³te³lhā³

ūh³wxe³tu¹wi¹. 48 Nxe³yān¹ta¹ a²sa³wi³sa² a²ē¹na²
e³ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la²
kxān³sa²sxā³ wxā²nxa³lho³na¹.” Yha²jau³su²,
49 Nxe³ka³tū³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa³wi³ha³lxa²
ā³xai²na² ī³wai¹tā³si³wxe³ha²kxai³ kāin²
yai³nha²kxai³ kāin² ī³na²sa³we¹nha²kxai³,
50 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ ko³nha²nxa³ku¹ha²
a²wa³kxēn³yah³la² ī³xi²tu¹wi¹. 51 Nxe³sxā³
a²sa³wi³sai²li² kāin² ī³wait1si¹ha²kxai³ ha³lo²a²
wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² ūh³wxe³si¹je³na²
ū³tf¹kxa² wxe³khain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a²
ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin² nā³ni²
kāin² wxi²ka³ta³ti² nxe³sa²tē³tu¹wi¹.

25

Txu¹ti³nāu³xa² ī³tih³nxe³nē³jau³su²

1 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² a²ē¹na² sa²hau³ko³te²nū³a²
ī³yau¹ū³hi² a²ē¹na² sa²hau³ko³txa³te²nū³a²
ī³yau¹ū³hi² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na²
wāin²te²nāu³xa² yā¹nxe³ti³hī³nx2na³li¹.
A²nxe³te²nāu³xai²na² in³txa² kwēn¹tai²na² txu¹ha²
so¹te³lhxā³ jah¹la² wahx3nxain¹nū²nhai¹.
Wi¹lxon³kxi²jau³nū³a² ī³ye³kxi²te³lhxā³
wahx3nxain¹nū²nhai¹. Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²ha²kxai³
lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³ a³li³ain¹ka³tū³
wahx3nxain¹nū²nhai¹. 2 A²nxe²te²wāin²te²nāu³xa²
a²wā³kxi³kxai³ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³la³kxi²yai¹nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ha¹li¹
ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³ha²kxai³
nxe³te²wāin²te²nāu³su² nū²nhai¹. 3 A²nxe³sxā³
a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xa²
o²lyau³xa² taut3ton³jau³xa² sa²so¹ai¹nxa³ha²kxai³

lā³pi³āu²tē³na² so¹lxi³ sa²so¹ha²kxai³ nx-
 ain¹nū²nhai¹. 4 Nxe³yān¹ta¹ a³la³kxi²ye²yhain¹te²
 wāin²te²nāu³xa² lā³pi³āu²tē³na² sa²so¹ha²kxai³
 o²lyau³xē¹na² āh¹ sa²so¹ai¹nha²kxai³ nxain¹nū²nhai¹.
 5 Jā¹nxe³jut3su² in³txai²na² txu¹ha² so¹nh³jah¹la²
 wa³su³txi³ wā³li²nxa³ha²kxai³ wāin²te²nāu³xai²na²
 wah³nxa² hxi²tha³nhai¹nha²kxai³ āu³xi²
 ā³si³wxe³ain¹nū²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³sxā³
 ī³kaix1tain¹jau³su² ain³kxain¹nū²nhai¹.
 Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: “In³txa² wē³sāi¹ah³lai²na²
 wxā²na³ni¹. Ā³ne³khauh²kxi¹jah³lxi³hē¹ni¹.”
 Nxe³nū²nhai¹.

7 Nxe² ain³kxi²nyhu¹te³na¹ wāin²te²nāu³xa²
 a²xyo²ha³kxa¹ ī³sa²yxau³nū²la² a²lā³pi³āu²khai³xai³tā²
 wxa²hau³kot3sxā³ tē³sxā³ ai³ain¹nū²nhai¹.
 8 Nxe³tāu³a¹ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te²
 wāin²te²nāu³xai²na² a²xyo²wān³txi³kxai³lu¹:
 a³la³kxi²ye²yhain¹te² wāin²te²nāu³xai²na²
 ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Nxe³jah³lxi³si¹nxi¹.
 Wxa²ol²yau³xa² wā²nhūh¹syah¹lxi³sī¹ni¹.
 Lā³pi³āu²tē³na² tē³sī¹na¹kxa² ī³yū¹la³kxi²sa²sī¹na²ni¹.”
 Nxe³nyhain¹nū²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²ye²yhain¹te² wāin²te²nāu³xa²
 sa²kxai³lu² ī³wa²lū³xi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
 “Kwa²nhī¹nxi¹. Hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nhī¹.
 O²lyau³xa² whāi²na¹ hxa³nē³kxa²yan³txi³su²
 nūh¹xai³yah³lxin¹sxā³ o²lyau³xa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi³thī³na² ai³sxā³ tah²yau³xa²
 so¹kxi¹jah³lxi³hē¹ni¹.”

10 Nxe³nū²la² a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te²
 wāin²te²nāu³xai²na² o²lyau³xa² āh¹so¹kxi²te³lhxā³

a³li³ain¹tāu³a² in³txai²li² wā³li²nū²nhai¹.
 Wa³li²sxā³ wah³nxe³te²wāin²te²nāu³xa²
 ī³yain³kxi²te³lhxā³ ā³wi¹hya³hain¹nū²nhai¹.
 Ā³wih¹nū²la² hā²wxān³txa³ wi²wxā³je³nāu³wa³kxa²
 ha³nāu³hi²ha²kxai³ sxih²yxo²a² ūh³yxo²i¹nū²la²
 yain³kxi²nyhain¹nū²nhai¹.

11 Hā²wxān³txa³ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te²
 wāin²te²nāu³xa² ā³wā³lain¹nū²la²
 ī³yxo²to¹to¹tain¹te³nah¹lxi¹: “Sa²yxo²than²kxi²sa²sī¹nhē³li¹. ”
 Nxain¹nū²nhai¹.

12 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 “Nxe³sa²nxi¹. Ya²la³tu³ ā³ye³wxe³nxa²lxi³nxa³nhi¹.
 Hxi²kan¹sa²nxa³nhi¹. ” Nxe³nū²nhai¹.

13 Jā¹nxa¹jau³su² ye³ten³nha²sxā³
 wahx3nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Ha³lo²a²
 wā³li²na¹ti³wa³kxa² kō³yhah¹lxa³lxi¹.

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ko¹ta³lxin³te²nāu³xa²
 ī³yau¹ū³jau³su²

14 Te²yā¹nxūn³jau³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Wi¹kāi³kxi²sain¹te²su² te²na² a²yo³ha²
 wi¹lū³yo³hai¹na¹kxi³nū³su² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe² hī³nx2na³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹,
 in³txi³su² yen³kxi³nh²jah¹la² ha³lo²a²
 u²la²nān¹ko³xa² ai³te³lhxā³ nxū²nhai¹. Nxe³sxā³
 a²sa³wi³ha³lxa² ī³kaix1sxā³ a²yen³kxi³khai³xa²
 wā²nhūh¹xai³ain¹nū²nhai¹. 15 A²wi¹lhī¹nān¹ta²
 sa³wi³sa² ū³yo³hi²ki³ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ nxe² ka³lxa²ki³a² wā²nhūh¹nū²nhai¹.
 Ā³ta³lo³hē¹te² sa³wi³sa² ki³ha¹li¹ wā²nhū¹ha²kxai³
 ne³ki³son³te² sa³wi³sa² ki³ka³nā³ki² wā²nhū¹ha²kxai³
 nxain¹sxā³ ū³yo³hi²nyhu¹ki³a² hxi²ka¹nain¹kxa²
 yā¹nxe² a²yen³kxi³khai³xa² wā²nhū²xai³ain¹nū²nhai¹.

Mateus 25:16

cxc

Mateus 25:21

Nxe³ka³tu³ u²lxai³nū²nhai¹. 16 Nxe²ai³tāu³a²
a²wi¹lhī¹nān¹ta² a²sa³wi³sa² yen³kxa² ū³yho³hi²ki³a²
ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² ki³ai²na² tē³sxā³ wain³txi³
wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lā³xa² āh¹ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
ka³na³ki¹ āh¹so¹kxi²nū²nhai¹. 17 Te²yā¹nxe³jut3su²
ā³ta³lo³hē¹te² sa³wi³sa² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹
so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tē³sxā³
wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lā³xa² āh¹ki³ha¹li¹
āh¹so¹kxi²nū²nhai¹. 18 Nxe³yān¹ta¹ ne³ki³son³te²a²
ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹kxi²jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² ta³ki¹ai²na² tē³sxā³ a³li³nū²nhai¹
Ha³lo²a² ai³nū²la² kxīh³nxa² wxa²xu³sxā³
ū³yho³hi²ki³ai²na² wā²nhū¹hain¹ki³ain²ti³
ū³whī¹kxi²nū²nhai¹.

19 Hā²wxān³txa³ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ton³tāu³a²
yen³kxa² a²wa³kxēn³yah³la² ī³xi²nū²nhai¹. ī³xi²ka³tu³
a²yen³kxa² ī³hau³kot3si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
ī³kaix1tu²nhai¹. 20 Nxe³te³na¹ a²wi¹lhī¹nān¹ta²
sa³wi³sa² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³lā³xa²
so¹kxi²ki³ain²ti³ hxi²tē³nha²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
“Txa²sū³nāi³. ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
ka³na³ki¹ ū³hū¹san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹
ki³lā³xa² āh¹lxi³sxā³ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹
āh¹so¹kxi²na¹hē³li¹. ī²txa²hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

21 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³la²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa²
jū¹nxe² ū³hū¹nxa²ha¹kxai³tā² wi¹wi¹nxe²
wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹. Nxe³ha²kxai³
yen³kxa² kāi²li³sxā³ ū³hū¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹,
sa²hau³kot3si¹nxa²ha¹jau³su¹. Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.”

Nxe³nū²nhai¹.

²² Te²yā¹nxe³sxā³ ā³ta³lo³hē²te² sa³wi³sa²
 ū³yo³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ki³lā³xa² so¹kxi²ki³ain²ti³ hxi²tē³nha²sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹: “Txa²sū³nāi³. Ū³yo³hi²ki³a²
 ki³ha¹li¹ ū³hū¹san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ ki³lā³xa²
 āh¹lxī³sxā³ ki³ha¹li¹ āh¹so¹kxi²na¹hē³li¹. ī²txa²hē³li¹.”
 Nxe³nū²nhai¹.

²³ Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³la²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹: “Wi¹na³lī¹. Yen³kxa²
 jū¹nxe² ū³hū¹nxa²ha¹kxai³tā² wi¹wi¹nxe²
 wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹. Nxe³sa¹nha²kxai³
 yen³kxa² kāin² ūh³hū¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹,
 sa²hau³kot3sih¹nxa²ha¹jau³su¹. Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.”
 Nxe³nū²nhai¹.

²⁴ Te²yā¹nxe³sxā³ ne³ki³san³te² sa³wi³sa²
 ū³yo³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹kxi²jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² wai³nxa³jau³su² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:
 “Txa²sū³nāi³. Hxi²kxāu³jah¹lo²si¹lxī¹.
 Yain³txa² wa³kon³nxā³kxan²ti³ hāi¹sxā³
 wa³kon³kxi²nxain¹kxa² yen³kxa² sa²so¹nha²kxai³
 yain³txa³ki³a² ūh³wī¹xan³kxan²ti³
 yain³txa² ū³whī¹kxi²nxain¹kxa² yain³txa²
 sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹lxī¹. Wxa²yen³kxa²
 kāi²non³nha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lxai²na² yen³kxa²
 kāi²no³txa³ha²kxai³ nxe³te²si¹lxī¹. ²⁵ Nxī¹nha²kxai³
 yuh³lxī³nxa²ha¹hē¹li¹. Nxa²ha¹ha²kxai³ a³lī³a¹nū²la²
 kxīh³nxē¹na² wxa²yen³kxa² ū³whī¹kxi²na¹hē³li¹.
 Nxe³sxā³ wxa²yen³kxai²na² ti¹na² yū³ye¹nx2na³li¹.”
 Nxe³nū²nhai¹.

²⁶ Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: “Ko³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxī¹.
 ī³lxā³thin¹ti³he¹nx2nxa³lxī¹. Yain³txa²

wa³kon³nxa³kxan²ti³ hāi¹sxā³ sa²so¹na¹ha²kxai³
 yain³txa³ki³a² ūh³wī¹nxa³kxan²ti³ yain³txa²
 sa²so¹na¹ha²kxai³ nxe³na¹jut3su² ū²san¹ji¹wi¹?
 27 Nxī¹nha²kxai³ ūh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³
 txa²yen³kxa² tē³sxā³ a²nū²a² ū³yo³hi²ki³a²
 o²la³kxain¹tū³ka³txa² kwa² ū³hū¹ai¹nxā³thai¹li¹?
 Nxī¹ke³la³te²kxai³ hā²wxān³txa³ ū³xi²na¹tāu³a²
 txa²yen³kxai²na² ka³lxa¹ton³kxi³nū³su²
 ū³hū¹xi²sa²hī³nxa¹lxi¹. 28 Jā¹nxa¹jau³su²
 nxa²ha¹te¹ txa²sa²wi³ha³lxi³ ū³lxah³lxin¹te²
 ū³nxai²na² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Ki³ka³na³ka³nat3sxā³
 tē³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhē³li¹. Sa²so¹kxi²sxā³
 jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxan³sxā³ ū³ai²na²
 hxi²tē³nha²jah¹la² ū³hū¹txai¹nhē³li¹. 29 Nxe³sxā³
 a²nū²a² yen³kxi³nh²te²na² ū³ah¹ ū³kāi²non³sxā³
 yen³kxa² ū³hū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 yen³kxih³khai¹nxe³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ū³lā²nū²a²
 yen³kxi³txa²jah¹la² ū³lā²yen³kxa² ū³lā²jū¹nxe² ū³lā²yū³kxan²ti³
 sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹. 30 Jā¹nxe³sxā³
 jah¹lai²na² ū³lā²thi¹nxa³jah¹lai²na² ū³lā²sa²kxai³lu²
 tē³sxā³ ū³lā²ha³lo²a² ū³lā²ka³nxah³ha²lu²on³ju³ta²
 ū³lā²sa²tā³ū¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²nxe³tāu³a²
 ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ū³lā²kāi²
 ū³nā³nha²kxai³ ū³lā²wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³
 nxe³tu¹wi¹.” A²wa³kxēn³yah³la² ū³lā²nxe³nū²nhai¹.

A²nū²a²nāu³xa² ū³lā²kāi³ain¹kxa²yo³ha² ū³lā²yan¹nāu³a¹
 31 Nxa²ha¹te¹ ū³lā²yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² ū³lā²Si³yxau³tāu³lot3sa²tu¹wi¹.
 Nxe³sa²hī¹na¹ ū³lā²a³ka³nxi²sxā³ ū³lā²wā³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nān²tu³ ū³lā²oh³xan¹ta² ū³lā²nū³ka³txa²
 ū³lā²lī³xi²na¹tu¹wi¹. 32 Jā¹nxe³tāu³a¹

a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 ā³yā³ki³nūn²kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³te³na¹
 ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ha³na³ka³lxi³ sa³wxe²
 ai¹na¹tu¹wi¹. ³³ Nxe³te³na¹ a²nū²a²nāu³xai²na²
 yxo²i²sain¹te²nāu³xa² wā²nxa³kxa² so¹sxā³
 txa²wi¹lha²tāu³a² ūh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³
 a²wā³kon³tū³kā³txa² txa²wā³tāu³a²
 ūh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.
³⁴ Nxa¹kxai²nān²tu³ txa²wi¹lha²tāu³a²
 sa³wxe³te²nāu³xa² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: "Wxā³jah³lxi³hē¹li¹.
 Txa²wī³na² i³wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹
 A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³ ha³lo²a² tah²ko³xa²
 ū³ye³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hī¹na²
 ko³xain²txi³ ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. ³⁵ Nxe³sxā³
 kxā³nxai³tā² heh³sa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ yain³txa²
 ū³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Ya³lxu²sa³ha²kxai³
 ū³na²kxi³jau³xa² ū³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Txa²yān³ta³ yū³sa²nxa³ha²kxai³ sxi²ha²
 ū³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. ³⁶ Wā²la² txa²sa³ha²kxai³
 wā²la² ū³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. ū³ton³sa³ha²kxai³
 wxā³sī²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Sxi²ha² kan²thī³na²
 ū³ti¹kxi²sai¹nha²kxai³ wxā³sī²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³na¹jau³su². Nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

³⁷ Nxa²ha¹te¹ wi¹lhin¹te²nāu³xa²
 ū³wa²lū³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹.
 "Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lāi³. ū³hū¹nxe³hī¹nai³tā²
 nxe²i²nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? Heh³nxa²ha²kxai³ yain³txa²
 ū³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? Ya³lxu²nxa²ha²kxai³
 ū³na²kxi³jau³xa² ū³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?
³⁸ Wxa²yā³la² yū²nxā²nxa³ha²kxai³
 sxi²ha² ū³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? Wā²la²
 txa²nxa²ha²kxai³ wā²la² ū³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?
³⁹ ū³ton³nxa²ha²kxai³ wxā³sī²nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?

Sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi¹nxain¹sī¹nha²kxai³
wxā³sī²nxa²sīn¹na¹lhai¹li¹? Īh¹nxe³hī¹nai³tā²
nxo²kāi³ūh¹nxa²sīn¹na¹lhai¹li¹?“ Nxe³sain¹tu¹wi¹.

40 Nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹.
Nxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su²
ī³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
kāi²nxa³kxan²ti³ wi¹kāi³ūh¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
wi¹kāi³ūh¹sah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxi¹.“

41 Nxe³nū²la²a²wā³tāu³a²sa²wxe³si¹hai¹na¹te²nāu³xa²
yxo²ī²sai¹nxa³te²nāu³xa² ī³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹.
ī³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Ā³waix3sah¹lxi³hē¹li¹.
Kō³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²ai²li²
ha³nxe²a² ī³ju³ta² ā²la² āu¹la³kxi³ko³xai²na²
a²ta³a²nāu³xa² ū³sa²tā³kxi²si¹ju³ta³nū³a²
ū³sa²tā³nx²tain¹tu¹wi¹. 42 Kxān³nxai³tā²
heh³sa³ha²kxai³ hai³txi³ yain³txi³la³
ū³hū¹sah¹lxan³nxān³tai¹ti²tu³wi¹. Yā³lxu²sa³ha²kxai³
ī³na²kxi²jau³xa² ū³hū¹sah¹lxan³nxān³tai¹ti²tu³wi¹.
43 Txa²yān³ta³ yū³sa²nxa³kxe³su² wxa²sxi²ha²
ū³hū¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Wā²la² txa²sa²ha²kxai³
wā²la² ū³hū¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. ī³ton³tā³nxa²
sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sain¹tā³nxa²
nxo³ha²kxai³ wxā³sī²sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.“
Nxai¹na¹jau³su² nxe²e³kxi¹na¹tu¹wi¹.

44 Nxa²ha¹te¹a²wā³tāu³a²sa²wxe³ai¹na¹tu³kā³txa²
ī³wa²lū³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹:
“Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Īh¹nxe³hī¹nai³tā²
heh³nxa²ha²kxai³ ya³lxu¹nxa²ha²kxai³ a²yān³ta²
yū³nxā²nxa³ha²kxai³ wā²la² txa²nxa²ha²kxai³
ī³ton³nxa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thi³na²
ū³tī¹kxi²nxai¹nha²kxai³ nxe³nxa²ju³tai²na²
ī²nxa²sī¹na¹kxan²ti³ wi¹kāi³ūh¹nxa²sīn¹nxa³lhai¹li¹?“
Nxain¹jau³su² nxe²e³kxi²sain¹tu¹wi¹.

45 Nxa²ha¹te¹ ì³wa²lú³xai¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su²
 í³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³a²
 wi¹kāi³ūh¹nx2tai¹nxa³kxai²nān²tu³
 wi¹kāi³ūh¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxai¹na¹jau³su²
 nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

46 A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 ha³nxe²i³sa²tē³ju³ta²khāuh³lxa³ti³sa²tē³nhain¹tu¹wi¹.
 Nxe³yān¹ta¹ wi¹lhin¹te²nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³
 yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

26

Je³su²jah³la² hāi³a² i³so¹si¹hain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²na² e³hxa³ta³lun²nū²la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:

2 — Ye³ha¹li¹a³la²ni²tāu³a² Pas²kwa²nxe³je³nāu³wa³kxa²
 yau³son³ye²tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² hi³sa³ka³txa²
 í³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ í³ya²lut1sain¹ju³ta³nū³a²
 ā³yū³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³je³nāu³wa³kxa² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³yā³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ kxā³nhxī¹nu¹ta²kxa³
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ nū³kxūn³txi³
 sa²hau³ko³tain¹ti³u³tu¹ta²kxai³ sa²wa²lho¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xi²te³lhxā³ o²la³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² wā³nxīn¹ta²
 si³yxau³te²nāu³xai²na² a²nū²a²nāu³xa²
 a²hxi²kan¹te²nāu³xai²na² nxe³sxā³
 ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Kai³fa²sah³la²
 sxi²han²tu³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³te²nāu³xa²
 a²hxi²kan¹khaix1jah¹la²sxi²ha² ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Je³su²jah³la² hāi³a² i³so¹si¹hain¹jau³su²

ĩ³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 5 Nxe³tāu³a² ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² o²la³kxi²ki³tāu³a²
 hãi¹nxã¹a³sah¹lxi³sã²lxi¹, a²nãu²a²nãu³xa²
 ã³nhe¹kxi²nẽ³lain¹kxa²yã³txi³su¹.
 Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ū³nhe³kẽn¹kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Be³tān²ya³thi³na²
 ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa²
 ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ä³nxai³sxã³
 Si³mãu²ah³la² sxi²ha² sxi²lhot3tā¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³jah¹la² Si³mãu²ah³lai²li² kxã³nhxi¹nai³tā²
 ĩ³ta³ka³txa² ka³lxãun³sxã³ khon³ta³kxi²nẽ³ka³txa²
 ĩ³ton³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sxi²ha²
 sxi²lhot3tā¹hxai²hẽ¹la². 7 A²nxe³tāu³a² ã³wxe³sxã³
 ĩ³yai³nain¹tāu³a² txu¹ha³ka³lxa² wi¹lū³jau³xẽ¹na²
 a³la³bas²tro³ẽ¹na² a³lxi²khaix1tẽ³na² jū¹lxi³tẽ³na²
 hxi²tẽ³nha²sxã³ ã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³
 wi¹lū³jau³xẽ¹na² wxa²nãu²lxi²sxã³ a²yau³xa²
 ū³whi¹sai¹sxã³ ū³nhe³kẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 8 Nxe³ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ²ai¹nha²kxai³
 ĩ³yxu¹hain¹sxã³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yã³ti³tā³ wi¹lū³jau³xa²
 kwa² hxa³kxi²nha²lxã²nãn³khi³ nxa¹nhai¹.
 9 A²nxe³jau³xai²na² tẽ³sxã³ a²yo³ha²khai³xa²
 so¹kxi²ki³ke³la³te²kxai³ a²yo³khai³xa²
 kãin²kxe³su² a²nãu²a² yen³kxi³txa²tū³kq³txa²
 ã³yxu¹nãu³ai¹nh³ki³tā³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 e³kxi²nyhain¹jau³xa² a³la³kxi²ha²kxai³
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ta¹ka³lxa² ī³xān³ta³kxah¹lxi³txa³lxi¹.
 Wi¹kāi³ūh¹sain¹na²li¹. 11 A²nū²a²
 yen³kxi³txa²tū³kā³txa² yxau²sa²tē³kxi¹nx2tain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ Txai²na² yxau²sa²tē³ūh¹nx2ti³nxa³lho³li¹.
 12 Nxe³sxā³ jau³xai²na² wi¹lū³yau³xa²
 txa²ne³ka² ū³nhe³kēn²kxi²sai¹nhī¹na¹ txa²nū²a²
 ya³lu²na¹ju³tū³su² āu¹la³kxi²sain¹na²li¹.
 13 Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² u²lxi³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹.
 Yu^h³xan¹ko³nāu³a² a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹.
 Nxe³tāu³a² txu¹hai²li² wi¹kāi³ūh¹sain¹ju³ta²
 te²yā¹nxe² u²lxi³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹,
 sa²nēn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³yū¹ain¹si¹jau³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²
 14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū¹nūn³te²na²
 Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹ta²
 si³yxau³kxa³te²nāu³xa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
 15 Nxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² ā³yū³nx2ta¹kxai²nān²tū³ īh¹nxe²
 ū³yho³hi²sah¹lxi³hī³nxān¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxū²la² pra²ta²ki³a² ū³yho³hi²ki³a² hxi²ka²hxan³sxā³
 ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ nxe³ki³nāu³xa²
 30 nxe³ki³a² ū³yho³hi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 16 Nxe³hī¹nān¹te²tū³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na²
 hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³yū³ain¹si¹jau³nū³su²
 o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²tū³xa² wa³lo¹lo¹nxa³tū³xa²
 yain³kxi²nyhain¹jau³su²
 17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tū³xai²na² ī³yai³nain¹to³jū³ta²

Mateus 26:18

cxcviii

Mateus 26:23

ã³si³wxe³tāu³a¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² ã³tl³sxā³
e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tl³xai²na²

yain³kxi²kxi³ju³ta² īh¹nu¹ān¹thīn³ta³
yain³kxi²thī³nū³a² sa²hau³kot3sīn¹te³la¹ji¹wi¹?

Ain¹ta¹hxai²hē¹la²:

18 Nxē³ha²kxai³ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Sxi²je³na² ã³nxai³jah¹lxi³hē¹li¹.

Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ in³txa² ī³ha¹jah¹lxin¹tu¹wi¹.

ī³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tū³ ī³ye³kxi¹txain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

“Txa²wā¹yah³la² wān³txi³kxai³lu¹: ‘Ha³lo²a²

ne³ka³ka³tā³li¹. Pas²kwa²nxe³je³nāu³wa³kxai²na²

Txai²na² Txa²sa³wi³ha³lx² nxe³sxā³ wxa²sxi²ha²

ã³wxā³sxā³ yain³kxi²sī¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²li¹.”

Nxe³tai¹nhē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxē³nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²

sa²yxo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²nxe³je³nāu³wa³kxa² ãu¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Hā²wxān³txa³ ka³nxa³hi²tāu³a² ã³wxe³ha²kxai³

a²sa³wi³ha²lx² a²to²se³nxe³tl³ka³txa²

ã³wxe²xai³ai¹nha²kxai³ yain³yah³lx³ta¹hxai²hē¹la².

21 Yain³yah³lx³tāu³ān²tū³ Je³su²jah³la²

ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wān³txi³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wxāi²nāu³

ī³nxa² ã³nhai¹tū³te² ī³nxai²na² ko¹ko¹xa²

hx²ka²nāu³a¹ ã³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² kāin²

āin²tai¹nha²kxai³ ī³wā³wā³txi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³yah³lāi³. Txai²la³hī³na¹ji¹wi¹?

Nxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³nū³xa² sa²so¹sxā³ yain³txi³yau³xa²

ū³hū¹kxi²sai¹ya³sa²jah¹la² ka³na³ka³na³te² ī³nxai²na²

ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sain¹jah¹lo²su²
 na³lī¹. 24 Ya²la³tu³ su²lhā³sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²
 nxe² ī³yau¹ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹
 ā³yū³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ton³khaix1jah¹lo²su²
 na³lī¹. Hai³txi³ a³li³lah¹xa³sxā³
 txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ ā²la² wi¹lhī³nx2na³li¹,
 jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² ko¹ko¹xa²
 hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³wā³txi³te³nah¹lxī¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txai²la³hī³nxān¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²wān³txa² e³in¹jau³xai²la¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

Yain³jau³xa² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ī³yau¹ū¹jau³su²
 26 Nxa²ha¹te¹ yai³nain¹tāu³a² Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² yain³tū³xa² hxi²tē³sān²nū²la²
 Sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² ī³ye³kxi²sān²sxā³
 wxa²nāu²lxī³sxā³ a²sa³wi³ha³lxā²
 ū³hū²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³hū²xai³lain¹sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:
 — Yain³tū³xai²li² Txa²nū²ai²yā¹nx2na³li¹.
 So¹kxi²sa²sxā³ yain³jah¹lxī³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².
 27 Nxe³nū²la² ī³na²tē³na² hxi²tē³nha²nū²la²
 Sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² ī³ye³kxi²sxā³
 ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxī¹:
 — ī³na²xai³jax³lxī³hē¹li¹. 28 A²nxe³jau³jau¹xai²na²
 Txa²ti³ha²yau³xai²yā¹nx2na³li¹. Wān³txa²
 tah²yau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³jā¹nxe²

Mateus 26:29

cc

Mateus 26:34

kāi³ūh¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a²
ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² sa²wa²sut1si¹ha¹jau³nū³su²
Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹.
29 Nxe³yān¹ta¹ nxe³kxa²yā¹nxa¹ju³ta³
ī³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ ī³na²xi²nxa³lho³li¹.
Txa²wī³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²hī¹na¹
ī³na²xi²ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³yain³ta³lu²nain¹ni²
ī³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³tū³ ka³li³nhē³jau³xa²
ī³hai³nain¹sān²ka³tū³ wā³la³ka³txa² o³li³ve²ra³kat3su¹
nxе³hxai²na²hē³ nxe³ka³ka¹txai²na²
ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ā³jau³nū³a²
ī³yau¹ū³jau³su²

31 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:
— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²
wān³txa² nxe³te³nah¹lx¹: “O³ve²a²
nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³la² ī³su²lhā³a¹tu¹wi¹.
Na¹ha²kxai³ o³ve²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
ā³ni³sxā³ ī³ha³te¹ha³ten¹tain¹tu¹wi¹.”
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²yā¹nxe³kxi³hū³nxe²
hī¹na¹ ka³nxah³nxe³hī¹na¹ wxa²nū³ka³txai²na²
hāi¹nxe³ti³xa¹ ī³yāu²lx¹nx2ti³tu¹wi¹, Txai²na²su¹.
Nxe³sxā³ ā³waix3sxā³ ā³sxā³ ā³nih³sah¹lxin¹tu¹wi¹
32 Nxe³yān¹ta¹ hā²wxān³txa³ ka³te³su²
ī³sa²yxau³xi²na¹ka³tū³ Ka³li³le²a²ko³xa²nāu³a¹
ā³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:
— Kwa²nxi¹lx¹. Āu²li²sxā³ ā³nih²nxā²nxa³lho³li¹
A²nū²a² ā³xa² āu²li² hxa³nain¹kxan²ti³ txai²li²
ti³he¹nxē²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹:

Mateus 26:35

cci

Mateus 26:38

— Wān³txi³su²
Ka³nxah³tai²nān²tu³
ī³yxai²lxoh³lxi²nxa³ta³lxa¹
ī³nxai²na²
ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ī³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la²
ī²te²txā³wi¹.” Nxēn¹jau³su² e³ye³kxi²xi¹nīn¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxē³yān¹ta¹ Pe²jah³la² yxo²xūn³txi³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Ko¹ko¹su² ī³su²lhā³sain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³
hai³txi³ten³si¹sa²nxān³jau³su² ī³ye³ti³he¹nxē²nxa³lho³li¹.
Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ te²yā¹nxe²
e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² ī³ye³kxi²jau³su²

36 Nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
nxē³sxā³ ha³lo²a² Jet³se³ma³ni²ko³xa²
ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³te³na¹ Je³su²jah³la²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹na² ā³wxe³sxā³ wah³nxe³sah¹lxi³hē¹li¹.
Nū¹a² ai³sxā³ Sū³na² ī³ye³kxi²te³la¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxē²e³nū²la² sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹
ka³na³ki¹ Pe²jah³lo¹na² Se³be³te²ah³la²
a²ki³lha³nāu³xa² ā³sa²so¹ka³tu³ jū¹nxe² yan¹nāu³a¹
ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la² Nxe³tāu³a² ha³lo²a²
ko³nxe³khaix1ju³ta³nū³a² sa²te²txi³ ī³āin²txi³ha²kxai³
hxī²waun³ta³txi² ī³āin²txi³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxē³te³nah¹lxi¹:

— Āin²ti³ya³lu²te²hū³sa³nhai¹. Ti¹na² ā³wxe³sxā³
wahx3nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Jū¹nxe² yan¹nāu³a¹

Mateus 26:39

ccii

Mateus 26:43

ai¹na¹ka³t्³ S्³na² ū³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe² e³kxi²nū²la² jū¹nxe² yan¹nāu³a² ā³nxai³sxā³ ā³kxu²thu²kxa² wxe³sxā³ S्³na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wi³nāi³. A²yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²kō³nxe³ju³tai²na² khāuh³lxa³ti³sa²ju³tai²na² sa²wa²tot1so¹kxi²sē¹li¹. Yxān¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹txa²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe² e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²ka³t्³ a²yxo²ha³kxa¹ āu²xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ū³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Jū¹nxe³ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹txi³ ū³ye³ten³nha²sxā³ yxau³yah²lxan³ji¹wi¹?

41 Ye³ten³nha²sxā³ yxau³jah¹lxi³sxā³ Txa²wā¹s्³na² ū³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹, kō³nxe³ju³ta³la³ ā³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yan³ti³su¹. Wxa²ē¹nāu³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix1yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²sī³nai²na² sī³wi¹nx2ti³ju³ta³la³ hau³kon³yah³lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³ka³t्³ jū¹nxe² ā³waix3ti¹xi²nū²la² S्³na² ū³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Wī³na² nxe³txi¹. Khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²wa²tot1so¹kxi²sa²nxa³kxai²nān²t्³ a²yen³kxa² ten³nxa²ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

43 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²xi²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ āu³xain¹to³ta¹hxai²hē¹la², hxi²kan¹sxā³ ū³ye³ten³nha²sxā³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la².

Mateus 26:44

cciii

Mateus 26:50

44 Jā¹nxe³sxā³ ā³waix3ti¹xi²nū²la² Sū³na²
wān³txain²txi³ ī³ye³kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la².

45 Hā²wxān³txa³ wā³li²xi²ka³tū³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Āu³xi²sxā³ ī³ye¹nxi²sa²tē³ye²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.
Hāi¹nxo¹nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ha³lo²a²
hau³kon³na³li¹. Hī¹nai²na² ko³nxe³thin¹te²
hxi²ka²nāu³a² ā³yū³sain¹tu¹wi¹. 46 ī³sa²yxau³sxā³
ā³nxai³ya³sah¹lxi³wxi¹. Ā³yā³yū³sa²jah¹lo²su² te²a²
yāu³son³nē³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³thin¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

47 Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³ye³ta³lun²nxa³tā³lxa¹
a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a²
Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ā³tū³ta¹hxai²hē¹la².
Ā³tū³te³na¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³tū³kā³txa²
a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² nxe³sxā³ a²nū²a²
ka³lxa¹tū³kā³txa² ī³sa²si¹hā³ai¹nha²kxai³
Ju³ta²sah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yu³la² kāi²te²su² te²na² tē³lxi² hi³ki²a³li³su²
te²na² tē³lxi² nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
48 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxā³nxai³tā² ā³yū³so¹jah¹la²
ī³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ī³xyo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²a²
kan²txi³ i³sxā³ sa²so¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³ta²sah³la²
a²kxā³nxai³tā² nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
49 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³la² ā³tū³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³nū²la²
ī³xyo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 50 Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²y_a³lx_a³. A²ten³nxa²ju³ta² kāi³sē¹li¹. Nx_e² e³ta³lun²nū²la² kō¹kō¹xa² nū³kā³txi³nāu³xai²na² ā³tū³sxā³ i³yain¹ta¹hxai²hē¹la². **51** Nx_a²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lx_a² ka³na³ka³na³te²nān²tū³ y_u³la² kāin²ta³wxi²a² hxi²tē³nha¹nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³kah³lai²na² sa³wi³sa² ī³su²ta¹hxai²hē¹la². **52** ī³su²te³na¹ a²ne³nxē³na² ū³nhe³i²lā³ta¹hxai²hē¹la². Nx_a²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Y_u³lai²li² ū³whi²xi¹sē¹li¹. Nx_e³jut3su² a²nū²a² ī²li³te²a² y_u³la² tē³sxā³ ī³su²lhā³kxai²nān²tū³ nx_e³jah¹lain²txi³ y_u³la² ī³su²lhā³ain¹nūn³tu¹wi¹. **53** Jā¹nxa¹jut3su² ten³sa³kxai²nān²tū³ Txa²wī³na² ā³non²ta³kxi²sa²hi³nx2na³li¹. Oh³nān¹ta³ nū³kā³txa² wā³li³kha³lhon¹tū³kā³txa² hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹ wx_a²sa²wa²la³kxi² nx_e³tū³kā³txi³kxi³nāu¹xa² ī³sa²sī¹hā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sai¹nhī³nx2na³li¹. **54** Yxān¹ta¹ Sū³na² ū³wha²li¹txā³n xu¹tai²na² a²wān³txa² yā¹nxe² kāi³ye²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

55 Jā¹nxe³tāu³a² tū¹kā³txi³nāu³xa² āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² wxā³yah³lxin¹ti²ti¹. hi³ki²a³la² tē³sxā³ A²nū²ai²na² yen³kxa² kāi³kxi²jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa²yā¹nxe² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. A³lan²ta² hāi¹nxe² Sū³na² sxi²ha² ā³wxe³sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Nx_e³na¹tāu³ai³tā² ī³sxā³ sa²so¹sah¹lxan³tai¹ti²ti¹. **56** Yxān¹ta¹ Sū³na² ū³wha²li¹txā³n xu¹tai²na² we¹ta³lun²sī¹jau³su² kāi³ū¹sah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Mateus 26:57

ccv

Mateus 26:61

Nxe³nū²la² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
a²yxo²ha³kxa¹ ã³waix3sxā³ ih³sau³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

*Wā³nxīn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
en²tain¹jau³su²*

⁵⁷ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² Je³su²jah³la²
i³sxā³ sa²so¹nū³kā³txa² wā³nxīn¹te² si³yxau³kah³la²
Kai³fa²sah³la² sxi²ha² ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la²
A²nxe³thī³na² ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
tū³kā³txi³su² te²na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³su²

⁵⁸ te²na² nxe³sxā³ a²kxā³nxa² ã³nū¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³
í³hit1xai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³lhxā³ Kai³fa²sah³la²
sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ã³wih¹ka³tū³

so³ta²to²nāu³xa² ã³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² kāi³ū¹nyhain¹kxi³nū³su²
ã³wxe³sa³wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². ⁵⁹ Nxe³tī³kxai³lu²

wā³nxīn¹ta² hxi²kan¹te²nāu³xai²na²
sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² a²nū²kxi²tū³kā³txai²na²

sa²kxai³lu² ãin³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Je³su²jah³lai²na² ì³su²lhā³ain¹si¹hain¹jau³su²

ain³nhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁶⁰ Yxān¹ta¹
hxi²kan¹ti³ ãin³nha²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²nū²a² ka³lxa¹txi³ wān³txa² ki³han³jau³xa²
Je³su²jah³la² ì³ye³ki³ha¹kxain¹kxan²ti³

ain³nha²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³nū²la²
in³txa² ha¹li¹ wxā³ya³ta¹hxai²hē¹la². ⁶¹ Wxā³sxā³

í³ye³ya³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹.
Nxe³sxā³ “Hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
sa²nai¹a¹kxai²nān²tū³ hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ū³txo³nxi²na¹tu¹wi¹.”

Mateus 26:62

ccvi

Mateus 26:65

Nxe³jau³xai²li² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹. In³txai²li²
nxē³ya³ta¹hxai²hē¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te²nāu³xa²
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: ī³sa²yxau³sxā³

— Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na²
ī³wa²lū³xi²nxān³ji¹wi¹? īh¹nxe³jau³ta³
ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

63 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu²
ka³nahx²nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹
wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹: — E³lxah¹ ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹.

Sū³na² Si³yxau³jah¹la² ī²nē³lha²kxai³
ya²la³tū³ ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Sū³na²
Ta²nhīn¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

64 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
— Wain³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹
wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹
ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lai²na²
a²wi¹tāu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sain¹sxā³
ā³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sī³nāu³a² wxā²kan³sxā³
wa³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la²
ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nān¹ka³lo³khā³xa²
sa²ten²txi³ta¹hxai²hē¹la². Sa²ten²txi³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³tain¹na³li¹.
Hāi¹nxā¹a³sah¹lxī³wxi¹. Wxān³txai²li² Sū³na²

kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹.
66 Nxe³ki³sa²kxai³ īh¹nxe³ki³te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Su²lhā³ain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹.
Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

67 Nxain¹ka³tu³ a²nū²a² ī²li³te²
hi²sen³kxai³lu² ī³ye³ka³su³hēn¹kxi²ha²kxai³
a²hxi²kai²na² ī³su²lai¹nha²kxai³ ī³wai¹tha²kxai³
nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 68 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:
— Wxāi²li² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³
ī³su²nxa²jah¹la² ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Nx-
ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yxo²wān³txa² Je³su²jah³la²
sa²yxo²ā³jau³su²

69 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹sxā³
ā³xyo²wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ti¹
wā³nxīn¹jah¹lai²na² sa³wi³sa³ka³lxi³na² ā³tī³sxā³
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² Je³su²jah³la² ka³li³le²a²ko³xan¹jah¹la²
ā³si³tē³kxai¹nū³nīn¹tai¹tu³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹ ī³ki³ha¹kxi²jau³su²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹. Pe²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² kō³nha²nxa³nhī¹. ī²te²txā³xī¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

71 Hā²wxān³txa³ sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa²
ā³li³xi²te³na¹ a²sa³wi³sa³ka³lxa² ā³xa³ka³lxa²
ī²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²kxain¹sxā³ a²nū²a² kwa²
yxau²xai³ain¹te²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 Na³sa³re²th³nān¹jah¹la² ā³si³tē³kxi²na²hē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

72 Jā¹nxa²ha¹te¹ ī³ki³ha¹kxi²jau³su²
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ī²a¹jah¹lo²su² te²txā³xī¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

73 Jū¹nxe² ye³je¹na¹ kwa² yxau²xai³te²nāu³xa²
 ā³ti³ain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² ta²lu¹wi¹.
 Jah¹la² yxo²wān³txa² e³kxa²yā¹nxe² e³i¹lxi¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

74 Nxe²e³tāu³a² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 yxo²ān³ta³ti³ ī³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² ī³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na²
 ī²ti³hex1te²txā³wi¹. Txa²wān³txai²na² e³a¹jau³xai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹.
 Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ an³txi³ju³ta²
 ū³hū¹sai¹nh³nx2na³li¹. Pe²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³ta³lun²tāu³
 ka³la³ka³la²a² ī³yxai²lxoh³lxi²xi²ta¹hxai²hē¹la².

75 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txin³txi²
 ain³kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxi²xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ka³la³ka³la²a² ī³yxai²lxoh³lxi²xi²nxa³ta³lxa¹
 wxāi²na² Pe²jah³lo³ ī³nxai²na² sa²kxai³lu²
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su²
 ī³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
 Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tu³ ha³lo²a² a³li³sxā³
 kāin² ī³nān³ta¹hxai²hē¹la².

27

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ã³yû³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ wã³nxin¹te² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nû²a² a²hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³sxã³ ã³sa²ki³nû²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ï³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ãin³nha²sxã³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain³nha²ta³lun²nû²la² sa²hxi²tai³kxi²sxã³ tẽ³sxã³ ãn³sa²so¹sxã³ ha³lo²a² wa³kxen³yah³la² Pi³la²jah³lo²su² ha²kxai³ a²hxi²ka² ã³yû³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³ta²sah³la² sa²ya²lu¹nha²jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² ko¹ko¹xa²hxi²ka³nãu³a² ã³yû³ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²ha³lo²a²yxau³sxã³ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ya³lu²si¹hain¹jau³su² ï²ha²kxai³ ï³ain²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². ï³ain²ta³kxi²ha²kxai³ û³yo³hain¹ki³ai³tã² hxi²tẽ³nha²nû²la² wã³nxin¹ta² si³yxau³ka³ta²nãu³xa² a²nû²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³sxã³ tû¹ka³txai²na² û³hû¹xi²ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Û³hû¹xi²te³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Ko³nxe³ti³ kãi³a¹hẽ³li¹. A²nû²a² hxi²ki³la³nxa³te²na² ï³ki³ha¹kxi²sxã³ ã³yû³nx2tai¹na¹hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yã¹ta¹ ï³wa²lû³xain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²ha³lo²sxã³wi¹. Nû¹hî²txa²hẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ka³tu³ û³yho³hi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sû³na² sxi²hẽ¹na² ã³na¹ka³tu³ a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³nû²la² ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxi¹: — Ya²lu²na¹tû¹xã¹. Nxe³jau³tu³ tih³na² a³lo³xih³na² tẽ³nha²sxã³

Mateus 27:6

ccx

Mateus 27:10

sa²yxe²ta³tai²kxi²nha²sxā³ ha³lo²a² kī³ju³ta²
a³li²sin³sxā³ sa²ya²lu¹nha²ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa²
ū³yo³hi²ki³ai²na² tē³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³ki³thon³ku² ki³nhai¹. ū³yo³hi²ki³ai²na²
sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²ha² ū³ha¹sxā³
wxē³kxi²ki³kxe³su² wai³nhī³nx²nxa³wi¹.
A²nū²a² su²lhā³kxa² ū³yo³hi²ki³ai²la¹wi¹.

Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhain¹nū²la²
ha³lo²a² kwa³ta³la² we¹jah¹la² ha³lo²ai²na²
so¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³nāu³a¹ a²nū²a²
wa³nūt³jah³la² wxā³kxai²nān²tu³ kwa²hāi¹nxe²
ya³lu²kxai²nān²tu³ a²nxe³ko¹xai²na² sa²nī³kxi²ko³su²
te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 8 Jā¹nxe³jut³su²
ko¹xai²na² sa²kxai³lu² tih³yau³xan¹ko³su¹ nxe²
ī³lx¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 A²nxe³ju³tai²na²
sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹tai²nān¹jau³xa²
we¹ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa²
ī³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² Je³re³mi²ah³lu¹tai²na²
wān³txa² ū³wha²li¹te³nah¹lxi¹:

— ū³yo³hi²ki³ki³a² hxi²ka² hxan³sxā³
ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxā²sa²wa²la³kxi²sxā³
nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² 30 nxe³ki³ai²na²
sa²kxai³lu² a²nū²a² ū³yo³hi²kxe³su²
na³li¹. A²nxe³sxā³ I³sa³e² sa³wi³ha³lxa²
nxe²hau³ko³tain¹na²hē³li¹.

10 Nxe³kxai²nān²tu³ kwa³ta³la² we¹jah¹lai²na²
ha³lo²a² so¹kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ju³tai²na²
Sū³na²kxai³lu² nxe³ī³yau¹ū³sa³na²hē³li¹.

Je³re³mi²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² ī³wā³txi³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² yen³nāu³a² Je³su²jah³la²
ã³yū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Pi³la²jah³la²
ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txa² Si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³ka³tu³ wā³nxīn¹ta³ si³yxau³ka³ta²nāu³xa²
a²nū²a² a²hxī²kan¹ti³nāu³xa² nxe³sxā³
kō³nxe³ti³hit1si¹jau³su² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxain¹kxan²ti³ ka³nahx1sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txa² ka³lxa¹txi³ kō³nxe³ti³hit1nxain¹jau³su²
e³kxain¹na²li¹. Ain³kxi²nhān²nxān³ji¹wi¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³yān¹ta¹ wān³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³
hai³txi³ ī³wa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Nxe³ju³tai²li² Pi³la²jah³lu¹ta²kxai³lu² ī²nū²la²
ī³wā³wā³txi³ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su²
kwa³na³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³nāu³wa³kxa²
nxe²xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la²
te²hi²sen³su² nxe² kāi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nū²ai²na² sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxi²wxe³te²na²
ī³lxi²te²na² ka³na³ka³na³jah¹lan²tu³
than²kxi²sa²tā³ū¹nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² nū³kā³txai²na² te³nain¹kxah³lo²su²
jah¹la² than²kxi²sa²tā³ū¹nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³txa²
kō³nxe³thin¹khaix1jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la²kxai³lu²
tī¹kxi²wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na²

sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 ī²ain¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Ju³te²a² nū³kā³txi³nāu³xa² ā³yā³sa²kxi³nū²kxain¹tāu³ān²tu³
 Pi³la²jah³lai²na² a²yxo²wān³txa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — In³txa²ka³na³ka³na³te²a²than²kxi²sā²tā³ū¹hain¹to³hxai²na¹hē
 Jā¹nxa¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ in³txa²
 ha¹li¹ tā¹kxa²wxe³yain¹na³li¹. Nxe³na¹jut3su²
 īh¹jah¹lo²ta³ than²kxi²sa²tā³ū¹te³la¹ji¹wi¹?
 Ba³ra³ba²sah³lo²su² ta³nxa² Je³su²jah³la²
 txa²wā¹ha³lo²a² si³yxau³jah¹lo²ye²kxi³jah¹la² ta³nxa²
 ī³yau¹ū³sah¹lxi³hē¹li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³sxā³ Pi³la²jah³la² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³la² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ha²kxai³
 ka³tā³khai¹xain¹nha²kxai³ ā³yū³nyhain¹na²na¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². 19 Jā¹nxe³tā³kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la²
 ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³tāu³ān²tu³ Pi³la²jah³lai²na²
 sxe³xa³ka³lxa² ī³sa²si¹hā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²li² wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²sin²tai¹.
 Ka³nxah³tī³na² nxe²hxi²sxā³nhot3sa³hē²li¹
 Nxe³sa³ha²kxai³ ko³nxe³ ī³yī¹lain¹ju³ta³nū³a²
 kāi³txa³hē¹li¹. Ko³nxe³ti³ ī³yī¹lai¹nīn¹kxa²yān³txi³su²
 hxi²waun³txi³khaix1sa³hē²li¹. A²sxe³xa³ka³lxa²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³to³ta¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa²
 a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ a²nū²a²
 nū³kā³txa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³than²kxi²sa²tā³ū¹nhe³lhi¹hain¹jau³su²
 ī³wā³txi³sain³txain¹yah¹lxi³sī¹nhē³li¹.
 Yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ī³su²lhā³si¹hain¹jau³su²
 e³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 21 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ha¹lin¹te²a² īh¹jah¹lo²ta³
 than²kxi²sa²tā³ū¹te³la¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ha²kxai³lu¹:
 — Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tā³ū¹txai¹nhē³li¹.
 Nxain¹ta¹hxai²hē¹la²:
 22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu²:
 — Nxē³na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lot³jah¹la²
 ye²yah³lxin¹kxe³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 īh¹nxe² kāi³ū¹ha¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxin¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³:
 — Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 su²lhā³txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 23 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — īh¹nxe² ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³lhai¹li¹?
 Nxē³jau³su² ha²kxai³ ā²la² yxo²xūn³txi³
 ī³kaix1txain¹te³nah¹lxi¹:
 — Kwa²nxi¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa²
 ū³hxi²kī¹la³kxi²txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 24 Nxē³ka³tu³ hxi²kan¹txi³ wān³txa²
 ī³wa²li²si¹hai¹nxa³kxe³su² a³la³kxi²ha²kxai³ hāi¹sxā³
 kwa²he¹kxi²si¹nyhain¹jau³nū³su² a³la³kxi²ha²kxai³
 Pi³la²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hāi¹nxā¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³yau³xē¹na² tē³nū²la² a²nū²a² nū³kā³txa²
 a²yen³nāu³a² hxi²khai²lxi²ye²ta¹hxai²hē¹la².
 Hxi²khai²lxi²ye²te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lo²sxa³wi¹.
 Su²lhā³kxe³ju³ta² hxi²ki³la³te²la²nxa³wi¹.
 Nūh¹i²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Pi³la²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³kā³txai²na²
 a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²nū³kā³txi³na¹xai²na² so¹lxi³ jah¹lai²na²
 txa²wē³ha³lxi³na¹xai²na² so¹lxi³ jah¹lai²na²

su²lhã³kxa² hxi²ki³te²la³sí¹na¹wi¹. Nx-
ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁶ than²kxi²sa²tã³ú¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ba³ra³ba²sah³la²
Te²yã¹nxe³sxã³ so³ta²to² hxi²ka²nãu³a²
Je³su²jah³la² í³ta³lo³wait1si¹sãn²nú²la² hi³sa³ka³txa²
ú³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² á³yú³nyhai¹nha²kxai³
Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

So³ta²to²nãu³xa² kq³nxe³ti³ ka³lxi¹lhain¹jau³su²

²⁷ nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²so³ta²to²
nú³ka³txa² hi²sen³su² Prai³a³to²ri³á²thí³na²
Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³sxã³ so³ta²to² nú³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹
á³ti³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ä³ti³ain¹sxã³
í³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² í³ka³lxi¹lha¹sah¹lxi³wxi¹.
Kq³nxe³ti³ kãi³ú¹sxã³ wã²la² sau¹sau¹ka³lo³a²
ú³whi²kxi² wai³la² wxa²xu³kxi²sxã³
ú³nhe³hẽn¹txi² nxe³ya³sah¹lxi³wxi¹. So³ta²to²
nú³ka³txa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁸ Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wã²la³ka³lo³a²
sa²sai¹kxi²sãn²nú²la² wã²la²ka³lo³a²
sau¹sau¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ Je³su²jah³lan²tu³
ú³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁹ Wai³la²
wxa²xu³kxain¹sxã³ ú³nhe³hẽn¹tai¹nha²kxai³
hi³sa³ka³txa² wẽ³sa² wxi²kan¹kat3sú³ka³txa²
hxi²ka² wi¹tãu³a² ú³hxi²wxe³kxi²nha²ha²kxai³
a²ne³kxai³tãu³a² á³ka³ti³wxe³kxain¹nha²kxai³
ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ í³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nú³ka³txa²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxain¹jau³su² nxe² í³wai³ka³si³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nū²la² ī³ye³ka³su³hēn¹kxai¹nha²kxai³
hi³sa³ka³txa² wē³sa² sa²so¹xi²sxā³ ka¹txain²txi³
ī³ne³su²lai¹nha²kxai³ nxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
31 Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ ī³wai³ka³si³xain¹nū²la²
wā²la² sau¹saun¹ka³lo³ai²na² sa²sai¹kā³ain¹nū²la²
a²wā²la³ka³lo³khai³xa² ū³whi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ka³tu³ ī³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su²
ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² a³li³ain¹tā³a² Si³māu²ah³la².
Si³re²na²ko³xan¹jah¹la² ne³khau²hain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³na¹ hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la²
ī³hxi²kī¹la³kxi²ka³txa³nū³a² sa²tā³ka³la³kxi²hēt¹so¹nha²si¹jau³su²
Si³māu²ah³lan²tu³ yxo²xūn³txi³ ī³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
33 Nxe³ka³tu³ ā³nxai³ain¹ka³tu³ wā³la³ka³txa²
ko³ko²ta²kāt³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tā³a²
sa²kxai³lu² txa²wā¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hē³
ka³txa²nāu³a² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
34 Nxe³hī¹na¹ vīn²yo³jau³xa² hī³ne³kxa² fel²yau³xa²
ī³nē³ju³ta² ā³wxe³nē³jau³xa² nxe² ū³ke³ni²jau³xa²
ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ī³nxūn³sain³nū²la²
ī³na²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 35 Nxe³nū²la² hi³sa³ka³txa²
ī³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³
Je³su²jah³la² wā²la²ka³lo³a² sa²so¹te²txai³ain¹sxā³
tah³lxa³wē³sa² o²la³kxain¹sxā³ a²wa³kxēn³yah³la²
nū¹hāin³nyhain¹ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na²
sa²kxai³lu² wxa²nū³te²txai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
36 Nxe³ka³tu³ ha³lo²a² ā³wxe³ain¹sxā³ yxau²xai³sxā³
ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Jā¹nxe³tā³a²
hi³a²ka³lo³a² wān³txa² ū³wha²li¹lhān²sxā³
a²ne³ta³lxō³ka³nāu³a¹ ū³kū¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 38 Jā¹nxe³tāu³a¹ in³txa² ha¹li¹ o³nxa³ti³
 kāi³ya³ta¹hxai²hē³la². A²nū²a² yen³kxa²
 nū³kxūn³txi³ kāi³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³te²na²
 tē³sxā³ ī³hxi²kī¹la³kxi²yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³la² a²wi¹tāu³a² ka³na³ku²
 ī³hxi²kī¹la³kxa²wxe² a²wā³tāu³a¹ ka³na³ku²
 ī³hxi²kī¹la³kxa²wxe² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 39 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kwa² wa³to²hi²te²nāu³xa²
 ī³ne³wa³nxīn³wa³nxin³nha²sxā³ ī³wai³ka³si³xi²jau³su²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 — “Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹hxa³sān²sxā³
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³
 ā¹sa²to³nxī²na¹tu¹wi¹.” Nxīn¹jau³su²
 e³in¹tai¹ti²tu³wi¹. Ya²la³tu³ Sū³na²
 Tah²sin¹kxai²nān²tu³ ī³hxi²ta²la³kxi²nha²sxā³
 a²hi³sa³ka³txa² ka²nxī¹nhu¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 41 Te²yā¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta²
 si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su²
 te²nāu³xa² a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² te²nāu³xa² nx-
 ain¹sxā³ yxo²ī²yhai¹nxa³jau³su² ī³wai³ka³si³xi²jau³su²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹ hxi²kan¹txi³
 sa²hau³ko³nhān²nxān³tho³li¹. I³sa³e²
 a²wa³kxēn³yah³lai²la¹wi¹. Nxē³ha²kxai³
 hi³sa³ka³txa² kan³ke³la³te²kxai³ yxo²ī²sī¹nhī³na¹wi¹.
 43 Txa²wā¹sū³na² yxo²ī²ain¹te²sin²tai¹.
 Nxē³ha²kxai³ Sū³nai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³
 ī²kxain¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹txai¹lxi¹.

A²yxo²wān³txa² ain³kxi²ki³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Sū³na² Tah²su² te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na²
 e³ha²kxai³lu¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

44 Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa² o³nxa²ti³
 kāi³ya³te²na² ī³hxi²kī¹la³kxi²yain¹te²na²
 te²yā¹nxe³jau³su² yxo²ī²nyhai¹nxa³jau³xa²
 ī³wai³ka³si³xain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

45 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whāi²na¹
 ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta²
 ne³ka³ka³thī¹nān¹tu³ ā³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³sa²ti¹tā³xi²tāu³a² so¹lxi³ ha²te¹ti³ye²ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³te³na¹ ki³kan³te³na¹ Je³su²jah³la² kāin²
 ī³wxan¹sxā³ ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³. Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³.
 ī¹nxe³kxa²yā³ti³tā³ ā³na¹san¹thi²li¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² kwa² yxau³sxā³
 ī²tū³kā³txa² wai³nxa³txi³ ain³kxai¹nxa³nū²la²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— E³li²ah³lu¹tai²na² ī³kaix1tain¹nīn²tai¹.
 Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxe³te³na¹ a²kwēn¹tai²na¹ in³txa² kwa²
 yxau³tū³kā³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³nih³sxā³
 ī³yi²lho¹tū³xa² so¹sxā³ yain³txa³yau³xa² kah³jau³xa²
 ū³hū¹sxā³ ū³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa²
 ū³ki³wi²kxi²sxā³ Je³su²jah³la² ī³on³na²si¹hain¹jau³su²
 ūh³yxo²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². **49** Nxe³yān¹ta¹
 a²nū²a²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³lo³kxit1sā²nhē³li¹. E³li²ah³la²
 sa²hau³kot3te³lhxā³ wxā³si¹jau³nū³su²
 ī²wah³nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kāin² ī³kwāix1xi²ka³tū³
 a²wi¹tāu³a² a³li³sxā³ ya³lu²ye²ta¹hxai²hē¹la².

51 Nxē³hī¹na¹ wā²la² au³khai¹ka³lo³a²
 Txa²wā¹sū³na² a²sxi²ha² nxū²kwāi³ye³la³nāu³a²
 au³txi³yxau³thī³na¹ yxo²tī¹ka³lo³a²
 ān³ten³ti³ta¹hxai²hē¹la². Oh³nāu³a¹ ā³ten³txi²
 wxā²kan³ka³tū³ yu³hxai²na² sa²kxai³lu²
 ā³ten³txi³sxā³ ā³yxo²hai²ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² yxau³je³na²
 e³lxah²lxi³ ī²ye²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³te³na¹
 kxīh³nxa² kāin² sa²wi¹wi¹ni² txah³lxa³kxa²
 kāin²ka³txa² kwa² a²yxo²hai²ta³lxi²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 52 Jā¹nxe³te³na¹ kwā³kxē³na²
 a²nū²a² sa²nī³kxi²tē¹na² yxo²hai²ta³lxi³sxā³
 a²nū²a² ya³lu²te²nāu³xa² wi¹lhin¹te²na²
 ka³lxa¹sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 53 Nxē³sxā³ Je³su²jah³lai²nān²tū³ ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²hī¹nā¹nū³a² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ā³wi¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³ten³ti³
 yxau³te²nāu³xa² wā²nā³ū¹yhe²ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxī²kan¹jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² ī²yxau³sxā³ wah³nxai¹nha²kxai³
 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ī²ai¹nha²kxai³ kxīh³nxa²
 sa²wi¹win¹ju³ta² ī²ai¹nha²kxai³ yen³kxa²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī²ai¹nha²kxai³ kāi²no²lain¹sxā³
 e³qxain¹te³nah¹lxi¹: — Ya²la³tū³ Sū³na² Tah²yah³lo²sin²tai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

55 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txu¹ti³nāu³xa²
 ka³lxa¹txi³nāu³xa² a²kxā³nxai³tā² ka³li³le²a²ko³xa²
 yxau²xai³lhī¹nān¹te²tu³ Je³su²jah³la²
 ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²nāu³xa²
 hi²sen³su² wi¹lā³non²ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²nāu³xa² ī²yxau³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 56 A²nxe³sxā³ a²ha³tih³nāu³a² Ma³ri²a³
 Ma³ta³lē²na³ka³lxai²na² Ti³a²kah³la²
 hxi²ka¹nxa³jah¹lan²tu³ Jo³se²ah³la² nxe³sxā³ te²na²
 a²hā³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxu³su² nūn³ta¹ka³lxai²na²
 Se³be³te²ah³la² wē³ha³lxai²na² hā³ka³nu²su² te²na²
 ain¹sxā³ ī²yxau³yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxē¹na² sa²nī³kxain¹jau³su²
 57 Nxa²ha¹te¹ sū²ni²tāu³a² in³jah³la²
 A³ri³ma³te²a²thī³nān¹jah¹la² yen³kxih³khaix1jah¹la²
 Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 Je³su²jah³la² sa³wit3su²nūn³nha²kxai³ ya³lu²ju³ta²
 ī²nūn³ta¹hxai²hē¹la². 58 A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² ān³tī³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³tī³sxā³ Je³su²jah³la²nū²a² ī³wā³txi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³la² hi²sen³su²
 Je³su²jah³la²nū²a² ū³hū¹nha²si¹hain¹jau³su²
 sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 59 Nxe³ka³tu³
 Jo³se²ah³lo²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nū²a²
 hi³sa³ka³txa² sa²sai¹kxā¹nū²la² sa²so¹nū²la²
 wā²la² wi¹ka³lo³a² tah²ka³lo³an²tu³ tē³sxā³
 wxā²wa³lā2kxi²ta¹hxai²hē¹la². 60 Nxe³nū²la²
 Jo³se²ah³la² a²tah³lxa³kxē¹khai³xa² tah²hēn³su²
 ha²kxai³ ū³whi²wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē¹nai²na²
 sa²kxai³lu² tah³lxa³ka³txa² wxā²xu³sxā³
 wē³si¹nyhain¹jau³su² Jo³se²ah³la² a²kxā³nxai³tā²
 sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su² ya³lu²te²nū²a²
 ū³whi²wxe³ta³lun²nū²la² tah³lxa³ka³txa² kāin²ka³txa²

ū³wa³ti³kxi² sa²tā³sxā³ ūh³yxo²tī¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 ūh³yxo²tī¹kxi²nū²la² ī³xi²ta¹hxai²hē¹la². **61** Nxē³ju³ta²
 Je³su²jah³la² sa²nī³kxi³ju³ta² ā³wxe³sxā³
 ī²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la², txu¹ti³nāu³xa² Ma³ri²a²
 Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxē³ha²kxai³ Ma³ri²a²
 ā³xa¹ka³lxa² nxē³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxa²
 ā³wxe³sxā³ ī²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txah³lxa³kxē¹na² wi¹lhai³ko³tain¹jau³su²

62 Nxā²ha¹te¹ a²lan²nū³tāu³a¹ pas²kwa²
 yain³txa² hau³ko³ta³lun²ti³xa² ha³nau³hī²na³na¹
 āh¹a³la²ni²tāu³a¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa²
 fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ain¹sxā³ Pi³la²jah³la²
 sxi²ha² ā³yā³sa²kxi³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa²ba³to³ nxē³kxan²ti³nū¹ wxā³sxā³
 ā³yā³sa²kxi³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². **63** Nxē³sxā³
 ī³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Jah¹lai²na² ya³lu²jah¹la²
 ī³ki³ha¹kxi²nē³jah¹lai²na² wān³txa²
 ain³kxi²xi²sī¹na¹wi¹. Nxē³jau³xai²na²sa¹:
 “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a¹ ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.” Nxē³jau³xai³ta²
 ain³kxi²xi²sī¹na¹wi¹. **64** Nxē³ha²kxai³
 txah³lxa³kxē¹na² a²nū²a² kan²txi³
 ī²yxau³si¹hain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹.
 Ya³lu²jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² hāi³a²
 wxā³sxā³ a²nū²a² son²sih³kxain¹kxa²yan³txi³su²
 ki³nhai¹. Nxē³ain¹ke³la³te²kxai³ a²nū²a²
 ī³hen³txai¹nhē³te³nah¹lxi¹: “Ya²la³tu³ ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²ti²tu³wi¹.” Ain¹jau³nū³su²
 nxē³ke³la³te²kxai³ a²ne³ki³son³sxā³
 ā³ke³tū¹ain¹ju³ta² ko³nxē³ti³nū¹sain¹sīn¹tu¹wi¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:
 — So³ta²to² nū³ka³txa² yū³yah³lxi¹lxi¹.
 Txah³lxa³kxē¹na² wi¹lhau³ko³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxē³ta¹hxai²hē¹la².

66 Nxē³ka³tū³ a³li³ain¹nū²la² txah³lxa³kxē¹na²
 kan²txi³ wi¹lhau³ko³tha²kxai³ a²nū²a²
 ī²yxau³sa²tē³te²nāu³xa² sa²si¹hā³ai¹nha²kxai³
 txah³lxa³kxa² ūh³yxo²tī¹kxi²wxe³ka³txa²
 ū³txā¹tha²kxai³ nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxē³ka³txai²na² ū³txā¹tain¹ju³tai²na²sa¹.
 Kū³ni³nho²su² ū³txā¹tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 hxi²kan¹txi³ sa²yxo²tha²nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

28

Je³su²jah³la² ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxē³ti³xa² ha³nāu³hi²na³na¹
 ī³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ to³mīn²ko³ nxē³ton³tāu³a¹
 txu¹ti³nāu³xai³tā² Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxai³tā²
 Ma³ri²a² ā³xa¹ka³lxai³tā² ain¹sxā³ txah³lxa³kxē¹na²
 ī²xi²te³lhxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxa²ha¹te¹
 a²kxā³nxa² a²kwēn¹tai²na¹ kxīh³nxa² kāin²
 sa²wi¹win¹ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³sxā³
 oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la²
 txah³lxa³kxai²li² sa²yxo²than²kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³te³na¹ txah³lxa³kan²tū³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 3 A²nxē³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lai³yu³hū³nha²kxai³
 a²wā²la³ka³lo³khai³xa² hān³khai¹nxē³sxā³
 ne²ve²nū³xa² yā¹nxē³hū³ta¹hxai²hē¹la².
 4 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² ī²yxau³sxā³
 wah³nxe³kxain¹te²nāu³xa² kāin² o²lai¹nha²kxai³
 ī³ka³ta³ta³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
 ya³lu²te²hū³sxā³ sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹

oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹. Txu¹txa²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yu^h3lxah³lxi³txa³hē¹ni¹. Je³su²jah³la²
 ī³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²jah¹lai¹tā²
 ā³ten³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ī²te²sa¹xī¹. ⁶ Yxān¹ta¹
 ti¹ai²na² yū²nxa³xi¹. Ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na²ni¹.
 E³kxi¹nx2ti³ka²yā¹nxe² ī³sa²yxau³xi²na²ni¹.
 Yxān¹ta¹ sa²nī³kxi²tē¹na² ya³lu²sxa³je³nai³tā²
 ā³wih¹sxā³ ī²ja¹hē¹ni¹. ⁷ Ya³hin¹kxai²nān²tū³
 ī²ta³lun²yah³hin¹kxai²nān²tū³ a²sa³wi³ha³lxa²
 ai³sxā³ ī³hen³txi³tain¹yah³hē¹ni¹. Ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²jau³su² ī³hen³txi³tain¹yah³hē¹ni¹.
 Ya³lu²sxā³ sxa³nxa³xī¹. Nxā²ha¹te¹
 Ka³li³le²a²ko³nāu³a² ī³ne³ka²tah¹na²ni¹. Nū¹ai²na²
 ne³khau²hxi²yah³hin¹tu¹xī¹. Nxē³yah³nx2ta¹xī¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxē³ka³tū³ ka³lih¹lxi²sxā³ o²lai¹nha²kxai³
 txah³lxē¹na² a³li³ain¹nū²la² yān¹txi³ ā³nxai³sxā³
 a²sa³wi³ha³lxa² ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
⁹ Nxē² a³li³sxā³ ā³nxai³ain¹tā³a² Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² ne³khauh²xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ne³khauh²xi²sxā³ wi¹le³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ka³tū³ ā³tī³ain¹nū²la² ā³ka³ti³wxe³nū²la²
 a²yu³ki³sxā³ ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Nxā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Yu^h3lxah³lxi³txa³hē¹ni¹. Hāi¹nxē³sxā³
 txa²wā³tā³nāu³xa² ī³hen³txi³txain¹ya³hē¹ni¹.
 “Ka³li³le²a²ko³nāu³a² ā³nxai³sxā³
 ne³khauh²xai¹na¹tu¹wi¹. Nxē³na¹jau³su²
 ī³hen³txi³txain¹yah³hē¹ni¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³su² ain³kxi²nū²la²
 a³li³ya³ta¹hxai²hē¹la².

*So³ta²to² ī²yxau³ain¹te²nāu³xa² ki³han³jau³xa²
ī³yau¹ū³hain¹jau³su²*

*11 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³tī³kxai³lu² so³ta²to²
te²nāu³xa² txah³lxē¹na² ī²yxau³sxā³
wahx3nxain¹te²nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thī³na²
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹sxā³ wā³nxīn¹ta²
si³yxau³ka³ta³nāu³xā² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
12 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa²
a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² te²nāu³xa² ā³nū¹tain¹sxā³
āin³nhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu²
so³ta²to² nū³ka³txa² ū³yho³hi²ki³a² kāin²
ū³yho³hi²hain¹ta¹hxai²hē¹la².*

*13 Nxe³te³nah¹lxi¹:
— A²nū²a² ī³wā³txā¹nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe²
ī³wa²lū³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“Ka³nxah³ti³na² āu³xi²sī¹na¹tāu³a² ya³lu²jah¹la²
sa³wi³ha³lxa² hāj³a² wxā³sxā³ a²nū²a²
so²a²sih³kxi²nyhain¹nū²nhai¹.” Ki³han³jau³xa²
nxe² e³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. 14 Nxa²ha¹te¹
wān³txai²na² āu³xah³lxin¹jau³xai²na² sa²kxai³lu²
Pi³la²jah³la² wxā²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²ne³nxē³na²
ā³wih¹kxai²nān²tu³ wi¹le³kxi²sī¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³kxe³su² kon³ton³kxi¹nx2ti³xah³lho³li¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².*

*15 Nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la² so³ta²to²
nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ū³yho³hi²ki³a²
so¹sxā³ wān³txin³txi² ki³han³jau³xin³ti²
sa²xyo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³su²
nxe³hī¹nān¹te²tu³ wān³txin³txi² u²lxi³
ha³ta³nxe³jau³su² Ju³te²a² nū³ka³txa²
yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².*

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³su²jah³la² ī²ain¹jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa²
 hxi²ka² hxan³sxā³ ka³na³ka³nat3sxā³
 wxa²hait1so¹xi²nūn³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Ka³li³le²a²ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³la²
 wā²nā³ū¹ka³txai³tā² ka³la³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī²ain¹te³na¹
 ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹
 a²sa³wi³ha³lxa² ka³na³ku²ī³wā³wā³jain¹ta¹hxai²hē¹la².
 18 Nxe³ka³tu³ ā³tū³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:
 — Oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ yuh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹
 a²hāi¹nxe³ti³xa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kat3su²
 tāu³sa¹wi¹. 19 Nxe³te²sa¹ha²kxai³
 ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 ai³jah³lxi³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 txa²sa³wi³ha³lxi³lon³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hē¹li¹.
 Yxah³lxin¹tāu³a² Txa²wī³na² ī³lxa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ A²tah²na¹xai²na²
 ī³lxa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² ī³lxa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³
 nxe³sxā³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hē¹li¹.
 Txa²sa³wi³ha³lxi³sye¹nxain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹.
 20 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wān³txa²
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su² ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³ya¹nx2ta¹wi¹. Ā³si³tē³kxi²sa²tē³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Yuh³xan¹ko³nāu³a² ne³ki³so³nxa³tāu³a¹
 ā³si³tē³kxi²sa²tē³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ya³nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wã¹sũ³na² Wãn³txa²
New Testament in Nambikuára, Southern
(BR:nab:Nambikuára, Southern)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a